

Uradni list

Evropske unije

L 211

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Zvezek 52

14. avgust 2009

Vsebina

I Akti, sprejeti v skladu s Pogodbo ES/Pogodbo Euratom, katerih objava je obvezna

UREDBE

- ★ Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetske regulatorjev ⁽¹⁾ 1
- ★ Uredba (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 ⁽¹⁾ 15
- ★ Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 ⁽¹⁾ 36

DIREKTIVE

- ★ Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES ⁽¹⁾ 55
- ★ Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES ⁽¹⁾ 94

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP

Cena: 26 EUR

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje. Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

I

(Akti, sprejeti v skladu s Pogodbo ES/Pogodbo Euratom, katerih objava je obvezna)

UREDBE

UREDBA (ES) št. 713/2009 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. julija 2009

o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetske regulatorjev

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z električno energijo in zemeljskim plinom. Kot ključni ukrep za doseganje tega cilja se je opredelilo izboljšanje regulativnega okvira na ravni Skupnosti.
- (2) Komisija je s Sklepom Komisije 2003/796/ES ⁽⁴⁾ ustanovila neodvisno svetovalno skupino na področju električne energije in plina, imenovano Skupina evropskih regulatorjev za električno energijo in plin (skupina ERGEG) za olajšanje posvetovanja, usklajevanja in sodelovanja med

regulativnimi organi v državah članicah ter med temi organi in Komisijo, z namenom okrepitve notranjega trga z električno energijo in zemeljskim plinom. To skupino sestavljajo predstavniki nacionalnih regulativnih organov, ustanovljenih v skladu z Direktivo 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽⁵⁾ in Direktivo 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽⁶⁾.

- (3) Delo skupine ERGEG je od ustanovitve pozitivno prispevalo k notranjemu trgu z električno energijo in zemeljskim plinom. Vseeno sektor na splošno priznava in skupina ERGEG predlaga, da bi se moralo prostovoljno sodelovanje nacionalnih regulativnih organov sedaj odvijati v okviru strukture Skupnosti z jasnimi pooblastili in s pristojnostjo, da sprejema posamezne regulativne odločitve v številnih posebnih primerih.
- (4) Evropski svet je 8. in 9. marca 2007 pozval Komisijo, naj predlaga ukrepe za ustanovitev neodvisnega mehanizma za sodelovanje nacionalnih regulatorjev.
- (5) Države članice bi morale za doseganje ciljev energetske politike Skupnosti tesno sodelovati in odpraviti ovire za čezmejnje izmenjave električne energije in zemeljskega plina. Na podlagi ocene učinka zahtev v zvezi z viri za osrednji organ je bilo ugotovljeno, da samostojen osrednji organ v primerjavi z drugimi možnostmi zagotavlja vrsto dolgoročnih prednosti. Treba bi bilo ustanoviti Agencijo za sodelovanje energetske regulatorjev (Agencija), da se zapolni

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 (UL C 75 E, 31.3.2009, str. 1) in Stališče Evropskega parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 25. junija 2009.

⁽⁴⁾ UL L 296, 14.11.2003, str. 34.

⁽⁵⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 37.

⁽⁶⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

- regulativna vrzel na ravni Skupnosti in prispeva k učinkovitemu delovanju notranjih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom. Agencija bi nacionalnim regulativnim organom morala omogočiti tudi večje sodelovanje na ravni Skupnosti in skupno udeležbo pri izvajanju nalog, ki zadevajo Skupnosti.
- (6) Agencija bi morala zagotoviti, da so regulativne dejavnosti nacionalnih regulativnih organov v skladu z Direktivo 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo ⁽¹⁾ in Direktivo 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽²⁾ ustrezno usklajene in po potrebi dopolnjene na ravni Skupnosti. V ta namen je treba zagotoviti neodvisnost Agencije od proizvajalcev električne energije in plina, od operaterjev prenosnih in distribucijskih sistemov, tako javnih kot zasebnih ter od potrošnikov; treba je zagotoviti usklajenost dejavnosti Agencije z zakonodajo Skupnosti, njene tehnične in regulativne zmogljivosti ter preglednost, odprtost za demokratični nadzor in učinkovitost.
- (7) Agencija bi morala spremljati regionalno sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov v sektorjih za električno energijo in plin, pa tudi izvajanje nalog Evropske mreže operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO za električno energijo) in Evropske mreže operaterjev prenosnih sistemov za plin (ENTSO za plin). Vključenost Agencije bo ključnega pomena pri zagotavljanju, da bo sodelovanje med operaterji prenosnega sistema potekalo na učinkovit in pregleden način, kar bo koristilo notranjemu trgu za elektriko in zemeljski plin.
- (8) Agencija bi morala v sodelovanju s Komisijo, državami članicami in ustreznimi nacionalnimi organi spremljati notranje trge z električno energijo in zemeljskim plinom ter o svojih ugotovitvah po potrebi obveščati Evropski parlament, Komisijo in nacionalne organe. Naloge Agencije glede spremljanja se ne bi smeli podvajati s spremljanjem, ki ga izvajajo Komisija ali nacionalni organi, zlasti nacionalni organi za konkurenco, ali ovirati takšnega spremljanja.
- (9) Agencija ima pomembno vlogo pri oblikovanju nezavezujočih okvirnih smernic (okvirne smernice), s katerimi morajo biti usklajeni kodeksi omrežij. Velja tudi, da bi bilo primerno in skladno z namenom Agencije, da sodeluje pri reviziji osnutka kodeksov omrežij (tako pri pripravi kot pri spreminjanju), da bi zagotovili njihovo skladnost z okvirnimi smernicami, preden priporoči Komisiji, naj jih sprejme.
- (10) Ustrezno je zagotoviti celovit okvir za udeležbo in sodelovanje nacionalnih regulativnih organov. Ta okvir bi moral olajšati enotno uporabo zakonodaje o notranjem trgu za električno energijo in plin v celotni Skupnosti. V razmerah, ki zadevajo več držav članic, bi morala biti Agencija pooblaščenca za sprejemanje posameznih odločitev. Ta pooblastila bi morala pod določenimi pogoji vključevati tehnična vprašanja, način reguliranja infrastrukture za električno energijo in zemeljski plin, ki povezuje ali bi lahko povezovala vsaj dve državi članici in, kot zadnjo možnost, izvzeta iz pravil notranjega trga za nove povezovalne daljnovode za električno energijo in nove infrastrukture za plin, ki se nahajajo v več kot eni državi članici.
- (11) Ker ima Agencija pregled nad nacionalnimi regulativnimi organi, bi morala svetovati Komisiji, drugim institucijam Skupnosti in nacionalnim regulativnim organom v zvezi z vsemi vprašanji, ki se nanašajo na namen, za katerega je bila ustanovljena. Komisijo bi morala tudi obvestiti, če ugotovi, da sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov ne daje potrebnih rezultatov ali da nacionalni regulativni organ, katerega odločitev je kršila smernice, ne upošteva ustrezno mnenj, priporočil ali odločitev Agencije.
- (12) Agencija bi tudi morala biti pristojna za pripravo priporočil v pomoč regulativnim organom in udeležencem na trgu pri izmenjavi dobrih praks.
- (13) Agencija bi se morala po potrebi posvetovati z zainteresiranimi stranmi in jim zagotoviti ustrezno priložnost, da izrazijo svoje mnenje o predlaganih ukrepih, kot so kodeksi in pravila za omrežja.
- (14) Agencija bi morala prispevati k izvrševanju smernic o vseevropskih energetskih omrežjih, kot je določeno v Odločbi št. 1364/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. septembra 2006 o določitvi smernic za vseevropska energetska omrežja ⁽³⁾, zlasti s pripravo mnenja o nezavezujočih 10-letnih razvojnih načrtih omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrti omrežja za Skupnost) v skladu s členom 6(3) te uredbe.
- (15) Agencija bi morala prispevati k prizadevanju za krepitev zanesljivosti oskrbe z energijo.
- (16) Strukturo Agencije bi bilo treba prilagoditi, da bo ustrezala posebnim potrebam ureditve energetike. Zlasti je treba v celoti upoštevati posebno vlogo nacionalnih regulativnih organov in zagotoviti njihovo neodvisnost.

⁽¹⁾ Glej stran 55 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ Glej stran 94 tega Uradnega lista.

⁽³⁾ UL L 262, 22.9.2006, str. 1.

- (17) Upravni odbor bi moral imeti potrebna pooblastila za določitev proračuna, pregled njegovega izvrševanja, oblikovanje notranjih pravil, sprejetje finančnih predpisov in imenovanje direktorja. Za zamenjavo članov upravnega odbora, ki jih imenuje Svet, bi bilo treba uporabljati sistem rotacije, da se sčasoma zagotovi uravnotežena zastopanost držav članic. Upravni odbor bi moral delovati neodvisno, nepristransko in v javnem interesu ter ne bi smel zahtevati ali sprejemati političnih navodil.
- (18) Agencija bi morala imeti potrebna pooblastila za učinkovito, pregledno, utemeljeno in predvsem neodvisno izvajanje regulativnih dejavnosti. Neodvisnost Agencije od proizvajalcev električne energije in plina ter od operaterjev prenosnih in distribucijskih sistemov ni le ključno načelo dobrega upravljanja, pač pa tudi temeljni pogoj za zagotovitev zaupanja v trg. Zato bi moral odbor regulatorjev – brez poseganja v to, da člani delujejo v imenu nacionalnih organov – delovati neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov, preprečevati navzkrižje interesov in ne bi smel zahtevati ali sprejemati navodil ali priporočil od katere koli vlade države članice, Komisije ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Hkrati bi morale biti odločitve odbora regulatorjev usklajene z zakonodajo Skupnosti na področju energije, kot je notranji trg z energijo, okolje in konkurenca. Odbor regulatorjev bi moral institucije Skupnosti obveščati o svojih mnenjih, priporočilih in odločitvah.
- (19) Če je Agencija pristojna za sprejemanje odločitev, bi morale zainteresirane strani zaradi ekonomičnosti postopka imeti možnost pritožbe odboru za pritožbe, ki bi moral biti del Agencije, vendar neodvisen od njene upravne in regulativne strukture. Zaradi kontinuitete bi morale biti pri imenovanju članov odbora za pritožbe ali pri podaljšanju njihovega mandata mogoče delno zamenjati člane odbora za pritožbe. Na sklep odbora za pritožbe bi morala biti mogoča pritožba na Sodišče Evropskih skupnosti.
- (20) Agencija bi se morala večinoma financirati iz splošnega proračuna Evropske unije, s pristojbinami in prostovoljnimi prispevki. Zlasti viri, ki jih regulativni organi trenutno zagotavljajo za sodelovanje na ravni Skupnosti, bi morali biti Agenciji še vedno na voljo. Proračunski postopek Skupnosti bi se moral še naprej uporabljati v zvezi z vsemi subvencijami iz splošnega proračuna Evropske unije. Poleg tega bi morale računovodske izkaze revidirati Računsko sodišče v skladu s členom 91 Uredbe Komisije (ES, Euratom) št. 2343/2002 z dne 19. novembra 2002 o okvirni finančni uredbi za organe iz člena 185 Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 o finančni uredbi za splošni proračun Evropskih skupnosti ⁽¹⁾.
- (21) Po ustanovitvi Agencije bi moral proračunski organ stalno ocenjevati njen proračun na podlagi njene količine dela in učinka. Proračunski organ bi moral zagotoviti doseganje najboljših standardov učinkovitosti.
- (22) Agencija bi morala zaposlovati visoko strokovno osebje. Zlasti bi morala izkoristiti sposobnosti in izkušnje zaposlenih, ki ji jih bodo začasno dodelili nacionalni regulativni organi, Komisija in države članice. Za zaposlene pri Agenciji bi morali veljati Kadrovske predpisi za uradnike Evropskih skupnosti (Kadrovske predpisi) in Pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti (Pogoji za zaposlitev) iz Uredbe Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 ⁽²⁾ ter pravila, ki jih skupaj sprejmejo institucije Evropskih skupnosti za uporabo teh predpisov. Upravni odbor bi moral v soglasju s Komisijo sprejeti ustrezna izvedbena pravila.
- (23) Agencija bi morala uporabljati splošna pravila v zvezi z dostopom javnosti do dokumentov organov Skupnosti. Upravni odbor bi moral uvesti praktične ukrepe za zaščito poslovno občutljivih in osebnih podatkov.
- (24) Agencija bi morala biti odgovorna Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji, kadar je to potrebno.
- (25) Sodelovanje tretjih držav, ki niso članice Skupnosti, pri delu Agencije bi moralo biti mogoče v skladu z ustreznimi sporazumi, ki jih sklene Skupnost.
- (26) Ukrepe, potrebne za izvajanje te uredbe bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽³⁾.
- (27) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za sprejem smernic, potrebnih za situacije, ko Agencija postane pristojna za sprejemanje odločitev o pogojih dostopa do in obratovalni zanesljivosti čezmejne infrastrukture. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

⁽¹⁾ UL L 357, 31.12.2002, str. 72.

⁽²⁾ UL L 56, 4.3.1968, str. 1.

⁽³⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

(28) Komisija bi morala najpozneje tri leta od datuma, ko prvi direktor Agencije prevzame svoje dolžnosti, in nato na vsa štiri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo o oceni posebnih nalog Agencije in doseženih rezultatih, skupaj z ustreznimi predlogi. V tem poročilu bi morala Komisija predstaviti predloge o dodatnih nalogah Agencije.

(29) Ker ciljev te uredbe, in sicer udeležbe in sodelovanja nacionalnih regulativnih organov na ravni Skupnosti, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker te cilje lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega okvirov, ki so potrebni za doseg navedenih ciljev

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

USTANOVITEV IN PRAVNI STATUS

Člen 1

Področje uporabe

1. S to uredbo se ustanovi Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev („Agencija“).

2. Vloga Agencije je na ravni Skupnosti pomagati regulativnim organom iz člena 35 Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo ⁽¹⁾ in člena 39 Direktive 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽²⁾ pri opravljanju regulativnih nalog, ki jih le-ti izvajajo v državah članicah ter po potrebi usklajevati njihovo ukrepanje.

3. Dokler prostori Agencije ne bodo pripravljene, bo gostovala v prostorih Komisije.

Člen 2

Pravni status

1. Agencija je organ Skupnosti s pravno osebnostjo.

2. Agencija ima v vseh državah članicah kar najširšo pravno in poslovno sposobnost, ki jo pravnim osebam priznava nacionalna zakonodaja. Zlasti lahko pridobiva premoženje in nepremičnine ali z njimi razpolaga ter je stranka v sodnem postopku.

⁽¹⁾ Glej stran 55 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ Glej stran 94 tega Uradnega lista.

3. Agencijo zastopa njen direktor.

Člen 3

Sestava

Agencijo sestavljajo:

- (a) upravni odbor, ki izvaja naloge iz člena 13;
- (b) odbor regulatorjev, ki izvaja naloge iz člena 15;
- (c) direktor, ki opravlja naloge iz člena 17; in
- (d) odbor za pritožbe, ki izvaja naloge iz člena 19.

Člen 4

Vrste aktov Agencije

Agencija:

- (a) izdaja mnenja in priporočila, naslovljena na operaterje prenosnih sistemov;
- (b) izdaja mnenja in priporočila, naslovljena na regulativne organe;
- (c) izdaja mnenja in priporočila, naslovljena na Evropski parlament, Svet ali Komisijo;
- (d) sprejema posamične odločitve v posebnih zadevah iz členov 7, 8 in 9; in
- (e) Komisiji predloži nezavezujoče okvirne smernice (okvirne smernice), v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije ⁽³⁾ in člena 6 Uredbe (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ⁽⁴⁾.

POGLAVJE II

NALOGE

Člen 5

Splošne naloge

Agencija lahko na zahtevo Evropskega parlamenta, Sveta ali Komisije ali na lastno pobudo poda Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji mnenje ali priporočilo o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na namen, za katerega je bila ustanovljena.

⁽³⁾ Glej stran 15 tega Uradnega lista.

⁽⁴⁾ Glej stran 36 tega Uradnega lista.

Člen 6

Naloge glede sodelovanja operaterjev prenosnih sistemov

1. Agencija posreduje Komisiji svoje mnenje o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika ENTSO za električno energijo v skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 ter o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika ENTSO za plin v skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 715/2009.

2. Agencija spremlja izvajanje dejavnosti ENTSO za električno energijo v skladu s členom 9 Uredbe (ES) št. 714/2009 ter ENTSO za plin v skladu s členom 9 Uredbe (ES) št. 715/2009.

3. Agencija poda mnenje:

(a) v skladu s členom 8(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 ENTSO za električno energijo in v skladu s členom 8(2) Uredbe (ES) št. 715/2009 ENTSO za plin o osnutku kodeksov omrežij, ter

(b) v skladu s prvim pododstavkom člena 9(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 ENTSO za električno energijo in v skladu s prvim pododstavkom člena 9(2) Uredbe (ES) št. 715/2009 ENTSO za plin o osnutku letnega delovnega programa, osnutku razvojnega načrta omrežja za Skupnost in drugih ustreznih dokumentih iz člena 8(3) Uredbe (ES) št. 714/2009 in člena 8(3) Uredbe (ES) št. 715/2009 ob upoštevanju ciljev nediskriminacije, učinkovite konkurence ter uspešnega in varnega delovanja notranjih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom.

4. Agencija na podlagi dejanskega stanja predloži ustrezno utemeljeno mnenje in priporočila ENTSO-u za električno energijo, ENTSO-u za plin, Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji, če meni, da osnutek letnega delovnega programa ali osnutek razvojnega načrta omrežja za Skupnost, predložena v skladu z drugim pododstavkom člena 9(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 in drugim pododstavkom člena 9(2) Uredbe (ES) št. 715/2009, ne prispevata k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci in učinkovitemu delovanju trga ali k zadostni ravni čezmejnega povezovanja, pri katerem lahko sodelujejo tretje strani, ali nista v skladu z ustreznimi določbami Direktive 2009/72/ES in Uredbe (ES) št. 714/2009 ali Direktive 2009/73/ES in Uredbe (ES) št. 715/2009.

Agencija sodeluje pri razvoju kodeksov omrežij v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 714/2009 in členom 6 Uredbe (ES) št. 715/2009.

Agencija predloži nezavezujoče okvirne smernice Komisiji, če se to zahteva v skladu s členom 6(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6(2) Uredbe (ES) št. 715/2009. Agencija revidira nezavezujoče okvirne smernice in jih ponovno

predloži Komisiji, če se to zahteva v skladu s členom 6(4) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6(4) Uredbe (ES) št. 715/2009.

Agencija predloži obrazloženo mnenje o kodeksu omrežja ENTSO za električno energijo ali ENTSO za plin v skladu s členom 6(7) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6(7) Uredbe (ES) št. 715/2009.

Agencija predloži kodeks omrežja Komisiji in lahko priporoči, naj se sprejme v skladu s členom 6(9) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6(9) Uredbe (ES) št. 715/2009. Agencija pripravi in predloži osnutek kodeksa omrežja Komisiji, če se to zahteva v skladu s členom 6(10) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6(10) Uredbe (ES) št. 715/2009.

5. Agencija Komisiji v skladu s členom 9(1) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 9(1) Uredbe (ES) št. 715/2009 predloži ustrezno utemeljeno mnenje, če ENTSO za električno energijo ali ENTSO za plin nista uveljavila kodeksa omrežja, pripravljenega v skladu s členom 8(2) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 8(2) Uredbe (ES) št. 715/2009 ali kodeksa omrežja, uvedenega v skladu s členom 6(1) do (10) navedenih uredb, ki pa ga Komisija ni sprejela v skladu s členom 6(11) navedenih uredb.

6. Agencija spremlja in analizira izvajanje kodeksov omrežij in smernic, ki jih sprejme Komisija v skladu s členom 6(11) Uredbe (ES) št. 714/2009 in členom 6(11) Uredbe (ES) št. 715/2009, ter njihov vpliv na usklajevanje veljavnih pravil za spodbujanje povezovanja trgov ter na nediskriminacijo, učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga ter o tem poroča Komisiji.

7. Agencija spremlja napredek pri izvajanju projektov za ustvarjanje novih povezovalnih zmogljivosti.

8. Agencija spremlja izvajanje razvojnih načrtov omrežja za Skupnost. Če ugotovi neskladnosti med takim načrtom in njegovim izvajanjem, razišče razloge za to in pripravi priporočila za zadevne operaterje prenosnih sistemov, nacionalne regulativne organe in druge zadevne pristojne organe, da se naložbe izvedejo v skladu z razvojnimi načrti omrežja za Skupnost.

9. Agencija spremlja regionalno sodelovanje operaterjev prenosnih sistemov iz člena 12 Uredbe (ES) št. 714/2009 in člena 12 Uredbe (ES) št. 715/2009 ter ustrezno upošteva rezultate tega sodelovanja pri oblikovanju svojih mnenj, priporočil in odločitev.

Člen 7

Naloge v zvezi z nacionalnimi regulativnimi organi

1. Agencija sprejme posamezne odločitve o tehničnih vprašanjih, če so te odločitve predvidene v Direktivi 2009/72/ES, Direktivi 2009/73/ES, Uredbi (ES) št. 714/2009 ali Uredbi (ES) št. 715/2009.

2. V skladu s svojim delovnim programom ali na zahtevo Komisije lahko Agencija izda priporočila za pomoč regulativnim organom in udeležencem na trgu za izmenjavo dobrih praks.

3. Agencija zagotavlja okvir za sodelovanje nacionalnih regulativnih organov. Spodbuja sodelovanje med nacionalnimi regulativnimi organi in med regulativnimi organi na regionalni ravni in na ravni Skupnosti ter ustrezno upošteva rezultate tega sodelovanja pri oblikovanju svojih mnenj, priporočil in odločitev. Če Komisija meni, da so potrebna zavezujoča pravila o takem sodelovanju, ustrezno svetuje Komisiji.

4. Agencija lahko na zahtevo katerega koli regulativnega organa ali Komisije in na primerno utemeljeni podlagi predloži mnenje v zvezi z usklajenostjo sprejete odločitve regulativnega organa s smernicami ali smernicami iz Direktive 2009/72/ES, Direktive 2009/73/ES, Uredbe (ES) št. 714/2009 ali Uredbe (ES) št. 715/2009 ali iz drugih ustreznih določb teh direktiv ali uredb.

5. Če nacionalni regulativni organ v štirih mesecih po prejemu mnenja Agencije iz odstavka 4 ne sprejme ustreznih ukrepov, Agencija ustrezno obvesti Komisijo in zadevno državo članico.

6. Če ima nacionalni regulativni organ v posebnem primeru težave z uporabo smernic iz Direktive 2009/72/ES, Direktive 2009/73/ES, Uredbe (ES) št. 714/2009 ali Uredbe (ES) št. 715/2009, lahko Agencijo prosi za mnenje. Agencija po posvetovanju s Komisijo poda svoje mnenje v treh mesecih po prejemu takšne prošnje.

7. Agencija v skladu s členom 8 sprejme odločitev glede pogojev dostopa do električne in plinske infrastrukture, ki povezuje ali bi lahko povezovala vsaj dve državi članici (čezmejna infrastruktura), ter njene obratovalne zanesljivosti.

Člen 8

Naloge glede pogojev dostopa do čezmejne infrastrukture in njene obratovalne zanesljivosti

1. Za čezmejno infrastrukturo Agencija odloča o tistih regulativnih vprašanjih, ki sodijo v pristojnost nacionalnih regulativnih organov, ki lahko vsebujejo načine in pogoje dostopa ter obratovalno zanesljivost infrastrukture le:

- (a) če se pristojni nacionalni regulativni organi niso mogli sporazumeti v šestih mesecih od datuma, ko je bil primer posredovan še zadnjemu izmed teh regulativnih organov, ali
- (b) na skupno zahtevo pristojnih nacionalnih regulativnih organov.

Pristojni nacionalni regulativni organi lahko skupaj zaprosijo, da se obdobje iz točke (a) podaljša za največ šest mesecev.

Agencija se pri pripravi odločitve posvetuje z nacionalnimi regulativnimi organi in zadevnimi operaterji prenosnega sistema ter je obveščena o predlogih in ugotovitvah vseh zadevnih operaterjev prenosnega sistema.

2. Načini in pogoji dostopa do čezmejne infrastrukture vsebujejo:

- (a) postopek dodeljevanja zmogljivosti;
- (b) roke za dodeljevanje;
- (c) delitev prihodkov od prezasedenosti;
- (d) tarife, ki se zaračunajo uporabnikom infrastrukture iz člena 17(1)(d) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali člena 36(1)(d) Direktive 2009/73/ES.

3. Če je bila Agenciji na podlagi odstavka 1 predložena zadeva, Agencija:

- (a) pripravi odločitev v največ šestih mesecih od predložitve, in
- (b) lahko po potrebi pripravi začasno odločitev, s katero poskrbi za zaščito zanesljivosti oskrbe in obratovalno zanesljivost zadevne infrastrukture.

4. Komisija lahko sprejme smernice za situacije, ko Agencija postane pristojna za sprejemanje odločitev o pogojih dostopa in obratovalni zanesljivosti čezmejne infrastrukture. Navedeni ukrepi, namenjeni dopolnjevanju o nebitvenih določb te uredbe, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 32(2) te uredbe.

5. Če regulativna vprašanja iz odstavka 1 zajemajo tudi izjeme v smislu člena 17 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali člena 36 Direktive 2009/73/ES, se zamude iz te uredbe in zamude iz navedenih določb ne smejo seštevati.

Člen 9

Druge naloge

1. Agencija lahko odobri izjeme, kot jih določa člen 17(5) Uredbe (ES) št. 714/2009. Agencija lahko odobri tudi izjeme, kot jih določa člen 36(4) Direktive 2009/73/ES, če je zadevna infrastruktura na ozemlju več držav članic.

2. Agencija na zahtevo Komisije v skladu z drugim pododstavkom člena 3(1) Uredbe (ES) št. 714/2009 ali drugim pododstavkom člena 3(1) Uredbe (ES) št. 715/2009 predloži mnenje o odločitvah nacionalnih regulativnih organov glede certifikacije.

Agencijo se lahko v jasno opredeljenih okoliščinah, ki jih določi Komisija v smernicah v skladu s členom 18 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 23 Uredbe (ES) št. 715/2009, in v zvezi s vprašanji, ki se nanašajo na namen, s katerim je bila ustanovljena, pooblasti tudi za dodatne naloge, ki ne vključujejo pristojnosti odločanja.

Člen 10

Posvetovanja in preglednost

1. Agencija se pri izvajanju svojih nalog, zlasti v procesu razvoja okvirnih smernic v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6 Uredbe (ES) št. 715/2009, in v procesu predlaganja sprememb kodeksov v skladu s členom 7 navedenih uredb, temeljito in že v začetni fazi posvetuje z udeleženci na trgu, operaterji prenosnih sistemov, potrošniki, končnimi uporabniki, po potrebi pa tudi z organi, pristojnimi za konkurenco, in sicer brez poseganja v njihove pristojnosti; ta posvetovanja so odprta in pregledna, zlasti kadar njene naloge zadevajo operaterje prenosnih sistemov.

2. Agencija zagotovi, da javnost in vse zainteresirane strani dobijo objektivne, zanesljive in lahko dostopne informacije, zlasti glede rezultatov njenega dela, kjer je to primerno.

Objavijo se vsi dokumenti in zapisniki zasedanj, ki so potekala v času priprave okvirnih smernic v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6 Uredbe (ES) št. 715/2009, ali v času spreminjanja kodeksov omrežja v skladu s členom 7 navedenih uredb.

3. Pred sprejetjem okvirnih smernic v skladu s členom 6 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali členom 6 Uredbe (ES) št. 715/2009 ali predlaganjem sprememb kodeksov omrežja v skladu s členom 7 navedenih uredb, Agencija obrazloži na kakšen način so bile upoštevane pripombe, ki jih je prejela med posvetovanjem, če pripomb ne upošteva pa poda utemeljitev.

4. Agencija na svoji spletni strani objavi vsaj dnevni red, referenčne dokumente in po potrebi zapisnike sej upravnega odbora, odbora regulatorjev in odbora za pritožbe.

Člen 11

Spremljanje in poročanje o sektorju električne energije in zemeljskega plina

1. Agencija v tesnem sodelovanju s Komisijo, državami članicami in ustreznimi nacionalnimi organi, vključno z nacionalnimi regulativnimi organi, in brez poseganja v pristojnosti organov za konkurenco spremlja notranje trge z električno energijo in zemeljskim plinom, zlasti maloprodajne cene električne energije in zemeljskega plina, dostop do omrežja, vključno z dostopom do električne energije, pridobljene iz obnovljivih virov energije, in spoštovanje pravic potrošnikov, kar je opredeljeno v Direktivi 2009/72/ES in Direktivi 2009/73/ES.

2. Agencija objavi letno poročilo o rezultatih spremljanja iz odstavka 1. V tem poročilu opredeli ovire, ki onemogočajo dokončno oblikovanje notranjih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom.

3. Agencija lahko pri objavi svojega letnega poročila Evropskemu parlamentu in Komisiji predloži mnenje o ukrepih, ki jih je mogoče sprejeti za odpravljanje ovir iz odstavka 2.

POGLAVJE III

ORGANIZACIJA

Člen 12

Upravni odbor

1. Upravni odbor sestavlja devet članov. Vsak član ima enega namestnika. Dva člana in njuna namestnika imenuje Komisija, dva člana in njuna namestnika Evropski parlament, pet članov in njihovih namestnikov pa Svet. Noben član Evropskega parlamenta ne sme biti hkrati tudi član upravnega odbora. Mandat članov odbora in njihovih namestnikov traja štiri leta in se lahko enkrat podaljša. V prvem mandatu za polovico članov upravnega odbora in njihovih namestnikov mandat traja šest let.

2. Upravni odbor med svojimi člani imenuje predsednika in podpredsednika. Podpredsednik avtomatično nadomesti predsednika, če ta ni sposoben izvajati svojih dolžnosti. Mandat predsednika in podpredsednika traja dve leti in se lahko enkrat podaljša. Vendar se mandat predsednika in podpredsednika izteče takoj, ko nista več člana upravnega odbora.

3. Sestanke upravnega odbora sklicuje predsednik. Predsednik odbora regulatorjev ali zastopnik iz odbora regulatorjev in direktor sodelujeta v razpravah brez pravice glasovanja, razen če upravni odbor glede direktorja ne odloči drugače. Upravni odbor se sestane najmanj dvakrat na leto na redni seji. Prav tako se sestane na pobudo predsednika, na zahtevo Komisije ali na zahtevo vsaj tretjine članov. Upravni odbor lahko povabi vsako osebo, ki bi lahko imela relevantno mnenje, da se udeleži sestankov kot opazovalec. Članom upravnega odbora lahko v skladu s poslovnikom pomagajo svetovalci ali strokovnjaki. Agencija poskrbi za tajniške storitve upravnega odbora.

4. Odločitve upravnega odbora se sprejemajo na podlagi dvotretjinske večine prisotnih članov, razen če ta uredba ne določa drugače. Vsak član upravnega odbora ali njegov namestnik ima en glas.

5. Poslovnik upravnega odbora podrobno določa:

(a) ureditev glasovanja, zlasti pogoje, ko lahko en član deluje v imenu drugega, in po potrebi tudi pravila, ki urejajo sklepčnost, in

(b) ureditev sistema rotacije, ki se uporablja za zamenjavo članov upravnega odbora, ki jih imenuje Svet, da se sčasoma zagotovi uravnotežena zastopnost držav članic.

6. Član upravnega odbora ne more biti član odbora regulatorjev.

7. Člani upravnega odbora se zavežejo, da bodo delovali neodvisno, nepristransko in v javnem interesu ter ne bodo zahtevali ali sprejemali nikakršnih političnih navodil. S tem namenom vsi člani odbora podajo pisno izjavo o zavezah in pisno izjavo o interesih, iz katerih je razvidno, da ne obstajajo nikakršni interesi, ki bi lahko vplivali na njihovo neodvisnost, oziroma navedejo morebitne neposredne ali posredne interese, ki bi lahko vplivali na njihovo neodvisnost. Te izjave se vsako leto objavijo.

Člen 13

Naloge upravnega odbora

1. Upravni odbor po tem, ko se posvetuje z odborom regulatorjev in pridobi njegovo pozitivno mnenje v skladu s členom 15(2), imenuje direktorja skladu s členom 16(2).

2. Upravni odbor uradno imenuje člane odbora regulatorjev v skladu s členom 14(1).

3. Upravni odbor uradno imenuje člane odbora za pritožbe v skladu s členom 18(1) in (2).

4. Upravni odbor zagotovi, da Agencija izvaja svoje poslanstvo in opravlja naloge, ki so ji dodeljene v skladu s to uredbo.

5. Upravni odbor do 30. septembra vsako leto po posvetovanju s Komisijo in po prejemu odobritve s strani odbora regulatorjev v skladu s členom 15(3) sprejme delovni program Agencije za naslednje leto ter ga pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu in Komisiji. Delovni program se sprejme ne glede na letni proračunski postopek in se objavi.

6. Upravni odbor sprejme večletni program in ga po potrebi revizira. Revizija temelji na poročilu o oceni, ki ga na zahtevo upravnega odbora pripravi neodvisni zunanji strokovnjak. Ti dokumenti se javno objavijo.

7. Upravni odbor izvaja svoja proračunska pooblastila v skladu s členi 21 do 24.

8. Upravni odbor se po prejemu soglasja Komisije odloči, ali bo sprejel kakršno koli zapuščino, donacijo ali nepovratna sredstva iz drugih virov Skupnosti ali kakršne koli prostovoljne prispevke držav članic ali regulativnih organov. Mnenje, ki ga upravni odbor predloži v skladu s členom 24(5), izrecno obravnava vire financiranja, naštetih v tem odstavku.

9. Upravni odbor v posvetovanju z odborom regulatorjev izvaja disciplinski nadzor nad direktorjem.

10. Upravni odbor po potrebi določi izvedbena pravila za učinkovanje kadrovske predpisov Agencije v skladu s členom 28(2).

11. Upravni odbor v skladu s členom 30 sprejme praktične ukrepe glede pravice dostopa do dokumentov Agencije.

12. Upravni odbor sprejme in objavi letno poročilo o dejavnostih Agencije na podlagi osnutka letnega poročila iz člena 17(8) ter ga do 15. junija vsakega leta pošlje Evropskemu parlamentu, Svetu, Komisiji, Računskemu sodišču, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij. Letno poročilo o dejavnostih Agencije vsebuje neodvisni del, ki ga je odobril odbor regulatorjev, v zvezi z regulativnimi dejavnostmi Agencije v obravnavanem letu.

13. Upravni odbor sprejme in objavi svoj poslovnik.

Člen 14

Odbor regulatorjev

1. Odbor regulatorjev sestavljajo:

(a) visoki predstavniki regulativnih organov v skladu s členom 35(1) Direktive 2009/72/ES in členom 39(1) Direktive 2009/73/ES in en namestnik na državo članico izmed sedanjega višjega osebja teh organov ter

(b) predstavnik Komisije brez glasovalne pravice.

V odbor regulatorjev je lahko na državo članico sprejet največ po en predstavnik iz nacionalnega regulativnega organa.

Vsak nacionalni regulativni organ je pristojen za imenovanje namestnika med svojim osebjem.

2. Odbor regulatorjev med svojimi člani izvoli predsednika in podpredsednika. Podpredsednik nadomesti predsednika, če ta ni sposoben izvajati svojih dolžnosti. Mandat predsednika in podpredsednika traja dve leti in pol ter se lahko podaljša. Vendar se mandat predsednika in podpredsednika v vsakem primeru izteče takoj, ko nista več člana odbora regulatorjev.

3. Odbor regulatorjev odloča z dvotretjinsko večino svojih pristojnih članov. Vsak član ali namestnik ima en glas.

4. Odbor regulatorjev sprejme in objavi svoj poslovnik, ki podrobno določa ureditev glasovanja, zlasti pogoje, ko lahko en član deluje v imenu drugega, in po potrebi tudi pravila, ki urejajo sklepčnost. V poslovniku se lahko predvidijo posebne delovne metode za obravnavo vprašanj, ki izhajajo iz pobud regionalnega sodelovanja.

5. Odbor regulatorjev pri izvajanju nalog, ki jih dodeljuje ta uredba, in ne glede na njegove člane, ki delujejo v imenu svojega regulativnega organa, deluje neodvisno in ne zahteva ali sledi navodilom nobene vlade držav članic, Komisije ali katerega koli javnega ali zasebnega subjekta.

6. Agencija poskrbi za tajniške storitve odbora regulatorjev.

Člen 15

Naloge odbora regulatorjev

1. Odbor regulatorjev direktorju predloži mnenje o mnenjih, priporočilih in odločitvah iz členov 5, 6, 7, 8 in 9, katerih sprejetje se preučuje. Razen tega odbor regulatorjev v okviru svojih pristojnosti zagotovi napotke direktorju pri izvajanju njegovih nalog.

2. Odbor regulatorjev poda upravnemu odboru svoje mnenje o kandidatu za direktorja v skladu s členoma 13(1) in 16(2). Odbor regulatorjev sprejme to odločitev s tričetrtinsko večino svojih članov.

3. Odbor regulatorjev v skladu s členoma 13(5) in 17(6) ter v skladu s predhodnim predlogom proračuna, pripravljenim v skladu s členom 23(1) odobri delovni program Agencije za naslednje leto in ga vsako leto do 1. septembra predloži upravnemu odboru v sprejetje.

4. Odbor regulatorjev v skladu s členoma 13(12) in 17(8) v letnem poročilu odobri neodvisni del o regulativnih dejavnostih.

5. Evropski parlament lahko ob upoštevanju njegove neodvisnosti povabi predsednika upravnega odbora ali njegovega namestnika, naj poda izjavo pred pristojnim odborom in odgovori na vprašanja članov odbora.

Člen 16

Direktor

1. Agencijo vodi direktor, ki deluje v skladu s smernicami iz drugega stavka člena 15(1), in – če je predvideno s to uredbo – mnenji odbora regulatorjev. Ne glede na vloge, ki jih imata upravni odbor in odbor regulatorjev v zvezi z nalogami direktorja, slednji ne zahteva ali sledi navodilom nobene vlade, Komisije ali drugega javnega ali zasebnega subjekta.

2. Direktorja po javnem razpisu za prijavo interesa in po pozitivnem mnenju odbora regulatorjev imenuje upravni odbor s seznama vsaj treh kandidatov, ki jih predlaga Komisija, in sicer na podlagi dosežkov ter znanja in izkušenj s področja energetike. Kandidata, ki ga izbere upravni odbor, lahko pred njegovim imenovanjem pristojni odbori Evropskega parlamenta povabijo, da poda izjavo in odgovori na vprašanja njihovih članov.

3. Mandat direktorja traja pet let. V devetih mesecih pred koncem tega obdobja Komisija izvede ocenjevanje. Pri ocenjevanju Komisija preuči zlasti:

(a) delo direktorja;

(b) dolžnosti in potrebe Agencije v naslednjih letih.

Ocenjevanje glede točke (b) se izvede s pomočjo neodvisnega zunanjega strokovnjaka.

4. Upravni odbor lahko na predlog Komisije in potem, ko se je seznanil in podrobno preučil poročilo o oceni in mnenje odbora regulatorjev o tej oceni, zgolj v primerih, kadar dolžnosti in potrebe Agencije to upravičujejo, mandat direktorja enkrat podaljša za največ tri leta.

5. Upravni odbor obvesti Evropski parlament, da namerava podaljšati direktorjev mandat. V enem mesecu pred podaljšanjem mandata lahko pristojni odbor Evropskega parlamenta direktorja povabi, da poda izjavo in odgovori na vprašanja njegovih članov.

6. Če mandat direktorja ni podaljšán, ta opravlja funkcijo do imenovanja njegovega naslednika.

7. Direktorja se lahko s položaja odstavi le na podlagi odločitve upravnega odbora, potem ko je pridobil pozitivno mnenje odbora regulatorjev. Upravni odbor sprejme to odločitev s tričetrtinsko večino svojih članov.

8. Evropski parlament in Svet lahko pozoveta direktorja, da predloži poročilo o opravljanju svojih dolžnosti. Evropski parlament lahko direktorja tudi povabi, naj poda izjavo pred pristojnim odborom in odgovori na vprašanja članov tega odbora.

Člen 17

Naloge direktorja

1. Direktor zastopa Agencijo in je odgovoren za njeno vodenje.

2. Direktor pripravi delo upravnega odbora. Pri delu upravnega odbora sodeluje brez glasovalne pravice.

3. Direktor sprejme in objavi mnenja, priporočila in odločitve iz členov 5, 6, 7, 8 in 9, o katerih je odbor regulatorjev podal pozitivno mnenje.

4. Direktor je odgovoren za izvajanje letnega delovnega programa Agencije pod vodstvom odbora regulatorjev in pod upravnim nadzorom upravnega odbora.

5. Direktor sprejme vse potrebne ukrepe za zagotovitev delovanja Agencije v skladu s to uredbo, zlasti glede sprejemanja notranjih upravnih navodil in objave obvestil.

6. Direktor vsako leto pripravi osnutek delovnega programa Agencije za naslednje leto ter ga do 30. junija tekočega leta predloži odboru regulatorjev, Evropskemu parlamentu in Komisiji.

7. Direktor pripravi predhodni predlog proračuna Agencije v skladu s členom 23(1) in izvršuje proračun Agencije v skladu s členom 24.

8. Direktor vsako leto pripravi osnutek letnega poročila, ki vsebuje neodvisni del o regulativnih dejavnostih Agencije ter del o finančnih in upravnih zadevah.

9. V zvezi z zaposlenimi v Agenciji direktor izvaja pristojnosti iz člena 28(3).

Člen 18

Odbor za pritožbe

1. Odbor za pritožbe sestavlja šest članov in šest namestnikov, izbranih med sedanjimi ali nekdanjimi višjimi zaposlenimi v nacionalnih regulativnih organih, organih za konkurenco in drugih nacionalnih institucijah ali institucijah Skupnosti, z ustreznimi izkušnjami v sektorju energije. Odbor za pritožbe imenuje svojega predsednika. Odbor za pritožbe sprejema odločitve na podlagi kvalificirane večine vsaj štirih od šestih članov. Odbor za pritožbe se skliče, kadar je to potrebno.

2. Člane odbora za pritožbe po javnem razpisu za prijavo interesa uradno imenuje upravni odbor na predlog Komisije in po posvetovanju z odborom regulatorjev.

3. Mandat članov odbora za pritožbe traja pet let. Ta mandat se lahko podaljša. Člani odbora za pritožbe so pri odločanju neodvisni. Ne zavezujejo jih nobena navodila. Ne opravljajo nobenih drugih dolžnosti v Agenciji, upravnem odboru ali odboru regulatorjev. Člana odbora za pritožbe se med mandatom ne odstavi s položaja, razen če je kriv hujše kršitve in če upravni odbor po posvetovanju z odborom regulatorjev sprejme takšno odločitev.

4. Člani odbora za pritožbe ne sodelujejo v nobenem pritožbenem postopku, če imajo pri tem kakršen koli osebni interes ali če so bili predhodno vpleteni v postopek kot zastopniki ene od strank ali če so sodelovali pri odločitvi, zoper katero je bila vložena pritožba.

5. Če zaradi enega od razlogov iz odstavka 4 ali katerega koli drugega razloga član odbora za pritožbe meni, da kateri od ostalih članov odbora ne bi smel sodelovati v pritožbenem postopku, o tem ustrezno obvesti odbor za pritožbe. Zoper člana odbora za pritožbe lahko ugovarja vsaka stranka v pritožbenem postopku na podlagi razlogov iz odstavka 4 ali suma, da je pristranski. Ugovor je nedopusten, če temelji na državljanstvu članov ali če je pritožbena stranka v pritožbenem postopku opravila neko procesno dejanje, ki ni bilo ugovor zoper člana odbora za pritožbe, čeprav je vedela, da obstaja razlog za tak ugovor.

6. Odbor za pritožbe odloči o ukrepih, ki jih je treba sprejeti v primerih iz odstavkov 4 in 5, brez sodelovanja zadevnega člana. Pri odločanju zadevnega člana v odboru za pritožbe zamenja njegov/njen namestnik. Če je namestnik v enakem položaju predsednik imenuje namestnika izmed preostalih namestnikov, ki so na voljo.

7. Člani odbora za pritožbe se zavežejo, da bodo delovali neodvisno in v javnem interesu. Zato podajo pisno izjavo o zavezah in pisno izjavo o interesih, iz katerih je razvidno, da ne obstajajo nikakršni interesi, ki bi lahko vplivali na njihovo neodvisnost, oziroma navedejo morebitne neposredne ali posredne interese, ki bi lahko vplivali na njihovo neodvisnost. Te izjave se vsako leto objavijo.

Člen 19

Pritožbe

1. Vsaka fizična ali pravna oseba, vključno z nacionalnimi regulativnimi organi, se lahko pritoži na odločitev iz členov 7, 8 ali 9, naslovljene nanjo, ali na odločitev, ki jo neposredno in osebno zadeva, čeprav je naslovljena na drugo osebo.

2. Pritožba se skupaj z njeno obrazložitvijo vložijo pri Agenciji v pisni obliki v dveh mesecih po tem, ko je bila zadevna oseba o ukrepu uradno obveščena, ali, če takega uradnega obvestila ni, v dveh mesecih po dnevu, ko je Agencija objavila svojo odločitev. Odbor za pritožbe odločitev glede pritožbe sprejme v roku dveh mesecev po tem, ko je bila vložena.

3. Pritožba, ki je vložena v skladu z odstavkom 1, nima odločilnega učinka. Vendar lahko odbor za pritožbe odloži izvajanje sporne odločitve, če meni, da to zahtevajo okoliščine.

4. Če je pritožba dopustna, odbor za pritožbe preuči, ali je utemeljena. Odbor za pritožbe stranke povabi na pritožbene postopke tako pogosto, kot je potrebno, da v določenih rokih pridobi pripombe na uradna obvestila, ki jih je izdal sam, ali na sporočila drugih strank v pritožbenih postopkih. Stranke imajo v pritožbenih postopkih pravico do ustne izjave.

5. Odbor za pritožbe lahko v skladu s tem členom izvaja vsa pooblastila, ki so v pristojnosti Agencije, ali preda primer pristojnemu organu Agencije. Slednjega zavezuje odločitev odbora za pritožbe.

6. Odbor za pritožbe sprejme in objavi svoj poslovnik.

7. Agencija objavi odločitve odbora za pritožbe.

Člen 20

Tožbe pred Sodiščem prve stopnje in pred Sodiščem

1. V skladu s členom 230 Pogodbe se lahko vložijo tožbe pred Sodiščem prve stopnje ali Sodiščem zaradi odločitve, ki jo je sprejel odbor za pritožbe, ali, v zadevah, za katere odbor za pritožbe ni pristojen, Agencija.

2. Če Agencija odločitve ne sprejme, se lahko pred Sodiščem prve stopnje ali Sodiščem v skladu s pogoji iz člena 232 Pogodbe sproži postopek zaradi opustitve ukrepanja.

3. Agencija mora sprejeti potrebne ukrepe za izvršitev sodbe Sodišča prve stopnje ali Sodišča.

POGLAVJE IV

FINANČNE DOLOČBE

Člen 21

Proračun Agencije

1. Prihodke Agencije sestavljajo zlasti:

(a) subvencija Skupnosti iz splošnega proračuna Evropskih unije (oddelek o Komisiji);

- (b) pristojbine, plačane Agenciji v skladu s členom 22;
- (c) kakršni koli prostovoljni prispevki držav članic ali regulativnih organov iz člena 13(8); in
- (d) kakršne koli zapuščine, donacije ali nepovratna sredstva iz člena 13(8).

2. Odhodki Agencije zajemajo odhodke za zaposlene, upravne odhodke, odhodke za infrastrukturo in operativne stroške.

3. Prihodki in odhodki Agencije so uravnoteženi.

4. Na podlagi vseh prihodkov in odhodkov Agencije se za vsako proračunsko leto, ki sovpada s koledarskim letom, pripravijo načrti, ki se vključijo v proračun Agencije.

Člen 22

Takse

1. Za zahtevke za izvzetje v skladu s členom 9(1) se plačajo takse Agenciji.
2. Takse iz odstavka 1 določi Komisija.

Člen 23

Oblikovanje proračuna

1. Do 15. februarja vsako leto direktor pripravi predhodni predlog proračuna, ki vključuje operativne odhodke, in program pričakovanega dela za prihodnje proračunsko leto ter ta predhodni predlog pošlje upravnemu odboru skupaj s seznamom začasnih postavk. Upravni odbor vsako leto na podlagi predhodnega predloga proračuna, ki ga pripravi direktor, oceni prihodke in odhodke Agencije za naslednje proračunsko leto. Upravni odbor to oceno, ki vključuje organizacijsko shemo, do 31. marca posreduje Komisiji. Pred sprejetjem ocene se predlog, ki ga pripravi direktor, posreduje odboru regulatorjev, ki lahko izrazi utemeljeno mnenje o njem.

2. Komisija oceno iz odstavka 1 skupaj s predhodnim predlogom splošnega proračuna Evropske unije posreduje Evropskemu parlamentu in Svetu (proračunski organ).

3. Komisija na podlagi teh ocen v predhodni predlog splošnega proračuna Evropske unije vključi načrte, ki se ji zdijo nujne v zvezi z organizacijsko shemo, in znesek sredstev, ki bremenijo splošni proračun Evropske unije, v skladu s členom 272 Pogodbe.

4. Proračunski organ sprejme organizacijsko shemo Agencije.

5. Upravni odbor pripravi proračun Agencije. Veljati začne po dokončnem sprejetju splošnega proračuna Evropske unije. Kadar je to potrebno, se ustrezno prilagodi.

6. Upravni odbor proračunski organ takoj obvesti, če namera izvajati kakršen koli projekt, ki bi lahko imel bistvene finančne posledice za financiranje proračuna Agencije, zlasti projektov, ki zadevajo lastnino, kot je najem ali nakup objektov. Upravni odbor o svojih namenih obvesti tudi Komisijo. Če namerava katera izmed vej proračunskega organa dati mnenje, o tem obvesti Agencijo v dveh tednih po prejemu podatkov o projektu. Če ni odgovora, lahko Agencija nadaljuje z načrtovanim projektom.

Člen 24

Izvajanje in nadzor proračuna

1. Direktor deluje kot odredbodajalec in izvršuje proračun Agencije.

2. Računovodja Agencije do 1. marca po vsakem zaključenem proračunskem letu posreduje računovodji Komisije in Računskemu sodišču začasne zaključne račune skupaj s poročilom o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju v zadevnem proračunskem letu. Računovodja Agencije pošlje poročilo o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju do 31. marca naslednjega leta tudi Evropskemu parlamentu in Svetu. Računovodja Komisije nato konsolidira začasne zaključne račune institucij in decentraliziranih organov v skladu s členom 128 Uredbe (ES, Euratom) št. 1605/2002 z dne 25. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni proračun Evropskih skupnosti ⁽¹⁾ (Finančna uredba).

3. Računovodja Komisije do 31. marca po vsakem zaključenem proračunskem letu posreduje začasne zaključne račune Agencije Računskemu sodišču, skupaj s poročilom o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju v zadevnem proračunskem letu. Poročilo o upravljanju proračuna in finančnem poslovanju v proračunskem letu se predloži tudi Evropskemu parlamentu in Svetu.

4. Po prejemu ugotovitev Računskega sodišča o začasnih zaključnih računih Agencije v skladu s določbami člena 129 Finančne uredbe direktor na lastno odgovornost pripravi zaključne račune Agencije in jih predloži upravnemu odboru za pridobitev mnenja.

5. Upravni odbor predloži mnenje o zaključnih računih Agencije.

6. Direktor navedene zaključne račune, skupaj z mnenjem upravnega odbora, posreduje Evropskemu parlamentu, Svetu, Komisiji in Računskemu sodišču do 1. julija v letu po zaključenem proračunskem letu.

7. Zaključni račun se objavi.

⁽¹⁾ UL L 248, 16.9.2002, str. 1.

8. Direktor pošlje Računskemu sodišču odgovor na njegove pripombe do 15. oktobra. Prav tako pošlje izvod tega odgovora upravnemu odboru in Komisiji.

9. Na zahtevo Evropskega parlamenta in v skladu s členom 146(3) Finančne uredbe mu direktor predloži vse informacije, potrebne za nemoteno uporabo postopka za razrešnico za zadevno proračunsko leto.

10. Evropski parlament na priporočilo Sveta, ki odloča s kvalificirano večino, do 15. maja leta N + 2 direktorju podeli razrešnico za izvrševanje proračuna za proračunsko leto N.

Člen 25

Finančna pravila

Finančna pravila, ki veljajo za Agencijo, pripravi upravni odbor po posvetovanju s Komisijo. Ta pravila lahko odstopajo od Uredbe (ES, Euratom) št. 2343/2002 samo, če to zahtevajo posebne operativne potrebe za delovanje Agencije in le ob predhodnem soglasju Komisije.

Člen 26

Ukrepi proti goljufijam

1. Za namene boja proti goljufijam, korupciji in drugim nezakonitim dejanjem se določbe Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) ⁽¹⁾ za Agencijo uporabljajo brez omejitev.

2. Agencija pristopi k Medinstitucionalnemu sporazumu z dne 25. maja 1999 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Komisijo Evropskih skupnosti o notranjih preiskavah, ki jih opravlja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) ⁽²⁾ in takoj sprejme ustrezne določbe za vse zaposlene v Agenciji.

3. Odločitve o financiranju ter sporazumi in iz njih izhajajoči izvedbeni instrumenti izrecno določajo, da lahko Računsko sodišče in OLAF po potrebi nad prejemniki denarnih sredstev Agencije in zaposlenimi, odgovornimi za njihovo dodelitev, opravita pregled na kraju samem.

POGLAVJE V

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 27

Privilegiji in imunitete

Za Agencijo se uporablja Protokol o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti.

⁽¹⁾ UL L 136, 31.5.1999, str. 1.

⁽²⁾ UL L 136, 31.5.1999, str. 15.

Člen 28

Osebj

1. Za osebj Agencije, tudi direktorja, se uporabljajo Kadrovske predpisi in Pogoji za zaposlitev ter pravila, ki so jih za uporabo Kadrovske predpisov in Pogojev za zaposlitev skupaj sprejele institucije Evropske skupnosti.

2. Upravni odbor v soglasju s Komisijo sprejme ustrezna izvedbena pravila v skladu s členom 110 Kadrovske predpisov.

3. Kar zadeva njene zaposlene Agencija izvaja pooblastila, ki jih organu za imenovanja podeljujejo Kadrovske predpisi, organu, pooblaščenemu za sklepanje pogodb, pa Pogoji za zaposlitev.

4. Upravni odbor lahko sprejme določbe, na podlagi katerih se nacionalni strokovnjaki iz držav članic lahko napotijo v Agencijo.

Člen 29

Odgovornost Agencije

1. Pri nepogodbeni odgovornosti Agencija v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna zakonodajam držav članic, poravnava vsako škodo, ki jo povzroči sama ali jo povzročijo njeni zaposleni pri opravljanju svojih nalog. Za spore v zvezi z odpravljanjem takšne škode je pristojno Sodišče.

2. Osebna finančna in disciplinska odgovornost zaposlenih Agencije do agencije je urejena z ustreznimi določbami, ki se uporabljajo za zaposlene Agencije.

Člen 30

Dostop do dokumentov

1. Za dokumente Agencije se uporablja Uredba (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije ⁽³⁾.

2. Upravni odbor sprejme praktične ukrepe za izvajanje Uredbe (ES) št. 1049/2001 do 3. marca 2010.

3. Odločitve, ki jih Agencija sprejme v skladu s členom 8 Uredbe (ES) št. 1049/2001, so lahko predmet pritožbe varuhu človekovih pravic ali tožbe pri Sodišču, v skladu s pogoji iz členov 195 ali 230 Pogodbe.

⁽³⁾ UL L 145, 31.5.2001, str. 43.

Člen 31

Sodelovanje tretjih držav

1. V Agenciji lahko sodelujejo tudi tretje države, ki so s Skupnostjo sklenile sporazume, pri čemer so sprejele in uporabljajo zakonodajo Skupnosti, ki ureja energetiko in, kjer je primerno, na področju okolja in konkurence.

2. V skladu z zadevnimi določbami teh sporazumov se določijo pravila, ki opredeljujejo zlasti naravo, obseg in procesne vidike vključitve teh držav v delo Agencije, vključno z določbami, ki se nanašajo na finančne prispevke in osebje.

Člen 32

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 33

Jezik

1. Za Agencijo se uporabljajo določbe Uredbe Sveta št. 1 z dne 15. aprila 1958 o določitvi jezikov, ki se uporabljajo v Evropski gospodarski skupnosti ⁽¹⁾.

2. Notranjo ureditev glede rabe jezikov v okviru Agencije določi upravni odbor.

3. Prevajalske storitve, potrebne za delovanje Agencije, zagotovi Prevajalski center organov Evropske Unije.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 13. julija 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

POGLAVJE VI

KONČNE DOLOČBE

Člen 34

Vrednotenje

1. Komisija s pomočjo neodvisnega zunanjega strokovnjaka izvede oceno dejavnosti Agencije. Ocena vključuje dosežene rezultate in delovne metode Agencije v povezavi z njenim ciljem, pooblastili in nalogami, ki so opredeljeni v tej uredbi in letnih delovnih programih Agencije. Ocena temelji na obsežnem posvetovanju v skladu s členom 10.

2. Komisija predloži ocene iz odstavka 1 odboru regulatorjev Agencije. Odbor regulatorjev izda priporočila v zvezi s spremembami te uredbe, Agencije in njenih delovnih metod Komisiji, ki jih lahko skupaj z lastnim mnenjem in ustreznimi predlogi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu.

3. Komisija prvo poročilo o oceni predloži Evropskemu parlamentu in Svetu v treh letih po tem, ko prvi direktor prevzame svoje dolžnosti. Zatem Komisija poročilo o oceni predloži vsaj vsaka štiri leta.

Člen 35

Začetek veljavnosti in prehodni ukrepi

1. Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

2. Členi 5 do 11 se uporabljajo od 3. marca 2011.

Za Svet
Predsednik
E. ERLANDSSON

⁽¹⁾ UL 17, 6.10.1958, str. 385/58.

UREDBA (ES) št. 714/2009 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. julija 2009

o pogojih za dostop do omrežja za čezmejnje izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj notranjega trga z električno energijo, ki se postopoma uvaja od leta 1999, je zagotavljanje resnične izbire vsem potrošnikom v Skupnosti, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti in več čezmejne trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.
- (2) Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽⁴⁾ in Uredba (ES) št. 1228/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejnje izmenjave električne energije ⁽⁵⁾ sta znatno prispevali k oblikovanju takega notranjega trga z električno energijo.
- (3) Vendar trenutno v Skupnosti obstajajo ovire pri prodaji električne energije pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali ovir. Predvsem še ne obstaja nediskriminatoren dostop do omrežij in enako učinkovita raven regulativnega nadzora v vseh državah članicah, še vedno pa obstajajo ločeni trgi.

- (4) Komisija je v sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z električno energijo in zagotavljanja enakovrednih pogojev za vsa elektroenergetska podjetja v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ ter „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira kakor tudi ne oblikovanja povezovalnih zmogljivosti za doseganje cilja dobro delujočega, učinkovitega in odprtega notranjega trga.
- (5) Poleg temeljitega izvajanja obstoječega regulativnega okvira bi bilo treba v skladu z navedenimi sporočili prilagoditi regulativni okvir notranjega trga z električno energijo iz Uredbe (ES) št. 1228/2003.

- (6) Zlasti je potrebno večje sodelovanje in usklajevanje med operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikovali kodekse omrežij za zagotavljanje in upravljanje dejanskega in preglednega čezmejne dostopa do prenosnih omrežij ter da bi zagotovili usklajeno in dovolj v prihodnost usmerjeno načrtovanje in dober tehnični razvoj prenosnega sistema v Skupnosti, vključno z oblikovanjem povezovalnih zmogljivosti, z ustreznim upoštevanjem varovanja okolja. Navedeni kodeksi omrežij bi morali biti v skladu z okvirnimi smernicami, ki so po naravi nezavezujoče (okvirne smernice) in ki jih razvije Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev ⁽⁶⁾ (Agencija). Agencija bi morala imeti vlogo pri pregledovanju osnutkov kodeksov omrežij, ki bi temeljilo na dejanskem stanju, vključno z njihovo usklajenostjo z okvirnimi smernicami, in moralo bi ji biti omogočeno, da jih priporoči v sprejetje Komisiji. Agencija bi morala oceniti predloge sprememb kodeksov omrežij in moralo bi ji biti omogočeno, da jih priporoči v sprejetje Komisiji. Operaterji prenosnih sistemov bi morali s svojimi omrežji upravljati v skladu z navedenimi kodeksi omrežij.

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 (UL C 75 E, 31.3.2009, str. 16) in Stališče Parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklepi Sveta z dne 25. junija 2009.

⁽⁴⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 37.

⁽⁵⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 1.

(7) Da bi zagotovili optimalno upravljanje omrežja za prenos električne energije in da se omogočita čezmejno trgovanje z električno energijo in njena čezmejna dobava v Skupnosti, bi bilo treba ustanoviti Evropsko mrežo operaterjev

⁽⁶⁾ Glej stran 1 tega Uradnega lista.

- prenosnih omrežij za električno energijo (ENTSO za električno energijo). Naloge ENTSO za električno energijo bi se morale izvajati v skladu s pravili Skupnosti o konkurenci, ki se še naprej uporabljajo za odločitve ENTSO za električno energijo. Naloge ENTSO za električno energijo bi morale biti točno določene, njene delovne metode pa bi morale zagotavljati, da deluje učinkovito, da je zagotovljena preglednost in reprezentativnost ENTSO za električno energijo. S kodeksi omrežij, ki jih pripravi ENTSO za električno energijo, ne bi smeli nadomestiti potrebnih nacionalnih tehničnih kodeksov za notranja vprašanja. Glede na to, da je s pristopom na regionalni ravni možen učinkovitejši napredek, bi morali operaterji prenosnih sistemov znotraj splošne strukture za sodelovanje vzpostaviti regionalne strukture ter hkrati zagotoviti združljivost rezultatov na regionalni ravni s kodeksi omrežij in nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom omrežij na ravni Skupnosti. Države članice bi morale spodbujati sodelovanje in spremljati učinkovitost delovanja omrežja na regionalni ravni. Sodelovanje na regionalni ravni bi moralo biti združljivo z razvojem konkurenčnega in učinkovitega notranjega trga z električno energijo.
- (8) Vsi udeleženci na trgu so zainteresirani za delo, ki se pričakuje od ENTSO za električno energijo. Zato je učinkovito posvetovanje ključnega pomena, obstoječe strukture, vzpostavljene za spodbujanje in racionalizacijo postopka posvetovanja, npr. Zveza za koordinacijo prenosa električne energije, nacionalni regulatorji ali Agencija, pa bi morale igrati pomembno vlogo.
- (9) Da bi zagotovili večjo preglednost v zvezi s celotnim omrežjem za prenos električne energije v Skupnosti, bi morala ENTSO za električno energijo sestaviti, objaviti in redno posodabljeni nezavezujoči 10-letni razvojni načrt omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrt omrežja za Skupnost). Vanj bi bilo treba vključiti izvedljiva omrežja za prenos električne energije in potrebne regionalne povezave, ki so pomembne s poslovnega vidika in vidika zanesljivosti oskrbe.
- (10) Za zagotavljanje hitrega prilagajanja spremenjenim okoliščinam bi ta uredba morala predpisati osnovna načela glede postavitve cen in dodeljevanja zmogljivosti ter obenem zagotavljati sprejetje smernic, ki natančno opredeljujejo nadaljnja pomembna načela in metodologije.
- (11) Na odprtem, konkurenčnem trgu bi morali operaterji prenosnih sistemov za stroške, nastale zaradi gostovanja čezmejnih pretokov električne energije po njihovih omrežjih, prejeti nadomestilo od operaterjev prenosnih sistemov, iz katerih izvirajo ti čezmejni pretoki in v katerih le-ti ponikajo.
- (12) Pri določanju nacionalnih omrežnih tarif bi se morala upoštevati plačila in prejemki, ki izvirajo iz nadomestila med operaterji prenosnih sistemov.
- (13) Dejanski znesek za plačilo za čezmejni dostop do omrežja lahko precej niha, odvisno od vključenih operaterjev prenosnih sistemov in zaradi razlik v strukturi tarifnih sistemov, ki se uporabljajo v državah članicah. Za preprečevanje izkrivljanja trgovanja je torej potrebna določena stopnja uskladitve.
- (14) Potreben je ustrezen sistem dolgoročnih lokacijskih signalov, ki bi na podlagi različnih cen za dostop do omrežja za proizvajalce in/ali odjemalce temeljil na načelu, da višina cene dostopa do omrežja odraža ravnovesje med proizvodnjo in odjemom zadevne regije.
- (15) Zato ne bi bilo primerno uporabiti tarif, ki temeljijo na oddaljenosti med proizvajalcem in odjemalcem, ali v primeru, da so ustrezni lokacijski signali vzpostavljeni, posebne tarife, ki jo plačajo le izvozniki ali uvozniki poleg splošne cene za dostop do državnega omrežja.
- (16) Predpogoj za učinkovito konkurenco na notranjem trgu z električno energijo so nediskriminatorne in pregledne cene za uporabo omrežja, vključno s povezovalnimi daljnovodi v prenosnem omrežju. Razpoložljive zmogljivosti teh vodov bi bilo treba določiti na najvišjo možno vrednost skladno z varnostnimi standardi za zanesljivo delovanje omrežja.
- (17) Pomembno je izogniti se izkrivljanju konkurence zaradi različnih varnostnih standardov ter standardov za načrtovanje in obratovanje, ki jih uporabljajo operaterji prenosnih sistemov v državah članicah. Poleg tega bi bilo treba udeležencem na trgu zagotoviti preglednost razpoložljivih prenosnih zmogljivosti ter varnostnih standardov in standardov za načrtovanje in obratovanje, ki vplivajo na razpoložljivost prenosnih zmogljivosti.
- (18) Iz spremljanja trga, ki ga zadnja leta izvajajo nacionalni regulativni organi in Komisija, je razvidno, da trenutno veljavne zahteve po preglednosti in pravila glede dostopa do infrastrukture ne zadostujejo za zagotovitev pravega, dobro delujočega, odprtega in učinkovitega notranjega trga z električno energijo.
- (19) Da lahko vsi udeleženci na trgu ocenijo splošno stanje glede povpraševanja in ponudbe ter prepoznajo razloge za gibanje veleprodajnih cen, je potreben enak dostop do informacij, kar zadeva fizično stanje in učinkovitost sistema. To vključuje podrobnejše informacije o proizvodnji električne energije, ponudbi in povpraševanju, vključno z napovedmi, zmogljivosti omrežja in medsebojnih povezav, pretoku in vzdrževanju, izravnavi in rezervnih zmogljivostih.

- (20) Za večje zaupanje v trg se morajo udeleženci zanesti, da so za osebe, ki zagrešijo zlorabe, zagotovljene učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni. Pristojni organi bi morali imeti pooblastila, da učinkovito raziščejo obtožbe glede tržnih zlorab. V ta namen je potrebno, da imajo pristojni organi dostop do podatkov, ki zagotavljajo informacije o operativnih odločitvah dobaviteljev. Na trgu z električno energijo mnoge pomembne odločitve sprejemajo proizvajalci energije, ki morajo s tem povezane informacije dati na voljo pristojnim organom za določeno obdobje, tako da so jim lahko dostopne. Pristojni organi bi morali tudi redno spremljati, ali operaterji prenosnih sistemov ravnajo v skladu s pravili. Manjši proizvajalci energije, ki nimajo realnih možnosti za izkrivljanje trga, bi morali biti izvzeti iz te obveznosti.
- (21) Morala bi obstajati pravila o uporabi prihodkov iz postopkov razreševanja prezasedenosti, razen če posebna narava zadevnega povezovalnega daljnovoda utemeljuje izvzetje iz teh pravil.
- (22) Razreševanje problemov prezasedenosti bi moralo zagotavljati ustrezne ekonomske signale operaterjem prenosnih sistemov in udeležencem na trgu in temeljiti na tržnih mehanizmihi.
- (23) Močno bi bilo treba spodbujati naložbe v večje nove infrastrukture, hkrati pa zagotoviti pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo. Da bi spodbujali pozitivne učinke izvzetih povezovalnih daljnovodov za enosmerni tok na konkurenco in zanesljivost oskrbe, bi bilo treba raziskati tržni interes v načrtovalni fazi projekta in sprejeti pravila upravljanja prezasedenosti. Če so povezovalni daljnovodi za enosmerni tok na ozemlju več držav članic, v skrajnem primeru zahtevek za izvzetje obravnava Agencija, da se bolje upoštevajo njegove čezmejne posledice in olajša njegova upravna obravnava. Zaradi izredno velikega profila tveganj pri konstrukciji takih izvzetih velikih infrastrukturnih projektov bi bilo poleg tega treba omogočiti začasno odstopanje od pravil o popolnem ločevanju za podjetja, ki jih zanimata dobava in proizvodnja, v zvezi z zadevnimi projekti. Izvzetja, odobrena v skladu z Uredbo (ES) št. 1228/2003, se uporabljajo do izteka veljavnosti, kot je določeno v odločitvi o odobritvi izvzetja.
- (24) Za zagotavljanje nemotenega delovanja notranjega trga z električno energijo bi bilo treba predvideti postopke za sprejemanje odločb in smernic, ki med drugim zadevajo postavitev cen in dodeljevanje zmogljivosti s strani Komisije in obenem zagotavljajo sodelovanje regulativnih organov držav članic v tem procesu, če je to ustrezno, v okviru njihovih evropskih združenj. Regulativni organi skupaj z drugimi ustreznimi organi držav članic pomembno prispevajo k pravilnemu delovanju notranjega trga z električno energijo.
- (25) Nacionalni regulativni organi bi morali zagotoviti skladnost s pravili iz te uredbe in smernicami, sprejetimi na podlagi te uredbe.
- (26) Države članice in pristojni nacionalni organi bi morali Komisiji predložiti ustrezne informacije. Komisija bi morala te informacije obravnavati zaupno. Komisija bi morala imeti možnost, da zahteva primerne informacije neposredno od zadevnih podjetij, če je to potrebno, pod pogojem, da so pristojni nacionalni organi o tem obveščeni.
- (27) Države članice bi morale določiti pravila glede kazni za kršitve določb te uredbe in zagotoviti njihovo izvajanje. Kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.
- (28) Ukrepe, potrebne za izvajanje te uredbe, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽¹⁾.
- (29) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za določitev ali sprejetje smernic, potrebnih za izpolnjevanje minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna za doseganje cilja te uredbe. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.
- (30) Ker cilja te uredbe, in sicer zagotovitve usklajenega okvira za čezmejne izmenjave električne energije, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.
- (31) Glede na obseg sprememb Uredbe (ES) št. 1228/2003 v tej uredbi je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo uredbo združijo v enotno besedilo –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

Namen te uredbe je:

- (a) določiti poštena pravila za čezmejno izmenjavo električne energije in tako pospešiti konkurenco na notranjem trgu z električno energijo ob upoštevanju posebnosti nacionalnih

⁽¹⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

in regionalnih trgov. To vključuje vzpostavitev mehanizma nadomestil za čezmejni pretok električne energije in določitev usklajenih načel za tarife čezmejnega prenosa in za dodeljevanje razpoložljivih povezovalnih zmogljivosti med nacionalnimi prenosnimi sistemi;

- (b) spodbuditi nastanek dobro delujočega in preglednega veleprodajnega trga z visoko stopnjo zanesljivosti oskrbe z električno energijo. V njej so določeni mehanizmi za usklajitev zadevnih pravil za čezmejno izmenjavo električne energije.

Člen 2

Opredelitev pojmov

1. Za namene te uredbe se uporabljajo opredelitve iz člena 2 Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽¹⁾ z izjemo opredelitve pojma „povezovalni daljnovod“, ki se nadomesti z naslednjim:

- „povezovalni daljnovod“ pomeni prenosni daljnovod, ki prečka ali povezuje mejo med državami članicami in ki spaja nacionalna prenosna omrežja držav članic.
2. Uporabljajo se naslednje opredelitve pojmov:
- (a) „regulativni organi“ pomenijo regulativne organe iz člena 35(1) Direktive 2009/72/ES;
- (b) „čezmejni pretok“ pomeni fizični pretok električne energije po prenosnem omrežju države članice, ki nastane zaradi vpliva dejavnosti proizvajalcev in/ali odjemalcev zunaj te države članice na njenem prenosnem omrežju;
- (c) „prezasedenost“ pomeni stanje, ko povezava med nacionalnimi prenosnimi omrežji zaradi premajhne zmogljivosti povezovalnih daljnovodov in/ali zadevnih nacionalnih prenosnih sistemov ne more sprejeti vsega fizičnega pretoka, nastalega zaradi mednarodnega trgovanja na zahtevo udeležencev na trgu;
- (d) „napovedani izvoz“ pomeni pošiljanje električne energije v eni državi članici na podlagi pogodbenega dogovora o ustreznem istočasnem odjemu (napovedani uvoz) električne energije v drugi državi članici ali v tretji državi;
- (e) „napovedani tranzit“ pomeni okoliščine, ko pride do napovedanega izvoza električne energije in ko določena pot za prenos vključuje državo, v kateri se ne opravi niti pošiljanje niti ustrezni istočasni odjem električne energije;

- (f) „napovedani uvoz“ pomeni odjem električne energije v državi članici ali v tretji državi, ki se opravi istočasno kot pošiljanje električne energije (napovedani izvoz) v drugi državi članici;
- (g) „novi povezovalni daljnovod“ pomeni povezovalni daljnovod, ki ni zgrajen do 4. avgusta 2003.

Če so prenosna omrežja dveh ali več držav članic v celoti ali delno vključena v en kontrolni blok, se izključno za namene mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov iz člena 13 šteje, da je kontrolni blok kot celota del prenosnega omrežja ene od zadevnih držav članic, s čimer se zagotovi, da se pretoki znotraj kontrolnih blokov ne štejejo za čezmejni pretok iz točke (b) prvega pododstavka tega odstavka in da ne prihaja do izplačila nadomestil v skladu s členom 13. Regulativni organi zadevnih držav članic lahko odločijo, kateri od zadevnih držav članic bo pripadal kontrolni blok kot celota.

Člen 3

Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Komisija preuči vsako obvestilo o odločitvi o certificiranju operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 10(6) Direktive 2009/72/ES takoj, ko ga prejeme. Komisija v dveh mesecih po prejemu takšnega obvestila zadevnemu nacionalnemu regulativnemu organu izda mnenje glede skladnosti s členom 10(2) ali členom 11 ter členom 9 Direktive 2009/72/ES.

Komisija lahko pri pripravi mnenja iz prvega pododstavka od Agencije zahteva, da poda svoje mnenje o odločitvi nacionalnega regulativnega organa o certifikaciji. V tem primeru se dvomesečni rok iz prvega pododstavka podaljša za nadaljnja dva meseca.

Če Komisija v rokih iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da odločitvi regulativnega organa ne nasprotuje.

2. V dveh mesecih po prejetju mnenja Komisije nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju operaterja prenosnega sistema, pri čemer v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj.

3. Regulativni organi in/ali Komisija lahko v kateri koli fazi postopka od operaterja prenosnega sistema in/ali podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

4. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih informacij.

⁽¹⁾ Glej stran 55 tega Uradnega lista.

5. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo odstavkov 1 in 2 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

6. Če Komisija prejme obvestilo o certificiranju operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 9(10) Direktive 2009/72/ES, sprejme odločitev o certificiranju. Regulativni organ ravna v skladu z odločitvijo Komisije.

Člen 4

Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo

Vsi operaterji prenosnih sistemov sodelujejo na ravni Skupnosti prek ENTSO za električno energijo, da bi spodbudili dokončno oblikovanje in delovanje notranjega trga za električno energijo in čezmejne trgovine ter zagotovili optimalno upravljanje, usklajeno delovanje in dober tehnični razvoj evropskega omrežja za prenos električne energije.

Člen 5

Ustanovitev ENTSO za električno energijo

1. Operaterji prenosnih sistemov za električno energijo do 3. marca 2011 predložijo Komisiji in Agenciji osnutek statuta bodoče ENTSO za električno energijo, seznam članov in osnutek poslovnika, vključno s pravilnikom za posvetovanje z drugimi zainteresiranimi stranmi.

2. V dveh mesecih po prejetju teh informacij Agencija po uradnem posvetovanju z organizacijami, ki zastopajo vse zainteresirane strani, zlasti uporabnike sistema, vključno z odjemalci, Komisiji predloži mnenje o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika.

3. Komisija poda mnenje o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika, ob upoštevanju mnenja Agencije iz odstavka 2 in v treh mesecih po prejetju mnenja Agencije.

4. Operaterji prenosnih sistemov v treh mesecih po prejetju mnenja Komisije ustanovijo ENTSO za električno energijo, sprejmejo statut in poslovnik ter ju objavijo.

Člen 6

Oblikovanje kodeksov omrežij

1. Komisija po posvetovanju z Agencijo, ENTSO za električno energijo in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi pripravi letni seznam prednostnih nalog, v katerem so navedena področja iz člena 8(6), ki jih je treba vključiti v oblikovanje kodeksov omrežij.

2. Komisija od Agencije zahteva, da v razumnem roku, ki ni daljši od šestih mesecev, predloži nezavezujočo okvirno smernico (okvirna smernica), v kateri so v skladu s členom 8(7) določena jasna in objektivna načela za pripravo kodeksov omrežij za področja iz prednostnega seznama. Vsaka okvirna smernica prispeva k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci in uspešnemu delovanju trga. Komisija lahko ta rok na utemeljeno zahtevo Agencije podaljša.

3. Agencija se v roku, ki ni krajši od dveh mesecev, o okvirni smernici na odprt in pregleden način formalno posvetuje z ENTSO za električno energijo in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

4. Če Komisija meni, da okvirna smernica ne prispeva k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci in uspešnemu delovanju trga, lahko od Agencije zahteva, da okvirno smernico v razumnem roku revidira in jo ponovno predloži Komisiji.

5. Če Agencija v roku, ki ga določi Komisija na podlagi odstavkov 2 ali 4, okvirne smernice ne predloži ali je ne predloži ponovno, zadevno okvirno smernico pripravi Komisija.

6. Komisija od ENTSO za električno energijo zahteva, naj v razumnem roku, ki ni daljši od 12 mesecev, Agenciji predloži kodeks omrežja, ki je v skladu z ustrežno okvirno smernico.

7. Agencija pošlje ENTSO za električno energijo utemeljeno mnenje o kodeksu omrežja v treh mesecih po njegovem prejetju, v tem roku pa se Agencija lahko uradno posvetuje z ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

8. ENTSO za električno energijo lahko kodeks omrežja spremeni v skladu z mnenjem Agencije in ga ponovno predloži Agenciji.

9. Ko se Agencija prepriča, da je kodeks omrežja v skladu z ustrežno okvirno smernico, ga predloži Komisiji in ga lahko priporoči v sprejetje v razumnem roku. Če Komisija navedenega kodeksa omrežja ne sprejme, navede razloge za to.

10. Če ENTSO za električno energijo kodeksa omrežja ne pripravi v roku, ki ga določi Komisija v skladu z odstavkom 6, lahko Komisija od Agencije zahteva, da pripravi osnutek kodeksa omrežja na podlagi ustrezne okvirne smernice. Agencija se lahko med pripravo osnutka kodeksa omrežja v skladu s tem odstavkom še nadalje posvetuje. Agencija osnutek kodeksa omrežja, pripravljen na podlagi tega odstavka, predloži Komisiji in ga lahko priporoči v sprejetje.

11. Komisija lahko na lastno pobudo, če ENTSO za električno energijo ni pripravila kodeksa omrežja ali če Agencija ni pripravila osnutka kodeksa omrežja iz odstavka 10 tega člena ali na priporočilo Agencije po odstavku 9 tega člena sprejme enega ali več kodeksov omrežja za področja, naštetih v členu 8(6).

Če Komisija predlaga sprejetje kodeksa omrežja na lastno pobudo, se v roku, ki ni krajši od dveh mesecev, o osnutku kodeksa omrežja posvetuje z Agencijo, ENTSO za električno energijo in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

12. Ta člen ne posega v pravico Komisije, da sprejema in spreminja smernice iz člena 18.

Člen 7

Spremembe kodeksov omrežij

1. Osnutek sprememb kodeksov omrežij, sprejetih v skladu s členom 6, lahko Agenciji predlagajo osebe, pri katerih obstaja verjetnost interesa za zadevni kodeks omrežja, vključno z ENTSO za električno energijo, operaterji prenosnih sistemov, uporabniki omrežja in odjemalci. Agencija lahko predlaga spremembe tudi na lastno pobudo.

2. Agencija se posvetuje z vsemi zainteresiranimi stranmi v skladu s členom 10 Uredbe (ES) št. 713/2009. Po končanem postopku lahko Agencija Komisiji predloži utemeljene predloge sprememb s pojasnilom o tem, kako so ti predlogi skladni s cilji kodeksov omrežij iz člena 6(2) te uredbe.

3. Komisija lahko ob upoštevanju predlogov Agencije sprejme spremembe kodeksov omrežij, sprejetih v skladu s členom 6. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

4. Obravnava predlogov sprememb v skladu s postopkom iz člena 23(2) je omejena na obravnavo vidikov v zvezi s predlaganimi spremembami. Te predlagane spremembe ne posegajo v druge spremembe, ki jih lahko predlaga Komisija.

Člen 8

Naloge ENTSO za električno energijo

1. ENTSO za električno energijo na zahtevo Komisije v skladu s členom 6(6) oblikuje kodekse omrežij za področja iz odstavka 6 tega člena.

2. ENTSO za električno energijo lahko oblikuje kodekse omrežij za področja iz odstavka 6, da bi dosegli cilje, določene v členu 4, kadar se ti kodeksi ne nanašajo na področja, za katera je Komisija nanjo naslovila zahtevo. Ti kodeksi omrežij se predložijo v mnenje Agenciji. ENTSO za električno energijo to mnenje ustrezno upošteva.

3. ENTSO za električno energijo sprejme:

- (a) skupne instrumente za upravljanje omrežij, da se zagotovi uskladitev upravljanja omrežij v običajnih in izrednih razmerah, vključno s skupno lestvico za razvrščanje incidentov, in načrte raziskav;
- (b) nezavezujoč 10-letni razvojni načrt omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrt omrežja za Skupnost), vključno z napovedjo glede zadostnosti evropske proizvodnje, in sicer vsako drugo leto;
- (c) priporočila za usklajevanje tehničnega sodelovanja med operaterji prenosnih sistemov Skupnosti in tretjih držav;
- (d) letni delovni program;
- (e) letno poročilo;
- (f) letno zimsko in poletno napoved glede zadostnosti proizvodnje.

4. V napovedi glede zadostnosti evropske proizvodnje iz točke (b) odstavka 3 je zajeta skupna zadostnost elektroenergetskega sistema glede tekočega in napovedanega povpraševanja po električni energiji v naslednjih petih letih in v obdobju med 5 in 15 leti po datumu te napovedi. Napoved glede zadostnosti evropske proizvodnje električne energije temelji na nacionalnih napovedih glede zadostnosti proizvodnje, ki jih pripravijo posamezni operaterji prenosnih sistemov.

5. Letni delovni program iz točke (d) odstavka 3 vsebuje seznam in opis kodeksov omrežij, ki jih je treba pripraviti, načrt usklajevanja za upravljanje omrežja, dejavnosti raziskav in razvoja, ki jih je treba izvesti v zadevnem letu, in okvirni časovni razpored.

6. Kodeksi omrežij iz odstavkov 1 in 2 urejajo naslednja področja, pri čemer se po potrebi upoštevajo regionalne posebnosti:

- (a) pravila glede varnosti in zanesljivosti omrežja, vključno s pravili o tehničnih rezervnih zmogljivostih prenosa za zanesljivo obratovanje omrežja;
- (b) pravila o priključevanju na omrežje;
- (c) pravila za dostop tretjih strani;
- (d) pravila glede izmenjave podatkov in poravnave;
- (e) pravila glede medobratovalnosti;
- (f) operativne postopke v izrednih razmerah;
- (g) pravila za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti;
- (h) pravila glede trgovanja, povezana s tehničnim in operativnim zagotavljanjem storitev za dostop do omrežja ter z izravnavo odstopanj;

- (i) pravila glede preglednosti;
- (j) pravila glede izravnave, tudi z omrežjem povezana pravila glede rezervne električne energije;
- (k) pravila glede usklajenih tarifnih struktur za prenos, vključno z lokacijskimi signali in pravili glede nadomestil med operaterji prenosnega sistema, ter
- (l) energetska učinkovitost električnih omrežij.

7. Kodeksi omrežij se pripravijo v zvezi z vprašanji čezmejnih omrežij in vprašanji povezovanja trgov ter ne posegajo v pravico držav članic, da sprejmejo nacionalne kodekse omrežij, ki ne vplivajo na čezmejno trgovino.

8. ENTSO za električno energijo spremlja in analizira izvajanje kodeksov omrežij in smernic, ki jih sprejme Komisija v skladu s členom 6(11), in njihov vpliv na usklajevanje veljavnih pravil glede spodbujanja povezovanja trgov. ENTSO za električno energijo o svojih ugotovitvah poroča Agenciji, rezultate analize pa vključuje v letno poročilo iz točke (e) odstavka 3 tega člena.

9. ENTSO za električno energijo da na voljo vse informacije, ki jih zahteva Agencija za izpolnitev nalog v okviru člena 9(1).

10. ENTSO za električno energijo vsaki dve leti sprejme in objavi razvojni načrt omrežja za Skupnost. Razvojni načrt omrežja za Skupnost vključuje modeliranje integriranega omrežja, scenarije razvoja, napoved glede zadostnosti evropske proizvodnje in oceno prožnosti sistema.

Razvojni načrt omrežja za Skupnost zlasti:

- (a) temelji na nacionalnih naložbenih načrtih, ob upoštevanju regionalnih naložbenih načrtov iz člena 12(1) in po potrebi vidikov Skupnosti za načrtovanje omrežij, vključno s smernicami za vseevropska energetska omrežja v skladu z Odločbo št. 1364/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾;
- (b) glede čezmejnih povezav temelji tudi na razumnih potrebah različnih uporabnikov omrežja in vključuje dolgoročne obveznosti vlagateljev iz člena 8 ter členov 13 in 22 Direktive 2009/72/ES; in
- (c) prepozna vrzeli pri naložbah, zlasti v zvezi s čezmejnimi zmogljivostmi.

Glede na točko (c) drugega pododstavka se razvojnemu načrtu omrežja za Skupnost lahko priloži pregled ovir za povečanje čezmejne zmogljivosti omrežja, nastalih zaradi različnih postopkov ali praks za odobritev.

⁽¹⁾ UL L 262, 22.9.2006, str. 1.

11. Agencija predloži mnenje o nacionalnih 10-letnih razvojnih načrtih omrežij, da preveri njihovo skladnost z razvojnim načrtom omrežja za Skupnost. Če Agencija opazi neskladnosti med nacionalnim 10-letnim razvojnim načrtom omrežja in razvojnim načrtom omrežja za Skupnost, predlaga ustrezno spremembo nacionalnega 10-letnega razvojnega načrta omrežja ali razvojnega načrta omrežja za Skupnost. Če je tak nacionalni 10-letni razvojni načrt omrežja oblikovan v skladu s členom 22 Direktive 2009/72/ES, Agencija pristojnemu nacionalnemu regulativnemu organu predlaga spremembo nacionalnega 10-letnega razvojnega načrta omrežja v skladu s členom 22(7) navedene direktive in o tem obvesti Komisijo.

12. ENTSO za električno energijo Komisiji na njeno zahtevo predloži mnenje v zvezi s sprejetjem smernic iz člena 18.

Člen 9

Spremljanje s strani Agencije

1. Agencija spremlja izvajanje nalog ENTSO za električno energijo iz člena 8(1), (2) in (3) ter poroča Komisiji.

Agencija spremlja, kako ENTSO za električno energijo izvaja kodekse omrežij iz člena 8(2) in kodekse omrežij, ki so bili oblikovani v skladu s členom 6(1) do (10), vendar jih Komisija ni sprejela v skladu s členom 6(11). Če ENTSO za električno energijo ne izvaja kodeksov omrežij, Agencija od ENTSO za električno energijo zahteva, da predloži ustrezno utemeljeno razlago, zakaj tega ni storila. Agencija o tej razlagi obvesti Komisijo in poda svoje mnenje o njej.

Agencija spremlja in analizira izvajanje kodeksov omrežij in smernic, ki jih sprejme Komisija v skladu s členom 6(11), ter njihov vpliv na usklajevanje veljavnih pravil za spodbujanje povezovanja trgov ter nediskriminacije, učinkovite konkurence in uspešnega delovanja trga, ter o tem poroča Komisiji.

2. ENTSO za električno energijo Agenciji v mnenje predloži osnutek razvojnega načrta omrežja za Skupnost, osnutek letnega delovnega programa, vključno z informacijami o postopku posvetovanja, in druge dokumente iz člena 8(3).

Agencija v dveh mesecih od prejema dokumentov predloži ustrezno utemeljeno mnenje ter priporočila ENTSO za električno energijo in Komisiji, če meni, da osnutek letnega delovnega programa ali osnutek razvojnega načrta omrežja za Skupnost, ki ju je predložila ENTSO za električno energijo, ne prispevata k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci, uspešnemu delovanju trga ali k zadostnim čezmejnimi povezavam, ki bi bile na voljo tretjim stranem.

Člen 10

Posvetovanja

1. Pri pripravi kodeksov omrežij, osnutka razvojnega načrta omrežja za Skupnost in letnega delovnega programa iz člena 8(1), (2) in (3) ENTSO za električno energijo v skladu s poslovnikom iz člena 5(1) v zgodnji fazi postopka opravi obsežno posvetovanje na odprt in pregleden način z vsemi ustreznimi udeleženci na trgu, zlasti z organizacijami, ki zastopajo vse zainteresirane strani. V posvetovanje so vključeni tudi nacionalni regulativni organi in drugi nacionalni organi, podjetja, ki se ukvarjajo z dobavo in proizvodnjo, uporabniki sistema, vključno z odjemalci, operaterji distribucijskih sistemov, vključno z ustreznimi panožnimi združenji, tehničnimi organi in združenji zainteresiranih strani. Cilj posvetovanja je pridobiti mnenja in predloge vseh ustreznih strani v postopku odločanja.

2. Vsi dokumenti in zapisniki zasedanj v zvezi s posvetovanjem iz odstavka 1 se objavijo.

3. Pred sprejetjem letnega delovnega programa in kodeksov omrežij iz člena 8(1), (2) in (3) ENTSO za električno energijo navede, kako je upoštevala pripombe, ki jih je prejela med posvetovanjem. Če pripomb ni upoštevala, to utemelji.

Člen 11

Stroški

Stroške, povezane z dejavnostmi ENTSO za električno energijo iz členov 4 do 12, krijejo operaterji prenosnih sistemov in se upoštevajo pri izračunu tarif. Regulativni organi stroške odobrijo le, če so razumni in sorazmerni.

Člen 12

Regionalno sodelovanje operaterjev prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov znotraj ENTSO za električno energijo vzpostavijo regionalno sodelovanje, da bi prispevali k nalogam iz člena 8(1), (2) in (3). Zlasti vsaki dve leti objavijo regionalni naložbeni načrt, na podlagi katerega se lahko odločajo glede naložb.

2. Za zagotovitev optimalnega upravljanja omrežja operaterji prenosnih sistemov spodbujajo obratovalne dogovore, prav tako spodbujajo razvoj izmenjave energije, usklajeno dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti, in sicer z nediskriminatornimi tržnimi rešitvami in ob ustreznem upoštevanju konkretnih koristi implicitnih dražb za kratkoročne dodelitve, ter povezovanje mehanizmov izravnave in rezerv električne energije.

3. Za namene doseganja ciljev iz odstavkov 1 in 2 tega člena lahko Komisija določi geografsko območje posameznih struktur regionalnega sodelovanja, pri tem pa upošteva obstoječe strukture regionalnega sodelovanja. Vsaka država članica lahko spodbuja sodelovanje na več kot enem geografskem območju. Ukrep iz prvega stavka, namenjen spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejme v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

V ta namen se Komisija posvetuje z Agencijo in ENTSO za električno energijo.

Člen 13

Mehanizem nadomestil med operaterji prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov prejmejo povračilo za stroške, nastale zaradi prevajanja čezmejnih pretokov električne energije po njihovih omrežjih.

2. Nadomestilo iz odstavka 1 izplačajo operaterji nacionalnih prenosnih sistemov, v katerih se čezmejni pretoki začnejo, in sistemov, v katerih se ti pretoki končajo.

3. Nadomestila se izplačujejo redno za določeno preteklo obdobje. Naknadni popravki izplačanih nadomestil se opravijo zaradi upoštevanja dejanskih stroškov, kadar je to potrebno.

Prvo obdobje, za katero se izplačajo nadomestila, se opredeli v smernicah iz člena 18.

4. Komisija določi višino nadomestil za izplačila. Ta ukrep, namenjen spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejme v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

5. Obseg prevajanja čezmejnih pretokov in obseg čezmejnih pretokov, ki se začnejo in/ali končajo v nacionalnih prenosnih sistemih, se določi na podlagi fizičnega pretoka električne energije, ki se dejansko izmeri v danem časovnem obdobju.

6. Stroški, nastali zaradi prevajanja čezmejnih pretokov, se določijo na podlagi predvidenega dolgoročnega povprečja dodatnih stroškov, ob upoštevanju izgub, naložb v novo infrastrukturo in ustreznega deleža stroškov obstoječe infrastrukture, če se ta infrastruktura uporablja za prenos čezmejnih pretokov, zlasti ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju zanesljivosti oskrbe. Pri ugotavljanju nastalih stroškov se uporabijo priznane standardne metode za izračun stroškov. Koristi, ki jih omrežje pridobi zaradi prevajanja čezmejnih pretokov, se upoštevajo za zmanjšanje višine prejetih nadomestil.

Člen 14

Cene za dostop do omrežij

1. Cene, ki jih operaterji omrežij zaračunavajo za dostop do omrežja, so pregledne, upoštevajo potrebo po zanesljivosti omrežja in odražajo dejanske dosežane stroške, primerljive s stroški učinkovitega in strukturno primerljivega operaterja omrežja, in se uporabljajo na nediskriminatoren način. Cene ne smejo biti odvisne od razdalje.

2. Če je to potrebno, tarifna stopnja, ki velja za proizvajalce in/ali odjemalce, zagotavlja lokacijske signale na ravni Skupnosti in upošteva višino izgub v omrežju in povzročene prezasedenosti ter naložbene stroške za infrastrukturo.

3. Pri določanju cen za dostop do omrežja je treba upoštevati naslednje:

- (a) plačila in prejemke, ki izhajajo iz mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov;
- (b) dejanska opravljena in prejeta plačila ter pričakovana plačila za prihodnja obdobja, ocenjena na podlagi preteklih obdobj.

4. Določanje cen za dostop do omrežja v skladu s tem členom ne posega v cene za napovedani izvoz in napovedani uvoz kot posledico upravljanja prezasedenosti, kot navaja člen 16.

5. Prav tako ne sme biti posebne omrežnine za posamezne transakcije za napovedani tranzit električne energije.

Člen 15

Zagotavljanje informacij

1. Zaradi zagotavljanja zanesljivosti omrežij v zvezi z upravljanjem prezasedenosti operaterji prenosnih sistemov vzpostavijo mehanizme za usklajevanje in izmenjavo informacij.

2. Varnostni standardi ter standardi za načrtovanje in obratovanje, ki jih uporabljajo operaterji prenosnih sistemov, se objavijo. Objavljene informacije zajemajo splošen sistem za izračun celotne prenosne zmogljivosti in prenosne rezerve, temelječ na električnih in fizikalnih lastnostih omrežja. Taki sistemi morajo pridobiti odobritev regulativnih organov.

3. Operaterji prenosnih sistemov objavijo ocene razpoložljivih prenosnih zmogljivosti za vsak dan in prikažejo vse proste prenosne zmogljivosti, ki so že rezervirane. Objave se opravijo v določenih časovnih razmikih pred dnevom prenosa in v vsakem primeru zajemajo ocene za teden in mesec vnaprej ter kvantitativno oceno pričakovane zanesljivosti razpoložljivih zmogljivosti.

4. Operaterji prenosnih sistemov objavijo ustrezne podatke o napovedani in dejanski skupni porabi, o razpoložljivosti in dejanski uporabi proizvodnih zmogljivosti in porabniških naprav, razpoložljivosti in uporabi omrežij in povezovalnih daljnovodov ter izravnalni energiji in rezervni proizvodni zmogljivosti. V zvezi z razpoložljivostjo in dejansko uporabo manjših proizvodnih zmogljivosti in obremenitev se lahko uporabijo zbirni ocenjeni podatki.

5. Zadevni udeleženci na trgu operaterjem prenosnih sistemov zagotovijo ustrezne podatke.

6. Proizvajalci, ki imajo ali upravljajo proizvodne naprave, od katerih ima vsaj ena proizvodna naprava inštalirano zmogljivost vsaj 250 MW, pet let hranijo urne podatke za posamezen obrat, ki so potrebni za preverjanje vseh operativnih odločitev razporejanja in ponudbene strategije pri izmenjavah električne energije, na dražbah povezovalnih daljnovodov, trgih z rezervno energijo in prostih trgih, da so ti na razpolago nacionalnemu regulativnemu organu, nacionalnemu organu za konkurenco in Komisiji. Podatki na obrat in uro, ki jih je treba hraniti, med drugim vključujejo podatke o razpoložljivih proizvodnih zmogljivostih in predvidenih rezervnih zmogljivostih, vključno z dodelitvijo teh predvidenih rezervnih zmogljivosti na ravni obrata, v času dražbe ali proizvodnje.

Člen 16

Splošna načela upravljanja prezasedenosti

1. Pri odpravljanju težav s prezasedenostjo omrežja se uporabljajo nediskriminatorne tržne rešitve, ki dajejo učinkovite ekonomske signale vključenim udeležencem na trgu in operaterjem prenosnih sistemov. Če je mogoče, se pri odpravljanju težav s prezasedenostjo omrežja uporabijo netransakcijske metode, to je metode, ki ne zajemajo izbire med pogodbami posameznih udeležencev na trgu.

2. Postopki za omejitev transakcij se uporabijo le v izrednih situacijah, ko mora operater prenosnega sistema ukrepati zelo hitro in ponovno razporejanje in kompenzacija nista mogoča. Vsak tak postopek se uporabi na nediskriminatoren način.

Z izjemo primerov višje sile je treba udeležencem na trgu, ki jim je bila dodeljena zmogljivost, nadomestiti vsako omejitev prenosa.

3. Najvišja možna zmogljivost povezovalnih daljnovodov in/ali prenosnih omrežij za čezmejni pretok se da na voljo udeležencem na trgu, ob upoštevanju varnostnih standardov za zanesljivo delovanje omrežja.

4. Udeleženci na trgu zadevne operaterje prenosnih sistemov pravočasno pred ustreznim obratovnim obdobjem obvestijo, ali nameravajo dodeljeno zmogljivost uporabiti. Vsaka dodeljena zmogljivost, ki ne bo uporabljena, se ponovno da na trg in sicer na pošten, pregleden in nediskriminatoren način.

5. Operaterji prenosnih sistemov, kolikor je to tehnično možno, združijo vse zahteve po prenosni zmogljivosti v nasprotni smeri po prezasedeni povezavi, da bi ta daljnovod uporabili do najvišje možne zmogljivosti. Ob polnem upoštevanju zanesljivosti omrežja se transakcije, ki sprostijo prezasedenost omrežja, nikoli ne zavrnejo.

6. Vsak prihodek, ki nastane zaradi dodeljevanja povezav, se uporabi za naslednje namene:

- (a) zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti; in/ali
- (b) vzdrževanje ali povečanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi daljnovodi.

Če prihodkov ni mogoče učinkovito porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b) prvega pododstavka, se lahko ob upoštevanju odobritve regulativnih organov zadevnih držav članic uporabijo v najvišji vrednosti, ki jo določijo ti regulativni organi, kot dohodek, ki ga regulativni organi upoštevajo pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif.

Preostali prihodki se prenesejo na ločen interni račun, dokler jih ni mogoče porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b) prvega pododstavka. Regulativni organ obvesti Agencijo o odobritvi iz drugega pododstavka.

Člen 17

Novi povezovalni daljnovodi

1. Regulativni organi lahko na zahtevo za nove povezovalne daljnovode za enosmerni tok za omejeno obdobje odobrijo izvzetje iz določb člena 16(6) te uredbe in členov 9, 32 in člena 37(6) in (10) Direktive 2009/72/ES pod naslednjimi pogoji:

- (a) naložba mora povečevati konkurenco na področju oskrbe z električno energijo;
- (b) stopnja tveganja naložbe je taka, da naložba ne bo izvedena, razen če se odobri izvzetje;
- (c) povezovalni daljnovod mora biti v lasti fizične ali pravne osebe, ki je vsaj po svoji pravni obliki ločena od operaterjev sistemov, v katerih se bo gradil ta povezovalni daljnovod;
- (d) stroški se pobirajo od uporabnikov tega povezovalnega daljnovoda;

(e) da se od delnega odprtja trga iz člena 19 Direktive 96/92/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo⁽¹⁾ noben del kapitalskih ali operativnih stroškov poslovanja povezovalnega daljnovoda ni povrnil iz naslova katerega koli elementa cene za uporabo prenosnih ali distribucijskih sistemov, ki jih povezuje povezovalni daljnovod; in

(f) izvzetje ne škoduje konkurenci ali učinkovitemu delovanju notranjega trga z električno energijo, ali učinkovitemu delovanju reguliranega sistema, s katerim je povezan povezovalni daljnovod.

2. Odstavek 1 se v izrednih primerih uporablja tudi za povezovalne daljnovode za izmenični tok, če so stroški in tveganje zadevne naložbe posebno visoki v primerjavi z običajnimi stroški in tveganjem, ki nastanejo ob povezovanju dveh sosednjih nacionalnih prenosnih sistemov s povezovalnim daljnovodom za izmenični tok.

3. Odstavek 1 se uporablja tudi za pomembna povečanja zmogljivosti na obstoječih povezovalnih daljnovodih.

4. Regulativni organi zadevnih držav članic za vsak primer posebej sprejmejo odločitev o izvzetju iz odstavkov 1, 2 in 3. Izvzetje lahko zajema vse ali del zmogljivosti novega povezovalnega daljnovoda ali obstoječega povezovalnega daljnovoda z znatno povečano zmogljivostjo.

Agencija lahko poda mnenje zadevnim regulativnim organom, ki je lahko podlaga za njihovo odločitev, v dveh mesecih od dne, ko je zahtevo za izvzetje prejel še zadnji od teh regulativnih organov.

Pri odločanju za odobritev izvzetja se za vsak primer posebej upošteva potreba po postavitvi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do povezovalnega daljnovoda. Pri določanju teh pogojev je treba predvsem upoštevati dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni okvir projekta in stanje v državi.

Pred odobritvijo izvzetja regulativni organi zadevnih držav članic določijo pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje zmogljivosti. Pravila za upravljanje prezasedenosti vključujejo obveznost, da se neuporabljene zmogljivosti ponudijo na trgu, uporabniki naprav pa so upravičeni do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu. Pri ocenjevanju meril iz odstavka 1(a), (b) in (f) tega člena se upoštevajo rezultati postopka dodeljevanja zmogljivosti.

Če se vsi zadevni regulativni organi v šestih mesecih dogovorijo glede odločitve o izvzetju, o tem obvestijo Agencijo.

⁽¹⁾ UL L 27, 30.1.1997, str. 20.

Odločitev o izvzetju, vključno z vsemi pogoji iz drugega pododstavka tega odstavka, je ustrezno utemeljena in objavljena.

5. Odločitev iz odstavka 4 sprejme Agencija:

(a) če se vsi zadevni regulativni organi niso mogli sporazumeti v šestih mesecih od datuma, ko je bila zahteva za izvzetje nazadnje podana pri zadnjem od teh regulativnih organov, ali

(b) na skupno zahtevo zadevnih regulativnih organov.

Preden sprejme odločitev, se Agencija posvetuje z zadevnimi regulativnimi organi in vlagatelji.

6. Ne glede na odstavka 4 in 5 države članice lahko določijo, da mora regulativni organ ali Agencija, odvisno od primera, za uradno odločitev ustreznemu pristojnemu organu države članice predložiti svoje mnenje o zahtevi za izvzetje. To mnenje se objavi skupaj z odločitvijo.

7. Regulativni organi ob prejetju brez odlašanja posredujejo izvod vseh zahtev za izvzetje v vednost Agenciji in Komisiji. Zadevni regulativni organi ali Agencija (organi obveščanja) Komisijo nemudoma seznanijo z odločitvijo in ji dajo na voljo vse ustrezne informacije v zvezi s to določitvijo. Te informacije se lahko predložijo Komisiji v zbirni obliki, ki Komisiji omogoča sprejetje utemeljene odločitve. Informacije zlasti vsebujejo:

(a) podroben opis razlogov, na podlagi katerih je bilo odobreno ali zavrnjeno izvzetje, vključno s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;

(b) opravljene analize o vplivu odobritve izvzetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga z električno energijo;

(c) razloge za obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevnega povezovalnega daljnovoda, za katerega se izvzetje odobri; in

(d) izid posvetovanja z zadevnimi regulativnimi organi.

8. V roku dveh mesecev od dne po prejetju obvestila iz odstavka 7 lahko Komisija sprejme odločitev, na podlagi katere od organov obveščanja zahteva, da spremenijo ali preklicajo odločitev o odobritvi izvzetja. Ta rok dveh mesecev se lahko podaljša za dodatna dva meseca, če Komisija zahteva dodatne informacije. Ta dodatni dvomesečni rok začne teči dan po prejemu vseh informacij. Začetni dvomesečni rok se lahko tudi podaljša po privolitvi Komisije in organov obveščanja.

Če zahtevane informacije niso predložene v roku, določenem v zahtevku, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega roka ta podaljša po privolitvi Komisije in organov obveščanja ali če organi obveščanja z ustrezno utemeljeno izjavo Komisijo obvestijo, da je po njihovem mnenju obvestilo popolno.

Organi obveščanja ravnajo v skladu z odločitvijo Komisije o spremembi ali preklicu odločitve o izvzetju v roku enega meseca in o tem obvestijo Komisijo.

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih informacij.

Veljavnost odločitve o izvzetju s strani Komisije se izteče dve leti po dnevu sprejetja, če se do takrat izgradnja povezovalnega daljnovoda še ni začela, in pet let po dnevu sprejetja, če povezovalni daljnovod do takrat še ni začel obratovati, razen če Komisija odloči, da je do zamude prišlo zaradi velikih ovir, na katere oseba, ki ji je bilo izvzetje odobreno, ni mogla vplivati.

9. Komisija lahko sprejme smernice za uporabo pogojev iz odstavka 1 tega člena ter določi postopek za uporabo odstavkov 4, 7 in 8 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

Člen 18

Smernice

1. Smernice glede mehanizmov medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov po potrebi v skladu z načeli iz členov 13 in 14 določajo naslednje:

(a) podrobnosti postopka za določanje, kateri operaterji prenosnih sistemov morajo plačati nadomestilo za čezmejne pretoke, tudi kar zadeva razdelitev med operaterji nacionalnih prenosnih sistemov, v katerih se čezmejni pretoki začnejo, in sistemov, v katerih se ti pretoki končajo, v skladu s členom 13(2);

(b) podrobnosti postopka plačil, vključno z določitvijo prvega roka, za katerega se nadomestilo izplača, v skladu z drugim pododstavkom člena 13(3);

(c) podrobnosti metodologij za ugotavljanje prevajanja čezmejnih pretokov, za katere se izplača nadomestilo po členu 13, v smislu količine in vrste pretoka, in določitev obsega teh tokov, kot izvirajo in/ali poniknejo v prenosnih sistemih posameznih držav članic, v skladu s členom 13(5);

- (d) podrobnosti metodologije za določanje stroškov in koristi, nastalih zaradi prevajanja čezmejnih pretokov, v skladu s členom 13(6);
- (e) podrobnosti obravnave v okviru mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov za pretoke električne energije, ki izvirajo ali poniknejo v državah zunaj Evropskega gospodarskega prostora; in
- (f) vključevanje nacionalnih sistemov, ki so med seboj povezani z daljnovodi za enosmerni tok, v skladu s členom 13.

2. Smernice lahko opredelijo tudi ustrezna pravila za postopno uskladitev temeljnih načel za določanje cen za proizvajalce in odjemalce (obremenitev) po nacionalnih tarifnih sistemih, vključno z vplivom mehanizma medsebojnih nadomestil operaterji prenosnih sistemov na nacionalni sistem omrežnin in vzpostavitev ustreznih in učinkovitih lokacijskih signalov, v skladu z načeli iz člena 14.

Smernice omogočijo vzpostavitev ustreznih in učinkovitih usklajenih lokacijskih signalov na ravni Skupnosti.

Nobeno takšno usklajevanje ne preprečuje državam članicam uporabe mehanizmov, s katerimi zagotovijo, da je omrežnina za odjemalce (obremenitev) primerljiva na njihovem celotnem ozemlju.

3. Smernice za zagotavljanje minimalne ravni usklajenosti, potrebne za doseganje cilja te uredbe, po potrebi določajo tudi:

- (a) podrobnosti v zvezi z zagotavljanjem informacij v skladu z načeli iz člena 15;
- (b) podrobnosti pravil trgovanja z električno energijo;
- (c) podrobnosti pravil spodbujanja naložb za zmogljivosti povezovalnih daljnovodov, vključno z lokacijskimi signali;
- (d) podrobnosti o področjih iz člena 8(6).

V ta namen se Komisija posvetuje z Agencijo in ENTSO za električno energijo.

4. Smernice za upravljanje in dodeljevanje razpoložljive prenosne zmogljivosti povezav med nacionalnimi sistemi so določene v Prilogi I.

5. Komisija lahko sprejme smernice o zadevah iz odstavkov 1, 2 in 3 tega člena. Smernice iz odstavka 4 tega člena lahko spremeni v skladu z načeli iz členov 15 in 16, zlasti tako, da vaje vključi podrobne smernice o vseh v praksi uporabljenih metodologijah za dodeljevanje zmogljivosti in zagotovi, da se mehanizmi za upravljanje prezasedenosti razvijajo na način, ki je združljiv s cilji notranjega trga. Kadar je primerno, se pri takšnem spreminjanju smernic določijo tudi skupna pravila o minimalnih

varnostnih in obratovalnih standardih za uporabo in obratovanje omrežij, kot je določeno v členu 15(2). Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 23(2).

Pri sprejemanju ali spreminjanju smernic Komisija:

- (a) zagotovi, da smernice izpolnjujejo minimalno stopnjo usklajenosti, ki je potrebna za doseganje ciljev te uredbe, in da ne prekoračijo okvirov, potrebnih za ta namen; in
- (b) navede način ukrepanja za zagotavljanje skladnosti pravil, uporabljenih v tretjih državah, ki so del elektroenergetskega sistema Skupnosti, z zadevnimi smernicami.

Ko Komisija prvič sprejme smernice v skladu s tem členom, zagotovi, da so v enem osnutku ukrepa vsebovane vsaj točke iz točk (a) in (d) odstavka 1 ter odstavka 2.

Člen 19

Regulativni organi

Regulativni organi pri izvajanju svojih nalog zagotovijo skladnost s to uredbo in smernicami, sprejetimi v skladu s členom 18. Pri izpolnjevanju ciljev te uredbe regulativni organi sodelujejo med seboj, s Komisijo in z Agencijo v skladu s poglavjem IX Direktive 2009/72/ES.

Člen 20

Zagotavljanje informacij in zaupnost

1. Države članice in regulativni organi na zahtevo Komisije tej predložijo vse potrebne informacije za namene člena 13(4) in člena 18.

Regulativni organi predvsem za namene člena 13(4) in (6) redno dajejo na voljo informacije o dejanskih stroških operaterjev nacionalnih prenosnih sistemov ter vse ustrezne informacije v zvezi s fizičnimi pretoki v omrežjih operaterjev prenosnih sistemov, in s stroški omrežij.

Komisija določi razumen rok, v katerem morajo biti informacije predložene, ob upoštevanju kompleksnosti zahtevanih informacij in nujnosti potrebe po informacijah.

2. Če zadevna država članica ali regulativni organ informacij iz odstavka 1 ne zagotovi v roku iz odstavka 1 tega člena, lahko Komisija vse informacije, potrebne za namene člena 13(4) in člena 18, zahteva neposredno od zadevnih podjetij.

Če Komisija pošlje zahtevo za predložitev informacij podjetju, mora obenem posredovati izvod te zahteve regulativnim organom države članice, na katere ozemlju je sedež podjetja.

3. V svoji zahtevi za informacije iz odstavka 1 Komisija navede pravno podlago zahteve, rok za predložitev informacij, namen zahteve ter kazni iz člena 22(2) za posredovanje napačnih, nepopolnih ali zavajajočih informacij. Komisija ob upoštevanju kompleksnosti zahtevanih informacij in nujnosti potrebe po informacijah določi razumen rok.

4. Zahtevane informacije predložijo lastniki podjetja ali njihovi zastopniki ali, v primeru pravnih oseb, osebe, ki so pooblaščenice za zastopanje bodisi zakonsko bodisi na podlagi ustanovitvenega akta. Kadar ustrezno pooblaščenici odvetniki predložijo informacije v imenu svojih strank, stranka ostane v celoti odgovorna, če so predložene informacije nepopolne, napačne ali zavajajoče.

5. Če podjetje zahtevanih informacij ne predloži v roku, ki ga določi Komisija, ali predloži nepopolne informacije, Komisija lahko z odločbo zahteva informacije, ki jih je treba predložiti. Navedena odločba podrobno opredeli informacije, ki jih je treba predložiti, in določi rok za njihovo predložitev. Odločba navaja kazni, predpisane v členu 22(2). Opozori tudi na pravico, da odločbo pregleda Sodišče Evropskih skupnosti.

Komisija izvod svoje odločbe obenem pošlje regulativnim organom države članice, na katere ozemlju se nahaja kraj stalnega bivališča zadevne osebe ali sedež zadevnega podjetja.

6. Informacije iz odstavkov 1 in 2 se uporabijo le za namene člena 13(4) in člena 18.

Komisija ne sme razkriti tistih informacij, pridobljenih v skladu s to uredbo, ki so zajeti v obveznost varovanja poslovne skrivnosti.

Člen 21

Pravica držav članic do podrobnejših ukrepov

Ta uredba ne posega v pravice držav članic, da vzdržujejo ali uvedejo ukrepe, ki vsebujejo podrobnejše določbe kakor ukrepi iz te uredbe in smernice iz člena 18.

Člen 22

Kazni

1. Brez poseganja v določbe odstavka 2 lahko države članice predpišejo pravila o kaznih za kršitve določb te uredbe in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo izvajanje teh

določb. Predpisane kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice določbe, ki ustrezajo določbam Uredbe (ES) št. 1228/2003, sporočijo Komisiji do 1. julija 2004 in jo nemudoma obvestijo o vsaki kasnejši spremembi teh določb. O določbah, ki ne ustrezajo določbam Uredbe (ES) št. 1228/2003 Komisijo obvestijo do 3. marca 2011 in jo nemudoma obvestijo o vsaki kasnejši spremembi teh določb.

2. Komisija lahko z odločbo naloži podjetjem denarne kazni, ki ne presegajo 1 % skupnega prometa v preteklem poslovnem letu, če ta podjetja namerno ali iz malomarnosti predložijo napačne, nepopolne ali zavajajoče informacije v odgovor na zahtevo, podano v skladu s členom 20(3), ali ne predložijo informacij v roku, določenem v odločbi skladno s prvim pododstavkom člena 20(5).

Pri določanju višine denarne kazni Komisija upošteva resnost neupoštevanja zahtev iz prvega pododstavka.

3. Predvidene kazni iz odstavka 1 in odločbe, sprejete po odstavku 2, ne smejo biti kazenske narave.

Člen 23

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor, ustanovljen s členom 46 Direktive 2009/72/ES.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 24

Poročilo Komisije

Komisija spremlja izvajanje te uredbe. V svojem poročilu v skladu s členom 47(6) Direktive 2009/72/ES Komisija prav tako poroča o izkušnjah, pridobljenih z uporabo te uredbe. Poročilo predvsem navaja, v kakšni meri je bila ta uredba uspešna pri zagotavljanju nediskriminatornih in stroške odražajočih pogojev za dostop do omrežij za čezmejne izmenjave električne energije, da bi odjemalcem na dobro delujočem notranjem trgu z električno energijo omogočila večjo izbiro in dolgoročno zanesljivost oskrbe, ter v kakšni meri so vzpostavljeni učinkoviti lokacijski signali. Poročilu so po potrebi priloženi ustrezni predlogi in/ali priporočila.

Člen 25

Razveljavitev

Uredba (ES) št. 1228/2003 se razveljavi z učinkom od 3. marca 2011. Sklicevanja na razveljavljeno uredbo se štejejo za sklicevanja na to uredbo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 13. julija 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

Člen 26

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 3. marca 2011.

Za Svet
Predsednik
E. ERLANDSSON

PRILOGA I

SMERNICE ZA UPRAVLJANJE IN DODELJEVANJE RAZPOLOŽLJIVE PRENOSNE ZMOGLJIVOSTI POVEZAV
MED NACIONALNIMI OMREŽJI

1. Splošne določbe

- 1.1. Operaterji prenosnih sistemov si prizadevajo sprejeti vse trgovinske posle, tudi posle, ki vključujejo čezmejno trgovanje.
- 1.2. Kadar ni prezasedenosti, tudi ni omejitve dostopa do povezave. Kjer je to običajno, ni potrebe po stalnem splošnem postopku dodeljevanja dostopa do storitve čezmejnega prenosa.
- 1.3. Kadar redni trgovinski posli niso združljivi z varnim delovanjem omrežja, operaterji prenosnih sistemov blažijo prezasedenost v skladu z zahtevami za operativno zanesljivost omrežja in si pri tem prizadevajo zagotoviti, da s tem povezani stroški ostanejo na gospodarsko učinkoviti ravni. V primeru, da ni mogoče uporabiti stroškovno ugodnejših ukrepov, se predvidi ponovno razporejanje ali kompenzacija.
- 1.4. V primeru strukturne prezasedenosti začnejo operaterji prenosnih sistemov takoj izvajati ustrezne vnaprej opredeljene in dogovorjene metode upravljanja prezasedenosti in dogovore. Metode upravljanja prezasedenosti zagotavljajo, da so fizični pretoki električne energije, povezani s celotno dodeljeno prenosno zmogljivostjo, v skladu z varnostnimi standardi omrežja.
- 1.5. Metode, sprejete za upravljanje prezasedenosti, dajejo udeležencem na trgu in operaterjem prenosnih sistemov učinkovite ekonomske signale, podpirajo konkurenco in so primerne za regionalno uporabo ter uporabo v celotni Skupnosti.
- 1.6. Pri upravljanju prezasedenosti se med transakcijami ne sme razlikovati. Določena zahteva za prenosno storitev se zavrne le, kadar sta hkrati izpolnjena oba pogoja:
 - (a) dodatni fizični pretoki električne energije, ki so posledica sprejetja take zahteve, kažejo, da ni več mogoče zagotavljati varnega delovanja elektroenergetskega sistema, in
 - (b) denarna vrednost tega zahtevka je v postopku upravljanja prezasedenosti nižja od vseh drugih zahtev, ki naj bi bile sprejete za isto storitev in pod istimi pogoji.
- 1.7. Pri opredeljevanju ustreznih območij omrežja, v in med katerimi se uporablja upravljanje prezasedenosti, operaterji prenosnih sistemov upoštevajo načela stroškovne učinkovitosti in zmanjšanja negativnih učinkov na notranji trg z električno energijo. Operaterji prenosnih sistemov še zlasti ne smejo omejiti povezovalne zmogljivosti z namenom reševanja prezasedenosti na njihovem nadzornem območju, razen iz zgoraj navedenih vzrokov in vzrokov obratovne zanesljivosti ⁽¹⁾. V primeru take situacije ga morajo operaterji prenosnih sistemov opisati in na pregleden način predstaviti vsem uporabnikom. Tak položaj je dopusten le, dokler se ne najde dolgoročno rešitev. Operaterji prenosnih sistemov vsem uporabnikom opišejo in na pregleden način predstavijo metodologijo in projekte za doseganje dolgoročne rešitve.
- 1.8. Operaterji prenosnih sistemov pri izravnavanju omrežja na nadzornem območju z operativnimi ukrepi v omrežju in ponovnim razporejanjem upoštevajo učinek teh ukrepov na sosednja nadzorna območja.
- 1.9. Do 1. januarja 2008 se usklajeno in v skladu s pogoji varnega delovanja vzpostavijo mehanizmi za upravljanje prezasedene zmogljivosti povezovalnih daljnovodov večkrat na dan z namenom čim bolj povečati tržne priložnosti in predvideti čezmejno izravnavanje.

⁽¹⁾ Operativna varnost pomeni, da „prenosni sistem upošteva dogovorjene varnostne omejitve“.

- 1.10. Nacionalni regulativni organi redno vrednotijo metode upravljanja prezasedenosti, pri čemer posebno pozornost namenijo skladnosti z načeli in pravili iz te uredbe in smernic ter s pogoji, ki jih v skladu s temi načeli in pravili določijo regulativni organi. Tako vrednotenje vključuje posvetovanje vseh udeležencev na trgu in namenske študije.

2. Metode upravljanja prezasedenosti

- 2.1. Metode upravljanja prezasedenosti so tržno zasnovane in omogočajo učinkovito čezmejno trgovanje. Zato se zmogljivost dodeli samo z eksplicitnimi (zmogljivost) ali implicitnimi (zmogljivost in energija) dražbami. Za isto povezavo lahko obstajata obe metodi hkrati. Pri trgovanju večkrat na dan se lahko uporablja neprekinjeno trgovanje.
- 2.2. Metode upravljanja prezasedenosti lahko glede na pogoje konkurence omogočajo tako dolgoročno kot tudi kratkoročno dodeljevanje prenosne zmogljivosti.
- 2.3. Vsak postopek dodeljevanja zmogljivosti dodeli predpisan delež razpoložljive povezovalne zmogljivosti in preostalo zmogljivost, ki še ni dodeljena, ter zmogljivost, ki so jo sprostili imetniki zmogljivosti iz prejšnjih dodelitev.
- 2.4. Operaterji prenosnih sistemov optimizirajo stopnjo zagotovljene zmogljivosti, pri tem pa upoštevajo obveznosti in pravice udeležencev prenosnih sistemov ter obveznosti in pravice udeležencev na trgu, da se omogoči učinkovita in smotrna konkurenca. Primeren delež zmogljivosti se lahko ponudi na trgu z nižjo stopnjo zagotovljene zmogljivosti, vendar morajo biti udeleženci na trgu ves čas seznanjeni z natančnimi pogoji za prenos s čezmejnimi vodi.
- 2.5. Pravice do dostopa do dolgoročnih in srednjeročnih dodelitev so pravice do zagotovljene prenosne zmogljivosti. V času imenovanja velja zanje načelo „uporabi ali izgubi“ ali „uporabi ali prodaj“.
- 2.6. Operaterji prenosnih sistemov opredelijo ustrezno strukturo za dodeljevanje zmogljivosti v različnih časovnih obdobjih. To lahko vključuje možnost rezervacije najmanjšega odstotka povezovalne zmogljivosti za dnevno dodelitev ali dodelitev večkrat na dan. Takšno strukturo dodeljevanja preverijo ustrezni regulativni organi. Pri pripravi svojih predlogov operaterji prenosnih sistemov upoštevajo:
- (a) značilnosti trgov;
 - (b) obratovalne pogoje, kot so posledice združevanja jasno napovedanih razporedov;
 - (c) stopnjo usklajenosti odstotkov in časovne okvire, določene za različne mehanizme dodeljevanja zmogljivosti, ki se uporabljajo.
- 2.7. Pri dodeljevanju zmogljivosti se ne sme diskriminirati med udeleženci na trgu, ki želijo uveljaviti svoje pravice do uporabe dvostranskih dobavnih pogodb, in udeleženci, ki želijo prodajati na borzi električne energije. V določenem časovnem okviru se izbere ponudba z najvišjo implicitno ali eksplicitno vrednostjo.
- 2.8. V regijah, kjer so termiski finančni trgi z električno energijo dobro razviti in učinkoviti, se celotna povezovalna zmogljivost lahko dodeli z implicitnimi dražbami.
- 2.9. Razen v primeru novih povezovalnih daljnovodov, ki so v skladu s členom 7 Uredbe (ES) št. 1228/2003 in členom 17 te uredbe upravičeni do izvzetja, izklicne cene pri metodah dodeljevanja zmogljivosti niso dovoljene.
- 2.10. Načeloma lahko vsi morebitni udeleženci na trgu sodelujejo v postopku dodeljevanja brez omejitev. Da bi se izognili nastajanju ali povečevanju problemov zaradi morebitne zlorabe prevladujočega položaja enega od udeležencev na trgu, lahko ustrezni regulativni organ in/ali organi, pristojni za konkurenco, kjer je to primerno, določijo splošne omejitve ali omejitve za posamezno podjetje zaradi prevladujočega položaja na trgu.
- 2.11. Udeleženci na trgu operaterjem prenosnih sistemov do določenega roka natančno opredelijo uporabo zmogljivosti za vsako časovno obdobje. Rok je določen tako, da lahko operaterji prenosnih sistemov prerazporedijo neuporabljeno zmogljivost za ponovno dodelitev v naslednjem časovnem obdobju – vključno z uporabo večkrat na dan.

- 2.12. Z zmogljivostjo je mogoče prosto sekundarno trgovati pod pogojem, da je operater prenosnega sistema o tem pravočasno vnaprej obveščen. Kadar operater prenosnega sistema zavrne sekundarno trgovanje (transakcijo), mora to jasno in pregledno sporočiti ter to razložiti vsem udeležencem na trgu in o tem uradno obvestiti regulativni organ.
- 2.13. Finančne posledice neizpolnjevanja obveznosti v zvezi z dodeljevanjem zmogljivosti nosijo tisti, ki so odgovorni za tako neizpolnjevanje. Kadar udeleženci na trgu ne uporabijo zmogljivosti, za katero so se obvezali, da jo bodo uporabili, ali v primeru eksplicitne dražbe zmogljivosti ne trgujejo sekundarno ali zmogljivosti ne vrnejo pravočasno, izgubijo pravice do take zmogljivosti in plačajo dajatve, ki odražajo stroške. Vse dajatve, ki odražajo stroške, nastale zaradi neporabljene zmogljivosti, morajo biti upravičene in sorazmerne. Prav tako mora operater prenosnega sistema, ki ne izpolni svojih obveznosti, udeležencem na trgu nadomestiti izgubo pravic do zmogljivosti. Posledične izgube se pri tem ne upoštevajo. Ključni načini in metode za določanje obveznosti, ki nastanejo zaradi neizpolnjevanja obveznosti, se določijo vnaprej glede na finančne posledice, pregleda pa jih ustrezni nacionalni regulativni organ ali organi.

3. Usklajevanje

- 3.1. Operaterji prenosnih sistemov usklajujejo in izvajajo dodeljevanje zmogljivosti na povezavi v skupnem postopku dodeljevanja. Kadar je pričakovati, da bo trgovinska menjava med dvema državama (operaterjema prenosnih sistemov) znatno vplivala na pogoje fizičnega pretoka v tretji državi (operaterju prenosnega sistema), vsi zadevni operaterji prenosnih sistemov uskladijo metode razreševanja prezasedenosti s skupnimi postopki razreševanja prezasedenosti. Nacionalni regulativni organi in operaterji prenosnih sistemov zagotovijo, da noben od postopkov razreševanja prezasedenosti, ki ima velik vpliv na fizične pretoke električne energije v drugih omrežjih, ni enostranski.
- 3.2. Skupno usklajene metode upravljanja prezasedenosti in postopki za dodeljevanje zmogljivosti na trgu vsaj enkrat letno, mesečno in dan vnaprej, se uporabljajo do 1. januarja 2007 med državami v naslednjih regijah:
- (a) severna Evropa (Danska, Švedska, Finska, Nemčija in Poljska);
 - (b) severozahodna Evropa (Beneluks, Nemčija in Francija);
 - (c) Italija (Italija, Francija, Nemčija, Avstrija, Slovenija in Grčija);
 - (d) srednjevzhodna Evropa (Nemčija, Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska, Avstrija in Slovenija);
 - (e) jugozahodna Evropa (Španija, Portugalska in Francija);
 - (f) Združeno kraljestvo, Irska in Francija;
 - (g) baltske države (Estonija, Latvija in Litva).

Pri državah, ki so vključene v povezavo in ki pripadajo več kot eni regiji, se metode upravljanja prezasedenosti lahko razlikujejo, da se zagotovi združljivost z uporabljenimi metodami v ostalih regijah, ki jim te države pripadajo. V tem primeru ustrezni operaterji prenosnih sistemov predlagajo metodo, ki jo nato pregleda ustrezni regulativni organi.

- 3.3. Regije iz točke 2.8 lahko celotno povezovalno zmogljivost dodelijo z dodeljevanjem dan vnaprej.
- 3.4. V vseh teh sedmih regijah se opredelijo združljivi postopki razreševanja prezasedenosti z namenom, da se oblikuje resnično povezan trg z električno energijo. Udeležencem na trgu ne bodo ponujeni nezdružljivi regionalni sistemi.
- 3.5. Zaradi spodbujanja poštene in učinkovite konkurence in čezmejnega trgovanja usklajevanje med operaterji prenosnih sistemov v regijah iz točke 3.2 vključuje vse stopnje od izračunavanja zmogljivosti in optimizacije dodeljevanja do varnega delovanja omrežja ter jasno dodeljevanje odgovornosti. Tako usklajevanje vključuje zlasti:
- (a) uporabo skupnega modela prenosa, ki učinkovito obravnava med seboj odvisne fizične pretoke v zanki in upošteva neskladja med fizičnimi in trgovinskimi tokovi;

- (b) dodelitev in imenovanje zmogljivosti za učinkovito obravnavanje med seboj odvisnih fizičnih pretokov v zanki;
 - (c) enake obveznosti za imetnike zmogljivosti o posredovanju informacij o nameravani uporabi zmogljivosti, in sicer imenovanje zmogljivosti (za eksplicitne dražbe);
 - (d) enake časovne okvire in čas zapiranja;
 - (e) enako strukturo za dodeljevanje zmogljivosti v različnih časovnih obdobjih (npr. 1 dan, 3 ure, 1 teden itd.) in glede na prodane količine zmogljivosti (količina moči, izražena v MW, MWh itd.);
 - (f) dosleden pogodbeni okvir z udeleženci na trgu;
 - (g) preverjanje, ali pretoki izpolnjujejo varnostne zahteve omrežja za operativno načrtovanje in obratovanje v realnem času;
 - (h) obračunavanje in uveljavljanje postopkov upravljanja prezasedenosti.
- 3.6. Usklajevanje vključuje tudi izmenjavo informacij med operaterji prenosnih sistemov. Narava, čas in pogostost izmenjave informacij je združljiva z dejavnostmi iz točke 3.5 in delovanjem trgov z električno energijo. Ta izmenjava informacij omogoča operaterjem prenosnih sistemov predvsem najboljše možne napovedi globalnega položaja omrežja, da lahko ocenijo pretoke v svojem omrežju in razpoložljive povezovalne zmogljivosti. Operater prenosnega sistema, ki zbira informacije v imenu drugega operaterja prenosnega sistema, udeležnemu operaterju prenosnega sistema vrne rezultate zbiranja informacij.

4. Časovni raspored operacij na trgu

- 4.1. Dodeljevanje razpoložljive prenosne zmogljivosti mora potekati dovolj zgodaj. Pred vsako dodelitvijo zadevni operaterji prenosnih sistemov skupaj objavijo zmogljivost, ki bo dodeljena, in pri tem, kjer je primerno, upoštevajo zmogljivost, zagotovljeno s pravicami do zagotovljenega prenosa in, kjer je ustrezno, s tem povezana imenovanja za pobotanje, ter časovna obdobja, v katerih bo zmogljivost zmanjšana ali ne bo na voljo (na primer zaradi vzdrževanja).
- 4.2. Imenovanje pravic do prenosa mora potekati ob popolnem upoštevanju zanesljivosti omrežja in dovolj zgodaj pred trgovanjem dan vnaprej na vseh ustreznih organiziranih trgih in pred objavo zmogljivosti, ki bo dodeljena na podlagi mehanizma dodeljevanja dan vnaprej ali večkrat na dan. Imenovanje pravic do prenosa v nasprotni smeri se pobotajo zaradi učinkovite uporabe medsebojne povezave. Zaporedno dodeljevanje razpoložljivega prenosa večkrat na dan poteka za dan D.
- 4.3. Zaporedno dodeljevanje razpoložljivega prenosa večkrat na dan poteka za dan D na dan D-1 ali D po izdaji navedenih ali dejanskih razporedov proizvodnje dan vnaprej.
- 4.4. Pri pripravi delovanja omrežja dan vnaprej operaterji prenosnih sistemov izmenjajo informacije s sosednjimi operaterji prenosnih sistemov, vključno z napovedjo topologije omrežja, razpoložljivostjo in predvideno zmogljivostjo proizvodnih enot in pretokov obremenitve z namenom, da se z operativnimi ukrepi optimizira uporaba celotnega omrežja v skladu s pravili za varno delovanje omrežja.

5. Preglednost

- 5.1. Operaterji prenosnih sistemov objavijo vse ustrezne podatke v zvezi z razpoložljivostjo omrežja, dostopom do omrežja in uporabo omrežja, vključno s poročilom, kdaj in zakaj obstaja prezasedenost, ter metodami, uporabljenimi za razreševanje prezasedenosti in načrti za razreševanje v prihodnje.
- 5.2. Operaterji prenosnih sistemov objavijo splošen opis metode upravljanja prezasedenosti, ki se uporablja v različnih okoliščinah za čim večje povečanje zmogljivosti, ki je na voljo na trgu, in splošno shemo za izračun povezovalne zmogljivosti v različnih časovnih obdobjih, ki temelji na električnih in fizikalnih lastnostih omrežja. Tako shemo pregledajo regulativni organi zadevnih držav članic.
- 5.3. Razreševanje prezasedenosti in postopke dodeljevanja zmogljivosti, časovne okvire in postopke za uporabo zmogljivosti, opis ponujenih izdelkov ter pravic in obveznosti tako operaterjev prenosnih sistemov kot stranke, ki prejme zmogljivost, vključno z obveznostmi, ki nastanejo v primeru neizpolnjevanja obveznosti, operaterji prenosnih sistemov podrobno opišejo in na pregleden način posredujejo vsem morebitnim uporabnikom omrežja.

- 5.4. Varnostni standardi za obratovanje in načrtovanje so sestavni del informacij, ki jih operaterji prenosnih sistemov objavijo v odprtem javnem dokumentu. Ta dokument pregledajo tudi nacionalni regulativni organi.
- 5.5. Operaterji prenosnih sistemov objavijo vse ustrezne podatke o čezmejnem trgovanju na podlagi najboljše možne napovedi. Da bi izpolnili to obveznost, zadevni udeleženci na trgu operaterjem prenosnih sistemov predložijo vse ustrezne podatke. Način objave takih informacij pregledajo regulativni organi. Operaterji prenosnih sistemov objavijo najmanj:
- (a) letno: informacije o dolgoročnem razvoju prenosne infrastrukture in njen vpliv na zmogljivost čezmejnega prenosa;
 - (b) mesečno: predvidena prenosna zmogljivost, ki bo na voljo na trgu čez en mesec in eno leto ob upoštevanju vseh informacij, ki jih ima operater prenosnih sistemov na voljo v času izračuna napovedi (npr. vpliv zimske in letne sezone na zmogljivost vodov, vzdrževanje omrežja, razpoložljivost proizvodnih enot itd.);
 - (c) tedensko: predvidena prenosna zmogljivost, ki bo na voljo na trgu čez en teden ob upoštevanju vseh ustreznih informacij, ki jih imajo operaterji prenosnih sistemov na voljo v času izračuna napovedi, na primer vremenska napoved, vzdrževalna dela na omrežju, razpoložljivost proizvodnih enot itd.;
 - (d) dnevno: prenosna zmogljivost, ki bo na voljo trgu čez en dan ali večkrat dnevno za vsako tržno časovno enoto ob upoštevanju vseh pobotanih imenovanj za dan vnaprej, razporeditev proizvodnje dan vnaprej, predvideno povpraševanje in načrtovana vzdrževana dela na omrežju;
 - (e) skupno dodeljeno zmogljivost za vsako tržno časovno enoto ter vse ustrezne pogoje, pod katerimi se ta zmogljivost lahko uporabi (npr. končna cena na dražbi, obveznosti glede uporabe zmogljivosti itd.), da se ugotovi preostala zmogljivost;
 - (f) čim prej po vsaki dodelitvi dodeljeno zmogljivost in navedbo plačanih cen;
 - (g) skupno uporabljeno zmogljivost za vsako tržno časovno enoto takoj po imenovanju;
 - (h) čim bližje realnemu času: skupne realizirane trgovinske in fizične pretoke za vsako tržno časovno enoto, vključno z opisom vpliva korektivnega ukrepanja operaterjev prenosnih sistemov (kot je omejitve) za reševanje problemov omrežja ali sistema;
 - (i) predhodne informacije o načrtovanih začasni prekinitvah delovanja ter naknadne informacije o načrtovanih ali nenačrtovanih začasni prekinitvah delovanja proizvodnih enot, večjih od 100 MW, za prejšnji dan.
- 5.6. Vse ustrezne informacije so na trgu na voljo pravočasno za pogajanje o vseh transakcijah (kot je čas pogajanja o letnih dobavnih pogodbah za industrijske uporabnike ali čas pošiljanja ponudb na organizirane trge).
- 5.7. Operaterji prenosnih sistemov objavijo ustrezne informacije o predvidenem povpraševanju in proizvodnji za časovna obdobja iz točk 5.5 in 5.6. Operaterji prenosnih sistemov objavijo tudi ustrezne informacije, potrebne za čezmejni izravnalni trg.
- 5.8. Po objavi napovedi se za napovedane informacije objavijo tudi naknadno realizirane vrednosti v časovnem obdobju, ki sledi obdobju, na katero se nanaša napoved, ali najpozneje naslednji dan (D + 1).
- 5.9. Vse informacije, ki jih objavijo operaterji prenosnih sistemov, so brezplačne in lahko dostopne. Vsi podatki so dostopni tudi z ustreznimi in standardiziranimi sredstvi izmenjave informacij, ki se opredelijo v tesnem sodelovanju z udeleženci na trgu. Podatki vključujejo informacije o preteklih časovnih obdobjih (za najmanj dve leti), tako da imajo tudi novi udeleženci na trgu dostop do takih podatkov.
- 5.10. Operaterji prenosnih sistemov redno izmenjujejo niz dovolj točnih podatkov o omrežju in pretoku obremenitve z namenom, da lahko vsak operater prenosnega sistema na svojem območju izračuna pretok obremenitve. Isti niz podatkov se na zahtevo posreduje regulativnim organom in Komisiji. Regulativni organi in Komisija zagotovijo zapuno ravnanje s tem nizom podatkov tako v svojem imenu kot tudi v imenu svetovalcev, ki zanje opravljajo analitsko delo na podlagi teh podatkov.

6. Uporaba prihodka od prezasedenosti

- 6.1. Postopki upravljanja prezasedenosti lahko v vnaprej določenem časovnem okviru ustvarjajo prihodek samo v primeru prezasedenosti, ki je posledica navedenega časovnega okvira, razen v primeru novih povezovalnih daljnovodov, ki so v skladu s členom 7 Uredbe (ES) št. 1228/2003 ali členom 17 te uredbe upravičeni do izvzetja. Postopek za razdelitev teh prihodkov preverijo regulativni organi. Ta ne sme izkrivljati postopka dodeljevanja v korist katere koli stranke, ki je zaprosila za zmogljivost ali energijo, in ne sme imeti zaviralnega učinka na znižanje prezasedenosti.
 - 6.2. Nacionalni regulativni organi delujejo pregledno, kar zadeva uporabo prihodkov, ki izhajajo iz dodeljevanja povezovalne zmogljivosti.
 - 6.3. Prihodek od prezasedenosti si razdelijo zadevni operaterji prenosnih sistemov v skladu z merili, o katerih so se sporazumeli zadevni operaterji prenosnih sistemov in ki so jih pregledali ustrezni regulativni organi.
 - 6.4. Operaterji prenosnih sistemov vnaprej jasno določijo, kako bodo uporabili nastale prihodke od prezasedenosti, in poročajo o dejanski uporabi tega prihodka. Regulativni organi preverijo in potrdijo, da je ta uporaba v skladu s to direktivo in smernicami in da je skupni znesek prihodka od prezasedenosti, ki izhaja iz dodeljevanja povezovalne zmogljivosti, namenjen najmanj enemu od treh namenov iz člena 16(6) te uredbe.
 - 6.5. Regulativni organi vsako leto do 31. julija istega leta objavijo poročilo, v katerem so navedeni prihodki, nastali v 12-mesečnem obdobju do 30. junija istega leta, in kako so bili ti zadevni prihodki uporabljeni, ter potrditev, da je ta uporaba v skladu s to uredbo in temi smernicami ter da je skupni znesek prihodka od prezasedenosti namenjen enemu od treh predpisanih namenov.
 - 6.6. Uporaba prihodka od prezasedenosti za naložbe za vzdrževanje ali povečanje povezovalne zmogljivosti se dodeli zlasti posebnim, vnaprej opredeljenim projektom, ki prispevajo k razbremenitvi obstoječe povezane prezasedenosti in ki se lahko izvedejo v razumnem času, zlasti kar zadeva postopek odobritve.
-

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Uredba (ES) št. 1228/2003	Ta uredba
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
—	Člen 3
—	Člen 4
—	Člen 5
—	Člen 6
—	Člen 7
—	Člen 8
—	Člen 9
—	Člen 10
—	Člen 11
—	Člen 12
Člen 3	Člen 13
Člen 4	Člen 14
Člen 5	Člen 15
Člen 6	Člen 16
Člen 7	Člen 17
Člen 8	Člen 18
Člen 9	Člen 19
Člen 10	Člen 20
Člen 11	Člen 21
Člen 12	Člen 22
Člen 13	Člen 23
Člen 14	Člen 24
—	Člen 25
Člen 15	Člen 26
Priloga	Priloga I

UREDBA (ES) št. 715/2009 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. julija 2009

o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (1),

ob upoštevanju mnenja Odbora regij (2),

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe (3),

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj notranjega trga z zemeljskim plinom, ki se postopoma uvaja od leta 1999, je zagotavljanje resnične izbire vsem potrošnikom v Skupnosti, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti in več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.
 - (2) Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (4) in Uredba (ES) št. 1775/2005 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. septembra 2005 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina (5) sta znatno prispevali k oblikovanju takega notranjega trga z zemeljskim plinom.
 - (3) Izkušnje, pridobljene pri izvajanju in spremljanju prvega sklopa Smernic za dobro prakso, ki jih je sprejel Evropski regulativni forum za plin (Madriški forum) leta 2002, dokazujejo, da je za zagotovitev popolnega izvajanja pravil iz navedenih smernic v vseh državah članicah in minimalnega jamstva za dejansko enake pogoje dostopa na trg treba predvideti pravno obveznost teh smernic.
- (4) Drugi sklop skupnih pravil z naslovom „Drugi sklop smernic za dobro prakso“ je bil sprejet v okviru zasedanja Madridskega foruma 24. in 25. septembra 2003 in cilj te uredbe je na podlagi navedenega sklopa smernic določiti osnovna načela in pravila glede dostopa do omrežja, storitev za dostop tretjih strani, upravljanja prezasedenosti, preglednosti ter glede izravnave odstopanj in trgovanja s pravicami do zmogljivosti.
 - (5) Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (6) določa možnost kombiniranega operaterja prenosnega in distribucijskega sistema. Pravila, določena v tej uredbi, torej ne spreminjajo organizacije nacionalnih prenosnih in distribucijskih sistemov, ki so skladna z ustreznimi določbami navedene Direktive.
 - (6) Visokotlačni plinovodi, ki povezujejo lokalne distributerje s plinskim omrežjem in ki se v glavnem ne uporabljajo za lokalno distribucijo, so vključeni v področje uporabe te uredbe.
 - (7) Treba je jasno opredeliti merila, s katerimi se določijo tarife za dostop do omrežja, z namenom zagotoviti, da so v celoti skladne z načelom nediskriminacije in s potrebami dobro delujočega notranjega trga ter da v celoti upoštevajo potrebo po celovitosti sistema in odražajo dejansko nastale stroške, kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, ob zagotavljanju primerne donosnosti naložb in, če je to primerno, ob upoštevanju primerjalnih analiz tarif, ki jih pripravljajo regulativni organi.
 - (8) Pri izračunavanju tarif za dostop do omrežij je pomembno upoštevati dejansko nastale stroške, kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, ter potrebo po zagotavljanju primerne donosnosti naložb in spodbud za gradnjo nove infrastrukture, vključno s posebno regulativno obravnavo za nove naložbe, kakor je določeno v Direktivi 2009/73/ES. V tem smislu in zlasti, če obstaja učinkovita konkurenca med plinovodi, bo primerjalna analiza tarif s strani regulativnih organov primerna obravnavna.
 - (9) Uporaba tržno zasnovanih ureditev za določanje tarif, na primer dražb, mora biti združljiva z določbami Direktive 2009/73/ES.

(1) UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

(2) UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

(3) Mnenje Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 (UL C 75 E, 31.3.2009, str. 38) in Stališče Evropskega parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 25. junija 2009.

(4) UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

(5) UL L 289, 3.11.2005, str. 1.

(6) Glej stran 94 tega Uradnega lista.

- (10) Potreben je minimalni skupni sklop storitev za dostop tretjih strani, da bosta zagotovljena dejanski skupni minimalni standard za dostop v celotni Skupnosti in zadostna združljivost storitev za dostop tretjih strani ter da bo omogočeno izkoriščanje prednosti, ki izvirajo iz dobro delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom.
- (11) Trenutno v Skupnosti obstajajo ovire pri prodaji plina pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali ovir. Predvsem še ne obstaja nediskriminatoren dostop do omrežja in enako učinkovita raven regulativnega nadzora v vseh državah članicah, še vedno pa obstajajo ločeni trgi.
- (12) Za vzpostavitev notranjega trga z zemeljskim plinom bi bilo treba doseči zadostno raven čezmejnne povezovalne zmogljivosti za plin in spodbujati povezovanje trgov z zemeljskim plinom.
- (13) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z zemeljskim plinom in zagotavljanja enakovrednih pogojev za vse plinske družbe v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ ter „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo niti potrebnega okvira niti oblikovanja povezovalnih zmogljivosti za doseganje cilja dobro delujočega, učinkovitega in odprtega notranjega trga.
- (14) Poleg temeljitega izvajanja obstoječega regulativnega okvira bi bilo treba v skladu z navedenimi sporočili prilagoditi regulativni okvir notranjega trga z zemeljskim plinom iz Uredbe (ES) št. 1775/2005.
- (15) Zlasti je potrebno večje sodelovanje in usklajevanje med operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikovali kodekse omrežij za zagotavljanje in upravljanje dejanskega in preglednega čezmejnega dostopa do prenosnih omrežij ter da bi zagotovili usklajeno in dovolj v prihodnost usmerjeno načrtovanje in dober tehnični razvoj prenosnega sistema v Skupnosti, vključno z oblikovanjem povezovalnih zmogljivosti, z ustreznim upoštevanjem varovanja okolja. Kodeksi omrežij bi morali biti v skladu z okvirnimi smernicami, ki so po naravi nezavezujoče (okvirne smernice) in ki jih razvije Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev ⁽¹⁾ (Agencija). Agencija bi morala imeti vlogo pri pregledovanju osnutkov kodeksov omrežij, ki bi temeljilo na dejanskem stanju, vključno z njihovo usklajenostjo z okvirnimi smernicami, in moralo bi ji biti omogočeno, da jih priporoči v sprejetje Komisiji. Agencija bi morala oceniti predloge sprememb kodeksov omrežij in moralo bi ji biti omogočeno, da jih priporoči v sprejetje Komisiji. Operaterji prenosnih sistemov bi morali s svojimi omrežji upravljati v skladu z navedenimi kodeksi omrežij.
- (16) Da bi zagotovili optimalno upravljanje omrežja za prenos plina v Skupnosti, bi bilo treba ustanoviti Evropsko mrežo operaterjev prenosnih sistemov za plin (ENTSO za plin). Naloge ENTSO za plin bi se morale izvajati v skladu s pravili Skupnosti o konkurenci, ki se še naprej uporablja za odločitve ENTSO za plin. Naloge ENTSO za plin bi morale biti točno določene, delovne metode pa bi morale zagotavljati, da deluje učinkovito, da je zagotovljena preglednost in reprezentativnost ENTSO za plin. S kodeksi omrežij, ki jih pripravi ENTSO za plin, naj ne bi nadomestili potrebnih nacionalnih kodeksov omrežij za notranja vprašanja. Glede na to, da je s pristopom na regionalni ravni možen učinkovitejši napredek, bi morali operaterji prenosnih sistemov znotraj splošne strukture za sodelovanje vzpostaviti regionalne strukture ter hkrati zagotoviti združljivost rezultatov na regionalni ravni s kodeksi omrežij in nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom omrežij na ravni Skupnosti. Sodelovanje v okviru takšnih regionalnih struktur predpostavlja dejansko ločevanje dejavnosti omrežja od dejavnosti proizvodnje in dobave. Brez takšnega ločevanja regionalno sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov povzroča tveganje protikonkurenčnega ravnanja. Države članice bi morale spodbujati sodelovanje in spremljati učinkovitost delovanja omrežja na regionalni ravni. Sodelovanje na regionalni ravni bi moralo biti združljivo z razvojem konkurenčnega in učinkovitega notranjega trga s plinom.
- (17) Vsi udeleženci na trgu so zainteresirani za delo, ki se pričakuje od ENTSO za plin. Zato je učinkovito posvetovanje ključnega pomena, obstoječe strukture, vzpostavljene za spodbujanje in racionalizacijo postopka posvetovanja, kot so na primer Evropska zveza za racionalizacijo energetskih izmenjav, nacionalni regulatorji ali Agencija, pa bi morale igrati pomembno vlogo.
- (18) Da bi zagotovili večjo preglednost v zvezi z razvojem omrežja za prenos plina v Skupnosti, bi morala ENTSO za plin sestaviti, objaviti in redno posodabljati nezavezujoči 10-letni razvojni načrt omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrt omrežja za Skupnost). Vanj bi bilo treba vključiti izvedljiva omrežja za prenos plina in potrebne regionalne povezave, ki so pomembne s poslovnega vidika in vidika zanesljivosti oskrbe.

(¹) Glej stran 1 tega Uradnega lista.

- (19) Za povečanje konkurenčnosti na likvidnih veleprodajnih trgih s plinom je ključnega pomena, da se s plinom lahko trguje neodvisno od njegove lokacije v sistemu. To je mogoče doseči le tako, da se uporabnikom omrežja omogoči, da neodvisno rezervirajo vhodno in izhodno zmogljivost in s tem prenašajo plin po območjih namesto po pogodbenih poteh. Na šestem Madridskem forumu 30. in 31. oktobra 2002 je večina zainteresiranih strani že izrazila naklonjenost vhodno-izhodnim sistemom za lažji razvoj konkurence. Tarife ne bi smele biti odvisne od prenosnih poti. Zato tarifa, določena za eno ali več vstopnih točk, ne bi smela biti povezana s tarifo, določeno za eno ali več izstopnih točk, in obratno.
- (20) Sklicevanje na usklajene pogodbe o prenosu v okviru nediskriminatornega dostopa do omrežja s strani operaterjev prenosnih sistemov ne pomeni, da morajo biti pogoji pogodb o prenosu določenega operaterja sistema v eni državi članici enaki kot pogoji drugega operaterja prenosnega sistema v isti državi članici ali drugi državi članici, razen če so določene minimalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati vse pogodbe o prenosu.
- (21) V plinskih omrežjih obstaja obsežna pogodbeno prezasedenost. Načeli razreševanja prezasedenosti in dodeljevanja zmogljivosti za nove ali nedavno dogovorjene pogodbe torej temeljita na sprostitev neizkoriščenih zmogljivosti, tako da se uporabnikom omrežja omogoči, da dajo v podzakup ali ponovno prodajo svoje pogodbene zmogljivosti, operaterji prenosnih sistemov pa so obvezani, da neizkoriščene zmogljivosti ponudijo na trgu vsaj en dan vnaprej in kot prekinljivo zmogljivost. Zaradi velikega deleža obstoječih pogodb in potrebe po ustvarjanju resnično enakovrednih pogojev med uporabniki novih in obstoječih zmogljivosti bi bilo treba ti načeli uporabiti za vse pogodbene zmogljivosti, vključno z obstoječimi pogodbami.
- (22) Čeprav trenutna fizična prezasedenost omrežij redko predstavlja problem v Skupnosti, lahko v prihodnosti postane problematična. Pomembno je torej določiti temeljno načelo za dodeljevanje prezasedenih zmogljivosti v takšnih okoliščinah.
- (23) Iz spremljanja trga, ki ga zadnja leta izvajajo nacionalni regulativni organi in Komisija, je razvidno, da trenutno veljavne zahteve po preglednosti in pravila glede dostopa do infrastrukture ne zadostujejo za zagotovitev pravega, dobro delujočega, odprtega in učinkovitega notranjega trga s plinom.
- (24) Da lahko vsi udeleženci na trgu ocenijo splošno stanje glede povpraševanja in ponudbe ter prepoznajo razloge za gibanje veleprodajnih cen, je potreben enak dostop do informacij, kar zadeva fizično stanje in učinkovitost sistema.
- To vključuje podrobnejše informacije o ponudbi in povpraševanju, zmogljivosti omrežja, pretoku in vzdrževanju, izravnavi in razpoložljivosti ter uporabi skladišč. Pomen teh informacij za delovanje trga zahteva zmanjšanje obstoječih omejitev za objavo zaradi zaupnosti.
- (25) Zahteve glede zaupnosti poslovno občutljivih informacij pa so zlasti pomembne, ko gre za poslovne podatke, ki so strateško pomembni za podjetje, če skladišče uporablja le en uporabnik, ali ko gre za podatke glede izhodnih točk sistema ali podsistema, ki niso povezane z drugim prenosnim ali distribucijskim sistemom, temveč samo enim industrijskim končnim odjemalcem, če bi objava teh podatkov razkrila zaupne informacije o proizvodnem procesu tega odjemalca.
- (26) Za večje zaupanje v trg se morajo udeleženci zanesti, da so za osebe, ki zagrešijo zlorabe, predvidene učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni. Pristojni organi bi morali imeti pooblastila, da učinkovito raziščejo obtožbe glede tržnih zlorab. V ta namen je potrebno, da imajo pristojni organi dostop do podatkov, ki zagotavljajo informacije o operativnih odločitvah dobaviteljev. Na trgu s plinom se vse te odločitve sporočajo operaterjem sistemov v obliki rezervacij zmogljivosti, napovedi in realiziranega pretoka. Operaterji sistemov bi morali informacije v zvezi s tem dati na voljo in omogočiti, da so lahko dostopne, pristojnim organom za določeno obdobje. Pristojni organi bi morali tudi redno spremljati, ali operaterji prenosnih sistemov ravnajo v skladu s pravili.
- (27) Dostop do skladišč za zemeljski plin in obratov za utekočinjeni zemeljski plin („UZP“) v nekaterih državah članicah ni zadosten in je zato treba izboljšati izvajanje obstoječih pravil. Spremljanje, ki ga je opravila Skupina evropskih regulatorjev za električno energijo in plin, je pokazalo, da se prostovoljne smernice za dobro prakso dostopa tretjih strani za operaterje skladiščnih sistemov, o katerih so se dogovorile vse interesne skupine na Madridskem forumu, ne uporabljajo dovolj in morajo zato postati obvezujoče.
- (28) Nediskriminatorni in pregledni sistemi izravnave odstopanj za plin, ki jih upravljajo operaterji prenosnih sistemov, so pomembni mehanizmi zlasti za nove udeležence na trgu, ki bi utegnili imeti več težav z izravnavo celotnega portfelja prodaj v primerjavi z že uveljavljenimi podjetji na določenem trgu. Treba je torej sprejeti pravila za zagotovitev, da operaterji prenosnih sistemov upravljajo takšne mehanizme na način, ki je združljiv z nediskriminatornimi, preglednimi in učinkovitimi pogoji za dostop do omrežja.
- (29) Trgovanje s primarnimi pravicami do zmogljivosti je pomemben del razvoja konkurenčnega trga in ustvarjanja likvidnosti. S to uredbo bi bilo treba torej določiti osnovna pravila glede takega trgovanja.

(30) Nacionalni regulativni organi bi morali zagotoviti skladnost s pravili iz te uredbe in smernicami, sprejetimi na podlagi te uredbe.

(31) V smernicah, priloženih k tej uredbi, so na podlagi drugega sklopa Smernic za dobro prakso opredeljena določena podrobna izvedbena pravila. Ta pravila se bodo, če bo primerno, sčasoma razvijala, upoštevajoč razlike med nacionalnimi plinskimi sistemi.

(32) Komisija bi morala pri predlaganju sprememb smernic, ki so priložene tej uredbi, zagotoviti predhodno posvetovanje z vsemi zadevnimi stranmi, ki jih predstavljajo strokovna združenja, in z državami članicami v okviru Madridskega foruma.

(33) Države članice in pristojni nacionalni organi bi morali Komisiji predložiti ustrezne informacije. Komisija bi morala te informacije obravnavati zaupno.

(34) Ta uredba in smernice, sprejete v skladu s to uredbo, ne posegajo v uporabo pravil Skupnosti o konkurenci.

(35) Ukrepe, potrebne za izvajanje te uredbe, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil⁽¹⁾.

(36) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za določitev ali sprejetje smernic, potrebnih za izpolnjevanje minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna za doseganje cilja te uredbe. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe, med drugim z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

(37) Ker cilja te uredbe, in sicer oblikovanja pravičnih pravil v zvezi s pogoji za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina, skladišč in obratov za UZP, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.

(38) Glede na obseg sprememb Uredbe (ES) št. 1775/2005 v tej uredbi je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo uredbo združijo v enotno besedilo –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

Namen te uredbe je:

- (a) določiti nediskriminatorna pravila o pogojih za dostop do prenosnih sistemov za zemeljski plin ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih trgov z namenom zagotovitve pravilnega delovanja notranjega trga s plinom;
- (b) določiti nediskriminatorna pravila o pogojih za dostop do obratov UZP in skladišč ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih trgov; ter
- (c) spodbujati nastanek dobro delujočega in preglednega veleprodajnega trga z visoko stopnjo zanesljivosti oskrbe s plinom in zagotavljati mehanizme za uskladitev pravil za dostop do omrežja za čezmejno izmenjavo plina.

Cilji iz prvega pododstavka vključujejo določitev usklajenih načel za tarife za dostop do omrežja, vendar ne do skladišč, ali metodologij za njihov izračun, zagotovitev storitev za dostop tretjih strani, določitev usklajenih načel za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti, določitev zahtev po preglednosti, določitev pravil glede izravnave in obračunavanje odstopanj ter spodbujanje trgovanja z zmogljivostmi.

Ta uredba se z izjemo člena 19(4) uporablja samo za skladišča iz člena 33(3) ali (4) Direktive 2009/73/ES.

Države članice lahko za namene izvajanja ene ali več nalog, navadno dodeljenih operaterju prenosnega sistema, v skladu z Direktivo 2009/3/ES ustanovijo subjekt ali telo, za katero se uporabljajo zahteve iz te uredbe. Za omenjeni subjekt ali telo veljata certificiranje v skladu s členom 3 te uredbe in imenovanje v skladu s členom 10 Direktive 2009/73/ES.

Člen 2

Opredelitev pojmov

1. Za namene te uredbe se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „prenos“ pomeni prenos zemeljskega plina po omrežju, ki v glavnem zajema visokotlačne plinovode, z namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem plinovodnem omrežju in ne po delu visokotlačnih plinovodov, ki se uporabljajo predvsem za lokalno distribucijo zemeljskega plina, in ne vključuje dobave;

(¹) UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

2. „pogodba o prenosu“ pomeni pogodbo, ki jo je operater prenosnega sistema sklenil z uporabnikom omrežja z namenom izvajati prenos;
 3. „zmogljivost“ pomeni največji možni pretok, izražen v normalnih kubičnih metrih na časovno enoto ali energijskih enotah na časovno enoto, do katerega je upravičen uporabnik omrežja v skladu z določbami pogodbe o prenosu;
 4. „neizkoriščena zmogljivost“ pomeni zagotovljeno zmogljivost, ki jo je uporabnik omrežja sicer pridobil v okviru pogodbe o prenosu, vendar je ni napovedal do poteka roka, določenega s pogodbo;
 5. „upravljanje prezasedenosti“ pomeni upravljanje portfelja zmogljivosti operaterja prenosnega sistema z namenom doseči optimalno in najučinkovitejšo uporabo tehnične zmogljivosti ter pravočasno odkrivanje prezasedenosti in zasičenosti v prihodnosti;
 6. „sekundarni trg“ pomeni trg zmogljivosti, s katerimi se trguje drugače kot na primarnem trgu;
 7. „napoved“ pomeni predhodno poročanje uporabnika omrežja operaterju prenosnega sistema o dejanskem pretoku, s katerim uporabnik omrežja želi oddajati plin v sistem ali ga odjemati iz njega;
 8. „popravljen napoved“ pomeni naknadno sporočeno popravljen napoved;
 9. „celovitost sistema“ pomeni kakršno koli stanje v zvezi s prenosnim omrežjem, vključno s potrebnimi prenosnimi objekti in napravami, v katerih ostaneta tlak in kakovost zemeljskega plina znotraj minimalnih in maksimalnih meja, ki jih določi operater prenosnega sistema, tako da je s tehničnega stališča zagotovljen prenos zemeljskega plina;
 10. „obdobje izravnave odstopanj“ pomeni obdobje, v katerem mora vsak uporabnik omrežja v skladu s pogodbo o prenosu ali kodeksom omrežja izravnati odjem neke količine zemeljskega plina, izražene v energijskih enotah, z oddajo enake količine zemeljskega plina v prenosno omrežje;
 11. „uporabnik omrežja“ pomeni odjemalca ali potencialnega odjemalca pri operaterju prenosnega sistema in same operaterje prenosnega sistema, v kolikor je to potrebno, da opravljajo svoje naloge v zvezi s prenosom;
 12. „prekinljive storitve“ pomenijo storitve, ki jih v zvezi s prekinljivo zmogljivostjo ponuja operater prenosnega sistema;
 13. „prekinljiva zmogljivost“ pomeni prenosno zmogljivost plina, ki jo operater prenosnega sistema lahko prekine v skladu s pogoji, določenimi v pogodbi o prenosu;
 14. „dolgoročne storitve“ pomenijo storitve, ki jih operater prenosnega sistema ponuja za obdobje enega leta ali več;
 15. „kratkoročne storitve“ pomenijo storitve, ki jih operater prenosnega sistema ponuja za manj kot eno leto;
 16. „zagotovljena zmogljivost“ pomeni prenosno zmogljivost plina, za katero operater prenosnega sistema s pogodbo jamči, da se ne prekinja;
 17. „zagotovljene storitve“ pomenijo storitve, ki jih v zvezi z zagotovljeno zmogljivostjo ponuja operater prenosnega sistema;
 18. „tehnična zmogljivost“ pomeni največjo zagotovljeno zmogljivost, ki jo operater prenosnega sistema lahko ponudi uporabnikom omrežja, pri čemer upošteva celovitost sistema in obratovalne zahteve prenosnega omrežja;
 19. „pogodbena zmogljivost“ pomeni zmogljivost, ki jo je operater prenosnega sistema v skladu s pogodbo o prenosu dodelil uporabniku omrežja v tem trenutku;
 20. „razpoložljiva zmogljivost“ pomeni tisti del tehnične zmogljivosti, ki ni dodeljena in je v tem trenutku še vedno na razpolago v sistemu;
 21. „pogodbena prezasedenost“ pomeni stanje, v katerem povpraševanje po zagotovljeni zmogljivosti presega tehnično zmogljivost;
 22. „primarni trg“ pomeni trg, na katerem operater prenosnega sistema trguje neposredno z zmogljivostjo;
 23. „fizična prezasedenost“ pomeni stanje, v katerem povpraševanje po dejanskih dobavah presega tehnično zmogljivost v nekem trenutku;
 24. „zmogljivost obrata za UZP“ pomeni zmogljivost terminala za UZP za utekočinjanje zemeljskega plina ali uvoz, raztovarjanje, sistemske storitve, prehodna skladišča in ponovno uplinjanje UZP;
 25. „prostor“ pomeni prostornino plina, ki jo uporabnik skladišča lahko uporabi za skladiščenje plina;
 26. „zmogljivost odjema“ pomeni stopnjo, po kateri lahko uporabnik skladišča odjema plin iz objekta za skladiščenje;
 27. „zmogljivost oddaje“ pomeni stopnjo, po kateri lahko uporabnik skladišča oddaja plin v objekt za skladiščenje;
 28. „zmogljivost skladišča“ pomeni kakršno koli kombinacijo prostora, zmogljivosti oddaje in zmogljivosti odjema.
2. Brez poseganja v opredelitve pojmov iz odstavka 1 tega člena se uporabljajo tudi ustrezne opredelitve iz člena 2 Direktive 2009/73/ES, razen opredelitve pojma „prenos“ iz točke 3 navedenega člena.
- Opredelitve v točkah 3 do 23 iz odstavka 1 tega člena glede prenosa se uporabljajo po analogiji za skladišča in obrate za UZP.

Člen 3

Certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Komisija preuči vsako obvestilo o odločitvi o certificiranju operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 10(6) Direktive 2009/73/ES takoj, ko ga prejme. Komisija v dveh mesecih po prejemu takšnega obvestila zadevnemu nacionalnemu regulativnemu organu izda mnenje glede skladnosti s členom 10(2) ali členom 11 ter členom 9 Direktive 2009/73/ES.

Komisija lahko pri pripravi mnenja iz prvega pododstavka od Agencije zahteva, da poda svoje mnenje o odločitvi nacionalnega regulativnega organa o certifikaciji. V tem primeru se dvomesečni rok iz prvega pododstavka podaljša za nadaljnja dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega ali drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da odločitvi regulativnega organa ne nasprotuje.

2. V dveh mesecih po prejetju mnenja Komisije nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju operaterja prenosnega sistema, pri čemer v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj.

3. Regulativni organi in/ali Komisija lahko v kateri koli fazi postopka od operaterja prenosnega sistema in/ali podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izpolnjevanje svojih nalog iz tega člena.

4. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih informacij.

5. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo odstavkov 1 in 2 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 28(2).

6. Če Komisija prejme obvestilo o certificiranju operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 9(10) Direktive 2009/73/ES, sprejme odločitev o certificiranju. Regulativni organ ravna v skladu z odločitvijo Komisije.

Člen 4

Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za plin

Vsi operaterji prenosnih sistemov sodelujejo na ravni Skupnosti prek ENTSO za plin, da bi spodbudili dokončno oblikovanje in delovanje notranjega trga za zemeljski plin in čezmejne trgovine ter zagotovili optimalno upravljanje, usklajeno delovanje in dober tehnični razvoj omrežja za prenos zemeljskega plina.

Člen 5

Ustanovitev ENTSO za plin

1. Operaterji prenosnih sistemov za plin do 3. marca 2011 predložijo Komisiji in Agenciji osnutek statuta bodoče ENTSO za plin, seznam članov in osnutek poslovnika, vključno s pravilnikom za posvetovanje z drugimi zainteresiranimi stranmi.

2. V dveh mesecih po prejetju Agencija po uradnem posvetovanju z organizacijami, ki zastopajo vse zainteresirane strani, zlasti uporabnike sistema, vključno z odjemalci, Komisiji predloži mnenje o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika.

3. Komisija poda mnenje o osnutku statuta, seznamu članov in osnutku poslovnika, ob upoštevanju mnenja Agencije iz odstavka 2 in v treh mesecih po prejetju mnenja Agencije.

4. Operaterji prenosnih sistemov v treh mesecih po prejetju mnenja Komisije ustanovijo ENTSO za plin, sprejmejo statut in poslovník ter ju objavijo.

Člen 6

Oblikovanje kodeksov omrežij

1. Komisija po posvetovanju z Agencijo, ENTSO za plin in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi pripravi letni seznam prednostnih nalog, v katerem so navedena področja iz člena 8(6), ki jih je treba vključiti v oblikovanje kodeksov omrežij.

2. Komisija od Agencije zahteva, da v razumnem roku, ki ni daljši od šestih mesecev, predloži nezavezujočo okvirno smernico (okvirna smernica), v kateri so v skladu s členom 8(7) določena jasna in objektivna načela za pripravo kodeksov omrežij za področja iz prednostnega seznama. Vsaka okvirna smernica prispeva k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci in uspešnemu delovanju trga. Komisija lahko ta rok na utemeljeno zahtevo Agencije podaljša.

3. Agencija se v roku, ki ni krajši od dveh mesecev, o okvirni smernici na odprt in pregleden način formalno posvetuje z ENTSO za plin in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

4. Če Komisija meni, da okvirna smernica ne prispeva k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci in uspešnemu delovanju trga, lahko od Agencije zahteva, da okvirno smernico v razumnem roku ponovno pregleda in predloži Komisiji.

5. Če Agencija v roku, ki ga določi Komisija na podlagi odstavkov 2 ali 4, okvirne smernice ne predloži ali je ne predloži ponovno, zadevno okvirno smernico pripravi Komisija.

6. Komisija od ENTSO za plin zahteva, da v razumnem roku, ki ni daljši od 12 mesecev, Agenciji predloži kodeks omrežja, ki je v skladu z ustrežno okvirno smernico.

7. Agencija pošlje ENTSO za plin utemeljeno mnenje o kodeksu omrežja v treh mesecih po njegovem prejemu, v tem roku pa se lahko Agencija uradno posvetuje z ustreznimi zainteresiranimi stranmi.

8. ENTSO za plin lahko kodeks omrežja spremeni v skladu z mnenjem Agencije in ga ponovno predloži Agenciji.

9. Ko se Agencija prepriča, da je kodeks omrežja v skladu z ustrežno okvirno smernico, ga predloži Komisiji in ga lahko priporoči v sprejetje v razumnem roku. Če Komisija navedenega kodeksa omrežja ne sprejme, navede razloge za to.

10. Če ENTSO za plin kodeksa omrežja ne pripravi v roku, ki ga določi Komisija v skladu z odstavkom 6, lahko Komisija od Agencije zahteva, da pripravi osnutek kodeksa omrežja na podlagi ustrezne okvirne smernice. Agencija se lahko med pripravo osnutka kodeksa omrežja v skladu s tem odstavkom še dodatno posvetuje. Agencija osnutek kodeksa omrežja, pripravljen na podlagi tega odstavka, predloži Komisiji in ga lahko priporoči v sprejetje.

11. Komisija lahko na lastno pobudo, če ENTSO za plin ni pripravila kodeksa omrežja ali če Agencija ni pripravila osnutka kodeksa omrežja iz odstavka 10 tega člena ali na priporočilo Agencije po odstavku 9 tega člena sprejme enega ali več kodeksov omrežja za področja, naštetih v členu 8(6).

Če Komisija predlaga sprejetje kodeksa omrežja na lastno pobudo, se v roku, ki ni krajši od dveh mesecev, o osnutku kodeksa omrežja posvetuje z Agencijo, ENTSO za plin in drugimi ustreznimi zainteresiranimi stranmi. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 28(2).

12. Ta člen ne posega v pravico Komisije, da sprejema in spreminja smernice iz člena 23.

Člen 7

Spremembe kodeksov omrežij

1. Osnutek sprememb kodeksov omrežij, sprejetih v skladu s členom 6, lahko Agenciji predlagajo osebe, pri katerih obstaja verjetnost interesa za zadevni kodeks omrežja, vključno z ENTSO za plin, operaterji prenosnih sistemov, uporabniki omrežja in odjemalci. Agencija lahko predlaga spremembe tudi na lastno pobudo.

2. Agencija se posvetuje z vsemi zainteresiranimi stranmi v skladu s členom 10 Uredbe (ES) št. 713/2009. Po končanem postopku lahko Agencija Komisiji predloži utemeljene predloge sprememb s pojasnilom o tem, kako so ti predlogi skladni s cilji kodeksov omrežij iz člena 6(2) te uredbe.

3. Komisija lahko ob upoštevanju predlogov Agencije sprejme spremembe kodeksov omrežij, sprejetih v skladu s členom 6. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 28(2).

4. Obravnava predlogov sprememb v skladu s postopkom iz člena 28(2) je omejena na obravnavo vidikov v zvezi s predlaganimi spremembami. Te predlagane spremembe ne posegajo v druge spremembe, ki jih lahko predlaga Komisija.

Člen 8

Naloge ENTSO za plin

1. ENTSO za plin na zahtevo Komisije v skladu s členom 6(6) oblikuje kodekse omrežij za področja iz odstavka 6 tega člena.

2. ENTSO za plin lahko oblikuje kodekse omrežij za področja iz odstavka 6, da bi dosegli cilje, določene v členu 4, če se ti kodeksi ne nanašajo na področja, za katera je Komisija nanjo naslovila zahtevo. Ti kodeksi omrežij se predložijo v mnenje Agenciji. ENTSO za plin to mnenje ustrežno upošteva.

3. ENTSO za plin sprejme:

(a) skupne instrumente za upravljanje omrežij, da se zagotovi uskladitev upravljanja omrežij v običajnih in izrednih razmerah, vključno s skupno lestvico za razvrščanje incidentov, in načrte raziskav;

(b) nezavezujoč 10-letni razvojni načrt omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrt omrežja za Skupnost), vključno z napovedjo glede zadostnosti evropske ponudbe, in sicer vsako drugo leto;

(c) priporočila za usklajevanje tehničnega sodelovanja med operaterji prenosnih sistemov Skupnosti in tretjih držav;

(d) letni delovni program;

(e) letno poročilo;

(f) letno zimsko in poletno napoved glede ponudbe.

4. V napovedi glede zadostnosti evropske ponudbe iz točke (b) odstavka 3 je zajeta skupna zadostnost plinskega sistema glede tekočega in napovedanega povpraševanja po plinu v naslednjih petih letih in v obdobju med petimi in desetimi leti po datumu te napovedi. Napoved glede zadostnosti evropske ponudbe temelji na nacionalnih napovedih glede ponudbe, ki jih pripravijo posamezni operaterji prenosnih sistemov.

5. Letni delovni program iz točke (d) odstavka 3 vsebuje seznam in opis kodeksov omrežij, ki jih je treba pripraviti, načrt usklajevanja za obratovanje omrežja, dejavnosti raziskav in razvoja, ki jih je treba izvesti v zadevnem letu, in okvirni časovni raspored.

6. Kodeksi omrežij iz odstavkov 1 in 2 urejajo naslednja področja, pri čemer se po potrebi upoštevajo regionalne posebnosti:

- (a) pravila glede varnosti in zanesljivosti omrežja;
- (b) pravila o priključevanju na omrežje;
- (c) pravila za dostop tretjih strani;
- (d) pravila glede izmenjave podatkov in poravnave;
- (e) pravila glede medobratovalnosti;
- (f) operativne postopke v izrednih razmerah;
- (g) pravila za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti;
- (h) pravila glede trgovanja, povezana s tehničnim in operativnim zagotavljanjem storitev za dostop do omrežja ter z izravnavo odstopanj;
- (i) pravila glede preglednosti;
- (j) pravila glede izravnave, tudi z omrežjem povezana pravila glede postopkov napovedi, obračunavanja odstopanj in operativne izravnave med sistemi operaterjev prenosnih sistemov;
- (k) pravila glede usklajenih tarifnih struktur za prenos; ter
- (l) energetska učinkovitost plinskih omrežij.

7. Kodeksi omrežij se pripravijo v zvezi z vprašanji čezmejnih omrežij in vprašanji povezovanja trgov ter ne posegajo v pravico držav članic, da sprejmejo nacionalne kodekse omrežij, ki ne vplivajo na čezmejno trgovino.

8. ENTSO za plin spremlja in analizira izvajanje kodeksov omrežij in smernic, ki jih sprejme Komisija v skladu s členom 6(11), in njihov vpliv na usklajevanje veljavnih pravil glede spodbujanja povezovanja trgov. ENTSO za plin o svojih ugotovitvah poroča Agenciji, rezultate analize pa vključi v letno poročilo iz točke (e) odstavka 3 tega člena.

9. ENTSO za plin da na voljo vse informacije, ki jih zahteva Agencija za izvajanje nalog iz člena 9(1).

10. ENTSO za plin vsaki dve leti sprejme in objavi razvojni načrt omrežja za Skupnost iz točke (b) odstavka 3. Razvojni načrt omrežja za Skupnost vključuje modeliranje integriranega omrežja, scenarije razvoja, napoved glede zadostnosti evropske ponudbe ter oceno prožnosti sistema.

Razvojni načrt omrežja za Skupnost zlasti:

- (a) temelji na nacionalnih naložbenih načrtih, ob upoštevanju regionalnih naložbenih načrtov iz člena 12(1) in po potrebi vidikov Skupnosti za načrtovanje omrežij, vključno s smernicami za vseevropska energetska omrežja v skladu z Odločbo št. 1364/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾;
- (b) glede čezmejnih povezav temelji tudi na razumnih potrebah različnih uporabnikov omrežja in vključuje dolgoročne obveznosti vlagateljev iz členov 14 in 22 Direktive 2009/73/ES, ter
- (c) prepozna naložbenih vrzeli, zlasti v zvezi s čezmejnimi zmogljivostmi.

Glede na točko (c) drugega pododstavka se razvojnemu načrtu omrežja za Skupnost lahko priloži pregled ovir za povečanje čezmejnih zmogljivosti omrežja, nastalih zaradi različnih postopkov ali praks za odobritev.

11. Agencija pregleda svoje 10-letne razvojne načrte omrežja, da oceni njihovo skladnost z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja za Skupnost. Če Agencija opazi neskladnosti med nacionalnim 10-letnim razvojnim načrtom omrežja in razvojnim načrtom omrežja za Skupnost, predlaga ustrezno spremembo nacionalnega 10-letnega razvojnega načrta omrežja ali razvojnega načrta omrežja za Skupnost. Če je tak nacionalni 10-letni razvojni načrt omrežja oblikovan v skladu s členom 22 Direktive 2009/73/ES, Agencija pristojnemu nacionalnemu regulativnemu organu predlaga spremembo nacionalnega 10-letnega razvojnega načrta omrežja v skladu s členom 22(7) navedene direktive in o tem obvesti Komisijo.

12. ENTSO za plin Komisiji na njeno zahtevo predloži mnenje v zvezi s sprejetjem smernic iz člena 23.

Člen 9

Spremljanje s strani Agencije

1. Agencija spremlja izvajanje nalog ENTSO za plin iz člena 8(1), (2) in (3) ter poroča Komisiji.

⁽¹⁾ UL L 262, 22.9.2006, str. 1.

Agencija spremlja, kako ENTSO za plin izvaja kodekse omrežij iz člena 8(2) in kodekse omrežij, ki so bili oblikovani v skladu s členom 6(1) do (10), vendar jih Komisija ni sprejela v skladu s členom 6(11). Če ENTSO za plin ne izvaja kodeksov omrežij, Agencija od ENTSO za plin zahteva, da predloži ustrezno utemeljeno razlago, zakaj tega ni storila. Agencija o tej razlagi obvesti Komisijo in poda svoje mnenje o njej.

Agencija spremlja in analizira izvajanje kodeksov omrežij in smernic, ki jih sprejme Komisija v skladu s členom 6(11), ter njihov vpliv na usklajevanje veljavnih pravil za spodbujanje povezovanja trgov ter na nediskriminacijo, učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, ter o tem poroča Komisiji.

2. ENTSO za plin Agenciji v mnenje predloži osnutek razvojnega načrta omrežja za Skupnost, osnutek letnega delovnega programa, vključno z informacijami o postopku posvetovanja in drugimi dokumenti iz člena 8(3), da o njih poda mnenje.

Agencija v dveh mesecih od prejema dokumentov predloži ustrezno utemeljeno mnenje ter ENTSO za plin in Komisiji predloži priporočila, če meni, da osnutek letnega delovnega programa ali osnutek razvojnega načrta omrežja za Skupnost, ki ju je predložila ENTSO za plin, ne prispevata k nediskriminaciji, učinkoviti konkurenci, učinkovitemu delovanju trga ali k zadostnim čezmejnim povezavam, ki so na voljo tretjim stranem.

Člen 10

Posvetovanja

1. Pri pripravi kodeksov omrežij, osnutka razvojnega načrta omrežja za Skupnost in letnega delovnega programa iz člena 8(1), (2) in (3) se ENTSO za plin v skladu s poslovnikom iz člena 5(1) v zgodnji fazi obsežno posvetuje na odprt in pregleden način z vsemi zadevnimi udeleženci na trgu, zlasti pa z organizacijami, ki zastopajo vse zainteresirane strani. V posvetovanje so vključeni tudi nacionalni regulativni organi in drugi nacionalni organi, podjetja, ki se ukvarjajo z dobavo in proizvodnjo, uporabniki omrežja, vključno z odjemalci, operaterji distribucijskih sistemov, vključno z ustreznimi panožnimi združenji, tehničnimi organi in združenji zainteresiranih strani. Cilj posvetovanja je pridobiti mnenja in predloge vseh zadevnih strani v postopku odločanja.

2. Vsi dokumenti in zapisniki sestankov v zvezi s posvetovanji iz odstavka 1 se objavijo.

3. Pred sprejetjem letnega delovnega programa in kodeksov omrežij iz člena 8(1), (2) in (3) ENTSO za plin navede, kako je upoštevala pripombe, ki jih je prejela med posvetovanjem. Če pripomb ni upoštevala, to utemelji.

Člen 11

Stroški

Stroške, povezane z dejavnostmi ENTSO za plin iz členov 4 do 12, krijejo operaterji prenosnih sistemov in se upoštevajo pri izračunu tarif. Regulativni organi stroške odobrijo le, če so razumni in sorazmerni.

Člen 12

Regionalno sodelovanje operaterjev prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov znotraj ENTSO za plin vzpostavijo regionalno sodelovanje, da bi prispevali k nalogam iz člena 8(1), (2) in (3). Zlasti vsaki dve leti objavijo regionalni naložbeni načrt, na podlagi katerega se lahko odločajo glede naložb.

2. Za zagotovitev optimalnega upravljanja omrežja operaterji prenosnih sistemov spodbujajo operativne dogovore, prav tako spodbujajo razvoj izmenjave energije, usklajeno dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti, in sicer z nediskriminatornimi tržnimi rešitvami in ob ustreznem upoštevanju konkretnih koristi implicitnih dražb za kratkoročne dodelitve, ter povezovanje mehanizmov izravnave.

3. Za namene doseganja ciljev iz odstavkov 1 in 2 lahko Komisija določi geografsko območje, na katerega se nanašajo posamezne strukture regionalnega sodelovanja, ob upoštevanju obstoječih struktur regionalnega sodelovanja. Vsaka država članica lahko spodbuja sodelovanje na več kot enem gospodarskem območju. Ukrep iz prvega stavka, namenjeni spreminjanju nebitstvenih določb te uredbe z njenim dopolnjevanjem, se sprejme v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 28(2).

V ta namen se Komisija posvetuje z Agencijo in ENTSO za plin.

Člen 13

Tarife za dostop do omrežij

1. Tarife ali metodologije za izračun tarif, ki jih uporabljajo operaterji prenosnih sistemov in so v skladu s členom 41(6) Direktive 2009/73/ES potrjene s strani regulativnih organov, ter tarife, objavljene v skladu s členom 32(1) navedene direktive, so pregledne, upoštevajo potrebo po celovitosti sistema in njenem izboljšanju ter odražajo dejansko nastale stroške, kolikor ti stroški ustrezajo stroškom učinkovitega in strukturno primerljivega operaterja omrežja ter so pregledni, hkrati pa vključujejo ustrezno donosnost naložb, in po potrebi upoštevajo primerjalno analizo tarif s strani regulativnih organov. Tarife ali metodologije za izračun tarif se uporabljajo na nediskriminatoren način.

Države članice lahko določijo, da je tarife mogoče določiti z na trgu temelječimi mehanizmi, na primer z dražbami, pod pogojem, da takšno ureditev in nastale prihodke odobri regulativni organ.

Tarife ali metodologije za izračun tarif spodbujajo učinkovito trgovanje s plinom in konkurenco, istočasno pa preprečujejo navzkrižno subvencioniranje med uporabniki omrežij in zagotavljajo spodbude za naložbe ter vzdržujejo ali vzpostavljajo medobratovalnost prenosnih omrežij.

Tarife za uporabnike omrežja so nediskriminatorne in se določijo ločeno glede na vsako vstopno točko v prenosni sistem ali izstopno točko iz prenosnega sistema. Mehanizme za razporeditev stroškov in metodologijo za določitev stopenj v zvezi z vstopnimi in izstopnimi točkami potrdijo nacionalni regulativni organi. Države članice do 3. septembra 2011 zagotovijo, da se po izteku prehodnega obdobja omrežnine ne obračunavajo na podlagi pogodbenih poti.

2. Tarife za dostop do omrežja ne omejujejo likvidnosti trgati ne izkrivljajo čezmejnega trgovanja različnih prenosnih sistemov. Če razlike v tarifnih strukturah ali mehanizmi za izravnavo odstopanj ovirajo trgovanje preko prenosnih sistemov, se operaterji prenosnih sistemov brez poseganja v člen 41(6) Direktive 2009/73/ES v tesnem sodelovanju z zadevnimi nacionalnimi organi aktivno zavzemajo za zблиževanje tarifnih struktur in načel zaračunavanja, tudi glede izravnave odstopanj.

Člen 14

Storitve za dostop tretjih strani v zvezi z operaterji prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov:

- (a) zagotovijo, da nudijo storitve vsem uporabnikom omrežja brez diskriminacije;
- (b) nudijo zagotovljene in prekinljive storitve za dostop tretjih strani. Cene prekinljive zmogljivosti odražajo verjetnost prekinitve;
- (c) nudijo uporabnikom omrežja tako dolgoročne kot kratkoročne storitve.

Glede na točko (a) prvega pododstavka, kadar operater prenosnega sistema ponuja enake storitve različnim odjemalcem, to počne pod enakimi pogodbenimi pogoji, bodisi z uporabo usklajenih pogodb o prenosu bodisi s skupnim kodeksom omrežja, potrjenim s strani pristojnega organa v skladu s postopkom iz člena 41 Direktive 2009/73/ES.

2. Pogodbe o prenosu z netipskim začetkom veljavnosti ali sklenjene za krajše obdobje kot tipska enoletna pogodba o prenosu v skladu z načeli iz člena 13(1) nimajo za posledico poljubno višjih ali nižjih tarif, ki ne odražajo tržne vrednosti storitve.

3. Kadar je primerno, se storitve za dostop tretjih strani odobrijo, če obstajajo ustrezna jamstva s strani uporabnikov omrežja glede njihove kreditne sposobnosti. Takšna jamstva ne predstavljajo neupravičenih ovir za vstop na trg in so nediskriminatorna, pregledna in sorazmerna.

Člen 15

Storitve za dostop tretjih strani v zvezi s skladišči in obrati za UZP

1. Operater skladiščnega sistema in sistema za UZP:

- (a) vsem uporabnikom omrežja brez diskriminacije nudi storitve, ki ustrezajo tržnemu povpraševanju. Zlasti kadar operater skladiščnega sistema ali sistema za UZP ponuja enake storitve različnim odjemalcem, to počne pod enakimi pogodbenimi pogoji;
- (b) nudi storitve, ki so skladne z uporabo povezanih prenosnih sistemov za plin in ki omogočajo dostop prek sodelovanja z operaterjem prenosnega sistema; ter
- (c) objavi zadevne informacije, zlasti podatke o uporabi in razpoložljivosti storitev v časovnem okviru, ki je združljiv z razumnimi tržnimi potrebami uporabnikov obratov za UZP ali skladišč, ob upoštevanju, da objavijo te informacije spremlja nacionalni regulativni organ.

2. Vsak operater skladiščnega sistema:

- (a) nudi zagotovljene in prekinljive storitve za dostop tretjih strani; cene prekinljive zmogljivosti odražajo verjetnost prekinitve,
- (b) nudi uporabnikom skladišč tako dolgoročne kot kratkoročne storitve, in
- (c) nudi uporabnikom skladišč tako povezane kot ločene storitve skladiščnega prostora, zmogljivosti oddaje in zmogljivosti odjema.

3. Pogodbe o obratih za UZP in skladiščih nimajo za posledico poljubno višjih ali nižjih tarif v primerih, ko so:

- (a) podpisane izven leta zemeljskega plina z netipskim začetkom veljavnosti, ali
- (b) sklenjene za krajše obdobje kot tipska pogodba o obratih za UZP in skladiščih na letni osnovi.

4. Kadar je primerno, se storitve za dostop tretjih strani odobrijo, če obstajajo ustrezna jamstva s strani uporabnikov omrežja glede njihove kreditne sposobnosti. Takšna jamstva ne predstavljajo neupravičenih ovir za vstop na trg in so nediskriminatorna, pregledna in sorazmerna.

5. Pogodbene omejitve na zahtevano najmanjšo velikost zmogljivosti obratov za UZP in skladišč se utemeljijo na podlagi tehničnih omejitev in omogočajo manjšim uporabnikom skladišč dostop do storitev skladiščenja.

Člen 16

Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopkov upravljanja prezasedenosti za operaterje prenosnih sistemov

1. Udeležencem na trgu se zagotovi največja možna zmogljivost na vseh relevantnih točkah iz člena 18(3), pri tem pa se upošteva celovitost sistema in učinkovito obratovanje omrežja.

2. Operater prenosnega sistema izvaja in objavi nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti, ki:

(a) zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in največjo možno izrabo tehničnih zmogljivosti ter spodbujajo naložbe v novo infrastrukturo in čezmejno izmenjavo zemeljskega plina;

(b) so združljivi s tržnimi mehanizmi, ki vključujejo fizične trge (spot markets) in trgovalna vozlišča (trading hubs), hkrati pa so prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram;

(c) so združljivi s sistemi držav članic za dostop do omrežja.

3. Operater prenosnega sistema izvaja in objavi nediskriminatorne in pregledne postopke upravljanja prezasedenosti, ki spodbujajo čezmejno izmenjavo zemeljskega plina na nediskriminatorni osnovi in temeljijo na naslednjih načelih:

(a) v primeru pogodbene prezasedenosti operater prenosnega sistema nudi neizkoriščeno zmogljivost na primarnem trgu, in sicer vsaj en dan vnaprej in kot prekinljivo zmogljivost, in

(b) uporabniki omrežja, ki želijo ponovno prodati ali dati v zakup neizrabljeno, pogodbeno zmogljivost na sekundarnem trgu, imajo pravico to storiti.

Glede na točko (b) prvega pododstavka države članice od uporabnikov omrežja lahko zahtevajo, da o tem obvestijo operaterja prenosnega sistema.

4. V primeru fizične prezasedenosti operater prenosnega sistema ali po potrebi regulativni organi uporabijo nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti.

5. Operaterji prenosnih sistemov redno ocenjujejo tržno povpraševanje zaradi novih naložb. Operaterji prenosnih sistemov tržno povpraševanje ocenijo pri načrtovanju novih naložb in upoštevajo zanesljivost oskrbe.

Člen 17

Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopkov upravljanja prezasedenosti za skladišča in obrate za UZP

1. Udeležencem na trgu se zagotovi največja možna zmogljivost skladišča in obrata za UZP ob upoštevanju celovitosti sistema in njegovega obratovanja.

2. Operater sistema za UZP in skladiščnega sistema izvaja in objavi nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti, ki:

(a) zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in največjo možno izrabo zmogljivosti ter spodbujajo naložbe v novo infrastrukturo;

(b) so združljivi s tržnimi mehanizmi, ki vključujejo fizične trge (spot markets) in trgovalna vozlišča (trading hubs), hkrati pa so prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram, ter

(c) so združljivi s priključenimi sistemi za dostop do omrežja.

3. Pogodbe o obratih za UZP in skladiščih vključujejo ukrepe za preprečevanje kopičenja zmogljivosti z upoštevanjem naslednjih načel, ki se uporabijo v primeru pogodbene prezasedenosti:

(a) operater sistema mora brez odlašanja ponudi neuporabljene zmogljivosti obrata za UZP ali skladišča na primarnem trgu; za skladišča se mora to storiti vsaj en dan vnaprej in kot prekinljivo zmogljivost;

(b) uporabniki obratov za UZP in skladišč, ki želijo ponovno prodati pogodbeno zmogljivost na sekundarnem trgu, morajo imeti pravico to storiti.

Člen 18

Zahteve po preglednosti za operaterje prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov objavijo podrobne informacije glede storitev, ki jih ponujajo, in glede relevantnih pogojev, ki jih uporabljajo, skupaj s tehničnimi informacijami, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja.

2. Za zagotovitev preglednih, objektivnih in nediskriminatornih tarif ter za spodbujanje učinkovite uporabe plinskega omrežja objavijo operaterji prenosnih sistemov ali zadevni nacionalni organi primerne in dovolj podrobne informacije o oblikovanju, metodologiji in strukturi tarif.

3. Vsak operater prenosnega sistema za ponujene storitve objavi številčne informacije o tehničnih, pogodbenih in razpoložljivih zmogljivostih za vse relevantne točke, vključno za vstopne in izstopne točke, in sicer redno in nepretrgano ter na uporabniku prijazen standardiziran način.

4. Relevantne točke prenosnega sistema, informacije o katerih se objavijo, potrdijo pristojni organi po posvetovanju z uporabniki omrežja.

5. Operater prenosnega sistema vedno razkrije informacije, zahtevane s to uredbo, na smiseln, količinsko jasn, zlahka dostopen in nediskriminatoren način.

6. Operater prenosnega sistema objavi predhodne in naknadne informacije o ponudbi in povpraševanju na podlagi napovedi in realiziranega pretoka v in iz sistema. Nacionalni regulativni organ zagotovi, da se vse take informacije objavijo. Objavljene informacije so tako podrobne kot informacije, ki so na voljo operaterju prenosnega sistema.

Operater prenosnega sistema objavi sprejete ukrepe ter nastale stroške in prihodke za izravnavo sistema.

Zadevni udeleženci na trgu operaterjem prenosnih sistemov zagotovijo podatke iz tega člena.

Člen 19

Zahteve po preglednosti za skladišča in obrate za UZP

1. Operaterji sistemov za UZP in skladiščnih sistemov objavijo podrobne informacije glede storitev, ki jih ponujajo, in relevantnih pogojev, ki jih uporabljajo, skupaj s tehničnimi informacijami, ki jih uporabniki skladišč in obratov za UZP potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do skladišč in obratov za UZP.

2. Operaterji sistemov za UZP in skladiščnih sistemov objavljajo za ponujene storitve številčne informacije o pogodbenih in razpoložljivih zmogljivostih skladišč in obratov za UZP, in sicer redno in nepretrgano ter na uporabniku prijazen standardiziran način.

3. Operaterji sistemov za UZP in skladiščnih sistemov vedno razkrijejo informacije, zahtevane s to uredbo, na smiseln, količinsko jasn, zlahka dostopen in nediskriminatoren način.

4. Operaterji sistemov za UZP in skladiščnih sistemov objavijo količino plina v posameznem skladišču ali obratu za UZP oziroma skupini skladišč, če se uporabnikom sistema dostop zagotavlja na ta način, prtok in odtok ter razpoložljive zmogljivosti skladišč in obratov za UZP, tudi za obrate, ki so izvzeti iz dostopa tretjih strani. Te informacije sporočijo tudi operaterju prenosnega sistema, ki jih objavi na zbirni ravni po sistemih ali podsistemih, opredeljenih z zadevnimi točkami. Informacije se posodablajo najmanj enkrat na dan.

Če je uporabnik skladiščnega sistema edini uporabnik skladišča, lahko uporabnik skladiščnega sistema nacionalnemu regulativnemu organu predloži obrazloženo zahtevo za zaupno obravnavo podatkov iz prvega pododstavka. Če nacionalni regulativni organ presodi, da je takšna zahteva upravičena, zlasti ob upoštevanju potrebe po uskladitvi interesa do legitimne zaščite poslovnih skrivnosti, katerih razkritje bi negativno vplivalo na celotno poslovno strategijo uporabnika skladišča, s ciljem vzpostavitve konkurenčnega notranjega trga z zemeljskim plinom, lahko operaterju skladiščnega sistema dovoli, da največ eno leto ne objavlja podatkov iz prvega pododstavka.

Drugi pododstavek se uporablja brez poseganja v obveznosti objavljanja in sporočanja iz prvega pododstavka, ki so naložene operaterju prenosnega sistema, razen če so združeni podatki enaki kot podatki o posameznem skladiščnem sistemu, za katerega je nacionalni regulativni organ odobril, da se podatki ne objavijo.

5. Za zagotovitev preglednih, objektivnih in nediskriminatornih tarif ter za spodbujanje učinkovite uporabe infrastrukture operaterji obratov za UZP in skladišč ali ustrezni regulativni organi objavijo dovolj podrobne informacije o oblikovanju, metodologiji in strukturi tarif za infrastrukturo na podlagi reguliranega dostopa tretjih strani.

Člen 20

Vodenje evidenc operaterjev sistemov

Operaterji prenosnih sistemov, operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP pet let hranijo vse informacije iz členov 18 in 19 ter dela 3 Priloge I in jih dajo na razpolago nacionalnim organom, vključno nacionalnemu regulativnemu organu, nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, in Komisiji.

Člen 21

Pravila za izravnavo in obračunavanje odstopanj

1. Pravila za izravnavo odstopanj se oblikujejo na pošten, nediskriminatoren in pregleden način ter temeljijo na objektivnih merilih. Pravila za izravnavo odstopanj odražajo dejanske potrebe sistema, upoštevajoč vire, ki so na voljo operaterju prenosnega sistema. Pravila za izravnavo odstopanj so tržno zasnovana.

2. Operater prenosnega sistema na spletu zagotovi zadostne, pravočasne in zanesljive informacije o stanju izravnave odstopanj uporabnika omrežja, da lahko uporabniki omrežja pravočasno sprejmejo ukrepe za izravnavo odstopanj.

Zagotovljene informacije ustrezajo informacijam, ki so na voljo operaterju prenosnega sistema, in vključujejo obračunsko obdobje, za katero se obračunajo odstopanja.

Zagotavljanje informacij iz tega odstavka je brezplačno.

3. Obračunavanje odstopanj po najboljših možnostih odraža stroške, obenem pa uporabnikom omrežja zagotavlja ustrezne spodbude za izravnavo predaje in prevzema plina. Obračunavanje odstopanj preprečuje navzkrižno subvencioniranje med uporabniki omrežja in ne sme ovirati vstopa novih udeležencev na trgu.

Pristojni organi ali po potrebi operater prenosnega sistema objavijo vse metodologije za obračunavanje odstopanj in končne tarife.

4. Države članice zagotovijo, da si operaterji prenosnih sistemov prizadevajo uskladiti ureditve za izravnavo odstopanj ter racionalizirati strukture in ravni plačila za izravnavo odstopanj, da bi se tako spodbudilo trgovanje s plinom.

Člen 22

Trgovanje s pravicami do zmogljivosti

Vsak operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema in sistema za UZP sprejme razumne ukrepe, da omogoči in na pregleden in nediskriminatoren način spodbudi prosto trgovanje s pravicami do zmogljivosti. Vsak tak operater pripravi usklajene pogodbe o prenosu, obratih za UZP in skladiščih ter razvije postopke na primarnem trgu z namenom spodbujati sekundarno trgovanje z zmogljivostmi in prizna prenos primarnih pravic do zmogljivosti, v primeru, da je o tem obveščen s strani uporabnikov sistema.

Regulativne organe se obvesti o usklajenih pogodbah o prenosu, obratih za UZP in skladiščih ter postopkih.

Člen 23

Smernice

1. Smernice za zagotavljanje minimalne ravni usklajenosti, potrebne za doseganje cilja te uredbe, po potrebi določajo:

- (a) podrobnosti o storitvah za dostop tretjih strani v skladu s členoma 14 in 15, vključno z vrsto, trajanjem in drugimi zahtevami teh storitev;
- (b) podrobnosti o načelih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in uporabi postopkov za upravljanje prezasedenosti v primeru pogodbene prezasedenosti v skladu s členoma 16 in 17;
- (c) podrobnosti o zagotavljanju informacij in opredelitvi tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do sistema, in opredelitvi vseh relevantnih točk za potrebe zahtev po preglednosti v skladu s členoma 18 in 19, vključno z informacijami za objavo na vseh relevantnih točkah in časovnim razporedom, v skladu s katerim se te informacije za objavo;
- (d) podrobnosti o metodologiji za obračun tarife v zvezi s čezmejno trgovino z zemeljskim plinom v skladu s členom 13; in

(e) podrobnosti o področjih, navedenih v členu 8(6).

Komisija se v ta namen posvetuje z Agencijo in ENTSO za plin.

2. Smernice o zadevah iz odstavka 1(a), (b) in (c) za operaterje prenosnih sistemov so določene v Prilogi.

Komisija lahko sprejme smernice o zadevah iz odstavka 1 tega člena in spremeni smernice iz točk (a), (b) in (c) odstavka 1 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te uredbe, med drugim z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 28(2).

3. Uporaba in sprememba smernic, sprejetih na podlagi te uredbe, odražata razlike med nacionalnimi plinskimi sistemi in tako ne zahtevata enotnih podrobnih pogojev na ravni Skupnosti glede dostopa tretjih strani. Smernice lahko vseeno določijo minimalne zahteve, ki jih je treba izpolnjevati za doseglo nediskriminatornih in preglednih pogojev za dostop do omrežja, potrebnih za notranji trg z zemeljskim plinom, ki se lahko nadalje uporabijo ob upoštevanju razlik med nacionalnimi plinskimi sistemi.

Člen 24

Regulativni organi

Regulativni organi držav članic pri izvajanju svojih nalog v okviru te uredbe zagotovijo skladnost s to uredbo in smernicami, sprejetimi na podlagi člena 23.

Po potrebi sodelujejo med seboj, s Komisijo in z Agencijo v skladu s poglavjem VIII Direktive 2009/73/ES.

Člen 25

Zagotavljanje informacij

Države članice in regulativni organi na zahtevo posredujejo Komisiji vse informacije, potrebne za namene člena 23.

Komisija določi razumen rok za posredovanje informacij in pri tem upošteva kompleksnost in nujnost zahtevanih informacij.

Člen 26

Pravica držav članic do določitve podrobnejših ukrepov

Ta uredba ne posega v pravice držav članic, da ohranijo ali uvedejo ukrepe, ki vsebujejo podrobnejše določbe kakor tiste, ki jih določajo ta uredba in smernice iz člena 23.

Člen 27**Kazni**

1. Države članice predpišejo pravila o kaznih za kršitve določb te uredbe in sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo njihovo izvajanje. Predpisane kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice Komisiji do 1. julija 2006 sporočijo pravila o kaznih, ki ustrezajo določbam Uredbe (ES) št. 1775/2005, in ji nemudoma sporočijo vsako naknadno spremembo teh pravil. Komisiji do 3. septembra 2009 sporočijo pravila, ki ne ustrezajo določbam Uredbe (ES) št. 1775/2005, in ji nemudoma sporočijo vsako naknadno spremembo teh pravil.

2. V skladu z odstavkom 1 predvidene kazni niso kazensko-pravne narave.

Člen 28**Postopek v odboru**

1. Komisiji pomaga odbor, ustanovljen s členom 51 Direktive 2009/73/ES.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 29**Poročilo Komisije**

Komisija spremlja izvajanje te uredbe. V poročilu na podlagi člena 52(6) Direktive 2009/73/ES poroča tudi o izkušnjah, pridobljenih pri uporabi te uredbe. Poročilo zlasti preuči, v kolikšni meri je uredba uspela zagotoviti nediskriminatorne in stroške upoštevajoče pogoje za dostop do prenosnih omrežij plina in s tem prispevala k odjemalčevi izbiri na dobro delujočem notranjem trgu ter k zanesljivi dolgoročni oskrbi. Poročilu so po potrebi priloženi ustrezni predlogi in/ali priporočila.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 13. julija 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

Člen 30**Odstopanja in izjeme**

Ta uredba se ne uporablja za:

- (a) prenosne sisteme zemeljskega plina, ki se nahajajo v državah članicah, za čas trajanja odstopanj, odobrenih v skladu s členom 49 Direktive 2009/73/ES;
- (b) novo plinsko infrastrukturo večjega obsega, in sicer povezovalne plinovode, obrate za UZP in skladišča ter znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in spremembe takšne infrastrukture, ki omogočajo razvoj novih virov oskrbe s plinom, kakor je navedeno v členu 36(1) in (2) Direktive 2009/73/ES, ki so izvzeti iz določb členov 9, 14, 32, 33, 34 ali člena 41(6), (8) in (10) navedene direktive, vse dokler so izvzeti iz določb iz tega pododstavka, z izjemo člena 19(4) te uredbe; ali
- (c) prenosne sisteme zemeljskega plina, ki jim je bilo odobreno odstopanje v skladu s členom 48 Direktive 2009/73/ES.

Kar zadeva točko (a) prvega pododstavka, države članice, ki so jim bila odobrena odstopanja po členu 49 Direktive 2009/73/ES, lahko zaprosijo Komisijo začasno odstopanje od uporabe te uredbe za obdobje največ dveh let od datuma izteka odstopanja iz te točke.

Člen 31**Razveljavitev**

Uredba (ES) št. 1775/2005 se razveljavi z učinkom od 3. marca 2011. Sklicevanja na razveljavljeno uredbo se štejejo za sklicevanja na to uredbo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 32**Začetek veljavnosti**

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 3. septembra 2009.

Za Svet
Predsednik
E. ERLANDSSON

PRILOGA I

SMERNICE ZA:

1. Storitve za dostop tretjih strani, ki zadevajo operaterje prenosnih sistemov

1. Operaterji prenosnih sistemov nudijo zagotovljene in prekinljive storitve za najmanj en dan.
2. Usklajene pogodbe o prenosu in skupni kodeksi omrežij so oblikovani tako, da spodbujajo trgovanje in ponovno uporabo zmogljivosti, ki so s pogodbo dodeljene uporabnikom omrežja, ne da bi bilo ovirano sproščanje zmogljivosti.
3. Operaterji prenosnih sistemov razvijejo kodekse omrežij in usklajene pogodbe po ustreznem posvetovanju z uporabniki omrežja.
4. Operaterji prenosnih sistemov uvedejo tipske postopke napovedi in popravljene napovedi. Razvijejo informacijske sisteme in elektronska komunikacijska sredstva, s katerimi bodo uporabnikom omrežja zagotovili ustrezne podatke in poenostavili transakcije, kot so napovedi, sklepanje pogodb za dodeljevanje zmogljivosti in prenos pravic do zmogljivosti med uporabniki omrežja.
5. Operaterji prenosnih sistemov uskladijo formalizirane postopke za predložitev zahtev in odzivne čase v skladu z najboljšo prakso v panogi z namenom čim bolj skrajšati odzivne čase. Najpozneje do 1. julija 2006 in po posvetovanju z ustreznimi uporabniki omrežja poskrbijo za „on-line“ elektronski sistem rezervacije zmogljivosti in njihove potrditve ter za postopke napovedi in popravljene napovedi.
6. Operaterji prenosnih sistemov uporabnikom omrežja ne zaračunavajo posebej za zahteve po informacijah in transakcije v zvezi z njihovimi pogodbami o prenosu, ki se izvršijo v skladu s standardnimi pravili in postopki.
7. Zahteve po informacijah, ki terjajo izredne ali čezmerne stroške, kot na primer študije izvedljivosti, se lahko zaračunava posebej, pod pogojem, da je te stroške mogoče ustrezno utemeljiti.
8. Operaterji prenosnih sistemov sodelujejo z drugimi operaterji prenosnih sistemov pri usklajevanju vzdrževanja lastnih omrežij z namenom kar najbolj zmanjšati vsakršne motnje prenosnih storitev za uporabnike omrežja in operaterje prenosnih sistemov na drugih območjih ter zagotoviti enake koristi v zvezi z zanesljivostjo oskrbe, vključno s tranzitom.
9. Po ustreznem predhodnem obvestilu operaterji prenosnih sistemov objavijo letno, v predhodno določenem roku, vsa načrtovana obdobja za vzdrževanje, ki bi utegnila vplivati na pravice uporabnikov omrežja, izhajajoče iz pogodb o prenosu, ter ustrezne operativne informacije. To vključuje takojšnjo in nediskriminatorno objavo vsakršnih sprememb načrtovanih obdobj za vzdrževanje in obvestitev o nenačrtovanem vzdrževanju, takoj ko je ta informacija na voljo operaterju prenosnega sistema. V obdobju vzdrževanja operaterji prenosnih sistemov objavljajo redno posodobljene informacije o podrobnostih, pričakovanem trajanju in posledicah vzdrževanja.
10. Operaterji prenosnih sistemov vodijo dnevnik o dejanskem vzdrževanju in nastalih motnjah pretoka ter ga dajo na razpolago pristojnemu organu, če ta to zahteva. Informacije so na voljo tudi tistim, ki jih je motnja prizadela, če to zahtevajo.

2. Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti, ki Zadevajo operaterje prenosnih sistemov, ter njihova uporaba v primeru pogodbene prezasedenosti**2.1 Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti, ki Zadevajo operaterje prenosnih sistemov**

1. Mehanizmi za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti spodbujajo razvoj konkurence in prostotno trgovanje z zmogljivostjo ter so skladni s tržnimi mehanizmi, vključno s fizičnimi trgi in trgovanjskimi vozlišči. So prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram.
2. Navedeni mehanizmi in postopki upoštevajo celovitost zadevnega sistema in zanesljivost oskrbe.

3. Navedeni mehanizmi in postopki ne ovirajo vstopa novih udeležencev na trg niti ne ustvarjajo neupravičenih ovir za dostop do trga. Udeležencem na trgu, vključno z novimi udeleženci na trgu in podjetji z majhnim tržnim deležem, ne preprečujejo, da bi učinkovito konkurirali.
4. Navedeni mehanizmi in postopki zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in optimalno izrabo tehnične zmogljivosti in spodbujajo vlaganje v novo infrastrukturo.
5. Uporabnikom omrežja se svetuje v zvezi z okoliščinami, ki bi lahko vplivale na razpoložljivost pogodbene zmogljivosti. Informacije o prekinitvi bi morale odražati raven informacij, ki so na voljo operaterju prenosnega sistema.
6. V primeru težav pri izpolnjevanju pogodbene obveznosti dobave, nastalih zaradi razlogov v zvezi s celovitostjo sistema, bi morali operaterji prenosnih sistemov o tem nemudoma obvestiti uporabnike omrežja in najti nediskriminatorno rešitev.

Operaterji prenosnih sistemov se pred izvajanjem postopkov o teh postopkih posvetujejo z uporabniki omrežja in se o njih dogovorijo z regulativnim organom.

2.2 Postopki upravljanja prezasedenosti v primeru pogodbene prezasedenosti

1. Če ostane pogodbeno zmogljivost neizkoriščena, jo operaterji prenosnih sistemov ponudijo kot prekinljivo zmogljivost na primarnem trgu s pogodbami z različnim trajanjem, dokler zadevni uporabnik omrežja ne ponudi te zmogljivosti po primerni ceni na sekundarnem trgu.
 2. Prihodki iz sproščene prekinljive zmogljivosti se razdelijo v skladu s pravili, ki jih določi ali odobri ustrezni regulativni organ. Ta pravila so združljiva z zahtevami dejanske in učinkovite uporabe sistema.
 3. Ustrezni regulativni organi lahko, upoštevajoč posebne okoliščine, določijo primerno ceno za sproščeno prekinljivo zmogljivost.
 4. Kadar je primerno, si operaterji prenosnih sistemov v razumni meri prizadevajo ponuditi na trgu vsaj dele neizrabljene zmogljivosti kot zagotovljeno zmogljivost.
3. **Opredelevanje tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do sistema, opredelitev vseh relevantnih točk v zvezi z zahtevami po preglednosti, informacije, ki jih je treba objaviti za vse relevantne točke, in časovni raspored, po katerem se te informacije objavijo**

3.1 Opredelevanje tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do sistema

Operaterji prenosnih sistemov v zvezi s svojimi omrežji in storitvami objavijo vsaj naslednje informacije:

- (a) podroben in celovit opis različnih ponujenih storitev in njihovih cen;
- (b) različne vrste pogodb o prenosu, ki so na voljo za te storitve, in po potrebi kodeks omrežja in/ali običajne pogoje, ki določajo pravice in obveznosti vseh uporabnikov omrežja, vključno z usklajenimi pogodbami o prenosu in drugimi ustreznimi dokumenti;
- (c) usklajene postopke, ki se izvedejo pri uporabi prenosnega sistema, vključno z opredelitvijo ključnih pojmov;
- (d) določbe o dodeljevanju zmogljivosti, upravljanju prezasedenosti in postopkih za preprečevanje kopičenja zmogljivosti in njihove ponovne uporabe;
- (e) pravila, ki se uporabljajo za trgovanje z zmogljivostjo na sekundarnem trgu glede operaterjev prenosnih sistemov;
- (f) po potrebi raven fleksibilnosti in dopustne meje odstopanja, vključene v prenosne in druge storitve brez posebnega zaračunavanja, ter vsakršno dodatno ponujeno fleksibilnost in pripadajoče cene;

- (g) podroben opis plinskega sistema operaterja prenosnega sistema z navedbo vseh relevantnih točk, ki povezujejo njegov sistem s sistemom drugih operaterjev prenosnih sistemov in/ali plinsko infrastrukturo, kot na primer za utekočinjen zemeljski plin (UZP), ter infrastrukture, potrebne za zagotovitev sistemskih storitev, kot so opredeljene v točki 14 člena 2 Direktive 2009/73/ES;
- (h) informacije o zahtevah glede kakovosti in tlaka plina;
- (i) pravila za priključitev na sistem, ki ga upravlja operater prenosnega sistema;
- (j) vsakršne informacije glede predlagane in/ali dejanske spremembe storitev ali pogojev, vključno z zadevami pod točkami (a) do (i), ki morajo biti posredovane pravočasno.

3.2 Opredelitev vseh relevantnih točk v zvezi z zahtevami po preglednosti

Relevantne točke vključujejo vsaj:

- (a) vse vstopne točke na omrežju, ki ga upravlja operater prenosnega sistema;
- (b) najpomembnejše izhodne točke in izhodna območja, ki zajemajo najmanj 50 % vseh izhodnih zmogljivosti omrežja določenega operaterja prenosnega sistema, vključno z vsemi izhodnimi točkami ali izhodnimi območji, ki pomenijo več kot 2 % celotne izhodne zmogljivosti omrežja;
- (c) vse točke, ki povezujejo različna omrežja operaterjev prenosnih sistemov;
- (d) vse točke, ki povezujejo omrežje operaterjev prenosnih sistemov s terminalom UZP;
- (e) vse bistvene točke znotraj omrežja določenega operaterja prenosnega sistema, vključno s točkami, povezanimi s plinskimi vozlišči. Vse točke pri katerih bi glede na izkušnje lahko prišlo do fizične prezasedenosti se štejejo za bistvene;
- (f) vse točke, ki povezujejo omrežje določenega operaterja prenosnega sistema z infrastrukturo, ki je potrebna za zagotavljanje sistemskih storitev, kot so opredeljene v točki 14 člena 2 Direktive 2009/73/ES.

3.3 Informacije, ki jih je treba objaviti za vse relevantne točke, in časovni raspored, po katerem bi bilo treba te informacije objaviti

1. Operaterji prenosnih sistemov objavljajo vsakodnevno na internetu za vse relevantne točke naslednje informacije o stanju zmogljivosti, in sicer redno/tekoče, na standardiziran, uporabniku prijazen način:
 - (a) največjo možno tehnično zmogljivost za pretoke v obeh smereh,
 - (b) celotno pogodbeno in prekinljivo zmogljivost, in
 - (c) razpoložljivo zmogljivost.
2. Operaterji prenosnih sistemov objavljajo za vse relevantne točke razpoložljive zmogljivosti za obdobje najmanj 18 mesecev vnaprej in posodobijo te informacije vsaj enkrat mesečno ali pogosteje, če so na voljo nove informacije.
3. Operaterji prenosnih sistemov objavljajo dnevne posodobitve o razpoložljivosti kratkoročnih storitev (dan in teden vnaprej), ki temeljijo med drugim na napovedih, prevladujočih pogodbenih obveznostih in rednih dolgoročnih napovedih o razpoložljivih zmogljivostih, in sicer letno za obdobje do 10 let za vse relevantne točke.
4. Operaterji prenosnih sistemov objavljajo pretekle največje in najmanjše mesečne stopnje izkoriščenosti zmogljivosti in povprečne letne pretoke za vse relevantne točke, in sicer tekoče za pretekla tri leta.
5. Operaterji prenosnih sistemov vodijo dnevnik dejanskih skupnih pretokov za obdobje najmanj treh mesecev.
6. Operaterji prenosnih sistemov vodijo redno evidenco o vseh pogodbah o zmogljivostih ter vseh drugih pomembnih informacijah v zvezi z izračunavanjem in zagotavljanjem dostopa do razpoložljivih zmogljivosti, ki je dostopna vsem ustreznim nacionalnim organom za izpolnjevanje njihovih nalog.

7. Operaterji prenosnih sistemov zagotavljajo uporabniku prijazne instrumente za izračunavanje tarif za razpoložljive storitve in za sprotno preverjanje razpoložljive zmogljivosti.
 8. Če operaterji prenosnih sistemov niso zmožni objavljati informacij v skladu s točkami 1, 3 in 7, se posvetujejo z ustreznimi nacionalnimi organi in čim prej oblikujejo akcijski načrt za čimprejšnjo izvedbo, in sicer najkasneje do 31. decembra 2006.
-

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Uredba (ES) št. 1775/2005	Ta uredba
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
—	Člen 3
—	Člen 4
—	Člen 5
—	Člen 6
—	Člen 7
—	Člen 8
—	Člen 9
—	Člen 10
—	Člen 11
—	Člen 12
Člen 3	Člen 13
Člen 4	Člen 14
—	Člen 15
Člen 5	Člen 16
—	Člen 17
Člen 6	Člen 18
—	Člen 19
—	Člen 20
Člen 7	Člen 21
Člen 8	Člen 22
Člen 9	Člen 23
Člen 10	Člen 24
Člen 11	Člen 25
Člen 12	Člen 26
Člen 13	Člen 27
Člen 14	Člen 28
Člen 15	Člen 29
Člen 16	Člen 30
—	Člen 31
Člen 17	Člen 32
Priloga	Priloga I

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2009/72/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. julija 2009

o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti ter zlasti člena 47(2) ter členov 55 in 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj notranjega trga z električno energijo, ki se postopoma uvaja po vsej Skupnosti od leta 1999, je zagotovitev resnične izbire vsem potrošnikom v Evropski uniji, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevati k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.
- (2) Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽⁴⁾ je bila pomemben korak k vzpostavitvi takega notranjega trga z električno energijo.
- (3) Svobosčine, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – med drugim prosti pretok blaga, svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev – so možne le na popolnoma

odprtem trgu, ki vsem potrošnikom omogoča svobodno izbiro dobaviteljev, vsem dobaviteljem pa, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.

- (4) Vendar trenutno v Skupnosti obstajajo ovire pri prodaji električne energije pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali prikrajšanosti. Predvsem še ni nediskriminatornega dostopa do omrežja in enako učinkovite ravni regulativnega nadzora v vseh državah članicah.

- (5) Zanesljiva oskrba z električno energijo je ključnega pomena za razvoj evropske družbe, za izvajanje trajnostne politike o podnebnih spremembah in za spodbujanje konkurence na notranjem trgu. Zato bi bilo treba še naprej razvijati čezmejne medsebojne povezave, kar bo vsem potrošnikom in industriji v Skupnosti zagotovilo dobavo vseh virov energije po najbolj konkurenčnih cenah.

- (6) Dobro delujoč notranji trg z električno energijo bi moral proizvajalcem zagotoviti primerne spodbude za naložbe v novo proizvodnjo električne energije, vključno z električno energijo iz obnovljivih virov energije, ter pri tem nameniti posebno pozornost najbolj odročnim državam in regijam na energetske trgu Skupnosti. Dobro delujoč trg bi moral potrošnikom zagotoviti ustrezne ukrepe za spodbujanje učinkovitejše rabe energije, predpogoj za to pa je zanesljiva dobava energije.

- (7) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z električno energijo in zagotavljanja enakovrednih pogojev za vsa elektroenergetska podjetja, ustanovljena v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovoma „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ in „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira za doseganje cilja dobro delujočega notranjega trga.

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 (UL C 70 E, 24.3.2009, str. 1) in Stališče Parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 25. junija 2009.⁽⁴⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 37.

- (8) Za zagotovitev konkurence in oskrbe z električno energijo po najbolj konkurenčni ceni bi morale države članice in nacionalni regulativni organi spodbujati čezmejni dostop novih ponudnikov različnih energetskega virov in novih ponudnikov proizvodnje električne energije.
- (9) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave (dejansko ločevanje) nevarnost diskriminacije ne obstaja le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.
- (10) Vendar pravila za pravno in funkcionalno ločevanje, kot jih določa Direktiva 2003/54/ES, ne zagotavljajo dejanskega ločevanja operaterjev prenosnih sistemov. Evropski svet je na zasedanju 8. in 9. marca 2007 zato Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za „dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja“.
- (11) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v Resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo ⁽¹⁾ lastniško ločevanje na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, poštenega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri lastniškem ločevanju bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi strani pa bi moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. V teh okvirih bi morale biti proizvajalcu ali dobavitelju omogočeno, da ima manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.
- (12) Vsi sistemi ločevanja bi morali učinkovito odpravljati vsa navzkrižja interesov med proizvajalci, dobavitelji in operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikovali spodbude za potrebne naložbe in zagotovil dostop novim udeležencem na trgu ob pregledni in učinkoviti regulativni ureditvi, nacionalnim regulativnim organom pa ne smejo nalagati preveč zahtevne regulativne ureditve.
- (13) Opredelitev pojma „nadzor“ je enaka kot v Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) ⁽²⁾.
- (14) Ker je za lastniško ločevanje v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam, ki se odločijo izvajati takšno ločevanje, odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in plina bi bilo treba določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.
- (15) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih podatkov pri lastniškem ločevanju ista oseba ne bi smela biti hkrati član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz tega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in za izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad proizvajalcem ali dobaviteljem.
- (16) Ustanovitev operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, bi moralo vertikalno integriranemu podjetju omogočiti, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotovilo ločevanje interesov, pod pogojem, da samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema opravlja vse naloge operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.
- (17) Če je 3. septembra 2009 podjetje, ki je lastnik prenosnega sistema, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale države članice zato imeti možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisni od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.
- (18) Da bi bili interesi delničarjev vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo lastniško ločevanje z neposredno odprodajo ali razdelitvijo delnic integriranega podjetja na delnice omrežnega podjetja in delnice preostalega podjetja dobave in proizvodnje, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz lastniškega ločevanja.

⁽¹⁾ UL C 175 E, 10.7.2008, str. 206.

⁽²⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

- (19) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Pravila o neodvisnem operaterju prenosnega sistema določajo ustrezen regulativni okvir za zagotovitev poštene konkurence, zadostnih vlaganj, dostopa na trg za nove udeležence in integracije trgov z električno energijo. Dejansko ločevanje na podlagi določb o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bi moralo temeljiti na organizacijskih ukrepih in ukrepih, ki se nanašajo na upravljanje operaterjev prenosnih sistemov, ter na ukrepih, povezanih z vlaganji, ki nove proizvodne zmogljivosti preko regionalnega sodelovanja povezujejo z integracijo omrežij in trgov. Neodvisnost operaterja prenosnega sistema bi bilo treba med drugim zagotoviti tudi z določenimi obdobji „za razmislek“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju. Model dejanskega ločevanja prek neodvisnega operaterja prenosnega sistema je v skladu z zahtevami, določenimi na zasedanju Evropskega sveta 8. in 9. marca 2007.
- (20) Za razvoj konkurence na notranjem trgu z električno energijo bi morali veliki negospodinjiski odjemalci imeti možnost izbrati dobavitelja in za zadovoljitev svojih potreb po električni energiji skleniti pogodbe z več dobavitelji. Takšni odjemalci bi morali biti zaščiteni pred klavzulami o ekskluzivnosti, katerih učinek je izključitev konkurenčnih ali dopolnilnih ponudb.
- (21) Država članica ima pravico, da se odloči za polno lastniško ločevanje na njenem ozemlju. Če je država članica uporabila to pravico, podjetje nima pravice ustanoviti samostojnega operaterja sistema ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetje, ki opravlja katekološki dejavnost proizvodnje ali dobave, ne more izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno lastniško ločevanje.
- (22) Po tej direktivi bodo obstajale različne vrste organizacije trga na notranjem trgu z električno energijo. Ukrepi, ki bi jih države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali temeljiti na prevladujočih zahtevah v splošnem interesu. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti ukrepov s Pogodbo in zakonodajo Skupnosti.
- (23) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju lastniškega ločevanja ali možnosti samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in dobaviteljev ali proizvajalcev. Kar zadeva lastniško ločevanje in možnost samostojnega operaterja sistema, velja, da če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje to zahtevo, bi moralo biti mogoče, da dva ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.
- (24) Po vsej Skupnosti bi bilo treba uporabljati dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja tako za podjetja iz Skupnosti kot tudi za podjetja, ki niso iz Skupnosti. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje po vsej Skupnosti, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Da bi zagotovili dosledno uporabo teh pravil po vsej Skupnosti, bi morali regulativni organi pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije. Poleg tega bi morala Komisija imeti pravico podati mnenje o certifikaciji v zvezi z lastnikom ali operaterjem prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bili zagotovljeno tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Skupnosti ter solidarnost in zanesljivost oskrbe z energijo v Skupnosti.
- (25) Zanesljivost oskrbe z energijo je bistveni element javne varnosti in je zato tesno povezana z učinkovitim delovanjem notranjega trga z električno energijo ter integracijo izoliranih trgov z električno energijo držav članic. Državljanom Unije je mogoče električno energijo dobavljati le prek omrežja. Delujoči trgi z električno energijo ter zlasti omrežja in druga sredstva, povezana z dobavo električne energije, so bistvenega pomena za javno varnost, konkurenčnost gospodarstva in blaginjo državljanov Unije. Osebam iz tretjih držav bi se zato moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema dovoliti le, če izpolnjujejo zahteve glede dejanskega ločevanja, ki se uporabljajo znotraj Skupnosti. Skupnost brez poseganja v svoje mednarodne obveznosti šteje, da je sektor prenosnih sistemov za električno energijo zanj zelo pomemben, zato so potrebni dodatni zaščitni ukrepi v zvezi z ohranjanjem zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo, da bi se izognili ogrožanju javnega reda in javne varnosti v Skupnosti ter blaginje državljanov Unije. Pri zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo je treba zlasti oceniti neodvisnost delovanja omrežja, stopnjo odvisnosti Skupnosti in posamezne države članice od energetske oskrbe iz tretjih držav ter obravnavo notranje in zunanje trgovine in naložb v energetski sektor v določeni tretji

- državi. Zanesljivost oskrbe bi se zato morala oceniti na podlagi dejanskega stanja za vsak primer posebej ter ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, zlasti pa iz mednarodnih sporazumov med Skupnostjo in zadevno tretjo državo. Komisijo se spodbuja, da po potrebi predloži priporočila za pogajanja o ustreznih sporazumih s tretjimi državami, ki obravnavajo zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, ali da potrebna vprašanja obravnava v okviru drugih pogajanj s temi tretjimi državami.
- (26) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev v maloprodaji. Možnosti za diskriminacijo pri dostopu tretjih strani in naložbah so manjše na ravni distribucije kot na ravni prenosa, kjer sta prezasedenost in vpliv interesov v zvezi s proizvodnjo ali dobavo na splošno večja kot na ravni distribucije. Poleg tega je pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov v skladu z Direktivo 2003/54/ES obvezno šele od 1. julija 2007 in njegove učinke na notranji trg z električno energijo je treba še oceniti. Jasnejša določitev ter pravilno izvajanje in pozorno spremljanje trenutno veljavnih pravil o pravnem in funkcionalnem ločevanju lahko pripeljeta do dejanskega ločevanja. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in jim tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti v zvezi z gospodinjskimi in malimi negospodinjskimi odjemalci.
- (27) Države članice bi morale spodbujati posodobitev distribucijskih omrežij in sicer s pomočjo uvedbe inteligentnih omrežij, ki bi morala biti zgrajena tako, da bi spodbujala decentralizirano proizvodnjo in energetska učinkovitost.
- (28) V primeru majhnih sistemov bi lahko bilo potrebno, da pomožne storitve zagotovijo operaterji prenosnih sistemov, povezanih s takšnimi sistemi.
- (29) Da bi se preprečila nesorazmerna finančna in upravna obremenitev za majhne operaterje distribucijskih sistemov, bi države članice morale imeti možnost, da po potrebi zadevna podjetja oprostijo zahtev po pravnem ločevanju distribucije.
- (30) Kadar se zaprt distribucijski sistem uporabi za zagotovitev optimalne učinkovitosti integrirane oskrbe z energijo, ki zahteva posebne obratovalne standarde, ali kadar se zaprt distribucijski sistem ohranja predvsem zaradi uporabe lastnika sistema, bi morala obstajati možnost, da je operater distribucijskega sistema oproščen obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno breme zaradi posebnega značaja odnosa med njim in uporabniki sistema. Industrijska in poslovna območja ter območja za skupne storitve, kot so stavbe na železniški postaji, letališča, bolnišnice, večji kampi z integriranimi zmogljivostmi ali območja kemične industrije lahko vključujejo zaprte distribucijske sisteme zaradi posebnega značaja svojih dejavnosti.
- (31) Postopki za izdajo energetskih dovoljenj ne bi smeli predstavljati nesorazmerne upravne obremenitve glede na njihovo velikost in možnega učinka na proizvajalce električne energije. Neupravičeno dolgi postopki za izdajo energetskih dovoljenj so lahko ovira za vstop novih udeležencev na trg.
- (32) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nediskriminatorne tarife za dostop do omrežja. Navedene tarife bi se morale uporabljati za vse uporabnike sistema brez diskriminacije.
- (33) Direktiva 2003/54/ES je uvedla zahtevo, da države članice vzpostavijo regulatorje s specifičnimi pristojnostmi. Vendar izkušnje kažejo, da je učinkovitost regulacije pogosto omejena, ker regulatorji niso dovolj neodvisni od vlade ter nimajo zadostnih pooblastil in diskrecije. Zato je Evropski svet na zasedanju dne 8. in 9. marca 2007 Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za nadaljnjo uskladitev pooblastil in krepitev neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev. Treba bi bilo omogočiti, da so ti nacionalni regulativni organi lahko pristojni tako za sektor električne energije kot tudi za sektor plina.
- (34) Notranji trg z električno energijo bo pravilno deloval le, če bodo lahko energetski regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje niti sodnega niti parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulatorja odobri nacionalni zakonodajalec, ne ovira proračunske samostojnosti. Določbe o samostojnosti pri izvajanju dodeljenih proračunskih sredstev bi bilo treba izvajati v okviru, ki ga določajo nacionalno pravo in pravila o proračunu. Države članice z ustreznim rotacijskim sistemom pripomorejo k neodvisnosti nacionalnega regulativnega organa od političnih in gospodarskih interesov, hkrati pa bi jim moralo biti omogočeno, da primerno upoštevajo razpoložljivost človeških virov in velikost odbora.
- (35) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajostroške. Takoj

- ko bo trg z električno energijo dovolj likviden, bi bilo to treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo električne energije, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Če takšnega likvidnega trga ni, bi morali nacionalni regulativni organi odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem električne energije ter preprečili ogrožanje sistema. Operaterji prenosnih sistemov bi morali omogočati sodelovanje končnih odjemalcev in povezovalcev končnih odjemalcev na trgih rezervne električne energije in izravnave.
- (36) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost določiti ali potrditi tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterja(-ev) distribucijskega sistema ali na podlagi predloga, o katerem se ta/ti operater(-ji) dogovori(-jo) z uporabniki omrežja. Pri izvajanju navedenih nalog bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti s porazdeljeno proizvodnjo in z ukrepi na področju uravnavanja povpraševanja.
- (37) Energetski regulatorji bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi lahko sprejemali za elektroenergetska podjetja zavezujoče odločitve, elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti, pa bi lahko nalagali učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ali bi kaznovanje predlagali pristojnemu sodišču. Energetske regulatorje bi bilo treba pooblastiti tudi, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za zagotavljanje koristi odjemalcev s spodbujanjem učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga za električno energijo. Vzpostavitev virtualnih elektrarn – tj. programov sprostitve električne energije, v okviru katerih mora elektroenergetsko podjetje zainteresiranim dobaviteljem za določeno obdobje določeno količino električne energije prodati ali dati na razpolago ali dovoliti dostop do dela svojih proizvodnih zmogljivosti – je eden izmed možnih ukrepov, ki se jih lahko uporabi za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotovitev pravičnega delovanja trga. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov univerzalnih in javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, tudi preverjanjem združitve z razsežnostjo Skupnosti, ter v pravila glede notranjega trga, kot je prost pretok kapitala. Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev nacionalnega regulatorja, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.
- (38) Vsaka uskladitev pooblastil nacionalnih regulativnih organov bi morala vključevati pooblastila za oblikovanje spodbud elektroenergetskim podjetjem ter pooblastila za sprejemanje učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazni, ki bi jih lahko naložili elektroenergetskim podjetjem, ali pa predlagali, naj jim te kazni naloži pristojno sodišče. Poleg tega bi morali imeti regulativni organi pooblastila, da zahtevajo ustrezne informacije od elektroenergetskih podjetij, izvedejo ustrezne in zadostne preiskave ter rešujejo spore.
- (39) Notranji trg z električno energijo trpi pomanjkanje likvidnosti in preglednosti, ki ovira učinkovito dodeljevanje sredstev, upravljanje s tveganji in vstop novih akterjev. S pospešenim vključevanjem novih elektrarn v električno omrežje v vseh državah članicah ter predvsem s spodbujanjem novih ponudnikov, da vstopijo na trg, je treba okrepiti konkurenčnost in zanesljivost oskrbe. Treba je povečati zaupanje v trg, njegovo likvidnost in število udeležencev, zato je treba tudi okrepiti regulativni nadzor nad podjetji, ki se ukvarjajo z dobavo električne energije. Take zahteve ne bi smele posegati v veljavno zakonodajo Skupnosti v zvezi s finančnimi trgi in bi morale biti skladne z njo. Energetski regulatorji in regulatorji finančnih trgov morajo sodelovati, da drug drugemu omogočijo pregled nad zadevnimi trgi.
- (40) Preden Komisija sprejme smernice za nadaljnjo opredelitev vodenja evidenc, bi morala Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev⁽¹⁾ („Agencija“) in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje (CESR), ustanovljen s Sklepom Komisije 2009/77/ES⁽²⁾, skupaj preučiti vsebino teh smernic in Komisiji ustrezno svetovati. Agencija in CESR bi morala skupaj tudi nadalje preučiti, ali bi morale za transakcije pogodb o dobavi električne energije in izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje z električno energijo veljati zahteve glede preglednosti pred in/ali po trgovanju in kakšna naj bi bila vsebina teh zahtev, ter ustrezno svetovati.
- (41) Države članice ali regulativni organ, kadar država članica tako določi, bi morali spodbujati oblikovanje pogodb o prekinljivi oskrbi.
- (42) Vsa industrija in trgovina v Skupnosti, vključno z malimi in srednje velikimi podjetji, in vsi državljani Unije, ki uživajo gospodarske koristi notranjega trga, bi morali

⁽¹⁾ Glej stran 1 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ UL L 25, 29.1.2009, str. 18.

uživati tudi visoko stopnjo varstva potrošnikov, še zlasti gospodinjiski odjemalci, in če države članice menijo, da je to potrebno, za mala podjetja, bi morale zanje veljati garancije javnih storitev v zvezi z zanesljivostjo oskrbe in primernimi cenami, zaradi poštenosti, konkurenčnosti in posredno zaradi odpiranja delovnih mest. Ti odjemalci bi morali tudi imeti dostop do izbire, poštenosti, zastopanja in mehanizmov za reševanje sporov.

- (43) Skoraj vse države članice so se odločile, da zagotovijo konkurenčnost na trgu proizvodnje električne energije s preglednim postopkom za izdajo energetske dovoljenj. Kljub temu pa bi morale države članice predvideti možnost prispevanja k zanesljivosti oskrbe z razpisnim postopkom ali z enakovrednim postopkom v primeru, če na osnovi postopka za izdajo energetske dovoljenj ni bilo zgrajenih zadostnih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije. Državam članicam bi bilo treba omogočiti, da v interesu varstva okolja in pospeševanja novih, razvijajočih se tehnologij na osnovi objavljenih meril objavijo razpis za nove zmogljivosti. Takšne nove zmogljivosti med drugim obsegajo proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije in sočasno proizvodnjo toplote in električne energije.
- (44) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti; pri tem bi bilo treba upoštevati zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje bi bilo treba izvesti dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe z električno energijo. Vzdrževanje in izgradnja potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, in decentralizirana proizvodnja električne energije so pomembni dejavniki pri zagotavljanju nemotene oskrbe z električno energijo.
- (45) Države članice bi morale gospodinjiskim odjemalcem in, če ocenijo, da je to primerno, tudi malim podjetjem zagotoviti pravico do oskrbe z električno energijo določene kakovosti po jasno primerljivi, pregledni in primerni ceni. Da bi ohranili visoke standarde javnih storitev v Skupnosti, bi bilo treba o vseh ukrepah, ki jih za uresničitev ciljev te direktive sprejmejo države članice, redno obveščati Komisijo. Komisija bi morala objaviti redna poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvami, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev,
- ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni. Države članice bi morale sprejeti ukrepe, potrebne za zaščito ranljivih odjemalcev v okviru notranjega trga z električno energijo. Takšni ukrepi se lahko razlikujejo glede na posebne okoliščine v zadevnih državah članicah in lahko vključujejo posebne ukrepe v zvezi s plačevanjem računov za električno energijo ali bolj splošne ukrepe iz sistema socialne varnosti. Kadar so univerzalne storitve na voljo tudi malim podjetjem, se lahko ukrepi v zvezi z zagotavljanjem takšnih univerzalnih storitev razlikujejo glede na to, ali so namenjene gospodinjiskim odjemalcem ali malim podjetjem.
- (46) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive in pomembno je, da ta direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede varstva potrošnikov, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznost javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi ob upoštevanju nacionalnih okoliščin in v skladu z zakonodajo Skupnosti.
- (47) Državam članicam bi biti treba omogočiti, da določijo dobavitelja zadnje instance. Ta dobavitelj je lahko prodajni oddelek vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja tudi dejavnosti distribucije, če izpolnjuje zahteve glede ločevanja iz te direktive.
- (48) Treba bi bilo omogočiti, da ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, vključujejo zlasti določbe o zagotavljanju ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo, kadar je primerno, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti. Takšna orodja lahko zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih naložb.
- (49) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.
- (50) Zahteve glede javnih storitev, vključno z univerzalnimi storitvami, in skupne minimalne standarde, ki izhajajo iz njih, je treba nadalje okrepiti ter tako zagotoviti, da konkurenca in pravične cene koristijo vsem potrošnikom, zlasti ranljivim. Zahteve glede javnih storitev bi bilo treba opredeliti na nacionalni ravni, pri čemer se upoštevajo nacionalne okoliščine; države članice bi morale spoštovati zakonodajo Skupnosti. Državljeni Unije in mala podjetja, če države članice menijo, da je to primerno, bi morali imeti koristi od obveznosti javnih storitev, zlasti glede zanesljivosti oskrbe in primernih cen. Ključni vidik pri dobavi

- energije odjemalcem je dostop do objektivnih in preglednih podatkov o porabi. Odjemalci bi tako morali imeti dostop do podatkov o porabi in s tem povezanih cenah ter stroških storitev, tako da lahko konkurente povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh podatkov. Potrošniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščeniosti o svoji porabi energije. Predplačila bi morala odražati verjetno porabo električne energije, različni plačilni sistemi pa bi morali biti nediskriminatorni. Podatki o stroških energije, ki jih potrošniki prejemaajo dovolj redno, bodo spodbujali k varčevanju energije, saj bodo dajali odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetska učinkovitost in drugačnega ravnanja. V zvezi s tem bo popolno izvrševanje Direktive 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah⁽¹⁾ prispevala k temu, da uporabniki zmanjšajo svoje stroške energije.
- (51) Interesi potrošnikov bi morali biti v središču te direktive, kakovost storitev pa bi morala biti osrednja odgovornost za elektroenergetska podjetja. Že obstoječe pravice potrošnikov je treba okrepiti in zaščititi, vključevati pa bi morale tudi večjo preglednost. Varstvo potrošnikov bi moralo zagotoviti, da lahko vsi potrošniki na področju Skupnosti izkoristijo prednosti konkurenčnega trga. Pravice potrošnikov bi morale uveljavljati države članice ali regulativni organi, kadar država članica tako določi.
- (52) Potrošnikom bi morale biti na voljo jasne in razumljive informacije o njihovih pravicah, povezanih z energetskim sektorjem. Komisija bi morala po posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, potrošniškimi organizacijami in elektroenergetskimi podjetji vzpostaviti dostopen, uporabniku prijazen kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah odjemalcev energije. Ta kontrolni seznam bi moral biti na voljo vsem potrošnikom in javno dostopen.
- (53) Pomanjkanje energije je v Skupnosti vse večji problem. Pri zadete države članice, ki tega še niso storile, bi zato morale pripraviti nacionalne akcijske načrte ali druge primerne okvire za obravnavo pomanjkanja energije, s katerimi bi zmanjšale število ljudi, ki trpijo zaradi takih razmer. Države članice bi ranljivim odjemalcem vsekakor morale zagotoviti potrebno oskrbo z energijo. Pri tem bi lahko na primer v okviru socialne politike uporabili celosten pristop, ukrepi pa bi lahko vključevali socialne politike ali
- izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanjskih objektov. Najmanj, kar bi morala direktiva omogočati, so nacionalne politike v korist ranljivih odjemalcev.
- (54) Večje varstvo potrošnikov je zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih pravnih sredstev za reševanje sporov za vse potrošnike. Države članice bi morale uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.
- (55) Moralo bi biti možno, da uvedba inteligentnih merilnih sistemov temelji na ekonomski oceni. Če bi ta ocena pokazala, da je uvedba teh merilnih sistemov ekonomsko sprejemljiva in stroškovno učinkovita le za potrošnike z določeno višino porabe električne energije, bi državam članicam moralo biti omogočeno, da to upoštevajo pri izvajanju inteligentnih merilnih sistemov.
- (56) Tržne cene bi morale dati prave pobude za razvoj omrežja in naložbe v novo proizvodnjo električne energije.
- (57) Spodbujanje poštene konkurence in lahkega dostopa za različne dobavitelje ter omogočanje zmogljivosti za novo proizvodnjo električne energije bi morala biti nadvse pomembna za države članice, da bodo lahko potrošniki v celoti izkoristili priložnosti, ki jih prinaša liberaliziran notranji trg z električno energijo.
- (58) Da bi ustvarile notranji trg z električno energijo, bi morale države članice spodbujati integracijo svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje operaterjev sistemov na ravni Skupnosti in regionalni ravni, pa tudi integracijo izoliranih sistemov, ki povzročajo elektroenergetske otoke, ki še obstajajo v Skupnosti.
- (59) Eden glavnih ciljev te direktive bi moral biti razvoj pravega notranjega trga z električno energijo prek omrežja prek povezanega omrežja po vsej Skupnosti, regulativna vprašanja o čezmejnih povezavah in regionalnih trgih pa bi zato morala biti med njenimi glavnimi nalogami, ob tesnem sodelovanju regulativnih organov z Agencijo, kadar je to ustrezno.
- (60) Zagotovitev skupnih pravil za pravi notranji trg in široko ponudbo vsem dostopne električne energije bi tudi morala biti eden izmed glavnih ciljev te direktive. V ta namen bi neizkrivljene cene zagotovile spodbudo za čezmejne medsebojne povezave in naložbe v novo proizvodnjo električne energije ter dolgoročno vodile v cenovno konvergenco.
- (61) Regulativni organi bi morali trgu zagotavljati informacije tudi zato, da Komisiji omogočijo, da opravlja svojo nalogo opazovanja in spremljanja notranjega trga z električno energijo in njegov kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni

(1) UL L 114, 27.4.2006, str. 64.

razvoj, vključno z vidiki, kot so proizvodna zmogljivost, različni viri proizvodnje električne energije, infrastruktura za prenos in distribucijo, kakovost storitev, čezmejna trgovina, upravljanje prezasedenosti, naložbe, veleprodajne in potrošniške cene, likvidnost trga, okoljske izboljšave in večja učinkovitost. Nacionalni regulativni organi bi morali organom za konkurenco in Komisiji poročati o državah članicah, v katerih cene ovirajo konkurenco in pravilno delovanje trga.

(62) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve popolnoma delujočega notranjega trga z električno energijo, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.

(63) Po Uredbi (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije ⁽¹⁾ lahko Komisija sprejme smernice za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice, ki so zavezujoči izvedbeni ukrepi, so – tudi glede nekaterih določb te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.

(64) Ukrepe, potrebne za izvajanje te direktive, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽²⁾.

(65) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za sprejetje potrebnih smernic za zagotovitev minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna, da se doseže cilj te direktive. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

(66) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁾ se države članice spodbuja, da za svoje potrebe in v interesu Skupnosti izdelajo in objavijo lastne tabele, ki naj kolikor nazorno je to mogoče prikažejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos v nacionalno pravo.

(67) Glede na obseg sprememb Direktive 2003/54/ES je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo direktivo združijo v enotno besedilo.

(68) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

VSEBINA, PODROČJE UPORABE IN OPREDELITEV POJMOV

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

Ta direktiva določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos, distribucijo in dobavo električne energije, ki vključujejo določbe za varstvo potrošnikov, namenjena pa so izboljšanju in integraciji konkurenčnih trgov z električno energijo v Skupnosti. Določa pravila glede organiziranja in delovanja elektroenergetskega sektorja, odprt dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri javnih razpisih in izdaji energetske dovoljenj ter obratovanju sistemov. Določa tudi obveznosti glede univerzalnih storitev in pravice odjemalcev električne energije ter pojasnjuje obveznosti glede konkurence.

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „proizvodnja“ pomeni proizvodnjo električne energije;
2. „proizvajalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki proizvaja električno energijo;
3. „prenos“ pomeni transport električne energije na zelo-visokonapetostnem in visokonapetostnem povezanem sistemu z namenom dostave električne energije končnim odjemalcem ali distributerjem, vendar ne vključuje dobave;
4. „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu električne energije;
5. „distribucija“ pomeni transport električne energije po visoko-, srednje- in nizkonapetostnem distribucijskem sistemu z namenom dobave odjemalcem, vendar ne vključuje dobave;

⁽¹⁾ Glej stran 15 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

6. „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za razvoj le-tega na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kjer to ustreza, in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji električne energije;
7. „odjemalec“ pomeni trgovca ali končnega odjemalca električne energije;
8. „trgovec na debelo“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje električno energijo z namenom ponovne prodaje znotraj ali zunaj sistema, kjer ima sedež;
9. „končni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo;
10. „gospodinjski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za svojo lastno rabo v gospodinjstvu, in ne vključuje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
11. „negospodinjski odjemalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje električno energijo, ki ni namenjena za rabo v lastnem gospodinjstvu, in vključuje proizvajalce in trgovce na debelo;
12. „upravičeni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki lahko kupuje električno energijo od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 33;
13. „povezovalni daljnovod“ pomeni naprave za povezavo elektroenergetskih sistemov;
14. „povezani sistem“ pomeni določeno število prenosnih in distribucijskih sistemov, ki so povezana z enim ali več povezovalnih daljnovodov;
15. „neposredni daljnovod“ pomeni bodisi daljnovod, ki povezuje izdvojeno mesto proizvodnje z izdvojenim odjemalcem, bodisi daljnovod, ki povezuje proizvajalca električne energije in dobavitelja električne energije zaradi neposredne oskrbe njihovih lastnih objektov, hčerinskih podjetij in upravičenih odjemalcev;
16. „vrstni red gospodarnosti“ pomeni razvrstitev virov dobave električne energije skladno z gospodarskimi merili;
17. „pomožna storitev“ pomeni storitev, potrebno za obratovanje prenosnega ali distribucijskega sistema;
18. „uporabnik sistema“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki napaja omrežje ali kateri se dobavlja električna energija iz prenosnega ali distribucijskega sistema;
19. „dobava“ pomeni prodajo skupaj s preprodajo električne energije odjemalcem;
20. „integrirano elektroenergetsko podjetje“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
21. „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni elektroenergetsko podjetje ali skupino elektroenergetskih podjetij, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa ali distribucije in vsaj eno od dejavnosti proizvodnje ali dobave električne energije;
22. „povezano podjetje“ pomeni hčerinska podjetja v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe (1), in/ali povezana podjetja v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetja, ki pripadajo istim delničarjem;
23. „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno izmed dejavnosti proizvodnje za prodajo, prenosa, distribucije ali dobave električne energije in neko drugo neelektroenergetsko dejavnost;
24. „razpisni postopek“ pomeni postopek, s katerim se načrtovane dodatne potrebe in nadomestne zmogljivosti pokrije z dobavo iz novih ali obstoječih proizvodnih zmogljivosti;
25. „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje potrebnih naložb v proizvodnjo in prenosne ter distribucijske zmogljivosti za zadostitev povpraševanja sistema po električni energiji in zagotovitev oskrbe odjemalcev;
26. „majhni izdvojeni sistem“ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 3 000 GWh v letu 1996, kjer se manj kot 5 % porabe na leto pridobi iz povezav z drugimi sistemi;
27. „mikro izdvojeni sistem“ pomeni vsak sistem s porabo, ki je manjša od 500 GWh v letu 1996, kjer ni povezav z drugimi sistemi;
28. „zanesljivost“ pomeni zanesljivost dobave in oskrbe z električno energijo ter tehnično varnost;
29. „energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja“ pomeni celosten in povezan pristop, katerega cilj je vplivati na obseg in čas porabe električne energije z namenom zmanjšati porabo primarne energije in konično porabo s prednostnimi naložbami v energetske učinkovite ukrepe ali druge ukrepe, kot so pogodbe o prekinljivi oskrbi z električno energijo, pred naložbami za povečanje proizvodne zmogljivosti, če prve predstavljajo učinkovitejšo in gospodarnejšo možnost, upoštevajoč pri tem pozitivni vpliv zmanjšane porabe energije na okolje, zanesljivost oskrbe in s tem povezane stroške distribucije;

(*) Naslov Direktive 83/349/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja preštevila členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

(1) UL L 193, 18.7.1983, str. 1.

30. „obnovljivi viri energije“ pomenijo obnovljive nefosilne vire energije (veter, sonce, geotermalne vire, valovanje, plimovanje, hidroelektrarne, biomaso, plin, pridobljen iz odpadkov, plin, pridobljen z napravami za čiščenje odplak, in biopline);
31. „porazdeljena proizvodnja“ pomeni proizvodne obrate, priključene na distribucijski sistem;
32. „pogodba o dobavi električne energije“ pomeni pogodbo za dobavo električne energije, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje z električno energijo;
33. „izvedeni finančni instrument za trgovanje z električno energijo“ pomeni finančni instrument iz točk 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov ⁽¹⁾, če se ta instrument nanaša na električno energijo;
34. „nadzor“ pomeni pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupno in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva na podjetje, in sicer zlasti z:
- (a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
- (b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja;
35. „elektroenergetsko podjetje“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od dejavnosti proizvodnje, prenosa, distribucije, dobave ali nakupa električne energije in je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev.

POGLAVJE II

SPLOŠNA PRAVILA ZA ORGANIZACIJO SEKTORJA

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev

1. Države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti zagotavljajo, da elektroenergetska podjetja brez poseganja v odstavek 2 delujejo skladno z načeli te direktive z namenom oblikovanja konkurenčnega, zanesljivega in z okoljskega vidika trajnega trga z električno energijo ter teh podjetij ne diskriminirajo glede pravic ali obveznosti.

2. Ob popolnem upoštevanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti člena 86 Pogodbe, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, ki vključuje učinkovito rabo energije, energije iz obnovljivih virov in varstvo podnebja. Take obveznosti so jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive ter elektroenergetskim podjetjem v Skupnosti zagotavljajo enak dostop do nacionalnih potrošnikov. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev ter ciljev v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost želje tretjih strani za dostop do sistema.

3. Države članice zagotovijo, da vsi gospodinjski odjemalci in, kjer po mnenju držav članice to ustreza, mala podjetja (namreč podjetja z manj kot 50 zaposlenimi in z letnim prometom ali letno bilančno vsoto, ki ne presega 10 milijonov EUR), uživajo univerzalne storitve, to je pravico do oskrbe na njihovem območju z električno energijo določene kakovosti po razumnih, lahko in jasno primerljivih ter preglednih in nediskriminatornih cenah. Da bi države članice zagotovile ponudbo univerzalnih storitev, lahko imenujejo dobavitelja zadnje instance. Države članice naložijo distribucijskim podjetjem obveznost povezave njihovih odjemalcev na omrežje pod pogoji in po tarifah, ki so določene v skladu s postopkom, določenim v členu 37(6). Nič v tej direktivi državam članicam ne preprečuje krepitev položaja gospodinjskih potrošnikov, malih in srednje velikih potrošnikov na trgu s pospeševanjem možnosti prostovoljnega povezovanja zaradi zastopanja navedene skupine potrošnikov.

Prvi pododstavek se izvaja na pregleden in nediskriminatoren način in ne preprečuje odprtja trga, določenega v členu 33.

4. Države članice zagotovijo, da imajo vsi odjemalci pravico do dobave električne energije na osnovi sporazuma z dobaviteljem ne glede na to, v kateri državi članici je registriran, pod pogojem, da dobavitelj upošteva veljavne predpise o trgovanju in izravnavanju odstopanj. Države članice zato sprejmejo vse potrebne ukrepe, da zagotovijo, da upravni postopki niso diskriminatorni do dobaviteljev, ki so že registrirani v drugi državi članici.

5. Države članice zagotovijo, da:

- (a) kadar želi odjemalec ob spoštovanju pogodbenih pogojev zamenjati dobavitelja, zadevni operater(ji) spremembo izvršijo v treh tednih, in
- (b) so odjemalci upravičeni do prejemanja vseh relevantnih podatkov o porabi.

Države članice zagotovijo, da imajo odjemalci, brez diskriminacije glede na stroške, vloženi trud ali čas, pravice iz točk (a) in (b).

⁽¹⁾ UL L 145, 30.4.2004, str. 1.

6. Finančna nadomestila, druge oblike odškodnine ali izključne pravice, ki jih država članica dodeli za izpolnjevanje obveznosti iz odstavkov 2 in 3, se zagotovijo na nediskriminatoren in pregleden način.

7. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev. V tej zvezi vsaka država članica opredeli koncept ranljivih odjemalcev, ki se lahko nanaša na pomanjkanje energije in med drugim lahko prepoveduje odklop električne energije tem odjemalcem v času krize. Države članice zagotovijo, da se izvajajo pravice in obveznosti, povezane z ranljivimi odjemalci. Zlasti sprejmejo ukrepe za zaščito končnih odjemalcev v odmaknjenih območjih. Zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti splošnih pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice upravičenim odjemalcem zagotovijo dejansko možnost enostavne zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjstvo odjemalce, ti ukrepi vključujejo ukrepe, navedene v Prilogi I.

8. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot je oblikovanje nacionalnih energetskega akcijskih načrtov, zagotavljanje prejemkov iz sistemov socialne varnosti za zagotovitev potrebne oskrbe z električno energijo za ranljive odjemalce ali podpora za izboljšanje energetske učinkovitosti, zato da bi obravnavale pomanjkanje energije, kadar je ugotovljeno, da obstaja, med drugim tudi v širšem kontekstu pomanjkanja. Takšni ukrepi ne ovirajo dejanskega odprtja trga, kot je določeno v členu 33, ali njegovega delovanja, o njih pa se obvesti Komisijo, kadar je to ustrezno, v skladu z določbami odstavka 15 tega člena. Takšno obveščanje lahko vključuje ukrepe, ki se sprejmejo v okviru splošnega sistema socialne varnosti.

9. Države članice zagotovijo, da dobavitelji električne energije v svojih računih in v promocijskem gradivu, ki je na voljo končnim odjemalcem, opredelijo:

- (a) prispevek posameznega vira energije k skupni sestavi goriv, ki jih je dobavitelj koristil v predhodnem letu, na razumljiv ter na nacionalni ravni zlahka primerljiv način;
- (b) vsaj navedbo sklicevanja na obstoječe referenčne vire, kot so spletne strani, kjer so javnosti na voljo podatki o vplivih na okolje, izraženi vsaj z emisijami CO₂ in radioaktivnimi odpadki, ki so rezultat proizvodnje električne energije iz skupne sestave goriv, ki jih je dobavitelj koristil v predhodnem letu;
- (c) informacije o njihovih pravicah v zvezi z metodami reševanja morebitnih sporov, ki so jim na voljo.

Glede točk (a) in (b) se lahko v zvezi z električno energijo, pridobljeno na organiziranem trgu z električno energijo ali uvoženo iz podjetja, ki je zunaj Skupnosti, uporabijo zbirne številke, ki jih borza ali zadevno podjetje posreduje za predhodno leto.

Regulativni organ ali drugi pristojni nacionalni organ sprejme potrebne ukrepe, da zagotovi verodostojnost podatkov, ki jih dobavitelji posredujejo svojim odjemalcem skladno s tem členom ter da so posredovani na državni ravni na način, ki omogoča enostavno primerjavo.

10. Države članice izvajajo ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije, varstva okolja, ki vključujejo ukrepe za energetske učinkovitost/uravnavanje povpraševanja in sredstva za boj proti spremembam podnebja, in zanesljivosti oskrbe, ko je to primerno. Takšni ukrepi lahko zlasti vključujejo zagotavljanje zadostnih gospodarskih spodbud z uporabo, kjer je to ustrezno, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti za vzdrževanje in izgradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

11. Za spodbujanje energetske učinkovitosti države članice ali regulativni organ, kadar država članica tako določi, elektroenergetskim podjetjem močno priporočajo, naj optimizirajo svojo porabo električne energije, denimo z nudenjem storitve upravljanja energije, razvojem inovativnih formul za oblikovanje cen ali uvajanjem inteligentnih merilnih sistemov ali, kjer je primerno, inteligentnih omrežij.

12. Države članice zagotovijo skupne kontaktne točke, da se potrošnikom posredujejo vse potrebne informacije glede njihovih pravic, veljavne zakonodaje in metod za reševanje sporov, ki so jim na voljo v primeru spora. Te kontaktne točke so lahko vključene v splošne informacijske točke za potrošnike.

13. Države članice zagotovijo obstoj neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za varstvo potrošnikov, za učinkovito obravnavanje pritožb in za zunajodno reševanje sporov.

14. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb členov 7, 8, 32 in/ali 34, če bi uporaba teh določb pravno in dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene elektroenergetskim podjetjem v splošnem gospodarskem interesu, in če razvoj trgovanja ne bi bil prizadet do takšne mere, ki bi bila v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti med drugim vključujejo konkurenco za upravičene odjemalce v skladu s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

15. Države članice pri izvajanju te direktive obveščajo Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev univerzalnih storitev in obveznosti javnih storitev, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, ter o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi takšnih ukrepov potrebno odstopanje od te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o kakršnih koli spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

16. Komisija po posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, potrošniškimi organizacijami in elektroenergetskimi podjetji ter – z nadgradnjo doseženega napredka – socialnimi partnerji, vzpostavi jasn in jednat kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah odjemalcev energije. Države članice zagotovijo, da dobavitelji električne energije ali operaterji distribucijskega sistema v sodelovanju z regulativnim organom sprejmejo ustrezne ukrepe, da izvod kontrolnega seznama odjemalcev energije zagotovijo vsem odjemalcem in zagotovijo, da je javno dostopen.

Člen 4

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko to nalogo zaupajo regulativnim organom iz člena 35. Takšno spremljanje zlasti pokriva ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega prihodnjega povpraševanja in predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi vsaki dve leti do 31. julija objavijo poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja teh vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter to poročilo takoj pošljejo Komisiji.

Člen 5

Tehnična pravila

Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena ter da so izdelana in javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na sistem proizvodnih naprav, distribucijskih sistemov, neposredno priključenih naprav odjemalcev, povezovalnih daljnovidov in neposrednih daljnovidov. Ta tehnična pravila zagotavljajo interoperabilnost sistemov ter so objektivna in nediskriminatorna. Kadar je primerno, lahko Agencija daje ustrezna priporočila, da se doseže skladnost teh pravil. Komisiji se navedena pravila sporočijo v skladu s členom 8 Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in predpisov o storitvah informacijske družbe ⁽¹⁾.

Člen 6

Spodbujanje regionalnega sodelovanja

1. Države članice in njihovi regulativni organi sodelujejo med seboj, da bi svoje nacionalne trge povezale na eni ali več regionalnih ravneh, kar bi bil prvi korak k popolnoma liberaliziranemu notranjemu trgu. Regulativni organ, kadar države članice tako določijo, ali države članice spodbujajo in omogočajo sodelovanje

operaterjev prenosnih sistemov na regionalni ravni, vključno s čezmejnimi vprašanji, da se ustvari konkurenčen notranji trg za električno energijo, spodbujajo usklajenost svojega pravnega in regulativnega ter tehničnega okvira ter omogočajo povezovanje izoliranih sistemov, ki sestavljajo elektroenergetske otoke, ki še obstajajo v Skupnosti. Geografska območja, na katera se nanaša to regionalno sodelovanje, vključujejo geografska območja, opredeljena v skladu s členom 12(3) Uredbe (ES) št. 714/2009. To sodelovanje lahko zajema tudi druga geografska območja.

2. Agencija sodeluje z nacionalnimi regulativnimi organi in operaterji prenosnih sistemov, da zagotovi skladnost regionalnih regulativnih okvirov in tako ustvari konkurenčen notranji trg za električno energijo. Če agencija meni, da so potrebna zavezujoča pravila o takem sodelovanju, da ustrezna priporočila.

3. Države članice z izvajanjem te direktive zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih sistemov za dodeljevanje zmogljivosti in preverjanje zanesljivosti omrežja enega ali več integriranih sistemov na regionalni ravni, ki zajemajo dve ali več držav članic.

4. Če operaterji vertikalno integriranega prenosnega sistema sodelujejo pri skupnem podjetju, ustanovljenem zaradi izvajanja takšnega sodelovanja, skupno podjetje oblikuje in izvaja program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe, sprejete zato, da se izloči diskriminatorno in protikonkurenčno ravnanje. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev cilja izključevanja diskriminatornih in protikonkurenčnih ravnanj. Odobri ga Agencija. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremljajo nadzorniki za skladnost operaterjev vertikalno integriranega prenosnega sistema.

POGLAVJE III

PROIZVODNJA

Člen 7

Postopek izdaje energetskega dovoljenja za nove zmogljivosti

1. Za gradnjo novih proizvodnih zmogljivosti države članice sprejmejo postopek za izdajo energetskega dovoljenja, ki se izvaja v skladu z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili.

2. Države članice določijo merila za pridobitev energetskega dovoljenja za gradnjo proizvodne zmogljivosti na svojem ozemlju. Pri določanju ustreznih meril države članice upoštevajo:

- (a) varnost in zanesljivost elektroenergetskega sistema, naprav in pripadajoče opreme;

⁽¹⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

- (b) zdravje in varstvo ljudi;
- (c) varovanje okolja;
- (d) rabo zemljišča in lokacije;
- (e) rabo javnih zemljišč;
- (f) energetska učinkovitost;
- (g) vrsto primarnih virov;
- (h) značilnosti vlagatelja, kot so tehnična, gospodarska in finančna sposobnost;
- (i) skladnost z ukrepi, sprejetimi po členu 3;
- (j) prispevek proizvodne zmogljivosti k izpolnjevanju cilja za vso Skupnost, ki je cilj najmanj 20-odstotnega deleža obnovljivih virov energije v končni bruto porabi energije Skupnosti leta 2020 iz člena 3(1) Direktive 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ⁽¹⁾; in
- (k) prispevek proizvodne zmogljivosti k zmanjšanju emisij.

3. Države članice zagotovijo, da obstajajo posebni postopki za izdajo energetskega dovoljenja za malo decentralizirano in/ali porazdeljeno proizvodnjo, ki upoštevajo njihova omejena velikost in morebitni vpliv.

Države članice lahko določijo smernice za ta poseben postopek izdaje dovoljenja. Nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi, vključno z organi za načrtovanje, pregledajo te smernice in lahko predlagajo spremembe.

V primerih, ko države članice uvedejo posebne postopke za izdajo dovoljenja za rabo zemljišča v primeru novih infrastrukturnih projektov na področju proizvodnih zmogljivosti, države članice, kjer je to primerno, vključijo izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti v te postopke ter jih izvajajo na nediskriminatoren način ter v primernem časovnem okviru.

4. Postopki za izdajo energetskega dovoljenja in merila se objavijo. Vlagatelji so obveščeni o razlogih zavrnitve vsake vloge za pridobitev energetskega dovoljenja. Ti razlogi so objektivni, nediskriminatorni, ustrezno utemeljeni in dobro obrazloženi. Vlagatelju so na voljo pritožbeni postopki.

Člen 8

Javni razpis za nove zmogljivosti

1. Države članice v interesu zanesljive oskrbe predvidijo možnost, da z javnim razpisom ali s kakršnim koli drugim enako

preglednim in nediskriminatornim postopkom na osnovi objavljenih meril zagotovijo nove zmogljivosti ali ukrepe za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja. Vendar navedeni postopki lahko stečejo le, če proizvodne zmogljivosti, ki se gradijo na osnovi postopka za pridobitev energetskega dovoljenja, in ukrepi za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja, sprejeti na osnovi istega postopka, ne zadoščajo za zanesljivo oskrbo.

2. Države članice lahko v interesu varovanja okolja in pospeševanja novih, razvijajočih se tehnologij, predvidijo možnost javnega razpisa za nove zmogljivosti na osnovi objavljenih meril. Takšen razpis se lahko nanaša na nove zmogljivosti ali na ukrepe za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja. Razpisni postopek kljub temu lahko steče le, če proizvodne zmogljivosti, ki se gradijo na osnovi postopka za pridobitev energetskega dovoljenja, in ukrepi za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja, sprejeti na osnovi istega postopka, ne zadoščajo za izpolnitev navedenih ciljev.

3. Podrobnosti o razpisnem postopku za proizvodne zmogljivosti in za ukrepe za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja se objavijo v Uradnem listu Evropske unije vsaj šest mesecev pred zaključkom razpisa.

Razpisni pogoji so dostopni vsem zainteresiranim podjetjem s sedežem na ozemlju države članice, tako da imajo ta dovolj časa za oddajo ponudbe.

Da bi zagotovili preglednost in nediskriminatornost, razpisni pogoji zajemajo podroben opis pogodbenih pogojev in postopek, ki velja za vse ponudnike, izčrpen seznam meril, ki veljajo za izbor ponudnikov in dodelitev pogodbe, skupaj s spodbudami, kot so subvencije, zajetimi v razpisu. Ti pogoji se lahko nanašajo tudi na področja, navedena v členu 7(2).

4. Pri javnem razpisu za potrebne proizvodne zmogljivosti je treba obravnavati tudi ponudbe obstoječih proizvodnih enot za dobavo električne energije z dolgoročnimi zagotovili, pod pogojem, da je navedene dodatne zahteve mogoče izpolniti na ta način.

5. Države članice imenujejo pristojni organ oblasti, javni ali zasebni organ, neodvisen od proizvodnje, prenosa distribucije ali dobave električne energije, lahko pa je nacionalni regulativni organ iz člena 35(1), ki bo odgovoren za organizacijo, spremljanje in nadzor razpisnega postopka iz odstavkov 1 do 4 tega člena. Če je operater prenosnega sistema povsem neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosnim sistemom, kar zadeva lastništvo, se lahko operater prenosnega sistema imenuje kot organ, ki je odgovoren za organizacijo, spremljanje in nadzor razpisnega postopka. Navedeni organ oblasti ali organ sprejme vse potrebne ukrepe, da zagotovi zaupnost podatkov, zajetih v razpisu.

⁽¹⁾ UL L 140, 5.6.2009, str. 16.

POGLAVJE IV

OBRATOVANJE PRENOSNEGA SISTEMA

Člen 9

Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. Države članice zagotovijo, da od 3. marca 2012:
 - (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
 - (b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:
 - (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli od dejavnosti proizvodnje ali dobave, in izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad upravljavcem prenosnega omrežja ali prenosnim omrežjem ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim; ali
 - (ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;
 - (c) ista oseba oziroma iste osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in
 - (d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, podjetja, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema.
2. Pravice iz točk (b) in (c) odstavka 1 vključujejo zlasti:
 - (a) pravico do uveljavljanja glasovalnih pravic;
 - (b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje; ali
 - (c) večinski delež.
3. Za namene odstavka 1(b) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim

plinom⁽¹⁾, pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu navedene Direktive.

4. Države članice lahko dovolijo odstopanja od točk (b) in (c) odstavka 1 do 3. marca 2013, če operaterji prenosnih sistemov niso del vertikalno integriranega podjetja.

5. Obveznost iz odstavka 1(a) se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovijo skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 13 kot samostojni operater sistema za namene poglavja V.

6. Za izvajanje tega člena velja naslednje: če je oseba iz o točk (b), (c) in (d) odstavka 1 država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja katero koli dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani ne štejeta za isto osebo ali isti osebi.

7. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 16, s katerimi razpolagajo operater prenosnega sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in dobave.

8. Če je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se države članice lahko odločijo, da ne uporabijo odstavka 1.

V tem primeru zadevne države članice:

(a) imenujejo neodvisnega upravljavca prenosnega omrežja v skladu s členom 13; ali

(b) spoštujejo določbe iz poglavja V.

9. Če je 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja V, se države članice lahko odločijo, da odstavka 1 ne uporabijo.

10. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 9 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 10(4), (5) in (6) te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. 714/2009, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja V.

⁽¹⁾ Glej stran 94 tega Uradnega lista.

11. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.

12. Podjetja, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave v nobenem primeru ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavke 1.

Člen 10

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov 4, 5 in 6 tega člena in člena 3 Uredbe (ES) št. 714/2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnih sistemov. Imenovanje operaterjev prenosnih sistemov se sporoči Komisiji in objavi v Uradnem listu Evropske unije.

3. Operaterji prenosnih sistemov obvestijo regulativni organ o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna ocena izpolnjevanja zahtev iz člena 9.

4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnih sistemov neprekinjeno izpolnjujejo zahteve iz člena 9. Da zagotovi izpolnjevanje teh zahtev, začnejo certifikacijski postopek:

- (a) po prejemu uradnega obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;
- (b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bile lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnih sistemov ali operaterji prenosnih sistemov kršen člen 9, ali če imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo, ali
- (c) na utemeljeno zahtevo Komisije.

5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da se certificiranje odobri. Izrecna odločitev ali tihi pristaneček regulativnega organa lahko postane veljaven šele po zaključku postopka iz odstavka 6.

6. Izrecno odločitev ali tihi pristaneček v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija ukrepa v skladu s postopkom iz člena 3 Uredbe (ES) št. 714/2009.

7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnih sistemov in podjetij, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 11

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema in ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Prav tako regulativni organ nemudoma obvesti Komisijo o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje zavrne, če ni bilo dokazano:

- (a) da zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9 in
- (b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki ga je imenovala država članica, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Skupnosti z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi imenovani pristojni organ upošteva:
 - (i) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s temi tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;

(ii) pravice in obveznosti držav članic do te tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Skupnosti, in

(iii) druga posebna dejstva in okoliščine primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznaniti z odločitvi in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ ali imenovani pristojni organ iz odstavka 3(b) pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem:

(a) ali zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9, in

(b) ali lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo.

6. Komisija prošnjo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. Komisija v roku dveh mesecev po prejemu prošnje izda mnenje nacionalnemu regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija lahko pri pripravi mnenja zaprosi Agencijo, zadevno državo članico in zainteresirane strani za stališče. V primeru, da Komisija zaprosi Agencijo za mnenje, se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, Komisija upošteva:

(a) posebne lastnosti primera in zadevne tretje države ali tretjih držav in

(b) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Nacionalni regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe te ali druge države članice z energijo. Če je država članica za oceno točke (b) odstavka

3 imenovala drugi pristojni organ, lahko od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega organa. Končna odločitev nacionalnega regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj. Če se končna odločitev razlikuje od mnenja Komisije, zadevna država članica skupaj s to odločitvijo pripravi in objavi razloge za to odločitev.

9. Nobena določba v tem členu ne vpliva na pravico držav članic, da v skladu s pravom Skupnosti izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitimne interese javne varnosti.

10. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitnih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

11. Ta člen se z izjemo odstavka 3(a) tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje v skladu s členom 44.

Člen 12

Naloge operaterjev prenosnega sistema

Operater prenosnega sistema je dogovoren za to, da:

(a) zagotovi dolgoročno sposobnost sistema za izpolnjevanje razumnih potreb po prenosu električne energije, v ekonomsko sprejemljivih pogojih upravlja, vzdržuje in razvija varne, zanesljive in učinkovite prenosne sisteme z upoštevanjem varovanja okolja;

(b) zagotovi primerna sredstva za izpolnjevanje obveznosti storitev;

(c) prispeva k zanesljivosti oskrbe z ustrezno prenosno zmogljivostjo in zanesljivostjo sistema;

(d) uravnava prenos električne energije po sistemu ob upoštevanju izmenjave z drugimi povezanimi sistemi. Zato je operater prenosnega sistema odgovoren za zagotovitev varnega, zanesljivega in učinkovitega elektroenergetskega sistema ter s tem zagotavlja razpoložljivost vseh potrebnih pomožnih storitev, vključno s tistimi, ki se izvajajo kot odziv na povpraševanje, če je takšna razpoložljivost neodvisna od vseh drugih prenosnih sistemov, s katerimi je njegov sistem povezan;

(e) zagotovi operaterju katerega koli drugega sistema, s katerim je njegov sistem povezan, potrebne informacije za zagotovitev varnega in učinkovitega obratovanja, usklajenega razvoja in skladnega delovanja povezanih sistemov;

- (f) ne dela razlik med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
- (g) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema; in
- (h) pobira podatke za prezasedenost in plačila v mehanizmu nadomestil med upravljavci prenosnih omrežij v skladu s členom 13 Uredbe (ES) št. 714/2009, zagotavlja in ureja dostop tretjih strani ter daje utemeljene razlage za zavrnjen dostop, kar je pod nadzorom nacionalnih regulativnih organov; operaterji prenosnih sistemov pri izvajanju svojih nalog v skladu s tem členom predvsem spodbujajo integracijo trga.

Člen 13

Samostojni operaterji sistema

1. Če je prenosni sistem 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje potrdi Komisija.

2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistema odobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:

- (a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz člena 9(1)(b), (c) in (d);
- (b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizične in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 12;
- (c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal deset letnega razvojnega načrta omrežja, ki ga nadzoruje regulativni organ;
- (d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s kandidatom za operaterja in katerim koli drugim zadevnim subjektom; in
- (e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (ES) št. 714/2009, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnih sistemov na evropski in regionalni ravni.

3. Podjetja, ki so jih nacionalni regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz členov 11 in odstavka 2 tega člena, države članice odobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistemov. Uporablja se certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali člena 11 te direktive.

4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, vključno s pobiranjem plačil za dostop, dohodek od prezasedenosti in plačil v okviru mehanizma medsebojnih nadomestil operaterjev prenosnih sistemov v skladu s členom 13 Uredbe (ES) št. 714/2009, ter za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zadostiti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (vključno s postopkom za izdajo energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Lastniki prenosnih sistemov niso odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ter za načrtovanje naložb.

5. Če se imenuje samostojni operater sistema, ima lastnik prenosnega sistema naslednje naloge:

- (a) sodeluje s samostojnim operaterjem sistema in mu nudi potrebno podporo pri izvajanju njegovih nalog, zlasti vse potrebne informacije;
- (b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, vključno s samostojnim operaterjem sistema. Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ. Pred odobritvijo se regulativni organ posvetuje z lastnikom prenosnih sistemov in drugimi zainteresiranimi stranmi;
- (c) zagotavlja kritje obveznosti v zvezi z omrežnimi sredstvi, razen odgovornosti, ki se nanaša na naloge samostojnega operaterja sistema; in
- (d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje morebitnih širitev omrežja, razen tistih naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje za financiranje s strani katere koli zainteresirane strani, vključno s samostojnim operaterjem sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, zagotovijo vsa ustrezna pooblastila, ki mu omogočijo, da učinkovito spremlja, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz odstavka 5.

Člen 14

Ločevanje lastnikov prenosnih sistemov

1. Če je bil imenovan samostojni operater sistema, mora biti lastnik prenosnega sistema, ki je del vertikalno integriranega podjetja, neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

2. Pri zagotavljanju neodvisnosti lastnika prenosnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so neposredno ali posredno odgovorni za tekoče obratovanje v zvezi s proizvodnjo, distribucijo in dobavo električne energije;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje lastnika prenosnega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje, in
- (c) lastnik prenosnega sistema pripravi program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavlja ustrezno spremljanje izvajanja programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

3. Komisija lahko sprejme smernice, s katerimi zagotovi, da lastnik prenosnega sistema v celoti in učinkovito spoštuje odstavke 2 tega člena. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 15

Razporejanje proizvodnih zmogljivosti in izravnava

1. Brez poseganja v dobavo električne energije na podlagi pogodbenih obveznosti, skupaj s tistimi, ki izhajajo iz razpisnih pogojev, je tam, kjer ima to funkcijo, za razporejanje proizvodnih naprav na svojem območju in za določanje uporabe povezovalnih daljnovodov z drugimi sistemi odgovoren operater prenosnega sistema.

2. Razporejanje proizvodnih naprav in uporaba povezovalnih daljnovodov se določa na podlagi meril, ki jih odobrijo nacionalni regulativni organi, ko so za to pristojni, in ki morajo biti objektivna, objavljena in uporabljena nediskriminatorno, kar zagotavlja pravilno delovanje notranjega trga z električno energijo. Merila upoštevajo vrstni red gospodarnosti električne energije iz razpoložljivih proizvodnih naprav, prenosov prek povezovalnih daljnovodov in tehnične omejitve sistema.

3. Država članica zahteva od operaterjev sistema, da delujejo v skladu s členom 16 Direktive 2009/28/ES pri razporejanju proizvodnih naprav, ki uporabljajo energijo iz obnovljivih virov. Od operaterja sistema lahko zahteva tudi, da pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost proizvodnim napravam, ki sočasno proizvajajo toploto in električno energijo.

4. Država članica lahko zaradi zanesljivosti oskrbe odredi, da se pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost tistim, ki uporabljajo kot gorivo domače vire primarne energije do obsega, ki ne presega 15 % skupne primarne energije, potrebne za proizvodnjo električne energije, porabljene v zadevni državi članici v posameznem koledarskem letu.

5. Regulativni organi, kjer države članice tako določijo ali države članice od operaterjev prenosnih sistemov zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne standarde glede vzdrževanja in razvoja prenosnega sistema, skupaj z zmogljivostjo za medsebojno povezovanje.

6. Operaterji prenosnih sistemov nabavijo električno energijo, ki jo rabijo za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadar koli izvajajo takšno dejavnost.

7. Pravila, ki jih operaterji prenosnega sistema sprejmejo za izravnavo v elektroenergetskem sistemu, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, so objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združljivimi s členom 37(6), ter se objavijo.

Člen 16

Zaupnost podatkov, ki velja za operaterje prenosnega sistema in lastnike prenosnega sistema

1. Brez poseganja v člen 30 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema in vsak lastnik prenosnega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje dejavnosti, in prepreči, da bi se poslovno koristni podatki o njegovih dejavnostih razkrili na diskriminatoren način. Zlasti poslovno občutljivih podatkov ne razkrije drugim delom podjetja, razen če je to potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Da se zagotovi popolno spoštovanje pravil glede ločevanja podatkov, države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema in ostali deli družbe ne uporabljajo skupnih storitev, npr. skupne pravne službe, razen storitev izključno administrativne narave in storitev informacijske tehnologije (IT).

2. Operaterji prenosnega sistema v zvezi s prodajo ali nakupom električne energije prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

3. Informacije, potrebne za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, se javno objavijo. Ta obveznost ne posega v varovanje zaupnosti poslovno občutljivih podatkov.

POGLAVJE V

NEODVISNI OPERATER PRENOSNEGA SISTEMA

Člen 17

Sredstva, oprema, osebe in identiteta

1. Operaterji prenosnega sistema imajo na razpolago vse človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti iz te direktive in opravljanje dejavnosti prenosa električne energije, zlasti:

- (a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa električne energije, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;
- (b) osebe, potrebno za dejavnost prenosa električne energije, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;
- (c) najemanje osebja in opravljanje storitev kateremu koli delu ali s strani katerega koli dela vertikalno integriranega podjetja je prepovedano. Vendar operater prenosnega sistema sme opravljati storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:
 - (i) opravljanje teh storitev ne diskriminira med uporabniki, je vsem uporabnikom na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurenco pri proizvodnji ali dobavi in
 - (ii) je pogoje opravljanja teh storitev odobril regulativni organ;
- (d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa po členu 20 vertikalno integrirano podjetje ponudi ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in po ustrezni zahtevi operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa električne energije vključuje poleg tistih iz člena 12 vsaj naslednje naloge:

- (a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stiki s tretjimi stranmi in regulativnimi organi,
 - (b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (v nadaljnjem besedilu „ENTSO za električno energijo“),
 - (c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer posamezne uporabnike sistema ali vrste uporabnikov sistema obravnava na nediskriminatoren način,
 - (d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, vključno s plačili za dostop, plačili za izravnavo za pomožne storitve, kot je nakup storitev (stroški izravnave, energija za izgube),
 - (e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema,
 - (f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da izpolnjuje razumno povpraševanje, in zagotavljanje zanesljivosti oskrbe,
 - (g) vzpostavitev ustreznih mešanih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnega sistema, energetskimi borzami in drugimi ustreznimi akterji za doseganje cilja razvoja oblikovanja regionalnih trgov ali olajšanja procesa liberalizacije, in
 - (h) vse skupne storitve, vključno s pravnimi, računovodskimi in IT storitvami.
3. Operaterji prenosnega sistema so organizirani v pravni obliki kakor je določena v členu 1 Direktive Sveta 68/151/EGS ⁽¹⁾.

4. Operater prenosnega sistema v svoji korporativni identiteti, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme IT, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo IT in sisteme za varnostni dostop.

6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

⁽¹⁾ Prva Direktiva Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, 14.3.1968, str. 8).

Člen 18

Neodvisnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20:
 - (a) ima operater prenosnega sistema, neodvisno od integriranega elektroenergetskega podjetja, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, in
 - (b) je operater prenosnega sistema pooblaščen za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.
2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in stroškovno učinkovitega prenosnega sistema.
3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnosti proizvodnje ali dobave, nimajo neposrednega ali posrednega lastništva delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima niti neposrednega niti posrednega lastništva delnic v katerem koli hčerinskem podjetju vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja dejavnosti proizvodnje ali dobave, niti ne prejema dividend ali drugih finančnih ugodnosti tega hčerinskega podjetja.
4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Vertikalno integrirano podjetje ne določa neposredno ali posredno konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema v zvezi s tekočimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja ali v zvezi z dejavnostmi, potrebnimi za pripravo 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki se oblikuje na podlagi člena 22.
5. Operaterji prenosnega sistema pri opravljanju svojih nalog iz člena 12 in člena 17(2) te direktive ter pri upoštevanju členov 14, 15 in 16 Uredbe (ES) št. 714/2009 ne diskriminirajo med različnimi osebami ali subjekti ter ne omejujejo, krivijo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.
6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema hrani natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.
7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz člena 17(1)(d), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.

9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da od vertikalno integriranega podjetja pridobi dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. 714/2009 ali člena 11 te direktive.

Člen 19

Neodvisnost osebja in upravljanje operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in obnovitvijo, delovnimi pogoji, vključno z nadomestilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 20.
 2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanje in prenehanje mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, ali člane uprave operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.
- Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:
- (a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, ali člana uprave ali
 - (b) v primeru predčasnega prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o njegovi upravičenosti.
3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta odstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnege odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem, razen z operaterjem prenosnega sistema.

4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobenega neposrednega ali posrednega interesa ali finančnih ugodnosti od katerega koli dela vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja razen operaterja prenosnega sistema.

6. Dejanske pravice do pritožbe regulativnemu organu so zajamčene za vse pritožbe s strani oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema proti predčasnemu prenehanju njihovega mandata.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

8. Odstavek 3 se uporablja za večino oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema.

Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere ne velja odstavek 3, niso opravljali nobene poslovodne ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred imenovanjem.

Prvi pododstavek tega odstavka ter odstavka 4 in 7 se uporabljajo za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

Člen 20

Nadzorni organ

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnega in dolgoročnejšega finančnega načrta, stopnje zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo delničarjem. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi

operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo 10-letnega razvojnega načrta omrežja v skladu s členom 22.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, delničarje tretjih strani in, če tako določa ustrezna zakonodaja države članice, druge zainteresirane strani, kot so zaposleni pri operaterju prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 19(2) in člen 19(3) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (b) drugega pododstavka člena 19(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 21

Program za doseganje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnega sistema pripravijo in izvajajo program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja ter zagotavljajo ustrezno spremljanje upoštevanja tega programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenih ciljev. Odobri ga regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulatorja upoštevanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzornika za skladnost imenuje nadzorni organ po predhodni odobritvi regulativnega organa. Regulativni organ lahko zavrne potrditev nadzornika za skladnost le zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 19(2) do (8).

3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:

- (a) spremljanje izvajanja programa za doseganje skladnosti;
- (b) pripravo letnega poročila, v katerem so navedeni ukrepi, sprejeti za izvajanje programa za doseganje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;
- (c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil v zvezi s programom za doseganje skladnosti in njegovim izvajanjem;
- (d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti in
- (e) poročanje regulativnemu organu o katerih koli komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

4. Nadzornik za skladnost predloži regulativnemu organu predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje. To se zgodi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

5. Če vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe, ki bi jih bilo v skladu z desetletnim načrtom za razvoj omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu, ki ukrepa v skladu s členom 22.

6. Pogoje, ki veljajo za mandat, ali zaposlitvene pogoje za nadzornika za skladnost, tudi trajanje njegovega mandata, odobri regulativni organ. S temi pogoji se zagotovi neodvisnost nadzornika za skladnost, tudi tako, da se mu zagotovijo vsi potrebni viri za izpolnjevanje njegovih nalog. Skrbnik med svojim mandatom nima nobene druge poklicne funkcije, odgovornosti ali neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu ali z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov uprave ali posloводства operaterja prenosnega sistema, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- (a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. 714/2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami dostopa tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo in usklajevanjem sekundarnih trgov;
- (b) projekti za delovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih sistemov, vključno z naložbami v medsebojno povezovanje in povezave;
- (c) nakupi ali prodaje energije, ki so potrebni za obratovanje prenosnega sistema.

9. Nadzornik za skladnost spremlja skladnost operaterja prenosnega sistema s členom 16.

10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.

11. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost. Nadzornika za skladnost lahko razreši zaradi nezadostne neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti, na predlog regulativnega organa.

12. Nadzornik za skladnost ima brez vnaprejšnjega obvestila dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema.

Člen 22

Razvoj omrežja in pristojnosti glede odločitev za naložbe

1. Operaterji prenosnega sistema vsako leto po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo deset-letni razvojni načrt omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni oskrbi in povpraševanju. Ta razvojni načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev zadostnosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

2. Deset-letni razvojni načrt omrežja zlasti:

- (a) za udeležence na trgu opredeli poglavitno infrastrukturo za prenos, ki jih je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;
- (b) vsebuje že sprejete naložbe in opredeli nove naložbe, ki jih je v naslednji desetih letih treba izvesti in
- (c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi deset-letnega razvojnega načrta omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Skupnost.

4. Regulativni organ se z vsemi obstoječimi in potencialnimi uporabniki omrežja javno in pregledno posvetuje o deset-letnem razvojnem načrtu. Osebe ali podjetja, ki trdijo da so možni uporabniki sistema, lahko zaprosi, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči ali deset-letni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim deset-letnim razvojnem načrtom omrežja Skupnosti (razvojni načrt omrežja Skupnosti) iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. 714/2009. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z nezavezujočim razvojnem načrtom Skupnosti, se regulativni organ o tem posvetuje z Agencijo. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj deset-letni razvojni načrt.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje 10-letnega razvojnega načrta omrežja.

7. V primeru, ko operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi ali razlogi izven njegovega nadzora, ne izvede naložbe, katero bi bilo v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da regulativni organ izvede vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je takšna naložba še vedno pomembna na podlagi najnovejšega deset-letnega razvojnega načrta omrežja:

- (a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo,
- (b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali
- (c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) prvega pododstavka, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme enega ali več izmed naslednjih pogojev:

- (a) financiranje s strani katere koli tretje strani;
- (b) izgradnjo s strani katere koli tretje strani;
- (c) da sam zgradi zadevna sredstva;
- (d) da sam upravlja zadevna sredstva.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nova sredstva poveže s prenosnim sistemom in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

8. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz prvega pododstavka odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Člen 23

Pristojnosti odločanja glede povezave novih elektrarn v prenosni sistem

1. Operater prenosnega sistema vzpostavi in objavi pregledne in učinkovite postopke za nediskriminatorno povezavo novih elektrarn v prenosni sistem. Tak postopki pridobijo odobritev nacionalnih regulativnih organov.

2. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti povezave nove elektrarne na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljive zmogljivosti omrežja, kot je na primer prezasedenost v oddaljenih delih prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema zagotovi ustrezne informacije.

3. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti nove priključne točke na podlagi navedbe, da bo ta pomenila dodatne stroške, povezane s potrebnim povečanjem zmogljivosti delov sistema, ki so v bližini priključne točke.

POGLAVJE VI

OBRATOVANJE DISTRIBUCIJSKEGA SISTEMA

Člen 24

Imenovanje operaterjev distribucijskega sistema

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskega sistema za čas, ki ga določijo države članice ob upoštevanju učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja. Države članice zagotovijo, da operaterji distribucijskega sistema delujejo v skladu s členi 25, 26 in 27.

Člen 25

Naloge operaterjev distribucijskega sistema

1. Operater distribucijskega sistema je odgovoren za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja, da izpolnjuje zahteve po distribuciji električne energije, ter za upravljanje, vzdrževanje in razvoj varne, zanesljive in učinkovite distribucije električne energije na svojem območju v ekonomsko sprejemljivih pogojih in z obveznim upoštevanjem varovanja okolja ter energetske učinkovitosti.

2. V nobenem primeru ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.

3. Operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema podatke, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema in za njegovo uporabo.

4. Država članica lahko od operaterja distribucijskega sistema zahteva, naj pri razporejanju proizvodnih naprav daje prednost proizvodnim napravam, ki uporabljajo obnovljive vire energije ali odpadke ali ki sočasno proizvajajo toploto in električno energijo.

5. Vsak operater distribucijskega sistema nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih, kadar koli izvaja to dejavnost. Ta zahteva ne posega v uporabo električne energije, pridobljene po pogodbah, sklenjenih pred 1. januarjem 2002.

6. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo v distribucijskem sistemu, so pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v svojem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev distribucijskega sistema za zagotavljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu s členom 37(6) ter se objavijo.

7. Pri načrtovanju razvoja distribucijskega omrežja operater distribucijskega sistema upošteva ukrepe za energetska učinkovitost/uravnavanje povpraševanja ali porazdeljeno proizvodnjo, s katerimi nadgradnja ali nadomeščanje elektroenergetskih zmogljivosti ne bi bila potrebna.

Člen 26

Ločevanje operaterjev distribucijskega sistema

1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju nad sredstvi operaterja distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev v odstavku 1 glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo. Da bi zagotovili takšno neodvisnost, veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega elektroenergetskega podjetja, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije proizvodnje, distribucije ali dobave električne energije;
- (b) sprejeti se morajo ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za vodenje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;
- (c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega elektroenergetskega podjetja, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema ima za izpolnjevanje teh nalog na voljo

potrebne vire, vključno s človeškimi, tehničnimi, fizičnimi in finančnimi. To ne bi smelo preprečevati ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 37(6). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih daljnovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in

- (d) operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev navedenega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti (nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema) pošlje regulativnemu organu iz člena 35(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja, države članice zagotovijo, da regulativni organi ali drugi pristojni organi spremljajo dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da odstavkov 1, 2 in 3 ne bodo uporabile za integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali majhne izdvojene sisteme.

Člen 27

Zahteve glede zaupnosti za operaterje distribucijskega sistema

Brez poseganja v člen 30 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov mora vsak operater distribucijskega sistema ohraniti zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečiti, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

Člen 28

Zaprti distribucijski sistemi

1. Države članice lahko predpišejo, da nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi klasificirajo sistem za distribucijo električne energije znotraj geografsko omejenega industrijskega ali trgovskega območja ali območja skupnih storitev in ki brez poseganja v odstavek 4 ne oskrbuje gospodinjstev, kot zaprt distribucijski sistem, če:

- (a) so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni proces odjemalcev tega sistema integrirani; ali
- (b) sistem distribuira električno energijo predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njihovim povezanim podjetjem.

2. Države članice lahko predpišejo, da nacionalni regulativni organi oprostijo operaterja zaprtega distribucijskega sistema:

- (a) obveznosti iz člena 25(5), da nabavi električno energijo, ki jo rabi za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih;
- (b) obveznosti iz člena 32(1), da so tarife ali metodologija za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37.

3. Če se izvzetje odobri na podlagi odstavka 2, se veljavne tarife ali metodologije za njihov izračun pregledajo in potrdijo v skladu s členom 37 na zahtevo uporabnika zaprtega distribucijskega sistema.

4. Če distribucijski sistem postransko uporablja majhno število gospodinjstev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom distribucijskega sistema, nahajajo pa se na območju, ki ga oskrbuje zaprt distribucijski sistem, to ne sme preprečiti delitve izvzetja na podlagi odstavka 2.

Člen 29

Operater kombiniranega sistema

Člen 26(1) ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega prenosnega in distribucijskega sistema, če ta operater deluje v skladu s členi 9(1) ali 13 in 14 ali poglavjem V ali zanj velja člen 44(2).

POGLAVJE VII

LOČEVANJE IN PREGLEDNOST RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Člen 30

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali pristojni organi, ki jih te imenujejo, imajo skupaj z regulativnimi organi iz člena 35 pravico do vpogleda

v računovodske izkaze elektroenergetskih podjetij, kot je to določeno v členu 31, ki jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

2. Države članice in imenovani pristojni organi, skupaj z regulativnimi organi, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih informacij, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 31

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice uvedejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da bodo računovodski izkazi elektroenergetskih podjetij skladni z odstavkoma 2 in 3.

2. Elektroenergetska podjetja ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo in predložijo v revizijo ter objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalne zakonodaje o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb⁽¹⁾, ki temelji na členu 44(2)(g) Pogodbe^(*).

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, hranijo njihovo kopijo na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Elektroenergetska podjetja v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne in distribucijske dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge elektroenergetske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom in distribucijo. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega sistema. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neelektroenergetske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

4. Pri reviziji, navedeni v odstavku 2, se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminatornosti in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

⁽¹⁾ UL L 222, 14.8.1978, str. 11.

^(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je prilagojen zaradi upoštevanja preštevila členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

POGLAVJE VIII

ORGANIZIRANJE DOSTOPA DO SISTEMA

Člen 32

Dostop tretjih strani do sistema

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce uvede sistem dostopa tretjih strani do prenosnih in distribucijskih sistemov na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da so te tarife ali metodologije za njihov izračun potrjene pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 37 in da se tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operater prenosnega ali distribucijskega sistema lahko zavrne dostop, če nima potrebnih zmogljivosti. Za tako zavrnitev mora podati utemeljene razloge na podlagi objektivnih ter tehnično in ekonomsko upravičenih meril, zlasti ob upoštevanju člena 3. Regulativni organi, kjer države članice tako določijo ali države članice zagotovijo, da se ta merila dosledno upoštevajo in da ima uporabnik sistema, ki mu je bil dostop zavrnjen, pravico do dostopa do sistema za reševanje sporov. Regulativni organi zagotovijo tudi, da operater prenosnega ali distribucijskega sistema v primeru zavrnitve dostopa posreduje ustrezne informacije o potrebnih ukrepih za okrepitev omrežja. Stranki, ki želi takšne informacije, se lahko zaračuna razumna pristojbina, ki odraža stroške posredovanja informacij.

Člen 33

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

(a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci, kot so opredeljeni v členu 19(1) do (3) Direktive 96/92/ES. Države članice vsako leto do 31. januarja objavijo merila za določanje upravičenih odjemalcev;

(b) od 1. julija 2004, vsi negospodinjski odjemalci;

(c) od 1. julija 2007, vsi odjemalci.

2. Da bi se izognili neuravnoteženosti pri odpiranju trgov z električno energijo:

(a) se pogodbe za dobavo električne energije, sklenjene z upravičenim odjemalcem v sistemu druge države članice, ne smejo prepovedati, če se odjemalec šteje za upravičenega v obeh zadevnih sistemih; in

(b) če so posli, navedeni v točki (a), zavrnjeni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od obeh sistemov, lahko Komisija na zahtevo države članice, v kateri se nahaja upravičeni odjemalec, ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do sistema, da opravi zahtevano dobavo električne energije.

Člen 34

Neposredni daljnovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

(a) vsem proizvajalcem električne energije in dobaviteljem električne energije s sedežem na njihovem ozemlju, da oskrbijo svoje obrate na sedežu podjetja, podružnice in upravičene odjemalce po neposrednih daljnovodih; in

(b) da se vsi upravičeni odjemalci na njihovem ozemlju oskrbijo po neposrednih daljnovodih prek proizvajalcev in dobaviteljev.

2. Države članice določijo merila za izdajo energetskih dovoljenj za gradnjo neposrednih daljnovodov na svojem ozemlju. Navedena merila so objektivna in nediskriminatorna.

3. Možnost dobave električne energije po neposrednem daljnovodu iz odstavka 1 tega člena ne vpliva na možnost sklenitve pogodb za dobavo električne energije v skladu s členom 32.

4. Države članice lahko gradnjo neposrednega daljnovoda pogojujejo s členom 32 ali z uvedbo postopka za reševanje spora v skladu s členom 37.

5. Države članice lahko zavrnejo izdajo energetskega dovoljenja za neposredni daljnovod, če bi bila izdaja takšnega dovoljenja v nasprotju z določbami člena 3. Takšni zavrnitvi so priloženi ustrezno utemeljeni razlogi.

POGLAVJE IX

NACIONALNI REGULATIVNI ORGANI

Člen 35

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en regulativni organ.

2. Odstavek 1 tega člena ne posega v imenovanje drugega regulativnega organa na regionalni ravni v državah članicah, če obstaja le en visoki predstavnik, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev Agencije zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Skupnosti, in sicer v skladu s členom 14(1) Uredbe (ES) št. 713/2009.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba je bila leta 2008 manjša od 3 % skupne porabe države članice, kateri pripada. To odstopanje ne posega v imenovanje enega samega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev Agencije zastopal in deloval kot oseba za stike na ravni Skupnosti, in sicer v skladu s členom 14(1) Uredbe (ES) št. 713/2009.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in poskrbijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen država članica zagotovi, da je regulativni organ pri opravljanju regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezana zakonodaja:

- (a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov,
- (b) da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njegovo upravljanje:
 - (i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov, in
 - (ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v morebitno tesno sodelovanje z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 37.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

- (a) da lahko regulativni organ samostojno odloča, neodvisno od katerega koli političnega organa, in da se mu letno ločeno dodelijo proračunska sredstva, da je samostojen pri porabi dodeljenih proračunskih sredstev in da pri opravljanju svojih dolžnosti razpolaga z zadostnimi človeškimi in finančnimi viri; in
- (b) da so člani odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, najvišje vodstvo regulativnega organa imenovani za obdobje od pet do sedem let, ki se lahko enkrat obnovi.

Države članice glede točke (b) prvega pododstavka zagotovijo ustrezen sistem rotacije za odbor ali najvišje vodstvo. Člane odbora, ali, če odbor ne obstaja, člane najvišjega vodstva se lahko še pred koncem njihovega mandata funkcije razreši le, če ne izpolnjujejo več pogojev iz tega člena ali če so storili kršitev po nacionalni zakonodaji.

Člen 36

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 37, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, tudi z organi, pristojnimi za konkurenco, in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

- (a) spodbujanje konkurenčnega, zanesljivega in okoljsko trajnostnega notranjega trga z električno energijo v Skupnosti ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Skupnosti, in sicer v tesnem sodelovanju z Agencijo, regulativnimi organi drugih držav članic in Komisijo, in zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito in zanesljivo delovanje omrežij električne energije ob upoštevanju dolgoročnih ciljev;
- (b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih trgov v Skupnosti, da bi dosegli cilj iz točke (a);
- (c) odprava omejitev pri trgovanju z električno energijo med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili povezovanje nacionalnih trgov za lažji pretok električne energije v Skupnosti;
- (d) stroškovno najučinkoviteje pomagati doseči razvoj varnih, zanesljivih in učinkovitih nediskriminatorskih sistemov, usmerjenih k odjemalcem, ki spodbujajo zadostnost sistema ter, v skladu s splošnimi cilji energetske politike, energetska učinkovitost in vključevanje proizvodnje električne energije v manjšem in večjem obsegu iz obnovljivih virov energije ter porazdeljene proizvodnje v prenosnih in distribucijskih omrežjih;
- (e) omogočanje lažjega vključevanja v omrežje novih proizvodnih zmogljivosti, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg, in električne energije iz obnovljivih virov energije;
- (f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost omrežij in spodbudili povezovanje trgov;
- (g) zagotavljanje koristi odjemalcev prek učinkovitega delovanja nacionalnega trga, spodbujanje učinkovite konkurence in pomoč pri zagotavljanju varstva potrošnikov;
- (h) pomoč pri doseganju visokih standardov univerzalnih in javnih storitev za električno energijo ter prispevanje k zaščiti ranljivih odjemalcev in skladnosti potrebnih postopkov izmenjave podatkov za odjemalce.

Člen 37

Naloge in pooblastila regulativnih organov

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

- (a) v skladu s preglednimi merili določati ali potrjevati tarife za prenos ali distribucijo ali njihove metodologije;
 - (b) zagotavljati, da operaterji prenosnega in distribucijskega sistema in po potrebi tudi lastniki sistema ter elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Skupnosti, vključno s čezmejnimi zadevami;
 - (c) sodelovati z regulativnim organom ali organi držav članic in agencijo pri čezmejnih zadevah;
 - (d) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve Agencije in Komisije;
 - (e) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, Agenciji in Komisiji poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog. Takšna poročila se nanašajo na sprejete ukrepe in dosežene rezultate v zvezi z nalogami iz tega člena;
 - (f) preprečevati navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije in dobave;
 - (g) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnega sistema in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenih načrtov operaterjev prenosnega sistema glede njihove skladnosti z razvojnimi načrtom omrežja za celotno Skupnost iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. 714/2009; takšna ocena lahko vključuje priporočila za spremembo teh naložbenih načrtov;
 - (h) spremljati upoštevanje predpisov o varnosti in zanesljivosti omrežja in pregledovati njegovo učinkovitost v preteklosti, ter določati ali potrjevati standarde in zahteve glede kakovosti storitev in dobave ali k temu prispevati skupaj z drugimi pristojnimi organi;
 - (i) spremljati raven preglednosti, tudi veleprodajnih cen, in zagotavljati, da elektroenergetska podjetja izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;
 - (j) spremljati raven in učinkovitost odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami električne energije, cenami za gospodinjske odjemalce, ki zajemajo tudi predplačilne sisteme, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov, stroški vzdrževanja in pritožbami gospodinjskih odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jim posredujejo zadevne primere;
 - (k) spremljati pojav restriktivnih pogodbenih praks, vključno z določbami o ekskluzivnosti, ki lahko velikim negospodinjskim odjemalcem preprečijo sklenitev pogodb z več kot enim dobaviteljem hkrati ali jih pri tem omejujejo in o tem po potrebi obveščati nacionalne organe za konkurenco;
 - (l) spoštovati pogodbeno svobodo v zvezi s pogodbami o prekinljivi oskrbi in dolgoročnimi pogodbami, če so v skladu s pravom Skupnosti in nacionalnim pravom ter politiko Skupnosti;
 - (m) spremljati čas, ki ga operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;
 - (n) skupaj z drugimi pristojnimi organi pomagati zagotavljati, da so ukrepi za varstvo potrošnikov, vključno s tistimi, ki so opredeljeni v Prilogi I, učinkoviti in da se jih izvaja;
 - (o) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti cen za dobavo z določbami člena 3 in jih po potrebi posredovati pristojnim organom;
 - (p) zagotavljati dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – lahko razumljive usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in hiter dostop do tovrstnih podatkov za vse odjemalce v skladu s točko (h) Priloge I;
 - (q) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogo in odgovornostjo operaterjev prenosnega sistema, operaterjev distribucijskega sistema, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih akterjev na trgu v skladu z Uredbo (ES) št. 714/2009.
 - (r) spremljati naložbe v proizvodne zmogljivosti v zvezi z zanesljivostjo dobave;
 - (s) spremljati tehnično sodelovanje med operaterji prenosnih sistemov Skupnosti in tretjih držav;
 - (t) spremljati izvajanje zaščitnih ukrepov iz člena 42, in
 - (u) prispevati k usklajevanju postopkov izmenjave podatkov za najpomembnejše tržne procese na regionalni ravni.
2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.

Regulativni organi se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetujejo z operaterji prenosnega sistema in po potrebi tesno sodelujejo z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posegajo v njihove posebne pristojnosti, sami pa ohranijo neodvisnost.

Odobritve regulativnega organa ali Agencije v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.

3. Ko je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 13, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1, opravlja tudi naslednje naloge:

- (a) preverja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu z odstavkom 4(d) nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;
- (b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistema izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vloži v skladu z odstavkom 11;
- (c) v okviru prvega deset-letnega razvojnega načrta omrežja, brez poseganja v postopek iz člena 13(2)(c), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju letno predstavi samostojni operater sistema;
- (d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistema, vključujejo nadomestilo za lastnika ali lastnike omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za omrežna sredstva in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito;
- (e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, tudi nenapovedanih, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema; in
- (f) spremlja uporabo dohodka od prezasedenosti, ki ga obračunava samostojni operater sistema v skladu s členom 16(6) Uredbe (ES) št. 714/2009.

4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organ vsaj naslednja pooblastila:

- (a) izdaja odločitve, zavezujoče za elektroenergetska podjetja;
- (b) preverja delovanje trgov z električno energijo, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako

pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodeluje z nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, in regulatorji finančnih trgov ali s Komisijo;

- (c) od elektroenergetskih podjetij lahko zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog, vključno z utemeljitvami za zavrnitev dostopa tretjih strani in drugimi informacijami o ukrepih, ki so potrebni za krepitev omrežja;
 - (d) elektroenergetskim podjetjem, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali Agencije, naloži učinkovite, sorazmerne in odvrtilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni. To vključuje pristojnosti, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega operaterja prenosnega sistema, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki morda ne izpolnjujeta svojih obveznosti iz te direktive; in
 - (e) ustrezne pravice do preiskovanja in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 11 in 12.
5. Ko je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s poglavjem V, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:
- (a) nalagati kazni v skladu z odstavkom 4(d) za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
 - (b) spremljati komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;
 - (c) delovati kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 11;
 - (d) spremljati komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
 - (e) potrjevati vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;

- (f) zahtevati utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 21(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (g) izvajati inšpekcije, tudi nenapovedane, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema; in
- (h) nalagati vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema samostojnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 13, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.
6. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev dovolj zgodaj pred začetkom njihove veljavnosti:
- (a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, skupaj s tarifami za prenos in distribucijo ali njihovimi metodologijami. Te tarife ali metodologije omogočajo potrebne naložbe v omrežja, tako da bosta zagotovljena delovanje in razvoj omrežij;
- (b) zagotavljanje storitev za izravnavo, ki se morajo izvajati na najbolj ekonomičen način in uporabnikom omrežja zagotavljati ustrezne spodbude za izravnavo dobave in odjema. Storitve za izravnavo so pravične in nediskriminatorne ter temeljiti na objektivnih merilih, in
- (c) dostop do čezmejne infrastrukture, vključno s postopki dodeljevanja zmogljivosti in uravnavanja prezasedenosti.
7. Metodologije ali pogoji iz odstavka 6 se objavijo.
8. Pri določanju ali potrjevanju tarif ali metodologij in storitev za izravnavo regulativni organi zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov ustrezne spodbude, kratkoročno in dolgoročno, za povečevanje učinkovitosti, spodbujanje povezovanja trgov in zanesljivosti dobave ter za podpiranje zadevnih raziskovalnih dejavnosti.
9. Regulativni organi spremljajo upravljanje prezasedenosti v nacionalnih sistemih električne energije, vključno s povezovalnimi daljnovodi, in izvajanje pravil upravljanja prezasedenosti. V ta namen operaterji prenosnih sistemov ali operaterji na trgu svoje postopke upravljanja prezasedenosti, vključno z dodeljevanjem zmogljivosti, predložijo v odobritev nacionalnim regulativnim organom. Nacionalni regulativni organi lahko zahtevajo spremembe omenjenih pravil.
10. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnega in distribucijskega sistema po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz tega člena, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo. V primeru zamud pri določanju tarif za prenos in distribucijo so regulativni organi pristojni za predhodno določitev in potrditev teh tarif ali metodologij ter odločitev o ustreznih izravnalnih ukrepih, če končne tarife za prenos in distribucijo ali metodologije odstopajo od teh začasnih tarif ali metodologij.
11. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnih ali distribucijskih sistemov glede obveznosti operaterja iz te direktive, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organov za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Navedeni rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organ zahteva dodatne informacije. Ta podaljšani rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.
12. Vsaka stranka, ki utrpí škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih tarif ali metodologij za izračun, lahko najkasneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vložijo pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odložilnega učinka.
13. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in spodbujajočemu ravnanju. Ti mehanizmi upoštevajo določbe Pogodbe, zlasti člena 82.
14. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.
15. Pritožbe iz odstavkov 11 in 12 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti ali nacionalni zakonodaji.
16. Odločitve regulativnih organov so v celoti utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor. Odločitve so na voljo javnosti, hkrati pa varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

17. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.

Člen 38

Ureditveni režim za čezmejna vprašanja

1. Regulativni organi se med seboj tesno posvetujejo in sodelujejo ter drug drugemu in Agenciji zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.

2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za:

(a) spodbujanje uvajanja obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze električne energije in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter – vključno z novimi povezavami omogočili ustrezno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave brez razlikovanja med dobavitelji v različnih državah članicah;

(b) uskladitev oblikovanja vseh kodeksov omrežij za zadevne operaterje prenosnih sistemov in druge udeležence na trgu, in

(c) uskladitev oblikovanja pravil za upravljanje prezasedenosti.

3. Nacionalni regulativni organi imajo pravico sklepati sporazume med seboj, da bi pospešili regulativno sodelovanje.

4. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.

5. Komisija lahko sprejme smernice glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z Agencijo. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 39

Skladnost s smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje Agencije o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. 714/2009.

2. Agencija v treh mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.

3. Če regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja Agencije v štirih mesecih od datuma prejema navedenega mnenja, Agencija o tem obvesti Komisijo.

4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. 714/2009, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.

5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, če v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila Agencija v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. 714/2009. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Če se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev:

(a) da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa ali

(b) s katero od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, ker ni v skladu s smernicami.

7. Če se Komisija v roku iz odstavkov 5 in 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu svoje odločitve v roku dveh mesecev in o tem obvesti Komisijo.

9. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

Člen 40

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog nacionalnim organom, vključno z nacionalnim regulativnim organom, nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco in Komisiji najmanj pet let hranijo na razpolago zadevne podatke o vseh transakcijah v zvezi s pogodbami o dobavi električne energije in izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z električno energijo, ki so jih opravila s trgovci na debelo in operaterji prenosnega sistema.

2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi električne energije in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje z električno energijo.

3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES.

4. Da se zagotovi enotna uporaba tega člena, lahko Komisija sprejme smernice, v katerih določi metode in podrobnosti hranjenja evidenc ter obliko in vsebino podatkov, ki jih je treba hraniti. Navedeni ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 46(2).

5. Kar zadeva transakcije z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje z električno energijo, ki jih opravljajo dobavitelji s trgovci na debelo in operaterji prenosnega sistema, se ta člen uporablja šele potem, ko Komisija sprejme smernice iz odstavka 4.

6. Določbe tega člena ne pomenijo dodatnih obveznosti za subjekte, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, do organov iz odstavka 1.

7. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, tem organom pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE X

MALOPRODAJNI TRGI

Člen 41

Maloprodajni trgi

Da bi spodbujali nastajanje dobro delujočih in preglednih maloprodajnih trgov v Skupnosti, države članice zagotovijo, da so vloge in odgovornosti operaterjev prenosnega sistema, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po

potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

Ta pravila se objavijo; njihov cilj je odjemalcem in dobaviteljem olajšati dostop do omrežij, pregledujejo pa jih regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi.

Veliki negospodinjiski odjemalci imajo pravico, da istočasno sklenejo pogodbo z več dobavitelji.

POGLAVJE XI

KONČNE DOLOČBE

Člen 42

Zaščitni ukrepi

Če na energetske trgu nastopi nenadna kriza in je ogrožena fizična varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

Ti ukrepi morajo povzročiti kar najmanjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne smejo preseči okvira, ki je nujen za odpravo nenadno nastalih težav.

Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdržljiv s skupnim interesom.

Člen 43

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, so skladni s Pogodbo ES, zlasti členom 30 Pogodbe, in z zakonodajo Skupnosti.

2. Ukrepi iz odstavka 1 so sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Navedeni ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.

3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 44**Odstopanja**

1. Države članice, ki lahko po začetku veljavnosti te direktive dokažejo, da imajo hujše težave pri obratovanju svojih majhnih izdvojenih sistemov, lahko zaprosijo za odstopanja od ustreznih določb v poglavjih IV, VI, VII in VIII in v primeru mikro izdvojenih sistemov v poglavju III, kar zadeva obnovo, nadgradnjo in razširitev obstoječih zmogljivosti, Komisija pa lahko ta odstopanja odobri. Komisija obvesti ob spoštovanju zaupnosti države članice o takšnih vlogah, preden sprejme odločitev. Ta odločitev se objavi v Uradnem listu Evropske unije.

2. Člen 9 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in/ali Malto. Poleg tega se za Malto ne uporabljajo členi 26, 32 in 33.

Za namene člena 9(1)(b) pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ ne zajema končnih odjemalcev, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje in/ali dobave električne energije, bodisi neposredno ali prek podjetij, nad katerimi izvajajo individualni ali skupni nadzor, če so končni odjemalci, vključno z njihovim deležem električne energije, proizvedene v nadzorovanih podjetjih, v letnem povprečju neto odjemalci električne energije in če gospodarska vrednost električne energije, ki jo prodajo tretjim stranem, ni bistvenega pomena v razmerju do njihovega preostalega poslovnega delovanja.

Člen 45**Revizijski postopek**

Če v poročilu iz člena 47(6) Komisija zaključi, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državi članici – način, ki omogoča učinkovit, nediskriminatoren in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih ta direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi s pravnim ločevanjem operaterjev distribucijskega sistema) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko zadevna država članica pošlje Komisiji zahtevo za izvzetje iz zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji zahtevi in o vseh ustreznih informacijah, na podlagi katerih dokaže, da bo ugotovitev v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja veljala tudi v prihodnje.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi z zahtevo zadevne države članice ter po potrebi Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija lahko v svojih predlogih za spremembo te direktive predlaga izključitev zadevne države članice iz določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kot je primerno.

Člen 46**Odbor**

1. Komisiji pomaga odbor.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 47**Poročanje**

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu prvič do 4. avgusta 2004 in nato vsako leto predloži splošno poročilo o napredku. Poročilo o napredku zajema najmanj:
 - (a) pridobljene izkušnje in doseženi napredek pri oblikovanju v celoti delujočega notranjega trga z električno energijo in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidiki prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega ali protikonkurenčnega ravnanja in njihov vpliv glede izkrivljanja trga;
 - (b) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in določanja tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nediskriminatornega dostopa do elektroenergetskega sistema Skupnosti ter enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga z električno energijo za odjemalce;
 - (c) preučitev vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti sistema in zanesljivostjo dobave električne energije v Skupnosti ter zlasti z obstoječim in načrtovanim uravnoteženjem ponudbe in povpraševanja, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji;
 - (d) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada energa ali več dobaviteljev;
 - (e) uporabo odstopanj, določenih v členu 26(4), za morebitno spremembo praga;
 - (f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki proizvajajo in izvažajo ali prenašajo električno energijo, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, socialnih in okoljskih posledicah trgovine z električno energijo in dostopu do omrežij takšnih tretjih držav;

(g) potrebo po zahtevah za uskladitev, ki niso povezane z določbami te direktive; in

(h) način, kako so države članice v praksi izvajale zahteve glede energetskega označevanja iz člena 3(9), in način, kako so upoštevale priporočila Komisije v zvezi s tem.

Poročilo o napredku lahko po potrebi zajema priporočila zlasti glede področja uporabe in podrobnosti določb o označevanju, vključno z načinom sklicevanja na obstoječe vire in vsebino teh virov in predvsem kako se lahko objavijo informacije o vplivu na okolje, vsaj z vidika emisij CO₂ in radioaktivnih odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji električne energije iz različnih energetskih virov, na pregleden, lahko dostopen in primerljiv način v celotni Skupnosti, z načinom poenostavitve ukrepov, ki jih sprejmejo države članice za preverjanje točnosti informacij, ki jih zagotovi dobavitelji, ter kateri ukrepi bi lahko izničili negativne učinke prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

2. Vsaki dve leti poročilo iz odstavka 1 zajema tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev in pregled učinkovitosti teh ukrepov, zlasti njihov vpliv na konkurenčnost na trgu z električno energijo. To poročilo lahko po potrebi vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih preprečevanju zapiranja trga.

3. Komisija do 3. marca 2013 Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži posebno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja V uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnega sistema, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.

4. Komisija za namene ocenjevanja iz odstavka 3 upošteva zlasti naslednja merila: pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja, učinkovito regulacijo, razvoj omrežja glede na potrebe trga, neizkrivljene pobude za naložbe, razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, dejansko konkurenčnost na energetskih trgih Skupnosti in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti.

5. Komisija po potrebi in zlasti v primeru, ko podrobno posebno poročilo iz odstavka 3 navaja, da pogoji iz odstavka 4 niso bili zagotovljeni v praksi, predloži predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da bi s tem zagotovila popolno dejansko neodvisnost operaterjev prenosnega sistema do 3. marca 2014.

6. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga z električno energijo. Poročilo zlasti obravnava:

- obstoj nediskriminatornega dostopa do omrežja,
- veljavno pravno ureditev,
- razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti,
- obseg, v katerem lahko majhnim podjetjem in gospodinjstvom odjemalcem pripadajo vse ugodnosti odprtja trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev in univerzalnih storitev,
- obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja,
- obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah,
- razvoj cen, vključno s cenami dobave, glede na stopnjo odprtosti trgov, in
- izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost operaterjev sistema v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot pravno ločevanje.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti s ciljem zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost operaterjev distribucijskega sistema do 1. julija 2007. Če je potrebno, navedeni predlogi v skladu s konkurenčnim pravom zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja.

Člen 48

Razveljavitev

Direktiva 2003/54/ES se razveljavi z učinkom od 3. marca 2011 brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos in uporabo navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo za sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 49

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 3. marca 2011. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od 3. marca 2011, razen člena 11, ki ga začnejo uporabljati 3. marca 2013.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 50

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 51

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 13. julija 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

Za Svet
Predsednik
E. ERLANDSSON

PRILOGA I

UKREPI ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

1. Ne da bi to posegalo v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ⁽²⁾, je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

- (a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem električne energije, ki določa:
- ime in naslov dobavitelja,
 - opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev,
 - vrste nujenih vzdrževalnih storitev,
 - sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja,
 - trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe ter če je dovoljen brezplačen odstop od pogodbe,
 - dogovore o nadomestilu in povračilu, ki velja, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim in nepravočasnim izdajanjem računov,
 - način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f),
 - informacije o pravicah potrošnikov, vključno z obravnavanjem pritožb in s podatki navedenimi v tej točki, ki se pregledno sporočajo v obliki obračunov in prek spletnih strani elektroenergetskih podjetij.

Pogoji morajo biti pravični in znani vnaprej. V vseh primerih je treba te podatke zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, je treba podatke, ki se nanašajo na zadeve iz te točke, zagotoviti pred sklenitvijo pogodbe;

- (b) pravočasen prejem obvestila o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi prejem obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev svoje naročnike neposredno in pravočasno ter na pregleden in razumljiv način obvestijo o vsakršnem povišanju tarif, v vsakem primeru pa pred iztekom običajnega obračunskega obdobja, ki sledi povišanju tarif. Države članice potrošnikom zagotovijo možnost odstopa od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov izvajalec elektroenergetskih storitev;
- (c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do teh storitev in njihovo uporabo;
- (d) možnost široke izbire načinov plačevanja, ki ne diskriminira odjemalcev po nepotrebnem. Predplačilni sistemi so pravični in ustrezno odražajo verjetno porabo. Vse razlike v splošnih pogojih odražajo stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti pošteni in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku ter ne smejo vsebovati nepogodbenih ovir za uresničevanje pravic potrošnikov, na primer preobsežno pogodbeno dokumentacijo. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;
- (e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;

⁽¹⁾ UL L 144, 4.6.1997, str. 19.

⁽²⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

- (f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Še posebej imajo vsi odjemalci pravico, da njihov dobavitelj električne energije zanje opravlja kakovostne storitve in obravnava pritožbe. Takšni postopki izvensodnega reševanja sporov morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov, če je mogoče v roku treh mesecev, ter določati sistem povračil ali odškodnin, če je to upravičeno. Postopki so, kjer je to mogoče, v skladu s Priporočilom Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov ⁽¹⁾;
 - (g) da so ob dostopu do univerzalne storitve po določbah, ki jih države članice sprejmejo v skladu s členom 3(3), obveščeni o svojih pravicah v zvezi z univerzalno storitvijo;
 - (h) da so jim na voljo podatki o njihovi porabi in da lahko z izrecnim soglasjem in brezplačno kateremu koli podjetju, ki je registrirano, dovolijo dostop do svojih podatkov o porabi. Organ, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora navedene podatke posredovati podjetju. Države članice določijo obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;
 - (i) da so ustrezno obveščeni o dejanski porabi električne energije in stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo električne energije. Informacija se zagotovijo v zadostnem roku, pri čemer se upošteva zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe in zadevni produkt električne energije. Upoštevati je treba stroškovno učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve odjemalcem ni mogoče dodatno zaračunati;
 - (j) da prejmejo zaključni račun po vsaki zamenjavi dobavitelja električne energije najkasneje šest tednov po njegovi zamenjavi.
2. Države članice zagotovijo izvajanje inteligentnih merilnih sistemov, ki spodbujajo dejavno sodelovanje odjemalcev na trgu dobave električne energije. Izvajanje teh merilnih sistemov je lahko predmet ekonomske ocene dolgoročnih stroškov in koristi za trg in posamičnega odjemalca ali tega, katera oblika inteligentnega merjenja je ekonomsko razumna in stroškovno učinkovita ter kakšen časovni okvir za njihovo distribucijo je izvedljiv.

Ta ocena se opravi do 3. septembra 2012.

Države članice ali pristojni organi, ki jih te države imenujejo, pripravijo časovni razpored uvedbe inteligentnih merilnih sistemov, s ciljem do desetih let.

V primeru, da je uvedba inteligentnih števec pozitivno ocenjena, se najmanj 80 % odjemalcev opremi z inteligentnimi merilnimi sistemi do leta 2020.

Države članice ali drugi pristojni organ, ki ga določijo, na svojem ozemlju zagotovijo interoperabilnost merilnih sistemov, ki naj bi bili uvedeni, ter upoštevajo ustrezne standarde in najboljšo prakso, pa tudi pomembnost razvoja notranjega trga z električno energijo;

⁽¹⁾ UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2003/54/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
—	Člen 6
Člen 6	Člen 7
Člen 7	Člen 8
Člen 10	Člen 9
Člen 8	Člen 10
—	Člen 11
Člen 9	Člen 12
—	Člen 13
—	Člen 14
Člen 11	Člen 15
Člen 12	Člen 16
—	Člen 17
—	Člen 18
—	Člen 19
—	Člen 20
—	Člen 21
—	Člen 22
—	Člen 23
Člen 13	Člen 24
Člen 14	Člen 25
Člen 15	Člen 26
Člen 16	Člen 27
Člen 17	Člen 29
Člen 18	Člen 30
Člen 19	Člen 31
Člen 20	Člen 32
Člen 21	Člen 33
Člen 22	Člen 34
Člen 23(1) (prvi in drugi stavek)	Člen 35
—	Člen 36
Člen 23 (preostalo besedilo)	Člen 37
—	Člen 38
—	Člen 39
—	Člen 40
—	Člen 41
Člen 24	Člen 42

Direktiva 2003/54/ES	Ta direktiva
—	Člen 43
Člen 25	—
Člen 26	Člen 44
Člen 27	Člen 45
—	Člen 46
Člen 28	Člen 47
Člen 29	Člen 48
Člen 30	Člen 49
Člen 31	Člen 50
Člen 32	Člen 51
Priloga A	Priloga I

DIREKTIVA 2009/73/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**z dne 13. julija 2009****o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES****(Besedilo velja za EGP)**

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 47(2) ter členov 55 in 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Cilj notranjega trga z zemeljskim plinom, ki se postopoma uvaja po vsej Skupnosti od leta 1999, je zagotovitev resnične izbire vsem potrošnikom v Evropski uniji, bodisi državljanom bodisi podjetjem, novih poslovnih priložnosti in več čezmejnega trgovanja, da bi zagotovili večjo učinkovitost, konkurenčne cene in višje standarde storitev ter prispevali k zanesljivosti oskrbe in trajnosti.

(2) Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ⁽⁴⁾ je bila pomemben korak k vzpostavitvi takega notranjega trga z zemeljskim plinom.

(3) Svobščine, ki jih Pogodba zagotavlja državljanom Unije – med drugim prosti pretok blaga, svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev – so možne le na popolnoma odprtem trgu, ki vsem potrošnikom omogoča svobodno izbiro dobaviteljev in vsem dobaviteljem, da svoje proizvode svobodno dobavljajo svojim odjemalcem.

(4) Vendar trenutno v Skupnosti obstajajo ovire pri prodaji plina pod enakimi pogoji, brez diskriminacije ali ovir. Predvsem še ni nediskriminatornega dostopa do omrežja in enako učinkovite ravni regulativnega nadzora v vseh državah članicah.

⁽¹⁾ UL C 211, 19.8.2008, str. 23.

⁽²⁾ UL C 172, 5.7.2008, str. 55.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 9. januarja 2009 (UL C 70 E, 24.3.2009, str. 37) in Stališče Evropskega parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 25. junija 2009.

⁽⁴⁾ UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

(5) Komisija je v Sporočilu z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Energetska politika za Evropo“ poudarila pomen vzpostavitve notranjega trga z zemeljskim plinom in zagotavljanja enakih pogojev za vsa podjetja plinskega gospodarstva, ustanovljena v Skupnosti. Sporočili Komisije z dne 10. januarja 2007 z naslovom „Možnosti za notranji trg s plinom in električno energijo“ ter „Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (Končno poročilo)“ sta pokazali, da obstoječa pravila in ukrepi ne zagotavljajo potrebnega okvira za doseganje cilja dobro delujočega notranjega trga.

(6) Brez dejanskega ločevanja omrežij od dejavnosti proizvodnje in dobave (dejansko ločevanje) nevarnost diskriminacije ne obstaja le pri upravljanju omrežij, temveč tudi pri spodbudah za vertikalno integrirana podjetja, da bi ustrezno vlagala v svoja omrežja.

(7) Vendar pravila za pravno in funkcionalno ločevanje, kot jih določa Direktiva 2003/55/ES, ne zagotavljajo dejanskega ločevanja operaterjev prenosnih sistemov. Evropski svet je na zasedanju 8. in 9. marca 2007 zato pozval Komisijo, naj pripravi zakonodajne predloge za „dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja“.

(8) Dejansko ločevanje lahko zagotovi samo odprava možnosti, ki vertikalno integrirana podjetja spodbujajo k diskriminaciji konkurentov pri dostopu do omrežja in naložbah. Lastniško ločevanje, pri katerem je lastnik omrežja imenovan za operaterja sistema in je neodvisen od kakršnih koli interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, je očitno učinkovit in stabilen način razreševanja notranjega navzkrižja interesov in zagotavljanja zanesljivosti oskrbe. Zato je Evropski parlament v Resoluciji z dne 10. julija 2007 o možnostih za notranji trg s plinom in električno energijo ⁽⁵⁾ lastniško ločevanje na ravni prenosa opredelil kot najučinkovitejše orodje za nediskriminatorno spodbujanje naložb v infrastrukturo, poštenega dostopa do omrežja za nove udeležence in preglednosti na trgu. Pri lastniškem ločevanju bi bilo zato treba od držav članic zahtevati, naj zagotovijo, da ista oseba ali osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Po drugi

⁽⁵⁾ UL C 175 E, 10.7.2008, str. 206.

- strani pa bi moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. V teh mejah bi morale biti proizvajalcu ali dobavitelju omogočeno, da ima manjšinski delež v operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.
- (9) Vsi sistemi ločevanja bi morali učinkovito odpravljati vsa navzkrižja interesov med proizvajalci, dobavitelji in operaterji prenosnih sistemov, da bi oblikovali spodbude za potrebne naložbe in zagotovili dostop novim udeležencem na trgu ob pregledni in učinkoviti regulativni ureditvi, nacionalnim regulativnim organom pa ne bi naložili preveč zahtevne regulativne ureditve.
- (10) Opredelitev pojma „nadzor“ je enaka kot v Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) ⁽¹⁾.
- (11) Ker je za lastniško ločevanje v nekaterih primerih treba prestrukturirati podjetja, bi bilo treba državam članicam, ki se odločijo izvajati lastniško ločevanje, odobriti dodatno obdobje za začetek uporabe zadevnih določb. Zaradi vertikalne povezave med sektorjema električne energije in plina bi bilo treba določbe o ločevanju uporabljati v obeh sektorjih.
- (12) Zaradi zagotavljanja popolne neodvisnosti delovanja omrežij od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo ter preprečevanja izmenjave kakršnih koli zaupnih podatkov pri lastniškem ločevanju ista oseba ne bi smela biti hkrati član uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in podjetja, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave. Iz istega razloga ista oseba tudi ne bi smela imeti pristojnosti za imenovanje članov uprave operaterja prenosnega sistema ali prenosnega sistema in izvajanje nadzora ali uveljavljanje kakršne koli pravice nad proizvajalcem ali dobaviteljem.
- (13) Ustanavljanje operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo, bi moralo vertikalno integriranemu podjetju omogočiti, da ohrani lastništvo nad sredstvi omrežja, ter hkrati zagotovilo dejansko ločevanje interesov, pod pogojem, da takšen samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema opravlja vse naloge operaterja sistema in so vzpostavljeni podrobna ureditev in obsežni regulativni kontrolni mehanizmi.
- (14) Če je 3. septembra 2009 podjetje, ki je lastnik prenosnega sistema, del vertikalno integriranega podjetja, bi morale države članice zato imeti možnost izbire med lastniškim ločevanjem in ustanovitvijo operaterja sistema ali operaterja prenosnega sistema, ki je neodvisen od interesov v zvezi z dobavo in proizvodnjo.
- (15) Da bi bili interesi delničarjev vertikalno integriranih podjetij popolnoma zaščiteni, bi morale države članice imeti možnost, da uvedejo lastniško ločevanje z neposredno odprodajo ali razdelitvijo delnic integriranega podjetja na delnice omrežnega podjetja in delnice preostalega podjetja dobave in proizvodnje, če so izpolnjene zahteve, ki izhajajo iz lastniškega ločevanja.
- (16) Da bo rešitev, ki jo predstavlja samostojni operater sistema ali neodvisni operater prenosnega sistema, resnično delovala, bi bilo treba sprejeti posebna dodatna pravila. Pravila o neodvisnem operaterju prenosnega sistema določajo ustrezen regulativni okvir za zagotovitev poštene konkurence, zadostnih vlaganj, dostopa na trg za nove udeležence in integracije trgov s plinom. Dejansko ločevanje na podlagi določb o neodvisnem operaterju prenosnega sistema bi moralo temeljiti na organizacijskih ukrepih in ukrepih, ki se nanašajo na upravljanje operaterjev prenosnih sistemov, ter na ukrepih, povezanih z vlaganji, ki nove proizvodne zmogljivosti preko regionalnega sodelovanja povezujejo z integracijo omrežij in trgov. Neodvisnost operaterja prenosnega sistema bi bilo tudi treba med drugim zagotoviti z določenimi obdobji „za razmislek“, med katerimi se v vertikalno integriranem podjetju ne izvajajo nobene vodstvene ali druge ustrezne dejavnosti, ki bi omogočale dostop do podatkov, ki bi lahko bili pridobljeni na vodstvenem položaju. Model dejanskega ločevanja prek neodvisnega operaterja prenosnega sistema je v skladu z zahtevami, določenimi na zasedanju Evropskega sveta 8. in 9. marca 2007.
- (17) Za razvoj konkurence na notranjem trgu s plinom bi morali veliki negospodinjski odjemalci imeti možnost, da izberejo dobavitelja in za zadovoljitev svojih potreb po plinu sklenejo pogodbe z več dobavitelji. Ti odjemalci bi morali biti zaščiteni pred klavzulami o ekskluzivnosti, katerih učinek je izključitev konkurenčnih ali dopolnilnih ponudb.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

- (18) Država članica ima pravico, da se odloči za popolno lastniško ločevanje na njenem ozemlju. Če je država članica uporabila to pravico, podjetje nima pravice do ustanovitve samostojnega operaterja sistema ali neodvisnega operaterja prenosnega sistema. Poleg tega podjetje, ki opravlja katerokoli dejavnost proizvodnje ali dobave, ne more izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršne koli pravice nad operaterjem prenosnega sistema iz države članice, ki se je odločila za popolno lastniško ločevanje.
- (19) Po tej direktivi bodo obstajale različne vrste organizacije trga na notranjem trgu z zemeljskim plinom. Ukrepi, ki bi jih države članice lahko sprejele za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev, bi morali temeljiti na prevladujočih zahtevah v splošnem interesu. S Komisijo bi se bilo treba posvetovati o združljivosti ukrepov s Pogodbo in z zakonodajo Skupnosti.
- (20) Pri izvajanju dejanskega ločevanja bi bilo treba spoštovati načelo nediskriminacije med javnim in zasebnim sektorjem. Zato ista oseba ne bi smela imeti možnosti, da bi sama ali skupaj z drugimi ob kršenju pravil o lastniškem ločevanju ali možnosti samostojnega operaterja sistema izvajala nadzor ali uveljavljala kakršne koli pravice nad sestavo, glasovanjem ali odločanjem v organih operaterjev prenosnih sistemov ali prenosnih sistemov in dobaviteljev ali proizvajalcev. Kar zadeva lastniško ločevanje in možnost samostojnega operaterja sistema, velja, da če zadevna država članica lahko dokaže, da izpolnjuje to zahtevo, bi moralo biti mogoče, da dva ločena javna subjekta nadzorujeta dejavnosti proizvodnje in dobave na eni ter dejavnosti prenosa na drugi strani.
- (21) Po vsej Skupnosti bi bilo treba uporabljati dejansko ločevanje dejavnosti dobave in proizvodnje od delovanja omrežja tako za podjetja iz Skupnosti kakor tudi za podjetja, ki niso iz Skupnosti. Da bi ohranili neodvisnost omrežnih dejavnosti ter dejavnosti dobave in proizvodnje po vsej Skupnosti, bi morali imeti regulativni organi pooblastilo, da zavrnejo certifikacijo operaterjev prenosnih sistemov, ki ne izpolnjujejo pravil o ločevanju. Da bi zagotovili dosledno uporabo teh pravil po vsej Skupnosti, bi morali regulativni organi pri odločanju o certifikaciji v celoti upoštevati mnenje Komisije. Poleg tega bi morala Komisija imeti pravico podati mnenje o certifikaciji v zvezi z lastnikom ali operaterjem prenosnega sistema, ki je pod nadzorom osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav, s čimer bi bilo zagotovljeno tudi spoštovanje mednarodnih obveznosti Skupnosti ter solidarnost in zanesljivost oskrbe z energijo v Skupnosti.
- (22) Zanesljivost oskrbe z energijo je bistveni element javne varnosti in je zato tesno povezana z učinkovitim delovanjem notranjega trga s plinom ter integracijo izoliranih trgov s plinom držav članic. Državljanom Unije je mogoče plin dobavljati le prek omrežja. Delujoči odprti trgi s plinom ter zlasti omrežja in druga sredstva, povezana z dobavo plina, so bistvenega pomena za javno varnost, konkurenčnost gospodarstva in blaginjo državljanov Unije. Osebam iz tretjih držav bi se zato moral nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema dovoliti le, če izpolnjujejo zahteve glede dejanskega ločevanja, ki se uporabljajo znotraj Skupnosti. Skupnost brez poseganja v svoje mednarodne obveznosti šteje, da je sektor prenosnih sistemov za plin zanjo zelo pomemben, zato so potrebni dodatni zaščitni ukrepi pri ohranjanju zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo, da bi se izognili ogrožanju javnega reda in javno varnost v Skupnosti ter blaginje državljanov Unije. Pri zanesljivosti oskrbe Skupnosti z energijo je treba zlasti oceniti neodvisnost delovanja omrežja, stopnjo odvisnosti Skupnosti in posamezne države članice od energetske oskrbe iz tretjih držav ter obravnavo notranje in zunanje trgovine in naložb v energetski sektor v določeni tretji državi. Zanesljivost oskrbe bi se zato morala oceniti na podlagi dejanskega stanja za vsak primer posebej ter ob upoštevanju pravic in obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnega prava, zlasti pa iz mednarodnih sporazumov med Skupnostjo in zadevno tretjo državo. Komisijo se spodbuja, da po potrebi predloži priporočila za pogajanja o ustreznih sporazumih s tretjimi državami, ki obravnavajo zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, ali da potrebna vprašanja obravnava v okviru drugih pogajanj s temi tretjimi državami.
- (23) Sprejeti bi bilo treba nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zagotovili pregledne in nediskriminatorne tarife za dostop do prenosa. Te tarife bi morale veljati za vse uporabnike brez diskriminacije. Če se skladiščni objekti, skladiščna zmogljivost plinovoda ali sistemske storitve koristijo na dovolj konkurenčnem trgu, se dostop lahko dovoli na podlagi preglednih in nediskriminatornih tržnih mehanizmov.
- (24) Treba je zagotoviti neodvisnost operaterjev skladiščnih sistemov, da se izboljša dostop tretjih strani do objektov za skladiščenje, ki so s tehničnega in/ali ekonomskega vidika potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa za oskrbo odjemalcev. Zato je primerno, da objekte za skladiščenje upravljajo pravno ločeni subjekti, ki imajo dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za vzdrževanje, upravljanje in razvoj objektov za skladiščenje. Treba je tudi povečati preglednost v zvezi z zmogljivostmi skladiščenja, ki se ponudijo tretjim stranem, in sicer tako, da se države članice obveže, da opredelijo in objavijo nediskriminatoren in jasen okvir, ki za objekte za skladiščenje določa ustrezen ureditveni režim. Ta obveznost ne bi smela pogojevati nove odločitve o ureditvi dostopa, ampak bi

morala izboljšati preglednost v zvezi z ureditvijo dostopa do skladišč. Zahteve po zaupnosti poslovno občutljivih podatkov so zlasti pomembne, kadar gre za strateško pomembne podatke ali če ima skladišče samo enega uporabnika.

postaji, letališča, bolnišnice, večji kampi z integriranimi zmogljivostmi ali območja kemične industrije lahko vključujejo zaprte distribucijske sisteme zaradi posebnega značaja svojih dejavnosti.

- (25) Nediskriminatoren dostop do distribucijskega omrežja je odločilnega pomena za dostop do odjemalcev v maloprodaji. Možnosti za diskriminacijo pri dostopu tretjih strani in naložbah so manjše na ravni distribucije kot na ravni prenosa, kjer sta prezasedenost in vpliv interesov v zvezi s proizvodnjo na splošno večja kot na ravni distribucije. Poleg tega je pravno in funkcionalno ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov v skladu z Direktivo 2003/55/ES obvezno šele od 1. julija 2007 in njegove učinke na notranji trg z zemeljskim plinom je treba še oceniti. Jasnejša določitev ter pravilno izvajanje in pozorno spremljanje trenutno veljavnih pravil o pravnem in funkcionalnem ločevanju lahko pripeljeta do dejanskega ločevanja. Da bi ustvarili enake pogoje v maloprodaji, bi bilo treba spremljati dejavnosti operaterjev distribucijskih sistemov in jim tako preprečiti, da bi svojo vertikalno integracijo izkoriščali za konkurenčni položaj na trgu, zlasti v zvezi z gospodinjskimi in malimi negospodinjskimi odjemalci.
- (26) Države članice bi morale sprejeti konkretne ukrepe v podporo širši uporabi bioplina in plina iz biomase, katerih proizvajalci bi morali imeti nediskriminatoren dostop do plinskega sistema, pod pogojem, da je takšen dostop trajno združljiv s tehničnimi pravili in varnostnimi standardi.
- (27) Da bi se preprečila nesorazmerna finančna in upravna obremenitev za majhne operaterje distribucijskih sistemov, bi morale države članice imeti možnost, da po potrebi zadevna podjetja oprostijo zahtev po pravnem ločevanju distribucije.
- (28) Kadar se zaprt distribucijski sistem uporabi za zagotovitev optimalne učinkovitosti integrirane oskrbe z energijo, ki zahteva posebne obratovalne standarde, ali kadar se ohranja predvsem za uporabo lastnika sistema, bi morala obstajati možnost, da je operater distribucijskega sistema oproščen obveznosti, ki bi pomenile nepotrebno upravno breme zaradi posebnega značaja odnosa med njim in uporabniki sistema. Industrijska in poslovna območja ter območja za skupne storitve, kot so stavbe na železniški
- (29) Direktiva 2003/55/ES je uvedla zahtevo, da države članice vzpostavijo regulatorje s specifičnimi pristojnostmi. Vendar izkušnje kažejo, da je učinkovitost regulacije pogosto omejena, ker regulatorji niso dovolj neodvisni od vlade ter nimajo zadostnih pooblastil in diskrecije. Zato je Evropski svet na zasedanju 8. in 9. marca 2007 Komisijo pozval, naj pripravi zakonodajne predloge za nadaljnjo uskladitev pooblastil in krepitev neodvisnosti nacionalnih energetskih regulatorjev. Treba bi bilo omogočiti, da so ti nacionalni regulativni organi pristojni tako za sektor električne energije kot tudi za sektor plina.
- (30) Notranji trg s plinom bo pravilno deloval le, če bodo lahko energetski regulatorji odločali o vseh ustreznih regulativnih vprašanjih in če bodo popolnoma neodvisni od kakršnih koli drugih javnih ali zasebnih interesov. To pa ne preprečuje niti sodnega niti parlamentarnega nadzora v skladu z ustavnim pravom držav članic. Poleg tega tudi dejstvo, da proračun regulatorja odobri zakonodajalec, ne ovira proračunske samostojnosti. Določbe o samostojnosti pri izvajanju dodeljenih proračunskih sredstev regulativnega organa bi bilo treba izvajati v okviru, ki ga določajo nacionalno pravo in pravila o proračunu. Države članice z ustreznim rotacijskim sistemom pripomorejo k neodvisnosti nacionalnega regulativnega organa od političnih in gospodarskih interesov, hkrati pa bi jim moralo biti omogočeno, da primerno upoštevajo razpoložljivost človeških virov ali velikost odbora.
- (31) Da bi vsem akterjem na trgu, vključno z novimi udeleženci, omogočili dejanski dostop do trga, so potrebni nediskriminatorni izravnalni mehanizmi, ki odražajo stroške. To bi bilo treba doseči z vzpostavitvijo preglednih, tržno zasnovanih mehanizmov za oskrbo in nabavo plina, ki jih narekujejo zahteve po izravnavi. Nacionalni regulativni organi bi morali odigrati aktivno vlogo pri zagotavljanju, da bodo izravnalne tarife nediskriminatorne in da bodo odražale stroške. Hkrati bi bilo treba predvideti ustrezne spodbude, s katerimi bi uravnotežili dovajanje in odjem plina ter preprečili ogrožanje sistema.

- (32) Nacionalni regulativni organi bi morali imeti možnost določiti ali potrditi tarife ali metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterja(-ev) distribucijskega sistema ali operaterja sistema za utekočinjeni zemeljski plin (UZP) ali na podlagi predloga, o katerem se ta/ti operater(-ji) dogovori(-jo) z uporabniki omrežja. Pri izvajanju teh nalog bi morali nacionalni regulativni organi zagotoviti, da bodo tarife za prenos in distribucijo nediskriminatorne in da bodo odražale stroške, ter pri tem upoštevali mejne stroške omrežja, ki se jim je dolgoročno mogoče izogniti z ukrepi na področju uravnavanja povpraševanja.
- (33) Energetski regulatorji bi morali imeti pooblastila, na podlagi katerih bi v zvezi s podjetji plinskega gospodarstva sprejemali zavezujoče odločitve, jim nalagali učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni ali pa predlagali, naj navedenim podjetjem takšne kazni naloži pristojno sodišče. Energetske regulatorje bi bilo treba pooblastiti tudi, da ne glede na uporabo pravil o konkurenci sprejemajo ustrezne ukrepe za zagotavljanje koristi odjemalcev s spodbujanjem učinkovite konkurence, ki je nujna za pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Vzpostavitev programov za sprostitve plina je eden od možnih ukrepov, ki se jih lahko uporabi za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotovitev pravilnega delovanja trga. Energetski regulatorji bi morali imeti tudi pooblastila, da bi prispevali k zagotavljanju visokih standardov javnih storitev v skladu z odpiranjem trga, varstva ranljivih odjemalcev in dejanskega izvajanja ukrepov za varstvo potrošnikov. Navedene določbe ne bi smele posegati v pooblastila Komisije v zvezi z uporabo pravil o konkurenci, tudi preverjanjem združitve z razsežnostjo Skupnosti, ter v pravila glede notranjega trga, kot je prosti pretok kapitala. Neodvisni organ, pri katerem se lahko pritoži stranka, ki jo je prizadela odločitev nacionalnega regulatorja, bi lahko bilo sodišče ali drug pravosodni organ, pristojen za sodne presoje.
- (34) Vsaka uskladitev pooblastil nacionalnih regulativnih organov bi morala vključevati pooblastila za oblikovanje spodbud podjetjem plinskega gospodarstva ter pooblastila za sprejemanje učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazni, ki bi jim jih lahko naložili, ali pa predlagali, naj jim te kazni naloži sodišče. Poleg tega bi morali imeti regulativni organi pooblastila, da zahtevajo ustrezne informacije od podjetij plinskega gospodarstva, izvedejo ustrezne in zadostne preiskave ter rešujejo spore.
- (35) Močno bi bilo treba spodbujati naložbe v večje nove infrastrukture, hkrati pa zagotoviti pravilno delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom. Da bi povečali pozitivne učinke izvzetih infrastrukturnih projektov na konkurenco in zanesljivost oskrbe, je treba raziskati tržni interes v načrtovalni fazi projekta in izvajati pravila upravljanja prezasedenosti. Če je infrastruktura nameščena na ozemlju več držav članic, bi morala Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev, ustanovljena z Uredbo (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev⁽¹⁾ („Agencija“), kot zadnjo možnost obravnavati zahteve za izvzetje ter tako bolje upoštevati njegove čezmejne posledice in olajšati pravno obravnavo. Poleg tega bi bilo zaradi izredno velikega profila tveganj pri konstrukciji takih izvzetih velikih infrastrukturnih projektov treba podjetjem z interesi na področju dobave in proizvodnje pri zadevnih projektih omogočiti začasna delna odstopanja od pravil o popolnem ločevanju. Možnost začasnih odstopanj bi morala zaradi zanesljivosti oskrbe veljati zlasti za nove plinovode v Skupnosti, ki prenašajo plin iz tretjih držav v Skupnost. Izvzetja, odobrena v skladu z Direktivo 2003/55/ES, se uporabljajo do izteka veljavnosti, kot je določeno v odločitvi o odobritvi izvzetja.
- (36) Notranji trg z zemeljskim plinom trpi pomanjkanje likvidnosti in preglednosti, ki ovira učinkovito dodeljevanje sredstev, upravljanje s tveganji in vstop novih akterjev. Treba je povečati zaupanje v trg, njegovo likvidnost in število udeležencev, zato je treba tudi okrepiti regulativni nadzor nad podjetji, ki se ukvarjajo z dobavo plina. Take zahteve ne bi smele posegati v veljavno zakonodajo Skupnosti v zvezi s finančnimi trgi in bi morale biti skladne z njo. Energetski regulatorji in regulatorji finančnih trgov morajo sodelovati, da drug drugemu omogočijo pregled nad zadevnimi trgi.
- (37) Zemeljski plin se v Skupnost pretežno in vse bolj uvaža iz tretjih držav. V zakonodaji Skupnosti bi bilo treba upoštevati značilnosti zemeljskega plina, kot so nekatere strukturne togosti, ki izhajajo iz koncentracije dobaviteljev, dolgoročnih pogodb ali pomanjkanja likvidnosti vzdolž prodajne verige. Zaradi tega je potrebna večja preglednost, tudi pri oblikovanju cen.
- (38) Preden Komisija sprejme smernice, za nadaljnjo opredelitev vodenja evidenc, bi morala Agencija in Odbor evropskih zakonodajalcev za vrednostne papirje (CESR), ustanovljen s Sklepom Komisije 2009/77/ES⁽²⁾, skupaj preučiti vsebino teh smernic in Komisiji ustrezno svetovati.

⁽¹⁾ Glej stran 1 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ UL L 25, 29.1.2009, str. 18.

Agencija in CESR bi morala skupaj tudi nadalje preučiti, ali bi morale za transakcije pogodb o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom veljati zahteve glede preglednosti pred in/ali po trgovanju in kakšna naj bi bila vsebina teh zahtev, ter ustrezno svetovati.

(39) Države članice ali regulativni organ, kadar država članica tako določi, bi morali spodbujati oblikovanje pogodb o prekinljivi oskrbi.

(40) Zaradi zanesljivosti oskrbe bi bilo treba spremljati ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem v posamezni državi članici, spremljanju pa naj bi sledilo poročilo o razmerah na ravni Skupnosti, pri tem pa bi bilo treba upoštevati zmogljivost medsebojnih povezav med območji. Takšno spremljanje bi bilo treba izvesti dovolj zgodaj, da bi omogočilo sprejetje ustreznih ukrepov, če bi bila zanesljivost oskrbe ogrožena. Izgradnja in vzdrževanje potrebne omrežne infrastrukture, vključno z zmogljivostmi medsebojnih povezav, bi morala prispevati k zagotavljanju nemotene oskrbe s plinom.

(41) Države članice bi morale ob upoštevanju zahtev glede potrebne kakovosti poskrbeti za to, da bi bioplinu ali plinu, pridobljenem iz biomase, ali drugim vrstam plina zagotovile nediskriminatoren dostop do plinskega sistema, pod pogojem, da je takšen dostop trajno združljiv s tehničnimi pravili in varnostnimi standardi. S pravili in standardi, pri katerih bi upoštevali tudi kemične lastnosti plinov, bi zagotovili, da je te pline tehnično mogoče vnašati in jih varno prenašati prek sistema za zemeljski plin.

(42) Dolgoročne pogodbe še naprej ostajajo pomemben element pri oskrbi držav članic s plinom in bi jih bilo treba ohraniti kot eno od možnosti, ki so na voljo dobaviteljem plina, če ne spodbujajo ciljev te direktive in so združljive s Pogodbo, vključno s predpisi o konkurenci. Zato je pri načrtovanju oskrbe in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva treba upoštevati dolgoročne pogodbe.

(43) Da bi ohranili visoke standarde javnih storitev v Skupnosti, bi bilo treba o vseh ukrepih, ki jih za uresničevanje ciljev te direktive sprejmejo države članice, redno obveščati Komisijo. Komisija bi morala redno objavljati poročila, v katerih bi analizirala ukrepe, sprejete na nacionalni ravni za izpolnitev ciljev v zvezi z javnimi storitvami, in primerjala njihovo učinkovitost, da bi lahko pripravila priporočila v zvezi z ukrepi za doseganje visokih standardov javnih storitev, ki jih bo treba sprejeti na nacionalni ravni. Države članice bi morale odjemalcem zagotoviti, da bodo ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom

določene kakovosti po primernih cenah. Ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za zaščito končnih odjemalcev, se lahko razlikujejo glede na to, ali so namenjeni gospodinjskim odjemalcem ali malim in srednje velikim podjetjem.

(44) Spoštovanje obveznosti javnih storitev je osnovna zahteva te direktive in pomembno je, da ta direktiva določa skupne minimalne standarde, ki jih spoštujejo vse države članice, pri čemer so upoštevani cilji glede skupnega varstva, zanesljivosti oskrbe, varstva okolja in enakovrednih ravni konkurenčnosti v vseh državah članicah. Pomembno je, da je mogoče obveznost javnih storitev razlagati na nacionalni osnovi ob upoštevanju nacionalnih okoliščin in v skladu z zakonodajo Skupnosti.

(45) Treba bi bilo omogočiti, da ukrepi, ki jih države članice izvajajo za uresničitev ciljev glede ekonomske in socialne kohezije, vključujejo zlasti določbe o zagotavljanju ustreznih ekonomskih spodbud z uporabo, kadar je primerno, vseh obstoječih nacionalnih orodij in orodij Skupnosti. Treba bi bilo omogočiti, da takšna orodja zajemajo mehanizme odgovornosti za jamstvo potrebnih naložb.

(46) Če ukrepi, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev, predstavljajo državno pomoč po členu 87(1) Pogodbe, morajo države članice o tem obvestiti Komisijo v skladu s členom 88(3) Pogodbe.

(47) Zahteve glede javnih storitev in skupne minimalne standarde, ki izhajajo iz njih, je treba nadalje okrepiti ter tako zagotoviti, da konkurenca in pravične cene koristijo vsem potrošnikom, zlasti ranljivim. Zahteve glede javnih storitev bi bilo treba opredeliti na nacionalni ravni in pri tem upoštevati nacionalne okoliščine; države članice bi morale spoštovati zakonodajo Skupnosti. Državljeni Unije in mala podjetja, če države članice menijo, da je to primerno, bi morali imeti koristi od obveznosti javnih storitev, zlasti glede zanesljivosti oskrbe in primernih tarif. Ključni vidik pri dobavi energije odjemalcem je dostop do objektivnih in preglednih podatkov o porabi. Odjemalci bi tako morali imeti dostop do podatkov o porabi in s tem povezanih cenah ter stroških storitev, tako da lahko konkurenti povabijo, da pripravijo ponudbo na podlagi teh podatkov. Potrošniki bi morali imeti tudi pravico do pravilne obveščeniosti o svoji porabi energije. Predplačila bi morala odražati verjetno porabo zemeljskega plina, različni plačilni sistemi pa bi morali biti nediskriminatorni. Podatki o stroških energije, ki jih potrošniki prejemajo dovolj redno, bodo spodbujali k varčevanju energije, saj bodo dajali odjemalcem neposredne povratne informacije o učinkih naložb v energetske učinkovitost in drugačnega ravnanja.

- (48) Interesi potrošnikov bi morali biti v središču te direktive, kakovost storitev pa bi morala biti osrednja odgovornost za podjetja plinskega gospodarstva. Že obstoječe pravice potrošnikov je treba okrepiti in zaščititi, vključevati pa bi morale tudi večjo preglednost. Varstvo potrošnikov bi moralo zagotoviti, da lahko vsi potrošniki na področju Skupnosti izkoristijo prednosti konkurenčnega trga. Pravice potrošnikov bi morale uveljavljati države članice ali regulativni organi, kadar država članica tako določi.
- (49) Potrošnikom bi morale biti na voljo jasne in razumljive informacije o njihovih pravicah v zvezi z energetskega sektorjem. Komisija bi morala po posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, potrošniškimi organizacijami in podjetji plinskega gospodarstva, vzpostaviti dostopen, uporabniku prijazen energetski kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah potrošnikov. Ta energetski kontrolni seznam bi moral biti na voljo vsem potrošnikom in javno dostopen.
- (50) Pomanjkanje energije je v Skupnosti vse večji problem. Pridržane države članice, ki tega še niso storile, bi zato morale pripraviti nacionalne akcijske načrte ali druge primerne okvire za obravnavo pomanjkanja energije, s katerimi bi zmanjšale število ljudi, ki trpijo zaradi takih razmer. V vsakem primeru bi države članice ranljivim odjemalcem morale zagotoviti potrebno oskrbo z energijo. Pri tem bi lahko na primer v okviru socialne politike uporabili celosten pristop, ukrepi pa bi lahko vključevali socialne politike ali izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanjskih objektov. Najmanj, kar bi morala direktiva omogočati, so nacionalne politike v korist ranljivih odjemalcev.
- (51) Večje varstvo potrošnikov je zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih pravnih sredstev za reševanje sporov za vse potrošnike. Države članice bi morale uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.
- (52) Moralo bi biti možno, da uvedba inteligentnih merilnih sistemov temelji na ekonomski oceni. Če bi ta ocena pokazala, da je uvedba takšnih merilnih sistemov ekonomsko sprejemljiva in stroškovno učinkovita le za potrošnike z določeno višino porabe plina, bi državam članicam moralo biti omogočeno, da to upoštevajo pri izvajanju inteligentnih merilnih sistemov.
- (53) Tržne cene bi morale dati prave pobude za razvoj omrežja.
- (54) Spodbujanje poštene konkurence in lahkega dostopa za različne dobavitelje bi moralo biti nadvse pomembno za države članice, da bodo lahko potrošniki v celoti izkoristili priložnosti, ki jih prinaša liberaliziran notranji trg z zemeljskim plinom.
- (55) Da bi prispevali k zanesljivosti oskrbe in hkrati ohranili duh solidarnosti med državami članicami, zlasti v primeru krize na področju energetske oskrbe, je pomembno, da se zagotovi okvir za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Takšno sodelovanje lahko temelji, če se države članice tako odločijo, predvsem na tržno zasnovanih mehanizmi. Sodelovanje za spodbujanje regionalne in dvostranske solidarnosti ne bi smelo pomeniti nesorazmernega bremena za udeležence na trgu ali razlikovanja med njimi.
- (56) Da bi ustvarile notranji trg z zemeljskim plinom, bi morale države članice spodbujati integracijo svojih nacionalnih trgov ter sodelovanje operaterjev sistemov na ravni Skupnosti in regionalni ravni, pa tudi integracijo izoliranih sistemov, ki povzročajo plinske otoke, ki še obstajajo v Skupnosti.
- (57) Eden glavnih ciljev te direktive bi moral biti razvoj pravega notranjega trga z zemeljskim plinom prek povezanega omrežja po vsej Skupnosti, regulativna vprašanja o čezmejnih povezavah in regionalnih trgih pa bi zato morala biti med glavnimi nalogami regulativnih organov v tesnem sodelovanju z Agencijo, kadar je ustrezno.
- (58) Zagotovitev skupnih pravil za pravi notranji trg in široko ponudbo plina bi tudi morala biti eden izmed glavnih ciljev te direktive. V ta namen bi neizkrivljene tržne cene zagotovile spodbudo za čezmejne medsebojne povezave, obenem pa dolgoročno vodile v cenovno konvergenco.
- (59) Regulativni organi bi morali prav tako zagotavljati podatke trgu, da Komisiji omogočijo, da opravlja svojo nalogo opazovanja in nadzorovanja notranjega trga z zemeljskim plinom in njegov kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni razvoj, vključno z vidiki, kot so ponudba in povpraševanje, infrastrukture za prenos in distribucijo, kakovost storitev, čezmejna trgovina, upravljanje prezasedenosti, naložbe, veleprodajne in potrošniške cene, likvidnost trga, okoljske izboljšave in izboljšanje učinkovitosti. Nacionalni regulativni organi bi morali organom za konkurenco in Komisiji poročati o državah članicah, v katerih cene ovirajo konkurenco in pravilno delovanje trga.

(60) Ker cilja te direktive, in sicer vzpostavitve popolnoma delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker ta cilj lažje doseže Skupnost, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja.

(61) Po Uredbi (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ⁽¹⁾ lahko Komisija sprejme smernice za doseganje potrebne stopnje usklajenosti. Takšne smernice, ki so zavezujoči izvedbeni ukrepi, so – tudi glede nekaterih določb te direktive – koristno sredstvo, ki ga je mogoče po potrebi hitro prilagoditi.

(62) Ukrepe, potrebne za izvajanje te direktive, bi bilo treba sprejeti v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽²⁾.

(63) Zlasti bi bilo treba Komisiji podeliti pooblastila za sprejetje potrebnih smernic za zagotovitev minimalne stopnje usklajenosti, ki je potrebna, da se doseže cilj te direktive. Ker so ti ukrepi splošnega obsega in so namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem z novimi nebitvenimi določbami, jih je treba sprejeti v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 5a Sklepa 1999/468/ES.

(64) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁾ se države članice spodbuja, da za svoje potrebe in v interesu Skupnosti izdelajo in objavijo lastne tabele, ki naj kolikor nazorno je to mogoče prikažejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos v nacionalno pravo.

(65) Glede na obseg sprememb Direktive 2003/55/ES je zaradi jasnosti in racionalnosti zaželeno, da se zadevne določbe prenovijo in z novo direktivo združijo v enotno besedilo.

(66) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih zlasti priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

VSEBINA, PODROČJE UPORABE IN OPREDELITEV POJMOV

Člen 1

Vsebina in področje uporabe

1. Ta direktiva določa skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina. Določa pravila glede organizacije in delovanja sektorja zemeljskega plina, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov.

2. Pravila, ki jih ta direktiva določa za zemeljski plin, vključno z UZP, se uporabljajo na nediskriminatoren način tudi za bioplino in plin, pridobljen iz biomase, ali druge vrste plinov, če je takšne pline tehnično mogoče varno vbrizgati v sistem zemeljskega plina in jih prek njega prenašati.

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja vsaj eno od naslednjih dejavnosti: pridobivanje, prenos, distribucija, dobava, nakup ali skladiščenje zemeljskega plina, vključno z UZP, ki je odgovorna za komercialne, tehnične in/ali vzdrževalne naloge, povezane s temi dejavnostmi, vendar ne vključuje končnih odjemalcev;

2. „pridobivalno cevovodno omrežje“ pomeni cevovod ali omrežje, uporabljeno in/ali zgrajeno kot del projekta za pridobivanje nafte ali plina ali se uporablja za prenos zemeljskega plina od enega ali več takih projektov do obrata za pripravo ali terminala ali do končnega obalnega pristajalnega terminala;

3. „prenos“ pomeni transport zemeljskega plina po omrežju, ki v glavnem zajema visokotlačne plinovode, z namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem cevovodnem omrežju in ne po delu visokotlačnih plinovoda, ki se uporablja predvsem za lokalno distribucijo zemeljskega plina, vendar ne vključuje dobave;

4. „operater prenosnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti prenosa in je odgovorna za obratovanje prenosnega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanje in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kadar je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po transportu plina;

⁽¹⁾ Glej stran 36 tega Uradnega lista.

⁽²⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

⁽³⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

5. „distribucija“ pomeni transport zemeljskega plina po lokalnih ali regionalnih plinovodnih omrežjih z namenom oskrbe odjemalcev, vendar ne vključuje dobave;
6. „operater distribucijskega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti distribucije in je odgovorna za obratovanje distribucijskega sistema, zagotavljanje njegovega vzdrževanja in po potrebi za njegov razvoj na danem območju, za medsebojne povezave z drugimi sistemi, kadar je ustrezno, in za zagotavljanje dolgoročne zmožljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji plina;
7. „dobava“ pomeni prodajo odjemalcem, vključno z nadaljnjo prodajo zemeljskega plina, vključno z UZP;
8. „dobavitelj“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave;
9. „skladišče“ pomeni objekt za skladiščenje zemeljskega plina, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno z delom obrata za UZP, ki se uporablja za skladiščenje, razen tistega dela, ki je namenjen dejavnostim pridobivanja, in razen objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
10. „operater skladiščnega sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnosti skladiščenja in je odgovorna za delovanje skladišča;
11. „obrat za UZP“ pomeni terminal, ki se uporablja za utekočinjanje zemeljskega plina, ali uvoz, raztovarjanje in ponovno uplinjanje UZP in vključuje sistemske storitve in prehodna skladišča, ki so nujni pri postopku ponovnega uplinjanja in kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem, vendar ne sme vključevati nobenega dela terminalov za UZP, ki se uporablja za skladiščenje;
12. „operater sistema za UZP“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnosti utekočinjanja zemeljskega plina ali dejavnosti uvoza, raztovarjanja in ponovnega uplinjanja UZP, in je odgovorna za upravljanje obrata za UZP;
13. „sistem“ pomeni prenosno omrežje, distribucijsko omrežje, obrat za UZP oziroma skladišče, ki je v lasti podjetja plinskega gospodarstva in/ali ki ga upravlja podjetje plinskega gospodarstva, vključno s skladiščno zmožljivostjo plinovoda in njenimi objekti, ki opravljajo sistemske storitve, ter s tistimi objekti povezanih podjetij, ki so potrebni za zagotavljanje dostopa do prenosa, distribucije in UZP;
14. „sistemske storitve“ pomenijo vse storitve, ki so nujne za zagotavljanje dostopa do in obratovanje prenosnih omrežij, distribucijskih omrežij, obratov za UZP in/ali skladišč, vključno z izravnavo obremenitve, mešanjem in vbrzganjem inertnih plinov, vendar ne vključujejo objektov, ki so rezervirani izključno za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
15. „skladiščna zmožljivost plinovoda“ pomeni skladiščenje plina s kompresijo v prenosnih in distribucijskih sistemih, vendar ne vključuje naprav, ki so rezervirane za operaterje prenosnih sistemov in izvajanje njihovih dejavnosti;
16. „povezani sistem“ pomeni več sistemov, ki so povezani drug z drugim;
17. „povezovalni plinovod“ pomeni prenosni plinovod, ki prečka ali povezuje meje dveh držav članic izključno zaradi povezave nacionalnih prenosnih omrežij teh držav članic;
18. „neposredni plinovod“ pomeni plinovod zemeljskega plina, ki dopolnjuje povezani sistem;
19. „integrirano podjetje plinskega gospodarstva“ pomeni vertikalno ali horizontalno integrirano podjetje;
20. „vertikalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje ali skupino podjetij plinskega gospodarstva, v katerih lahko nadzor izvaja ista oseba ali iste osebe, in sicer neposredno ali posredno, in v katerih podjetje ali skupina podjetij opravlja vsaj eno od dejavnosti prenosa, distribucije, UZP ali skladiščenja in vsaj eno od dejavnosti pridobivanja ali dobave zemeljskega plina;
21. „horizontalno integrirano podjetje“ pomeni podjetje, ki izvaja vsaj eno od dejavnosti pridobivanja, prenosa, distribucije, dobave ali skladiščenja zemeljskega plina in neplinsko dejavnost;
22. „povezano podjetje“ pomeni hčerinsko podjetje v smislu člena 41 Sedme direktive Sveta 83/349/EGS z dne 13. junija 1983 o konsolidiranih računovodskih izkazih ⁽¹⁾, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe, in/ali povezano podjetje v smislu člena 33(1) navedene direktive in/ali podjetje, ki pripada istim delničarjem;
23. „uporabnik sistema“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki dobavlja v sistem ali ki se ji dobavlja iz sistema;
24. „odjemalec“ pomeni trgovec ali končnega odjemalca zemeljskega plina ali podjetje plinskega gospodarstva, ki kupuje zemeljski plin;
25. „gospodinjski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo v gospodinjstvu;
26. „negospodinjski odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin, ki ni namenjen za rabo v lastnem gospodinjstvu;
27. „končni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki kupuje zemeljski plin za svojo lastno rabo;
28. „upravičeni odjemalec“ pomeni odjemalca, ki lahko kupuje plin od dobavitelja po lastni izbiri v smislu člena 37;

(1) UL L 193, 18.7.1983, str. 1.

(*) Naslov Direktive 83/349/EGS je bil prilagojen zaradi upoštevanja preštevilenja členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

29. „trgovec na debelo“ pomeni fizično ali pravno osebo razen operaterja prenosnega sistema in operaterja distribucijskega sistema, ki kupuje zemeljski plin za nadaljnjo prodajo znotraj ali zunaj sistema, kjer ima sedež;
30. „dolgoročno načrtovanje“ pomeni dolgoročno načrtovanje oskrbovalnih in prenosnih zmogljivosti podjetij plinskega gospodarstva za zadostitev povpraševanja po zemeljskem plinu iz sistema, z namenom zagotoviti raznolike dobavne vire in zanesljivo oskrbo odjemalcev;
31. „nastajajoči trg“ pomeni državo članico, v kateri je bila prva trgovska dobava v okviru prve dolgoročne pogodbe za oskrbo z zemeljskim plinom izvršena pred manj kot 10 leti;
32. „zanesljivost“ pomeni zanesljivost oskrbe z zemeljskim plinom ter tehnično varnost;
33. „nova infrastruktura“ pomeni infrastrukturo, ki ni bila dokončana do 4. avgusta 2003;
34. „pogodba o dobavi plina“ pomeni pogodbo za dobavo zemeljskega plina, ne vključuje pa izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom;
35. „izvedeni finančni instrument za trgovanje s plinom“ pomeni finančni instrument, opredeljen v točkah 5, 6 ali 7 oddelka C Priloge I k Direktivi 2004/39/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o trgih finančnih instrumentov ⁽¹⁾, če se ta instrument nanaša na zemeljski plin;
36. „nadzor“ pomeni kakršne koli pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki vsak zase ali skupaj in ob upoštevanju ustreznih dejanskih ali pravnih okoliščin omogočajo izvajanje odločilnega vpliva v podjetju, zlasti z:
- (a) lastništvom ali pravico do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja;
- (b) pravicami ali pogodbami, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali odločitve organov podjetja.

POGLAVJE II

SPLOŠNA PRAVILA ZA ORGANIZACIJO SEKTORJA

Člen 3

Obveznosti javnih storitev in varstvo odjemalcev

1. Države članice na podlagi svoje institucionalne organiziranosti in ob ustreznem upoštevanju načela subsidiarnosti zagotavljajo, da podjetja plinskega gospodarstva brez poseganja v odstavek 2 delujejo skladno z načeli te direktive z namenom oblikovanja konkurenčnega, zanesljivega in z okoljskega vidika trajnega trga z zemeljskim plinom ter teh podjetij ne diskriminirajo glede njihovih pravic ali obveznosti.

2. Ob doslednem upoštevanju ustreznih določb Pogodbe, zlasti člena 86 Pogodbe, lahko države članice v splošnem gospodarskem interesu naložijo podjetjem, ki delujejo v plinskem sektorju, obveznosti javnih storitev, ki se lahko nanašajo na zanesljivost, vključno z zanesljivostjo oskrbe, na rednost, kakovost in ceno oskrbe in na varovanje okolja, vključno z učinkovito rabo energije, energijo iz obnovljivih virov in varstvom podnebja. Take obveznosti so jasno določene, pregledne, nediskriminatorne in preverljive ter morajo podjetjem plinskega gospodarstva v Skupnosti zagotavljati enak dostop do nacionalnih potrošnikov. V zvezi z zanesljivostjo oskrbe, učinkovito rabo energije/uravnavanjem povpraševanja in za uresničitev okoljskih ciljev ter ciljev za energijo iz obnovljivih virov, navedenih v tem odstavku, lahko države članice uvedejo dolgoročno načrtovanje in pri tem upoštevajo možnost želje tretjih strani za dostop do sistema.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da zaščitijo končne odjemalce in poskrbijo zlasti za ustrezne nadzorne ukrepe za zaščito ranljivih odjemalcev. V tej zvezi vsaka država članica opredeli pojem ranljivih odjemalcev, ki se lahko nanaša na pomanjkanje energije in, med drugim, prepoved odklopa plina za te odjemalce v času krize. Države članice zagotovijo, da se pravice in obveznosti, povezane z ranljivimi odjemalci, izvajajo. Zlasti sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito končnih odjemalcev, ki so priključeni na omrežje plina na odmaknjenih območjih. Države članice lahko imenujejo zasilnega dobavitelja odjemalcem, ki so priključeni na plinsko omrežje. Zagotovijo visoko raven varstva potrošnikov, zlasti glede preglednosti pogodbenih pogojev, splošnih informacij in mehanizmov za reševanje sporov. Države članice upravičenim odjemalcem zagotovijo dejansko možnost enostavne zamenjave dobavitelja. Vsaj kar zadeva gospodinjske odjemalce, morajo ti ukrepi vključevati tudi ukrepe, navedene v Prilogi A.

4. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot so oblikovanje nacionalnih energetskega akcijskih načrtov, ki omogočajo in prejemke iz sistemov socialne varnosti, da bi zagotovile potrebno oskrbo s plinom za ranljive odjemalce ali podporo za izboljšanje energetske učinkovitosti, zato da bi obravnavale pomanjkanje energije, kadar je ugotovljeno, da ta obstaja, med drugim tudi v širšem kontekstu pomanjkanja. Ti ukrepi ne ovirajo dejanskega odprtja trga, kot je določeno v členu 37, in njegovega delovanja, o njih pa se obvesti Komisijo, kadar je primerno, v skladu z odstavkom 1 tega člena. V takšno obveščanje niso vključeni ukrepi, ki se sprejmejo v okviru splošnega sistema socialne varnosti.

5. Države članice zagotovijo, da imajo vsi odjemalci, ki so priključeni na plinsko omrežje, pravico do dobave plina na podlagi sporazuma z dobaviteljem ne glede na državo članico, v kateri je registriran, dokler spoštuje veljavna trgovinska pravila in pravila za izravnano ter ob upoštevanju zahtev oskrbe z energijo. V zvezi s tem države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bi zagotovile, da upravni postopki ne pomenijo ovire za dobavitelje, ki so že registrirani v drugi državi članici.

⁽¹⁾ UL L 145, 30.4.2004, str. 1.

6. Države članice zagotovijo, da:
- kadar želi odjemalec ob spoštovanju pogodbenih pogojev zamenjati dobavitelja, zadevni operater(ji) spremembo izvrši(jo) v treh tednih, in
 - so odjemalci upravičeni do prejemanja vseh relevantnih podatkov o porabi.

Države članice zagotovijo, da imajo vsi odjemalci, brez diskriminacije glede na stroške, vloženi trud ali čas, pravice iz točk (a) in (b).

7. Države članice uvedejo ustrezne ukrepe za izpolnitev ciljev glede socialne in gospodarske kohezije in varstva okolja, ki lahko vključujejo sredstva za boj proti podnebnim spremembam, in zanesljivosti oskrbe. Ti ukrepi lahko zajemajo zlasti zagotavljanje zadostnih gospodarskih spodbud z uporabo, kadar je ustrezno, vseh obstoječih nacionalnih instrumentov in instrumentov Skupnosti za vzdrževanje in izgradnjo potrebne omrežne infrastrukture, skupaj z zmogljivostmi za medsebojno povezovanje.

8. Za spodbujanje energetske učinkovitosti države članice, ali, kadar država članica tako določi, regulativni organ podjetjem plinskega gospodarstva močno priporočajo, naj optimizirajo porabo plina, denimo z nudenjem storitve upravljanja energije, razvojem inovativnih formul za oblikovanje cen ali uvajanjem inteligentnih merilnih sistemov ali inteligentnih omrežij, kadar je primerno.

9. Države članice zagotovijo skupne kontaktne točke, da se potrošnikom posredujejo vse potrebne informacije glede njihovih pravic, veljavne zakonodaje in metod za reševanje sporov, ki so jim na voljo v primeru spora. Te kontaktne točke so lahko vključene v splošne informacijske točke za potrošnike.

Države članice zagotovijo obstoj neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za potrošnike, za učinkovito obravnavanje pritožb in za izvensodno reševanje sporov.

10. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile določb iz člena 4 v zvezi z distribucijo, če bi uporaba teh določb pravno ali dejansko ovirala izpolnjevanje obveznosti, ki so naložene podjetjem plinskega gospodarstva splošnega gospodarskega pomena, in če to ne vpliva na razvoj trgovanja v taki meri, da bi bilo to v nasprotju z interesi Skupnosti. Interesi Skupnosti vključujejo med drugim konkurenco za upravičene odjemalce v skladu s to direktivo in členom 86 Pogodbe.

11. Države članice po tem, ko bodo začele izvajati to direktivo, obvestijo Komisijo o vseh ukrepih, ki jih sprejmejo za izpolnitev obveznosti v zvezi javnimi storitvami, vključno z varstvom potrošnikov in okolja, in o njihovem možnem vplivu na nacionalno in mednarodno konkurenco, ne glede na to, ali je zaradi

takšnih ukrepov potrebno odstopanje od določb te direktive ali ne. Komisijo nato vsaki dve leti obveščajo o vseh spremembah takšnih ukrepov, ne glede na to, ali je zaradi tega potrebno odstopanje od te direktive ali ne.

12. Komisija po posvetovanju z ustreznimi zainteresiranimi stranmi, vključno z državami članicami, nacionalnimi regulativnimi organi, potrošniškimi organizacijami in podjetji plinskega gospodarstva, vzpostavi jasen in jedrnat energetski kontrolni seznam, v katerem so navedene praktične informacije o pravicah potrošnikov. Države članice zagotovijo, da dobavitelji plina ali operaterji distribucijskega sistema v sodelovanju z regulativnim organom sprejmejo ustrezne ukrepe, da izvod energetskega kontrolnega seznama pošljejo svojim odjemalcem in zagotovijo, da je javno dostopen.

Člen 4

Postopek za izdajo dovoljenj

1. Če se za gradnjo ali obratovanje objektov za zemeljski plin zahteva dovoljenje (npr. licenca, energetska dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, izdajo dovoljenje za gradnjo oziroma obratovanje takih naprav, plinovodov in z njimi povezane opreme na svojem ozemlju, skladno z odstavki od 2 do 4. Države članice ali pristojni organ, ki ga imenujejo, lahko na isti podlagi izdajo dovoljenja za dobavo zemeljskega plina in za trgovce na debelo.

2. Države članice, ki imajo sistem dovoljenj, določijo objektivna in nediskriminatorna merila, ki jih mora izpolnjevati podjetje, ki zaprosi za dovoljenje za gradnjo oziroma upravljanje naprav za zemeljski plin ali za dovoljenje za oskrbo z zemeljskim plinom. Nediskriminatorna merila in postopki za izdajo dovoljenj se objavijo. Države članice zagotovijo, da se pri postopkih izdajanja dovoljenj za naprave, plinovode in s tem povezano opremo upošteva pomen projekta za notranji trg z zemeljskim plinom, kadar je primerno.

3. Države članice zagotovijo, da je prosilec obveščen o razlogih zavrnitve vloge za pridobitev dovoljenja ter da so ti razlogi objektivni in nediskriminatorni. Razlogi za takšno zavrnitev se sporočijo Komisiji v vednost. Države članice uvedejo postopek, ki prosilcu omogoča pritožbo zoper tako zavrnitev.

4. Za razvoj novo oskrbovanih območij in za učinkovito obratovanje nasploh ter brez poseganja v člen 38 lahko države članice zavrnejo izdajo novega dovoljenja za gradnjo in obratovanje distribucijskih plinovodnih sistemov na določenem območju, potem ko so takšni sistemi zgrajeni ali se nameravajo graditi na tem območju in če obstoječa ali načrtovana zmogljivost ni dovolj izkoriščena.

Člen 5

Spremljanje zanesljivosti oskrbe

Države članice zagotovijo spremljanje zanesljivosti oskrbe. Če države članice to ocenijo kot primerno, lahko to nalogo zaupajo regulativnim organom iz člena 39(1). Takšno spremljanje pokriva zlasti ravnotežje med ponudbo in povpraševanjem na nacionalnem trgu, raven predvidenega prihodnjega povpraševanja in razpoložljivih zalog, predvidene dodatne zmogljivosti, ki se načrtujejo ali gradijo, ter kakovost in raven vzdrževanja omrežij, kakor tudi ukrepe ob konični obremenitvi in izpadu enega ali več dobaviteljev. Pristojni organi vsako leto do 31. julija objavijo poročilo s pregledom ugotovitev, ki so rezultat spremljanja teh vprašanj, in kakršne koli sprejete ali predvidene ukrepe, ki zadevajo ta vprašanja, ter to poročilo takoj pošljejo Komisiji.

Člen 6

Regionalna solidarnost

1. Da bi zagotovili zanesljivo oskrbo na notranjem trgu z zemeljskim plinom, države članice sodelujejo z namenom spodbujanja regionalne in dvostranske solidarnosti.

2. Takšno sodelovanje vključuje razmere, katerih kratkoročna posledica so ali verjetno bodo resne motnje v dobavi, ki prizadejejo državo članico. Vključuje:

- (a) usklajevanje nacionalnih nujnih ukrepov iz člena 8 Direktive Sveta 2004/67/ES z dne 26. aprila 2004 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z zemeljskim plinom⁽¹⁾;
- (b) določitev in po potrebi razvoj ali nadgradnjo povezav za električno energijo in zemeljski plin, ter
- (c) pogoje in praktične podrobnosti za medsebojno pomoč.

3. Komisija in druge države članice so obveščene o takšnem sodelovanju.

4. Komisija lahko sprejme smernice za regionalno sodelovanje v duhu solidarnosti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

Člen 7

Spodbujanje regionalnega sodelovanja

1. Države članice kakor tudi regulativni organi sodelujejo med seboj, da bi svoje nacionalne trge povezale na eni ali več regionalnih ravneh, kar bi bil prvi korak k oblikovanju popolnoma liberaliziranega notranjega trga. Regulativni organi, kadar države

članice tako določijo, ali države članice zlasti spodbujajo in omogočajo lažje sodelovanje operaterjev prenosnih omrežij na regionalni ravni, vključno s čezmejnimi vprašanji, da bi ustvarili konkurenčen notranji trg z zemeljskim plinom, spodbujajo usklajenost svojega pravnega, regulativnega in tehničnega okvira ter podpirajo integracijo izoliranih sistemov, ki povzročajo plinske otoke, ki še obstajajo v Skupnosti. Geografska območja, na katera se nanaša to regionalno sodelovanje, vključujejo geografska območja, opredeljena v skladu s členom 12(3) Uredbe (ES) št. 715/2009. To sodelovanje lahko zajema tudi druga geografska območja.

2. Agencija sodeluje z nacionalnimi regulativnimi organi in operaterji prenosnih sistemov, da zagotovi skladnost regionalnih regulativnih okvirov in tako ustvari konkurenčen notranji trg z zemeljskim plinom. Kadar Agencija meni, da so potrebna zavezujoča pravila o takem sodelovanju, poda ustrezna priporočila.

3. Države članice z izvajanjem te direktive zagotovijo, da imajo operaterji prenosnih sistemov za dodeljevanje zmogljivosti in preverjanje zanesljivosti omrežja enega ali več integriranih sistemov na regionalni ravni, ki zajemajo dve ali več držav članic.

4. Kadar operaterji vertikalno integriranih prenosnih sistemov sodelujejo pri skupnem podjetju, ustanovljenem zaradi izvajanja sodelovanja, skupno podjetje oblikuje in izvaja program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe, ki bodo sprejeti za zagotovitev, da se prepreči diskriminatorno in protikonkurenčno ravnanje. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev cilja preprečitve diskriminatornega in protikonkurenčnega ravnanja. Odobri ga Agencija. Upoštevanje zastavljenih ciljev programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost operaterjev vertikalno integriranih prenosnih sistemov.

Člen 8

Tehnična pravila

Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice zagotovijo, da so tehnična varnostna merila določena ter da so izdelana in javnosti dostopna tehnična pravila, ki določajo minimalne tehnične projektne in obratovalne zahteve za priključitev na sistem za UZP, skladišč, drugih prenosnih in distribucijskih sistemov ter neposrednih plinovodov. Ta tehnična pravila zagotavljajo interoperabilnost sistemov ter so objektivna in nediskriminatorna. Kadar je primerno, lahko Agencija poda ustrezna priporočila, da se doseže skladnost teh pravil. Ta pravila se sporočijo Komisiji v skladu s členom 8 Direktive 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih standardov in tehničnih standardov in predpisov ter pravil o storitvah informacijske družbe⁽²⁾.

⁽¹⁾ UL L 127, 29.4.2004, str. 92.

⁽²⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

POGLAVJE III

PRENOS, SKLADIŠČENJE IN UZP

Člen 9

Ločevanje prenosnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov

1. Države članice zagotovijo, da od 3. marca 2012:
 - (a) vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema;
 - (b) ista oseba oziroma iste osebe ne smejo:
 - (i) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njima, ali
 - (ii) izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom, in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim;
 - (c) ista oseba oziroma osebe ne morejo imenovati članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu in hkrati ne smejo izvajati neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati pravic nad podjetjem, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, ter
 - (d) ista oseba ne more biti član nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, pri podjetju, ki opravlja dejavnost proizvodnje ali dobave, in hkrati pri operaterju prenosnega sistema ali prenosnem sistemu.
2. Pravice iz točk (b) in (c) odstavkov 1 vključujejo zlasti:
 - (a) pravico do izvrševanja glasovalnih pravic,
 - (b) pravico do imenovanja članov nadzornega sveta, uprave ali organov, ki pravno zastopajo podjetje, ali
 - (c) večinski delež.

3. Za namene točke (b) odstavka 1 pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave“ vključuje pojem „podjetje, ki opravlja katero koli dejavnost proizvodnje in dobave“ v smislu Direktive 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo ⁽¹⁾, pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ pa vključujeta pojma „operater prenosnega sistema“ in „prenosni sistem“ v smislu navedene Direktive.

4. Države članice lahko dovolijo odstopanja od točk (b) in (c) odstavka 1 do 3. marca 2013, če operaterji prenosnega sistema niso del vertikalno integriranega podjetja.

5. Obveznost iz točke (a) odstavka 1 tega člena se šteje za izpolnjeno, če dve ali več podjetij, ki imajo v lasti prenosne sisteme, ustanovi skupno podjetje, ki deluje kot operater zadevnih prenosnih sistemov v dveh ali več državah članicah. Nobeno drugo podjetje ne more biti del tega skupnega podjetja, razen če je bilo odobreno v skladu s členom 14 kot samostojni operater sistema ali kot neodvisni operater prenosnega sistema za namene poglavja IV.

6. Če je oseba iz točk (b), (c) in (d) odstavka 1 država članica ali drug javni organ, se dva ločena javna organa, ki izvajata nadzor nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom na eni strani in nad podjetjem, ki opravlja dejavnost na področju proizvodnje ali dobave na drugi strani, za namene izvajanja tega člena ne štejeta za isto osebo ali osebi.

7. Države članice zagotovijo, da se poslovno občutljivi podatki iz člena 16, s katerimi razpolagajo operater prenosnega sistema, ki je bil del vertikalno integriranega podjetja, in njegovo osebje, ne posredujejo podjetjem, ki opravljajo katero koli dejavnost proizvodnje ali dobave.

8. Če je na dan 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja, se država članica lahko odloči, da ne bo uporabljala odstavka 1.

V tem primeru zadevna država članica:

- (a) imenuje neodvisnega operaterja prenosnega sistema v skladu s členom 14, ali
- (b) ravna skladno z določbami poglavja IV.

9. Če je na dan 3. septembra 2009 prenosni sistem v lasti vertikalno integriranega podjetja ter obstaja ureditev, ki zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV, se država članica lahko odloči, da ne uporabi odstavka 1.

⁽¹⁾ Glej stran 55 tega Uradnega lista.

10. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 9 tega člena, se certificira v skladu s postopki iz člena 10(4), (5) in (6) te direktive ter člena 3 Uredbe (ES) št. 715/2009, v skladu s katerimi Komisija preveri, ali veljavna ureditev nedvomno zagotavlja večjo dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema kot določbe poglavja IV.

11. Vertikalno integriranemu podjetju, ki ima v lasti prenosni sistem, se v nobenem primeru ne sme preprečiti, da sprejme ukrepe za izpolnjevanje zahtev iz odstavka 1.

12. Podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, v nobenem primeru ne smejo prevzeti neposrednega ali posrednega nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterji ločenega prenosnega sistema v državah članicah, ki uporabljajo odstavek 1.

Člen 10

Imenovanje in certificiranje operaterjev prenosnih sistemov

1. Preden se podjetje odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema, se certificira v skladu s postopki iz odstavkov 4, 5 in 6 tega člena ter iz člena 3 Uredbe (ES) št. 715/2009.

2. Podjetja, ki imajo v lasti prenosni sistem in ki jih je nacionalni regulativni organ v skladu s certifikacijskim postopkom spodaj certificiral, da izpolnjujejo zahteve iz člena 9, države članice odobrijo in imenujejo za operaterje prenosnega sistema. Imenovanje operaterjev prenosnega sistema se sporoči Komisiji in objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

3. Operaterji prenosnega sistema regulativni organ obvestijo o vseh načrtovanih transakcijah, zaradi katerih bi bila lahko potrebna ponovna preučitev skladnosti z zahtevami iz člena 9.

4. Regulativni organi spremljajo, ali operaterji prenosnega sistema izpolnjujejo zahteve iz člena 9. Da zagotovi izpolnjevanje teh zahtev, začnejo certifikacijski postopek:

- (a) po prejemu obvestila s strani operaterja prenosnega sistema v skladu z odstavkom 3;
- (b) na lastno pobudo, če so seznanjeni s tem, da bi bile lahko zaradi načrtovane spremembe pravic ali vpliva nad lastniki prenosnega sistema ali operaterji prenosnega sistema kršen člen 9, ali če imajo utemeljen razlog za domnevo, da je do take kršitve že prišlo, ali
- (c) na utemeljeno zahtevo Komisije.

5. Regulativni organi sprejmejo odločitev glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema ali od datuma zahteve Komisije. Po preteku tega roka se šteje, da je bilo certificiranje odobreno. Izrecna odločitev ali tihi pristanek regulativnega organa lahko začne učinkovati šele po zaključku postopka iz odstavka 6.

6. Izrecno odločitev ali tihi pristanek v zvezi s certificiranjem operaterja prenosnega sistema regulativni organ takoj posreduje Komisiji, skupaj z vsemi zadevnimi podatki, ki se nanašajo na odločitev. Komisija postopa v skladu s postopkom iz člena 3 Uredbe (ES) št. 715/2009.

7. Regulativni organi in Komisija lahko od operaterjev prenosnega sistema in podjetij, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, zahtevajo vse informacije, ki jih potrebujejo za izvajanje svojih nalog iz tega člena.

8. Regulativni organi in Komisija poskrbijo za zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

Člen 11

Certificiranje v zvezi s tretjimi državami

1. Če certificiranje zahteva lastnik prenosnega sistema ali operater prenosnega sistema, ki ga nadzoruje oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav, regulativni organ o tem obvesti Komisijo.

Regulativni organ tudi nemudoma obvesti Komisijo o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

2. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o kakršnih koli okoliščinah, zaradi katerih bi oseba ali osebe iz tretje države ali tretjih držav lahko pridobile nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema.

3. Regulativni organ sprejme osnutek odločitve glede certificiranja operaterja prenosnega sistema v štirih mesecih od datuma obvestila s strani operaterja prenosnega sistema. Certificiranje se zavrne, če:

- (a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9, ter
- (b) regulativnemu organu ali drugemu pristojnemu organu, ki ga je imenovala država članica, ni bilo dokazano, da odobritev certificiranja ne bo ogrozila zanesljivosti oskrbe države članice in Skupnosti z energijo. Pri preučitvi tega vprašanja regulativni ali drugi imenovani pristojni organ upošteva:

- (i) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe z energijo;
- (ii) pravice in obveznosti držav članic do te tretje države, ki izhajajo iz sporazumov, sklenjenih z njo, če so v skladu s pravom Skupnosti, in
- (iii) druge posebne lastnosti primera in zadevne tretje države.

4. Regulativni organ Komisijo nemudoma seznaniti z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami v zvezi z njo.

5. Država članica zagotovi, da regulativni organ in/ali imenovani pristojni organ iz točke (b) odstavka 3 pred sprejetjem odločitve regulativnega organa o certificiranju Komisijo zaprosi za mnenje o tem, ali:

- (a) zadevni subjekt izpolnjuje zahteve iz člena 9, in
- (b) lahko odobritev certificiranja ogrozi zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo.

6. Komisija zahtevo iz odstavka 5 preuči takoj po prejemu. Komisija v dveh mesecih po prejemu zahteve izda mnenje nacionalnemu regulativnemu organu ali imenovanemu pristojnemu organu, če je ta zaprosil za mnenje.

Komisija lahko pri pripravi mnenja zaprosi za stališče Agencijo, državo članico in zainteresirane strani. V tem primeru se dvomesečni rok podaljša še za dva meseca.

Če Komisija v roku iz prvega in drugega pododstavka ne izda mnenja, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

7. Pri ocenjevanju, ali bo nadzor osebe ali oseb iz tretje države ali tretjih držav ogrozil zanesljivost oskrbe Skupnosti z energijo, Komisija upošteva:

- (a) posebne lastnosti primera in zadevne tretje države ali tretjih držav ter
- (b) pravice in obveznosti Skupnosti v zvezi s to tretjo državo ali tretjimi državami, ki izhajajo iz mednarodnega prava ter iz sporazumov, sklenjenih z eno ali več tretjimi državami, katerih podpisnica je Skupnost in ki obravnavajo zanesljivost oskrbe.

8. Nacionalni regulativni organ sprejme končno odločitev o certificiranju v dveh mesecih po izteku roka iz odstavka 6. Nacionalni regulativni organ pri sprejetju končne odločitve v čim večji meri upošteva mnenje Komisije. Države članice imajo v vsakem primeru pravico, da certificiranje zavrnejo, če menijo, da bi njegova odobritev ogrozila zanesljivost oskrbe te ali druge države članice z energijo. Če je država članica za oceno točke (b) odstavka 3 imenovala drugi pristojni organ, lahko od nacionalnega regulativnega organa zahteva, da sprejme končno odločitev v skladu z oceno tega pristojnega organa. Končna odločitev regulativnega organa in mnenje Komisije se objavita skupaj. Kadar končna odločitev razlikuje od mnenja Komisije, država članica skupaj s to odločitvijo pripravi in objavi razloge za to odločitev.

9. Nobena določba v tem členu ne sme vplivati na pravico držav članic, da v skladu z zakonodajo Skupnosti izvajajo nacionalni pravni nadzor, da bi tako zaščitile legitimne interese javne varnosti.

10. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek za uporabo tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitnih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

11. Ta člen se z izjemo točke (a) odstavka 3 tega člena uporablja tudi za države članice, za katere velja odstopanje iz člena 49.

Člen 12

Imenovanje operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetja plinskega gospodarstva, ki ima v lasti skladišča ali obrate za UZP, da imenuje enega ali več operaterjev skladiščnih sistemov in sistemov za UZP za obdobje, ki ga določijo države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarskega ravnotežja.

Člen 13

Naloge operaterjev prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP

1. Vsak operater prenosnega sistema, skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP:

- (a) za zagotovitev odprtega trga obratuje z varnimi, zanesljivimi in učinkovitimi napravami za prenos, skladiščenje in/ali obrate za UZP, jih vzdržuje in razvija glede na gospodarske razmere, ter pri tem ustrezno pozornost namenja okolju in zagotovi ustrezne načine za izpolnitev obveznosti storitev;

- (b) ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij;
- (c) posreduje kateremu koli drugemu operaterju prenosnega sistema, operaterju skladiščnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju distribucijskega sistema dovolj informacij, da se lahko zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki bo združljiv z varnim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema, in
- (d) uporabnikom sistema zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema.

2. Vsak operater prenosnega sistema vzpostavi zadostno čezmejno zmogljivost za vključitev evropske prenosne infrastrukture, prilagojene vsem ekonomsko razumnim in tehnično izvedljivim zahtevam po zmogljivosti, upošteva zanesljivo oskrbo s plinom.

3. Pravila, ki jih operaterji prenosnih sistemov sprejmejo za izravnano v prenosnem sistemu plina, skupaj s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema v njihovem omrežju za povzročanje energetskega neravnotežja, so objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, skupaj s pravili in tarifami operaterjev prenosnega sistema za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov v skladu z načini, združljivimi s členom 41(6), in se objavijo.

4. Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice lahko od operaterjev prenosnih sistemov zahtevajo, da izpolnjujejo minimalne standarde glede vzdrževanja in razvoja prenosnih sistemov, tudi glede zmogljivosti za medsebojno povezovanje.

5. Operaterji prenosnih sistemov nabavljajo energijo, ki jo potrebujejo za opravljanje svojih dejavnosti, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih.

Člen 14

Samostojni operaterji sistemov

1. Če je prenosni sistem na dan 3. septembra 2009 v lasti vertikalno integriranega podjetja, se lahko države članice odločijo, da ne uporabijo člena 9(1) in imenujejo samostojnega operaterja sistema na predlog lastnika prenosnega sistema. Takšno imenovanje mora potrditi Komisija.

2. Države članice lahko samostojnega operaterja sistema odobrijo in imenujejo samo pod naslednjimi pogoji:

- (a) kandidat za operaterja je dokazal, da izpolnjuje zahteve iz člena 9(1)(b), (c) in(d);

- (b) kandidat za operaterja je dokazal, da ima na voljo zahtevana finančna sredstva ter tehnične, fizikalne in človeške vire, da lahko opravlja naloge iz člena 13;

- (c) kandidat za operaterja se je obvezal, da se bo držal 10-letnega razvojnega načrta omrežja, ki ga spremlja regulativni organ;

- (d) lastnik prenosnega sistema je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz odstavka 5. V ta namen predloži vse osnutke pogodbenih dogovorov s podjetjem kandidatom in katerim koli drugim zadevnim subjektom, in

- (e) kandidat za operaterja je dokazal sposobnost, da izpolnjuje svoje obveznosti iz Uredbe (ES) št. 715/2009, vključno s sodelovanjem operaterjev prenosnega sistema na evropski in regionalni ravni.

3. Podjetja, ki so jih nacionalni regulativni organi certificirali, da izpolnjujejo zahteve iz členov 11 in odstavka 2 tega člena, države članice odobrijo in imenujejo za samostojne operaterje sistemov. Uporablja se certifikacijski postopek bodisi iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. 715/2009 bodisi iz člena 11 te direktive.

4. Vsak samostojni operater sistema je odgovoren za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani, tudi za pobiranje plačil za dostop in prezasedenost, upravljanje, vzdrževanje in razvoj prenosnega sistema, z načrtovanjem naložb pa tudi zagotavlja, da je sistem dolgoročno sposoben zadostiti razumnemu povpraševanju. Pri razvoju prenosnega sistema je samostojni operater sistema odgovoren za načrtovanje (tudi za postopek izdaje energetskega dovoljenja), izgradnjo in začetek obratovanja novih zmogljivosti. V ta namen samostojni operater sistema deluje kot operater prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Lastniki prenosnega sistema niso odgovorni za odobritev in upravljanje dostopa tretjih strani ali za načrtovanje naložb.

5. Če je bil imenovan samostojni operater sistema, lastnik prenosnega sistema:

- (a) ustrezno sodeluje s samostojnim operaterjem sistema, ga podpira pri izvajanju njegovih nalog in mu pri tem zlasti zagotavlja vse potrebne informacije;

- (b) financira naložbe, za katere se odloči samostojni operater sistema in jih potrdi regulativni organ, ali da soglasje, da jih financira katera druga zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema. Tako financiranje mora odobriti regulativni organ, ki se pred odobritvijo posvetuje z lastnikom prenosnega sistema in drugimi zainteresiranimi stranmi;

- (c) zagotavlja kritje obveznosti v zvezi s sredstvi omrežja, razen obveznosti v zvezi z nalogami samostojnega operaterja sistema, in
- (d) zagotavlja jamstva za lažje financiranje širitve omrežja, razen naložb, pri katerih je v skladu s točko (b) dal soglasje, da jih financira katera koli zainteresirana stran, tudi samostojni operater sistema.

6. V tesnem sodelovanju z regulativnim organom se ustreznemu nacionalnemu organu za konkurenco podelijo vsa ustrezna pooblastila za učinkovito spremljanje, ali lastnik prenosnega sistema izpolnjuje obveznosti iz odstavka 5.

Člen 15

Ločevanje lastnikov prenosnih sistemov in operaterjev skladiščnih sistemov

1. Lastnik prenosnega sistema, za katerega je bil imenovan samostojni operater sistema, in operater skladiščnega sistema, ki so del vertikalno integriranega podjetja, so neodvisni od drugih dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo in skladiščenjem, vsaj kar zadeva pravno obliko, organizacijo in sprejemanje odločitev.

Ta člen se uporablja samo za objekte za skladiščenje, ki so tehnično in/ali gospodarsko potrebni za zagotavljanje učinkovitega dostopa do sistema za oskrbo odjemalcev v skladu s členom 33.

2. Za zagotovitev neodvisnosti lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema iz odstavka 1 veljajo naslednja minimalna merila:

- (a) osebe, ki so odgovorne za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so neposredno ali posredno odgovorni za vsakodnevno pridobivanje in dobavo zemeljskega plina;
- (b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, odgovornih za vodenje lastnika prenosnega sistema in operaterja skladiščnega sistema, upoštevajo na način, ki jim omogoči neodvisno delovanje;
- (c) operater skladiščnega sistema ima, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejansko pravico odločanja o sredstvih, ki so potrebna za upravljanje, vzdrževanje in razvoj objektov za skladiščenje. To ne izključuje obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov za zaščito pravice matičnega podjetja do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi z donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki

ga posredno ureja člen 41(6). To matičnemu podjetju omogoča predvsem potrditev letnega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta operaterja skladiščnega sistema in določitev splošnih omejitev stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice dajanja navodil za vsakodnevne operacije ali za posamezne odločitve o gradnji ali nadgradnji objektov za skladiščenje, ki ne presegajo pogojev potrjenega finančnega načrta ali drugega enakovrednega instrumenta in

- (d) lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema oblikujeta program za zagotovitev skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotavljata ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za zagotavljanje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Oseba ali organ, ki je odgovoren za spremljanje izvajanja programa za zagotovitev skladnosti, pošlje regulativnemu organu letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi.

3. Komisija lahko sprejme smernice, ki naj bi zagotovile, da lastnik prenosnega sistema in operater skladiščnega sistema dosledno in učinkovito izpolnjujeta odstavke 2 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

Člen 16

Zaupnost podatkov, ki velja za operaterje prenosnih sistemov in lastnike prenosnih sistemov

1. Brez poseganja v člen 30 ali druge pravne dolžnosti razkritja podatkov vsak operater prenosnega sistema, operater skladiščnega sistema in/ali sistema za UZP ter vsak lastnik prenosnega sistema varuje tajnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih dobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in preprečuje diskriminatorno razkrivanje poslovno koristnih podatkov o svojih dejavnostih. Predvsem pa ne razkriva poslovno občutljivih podatkov drugim delom podjetja, razen če je to potrebno za izvedbo poslovne transakcije. Zaradi doslednega spoštovanja pravil o ločevanju podatkov države članice zagotovijo, da lastnik prenosnega sistema, in v primeru operaterja kombiniranega sistema tudi operater distribucijskega sistema, ter ostali deli podjetja nimajo skupnih služb, kot so skupne pravne službe, z izjemo izključno upravnih služb ali služb za informacijsko tehnologijo.

2. Operater prenosnega sistema, operaterji skladiščnih sistemov in/ali operaterji sistemov za UZP pri prodaji ali nabavi zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne zlorablja poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani v okviru zagotavljanja dostopa do sistema ali pogajanja o njem.

3. Podatki, potrebni za učinkovito konkurenco in uspešno delovanje trga, se javno objavijo. Ta obveznost ne posega v varovanje poslovno občutljivih podatkov.

POGLAVJE IV

NEODVISNI OPERATER PRENOSNEGA SISTEMA

Člen 17

Sredstva, oprema, osebje in identiteta

1. Operaterji prenosnih sistemov imajo vse človeške, tehnične, fizične in finančne vire, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti po tej direktivi in opravljanje dejavnosti prenosa zemeljskega plina, zlasti:

- (a) sredstva, potrebna za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno s prenosnim sistemom, so v lasti operaterja prenosnega sistema;
- (b) osebje, potrebno za dejavnost prenosa zemeljskega plina, vključno z opravljanjem vseh nalog družbe, je zaposleno pri operaterju prenosnega sistema;
- (c) noben del vertikalno integriranega podjetja ne sme drugemu delu podjetja dajati v najem svojega osebja ali zanj opravljati storitev ali najemati osebja, zaposlenega v drugem delu tega podjetja, ali opravljati storitev, ki jih opravlja drugi del podjetja. Operater prenosnega sistema pa lahko opravlja storitev za vertikalno integrirano podjetje, če:
 - (i) opravljanje teh storitev ni diskriminatorno do uporabnikov sistema, je vsem uporabnikom sistema na voljo pod enakimi pogoji, pogoji pa ne omejujejo, izkrivljajo ali onemogočajo konkurenco pri proizvodnji ali dobavi, in
 - (ii) je pogoje za opravljanje storitev odobril regulativni organ;
- (d) brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 vertikalno integrirano podjetje operaterju prenosnega sistema da na voljo ustrezne finančne vire za prihodnje naložbene projekte in/ali za nadomestitev obstoječih sredstev v zadostnem času in na ustrezno zahtevo operaterja prenosnega sistema.

2. Dejavnost prenosa zemeljskega plina vključuje poleg tistih iz člena 13 vsaj še naslednje naloge:

- (a) zastopanje operaterja prenosnega sistema ter stike s tretjimi stranmi in regulativnimi organi;

- (b) zastopanje operaterja prenosnega sistema v Evropski mreži operaterjev prenosnih sistemov za plin („ENTSO za plin“);
- (c) podeljevanje in upravljanje dostopa za tretje strani, pri čemer ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema;
- (d) pobiranje vseh plačil v zvezi s prenosnim sistemom, tudi plačil za dostop in plačil za izravnavo za sistemske storitve, kot je obdelava plina, nakup storitev (stroški izravnave, energija za izgube);
- (e) obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, učinkovitega in ekonomičnega prenosnega sistema;
- (f) načrtovanje naložb za zagotovitev dolgoročne zmogljivosti sistema, da zadosti razumnemu povpraševanju, in zanesljivosti oskrbe;
- (g) vzpostavitev ustreznih mešanih družb, tudi z enim ali več operaterji prenosnih sistemov, izmenjava plina in drugimi ustreznimi akterji za napredek pri vzpostavljanju regionalnih trgov ali olajšanje procesa liberalizacije, ter
- (h) vse skupne storitve, tudi pravne, računovodske in informacijske.

3. Operaterji prenosnih sistemov imajo pravno obliko družbe, kakor je določeno v členu 1 Direktive Sveta 68/151/EGS ⁽¹⁾.

4. Operater prenosnega sistema v celostni podobi svojega podjetja, komunikacijah, trženju blagovne znamke in objektih ne ustvarja zmede v zvezi z ločeno identiteto vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

5. Operater prenosnega sistema ne deli sistemov ali opreme informacijske tehnologije, fizičnih objektov in sistemov za varnostni dostop z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja niti ne uporablja istih svetovalcev ali zunanjih izvajalcev za sisteme ali opremo informacijske tehnologije in sisteme za varnostni dostop.

6. Računovodske izkaze operaterja prenosnega sistema revidira revizor, ki ne revidira vertikalno integriranega podjetja ali katerega koli njegovega dela.

Člen 18

Neodvisnost operaterja prenosnega sistema

1. Brez poseganja v odločitve nadzornega organa iz člena 20 ima operater prenosnega sistema:

- (1) Prva direktiva Sveta 68/151/EGS z dne 9. marca 1968 o uskladitvi zaščitnih ukrepov za varovanje interesov družbenikov in tretjih oseb, ki jih države članice zahtevajo od gospodarskih družb v skladu z drugim odstavkom člena 58 Pogodbe, zato da se oblikujejo zaščitni ukrepi z enakim učinkom v vsej Skupnosti (UL L 65, 14.3.1968, str. 8).

(a) neodvisno od vertikalno integriranega podjetja dejanske pravice sprejemanja odločitev v zvezi s sredstvi, potrebnimi za obratovanje, vzdrževanje ali razvoj omrežja, in

(b) pooblastilo za pridobivanje denarja na trgu kapitala, zlasti z izposojanjem in povečanjem kapitala.

2. Operater prenosnega sistema vedno ravna tako, da zagotovi, da ima sredstva, potrebna za ustrezno in učinkovito opravljanje prenosa ter za razvoj in vzdrževanje učinkovitega, varnega in ekonomskega prenosnega sistema.

3. Hčerinska podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, nimajo neposredno ali posredno v lasti delnic operaterja prenosnega sistema. Operater prenosnega sistema nima neposredno ali posredno v lasti delnic nobenega hčerinskega podjetja vertikalno integriranega podjetja, ki se opravljajo dejavnost proizvodnje ali dobave, ter ne prejema dividend tega hčerinskega podjetja in nima drugih finančnih koristi od tega podjetja.

4. Splošna struktura upravljanja in statut družbe operaterja prenosnega sistema zagotavljata dejansko neodvisnost operaterja prenosnega sistema v skladu s tem poglavjem. Vertikalno integrirano podjetje ne določa, neposredno ali posredno, konkurenčnega ravnanja operaterja prenosnega sistema pri njegovih vsakodnevnih dejavnostih in upravljanju omrežja ali pri dejavnostih, potrebnih za pripravo desetletnega načrta za razvoj omrežja na podlagi člena 22.

5. Operaterji prenosnih sistemov pri opravljanju svojih nalog iz členov 13 in 17(2) te direktive ter pri upoštevanju člena 13(1), člena 14(1)(a), člena 16(2), (3) in (5), člena 18(6) ter člena 21(1) Uredbe (ES) št. 715/2009 različne osebe ali subjekte obravnavajo brez diskriminacije ter ne omejujejo, izkrivljajo ali preprečujejo konkurence na področju proizvodnje ali dobave.

6. Vsi komercialni in finančni odnosi med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, tudi posojila operaterja prenosnega sistema vertikalno integriranemu podjetju, so v skladu s tržnimi pogoji. Operater prenosnega sistema vodi natančno evidenco takšnih komercialnih in finančnih odnosov ter regulativnemu organu na zahtevo omogoči dostop do njih.

7. Operater prenosnega sistema regulativnemu organu predloži v odobritev vse komercialne in finančne sporazume z vertikalno integriranim podjetjem.

8. Operater prenosnega sistema obvesti regulativni organ o finančnih virih iz člena 17(1)(d), ki so na voljo za prihodnje naložbene projekte in/ali nadomestilo obstoječih sredstev.

9. Vertikalno integrirano podjetje se vzdrži vsakršnih dejanj, ki bi operaterja prenosnega sistema ovirala pri izpolnjevanju obveznosti iz tega poglavja ali nanj vplivala, ter od operaterja prenosnega sistema ne zahteva, da mora od vertikalno integriranega podjetja pridobiti dovoljenje za izpolnjevanje teh obveznosti.

10. Zadevna država članica odobri in imenuje za operaterja prenosnega sistema podjetje, ki ga je regulativni organ certificiral kot skladno z zahtevami tega poglavja. Uporablja se bodisi certifikacijski postopek iz člena 10 te direktive in člena 3 Uredbe (ES) št. 715/2009 ali člena 11 te direktive.

Člen 19

Neodvisnost osebja in upravljanje operaterja prenosnega sistema

1. Odločitve v zvezi z imenovanjem in ponovnim imenovanjem, delovnimi razmerami, plačilom in prenehanjem mandata oseb, odgovornih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema sprejema nadzorni organ operaterja prenosnega sistema, imenovan v skladu s členom 20.

2. Regulativni organ je obveščen o identiteti in pogojih, ki veljajo za mandat, trajanju in prenehanju mandata oseb, ki jih za imenovanje ali ponovno imenovanje za osebe, odgovorne za izvršno upravljanje, in/ali člane uprave operaterja prenosnega sistema določi nadzorni organ, ter o razlogih za vsak predlog za prenehanje mandata. Ti pogoji in odločitve iz odstavka 1 postanejo zavezujoči le, če jim regulativni organ v treh tednih po obvestilu ne nasprotuje.

Regulativni organ lahko nasprotuje odločitvam iz odstavka 1:

(a) če se pojavijo dvomi o strokovni neodvisnosti imenovane osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člana uprave ali

(b) v primeru predčasnega prenehanja mandata, če se pojavijo dvomi o upravičenosti takšnega predčasnega prenehanja.

3. V obdobju treh let pred imenovanjem osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere velja ta odstavek, niso imeli nobene strokovne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa ali poslovnega odnosa z vertikalno integriranim podjetjem ali katerim koli njegovim delom ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem, razen z operaterjem prenosnega sistema.

4. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter zaposleni pri operaterju prenosnega sistema nimajo nobene druge poklicne funkcije ali odgovornosti, neposrednega ali posrednega interesa v nobenem drugem delu vertikalno integriranega podjetja ali poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

5. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave ter uslužbenci operaterja prenosnega sistema nimajo neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in od njega ne dobivajo nobenih finančnih koristi. Njihovo plačilo ni odvisno od dejavnosti ali rezultatov vertikalno integriranega podjetja, ki niso operater prenosnega sistema.

6. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema imajo v primeru predčasnega konca svojega mandata zagotovljeno dejansko pravico do pritožbe pri regulativnemu organu.

7. Osebe, odgovorne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema vsaj štiri leta po koncu svojega mandata pri operaterju prenosnega sistema nimajo poklicne funkcije, odgovornosti ali interesa v nobenem delu vertikalno integriranega podjetja, ki ni operater prenosnega sistema, in nimajo poslovnega odnosa z njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

8. Odstavek 3 se uporablja za večino oseb, pristojnih za upravljanje, in/ali članov uprave operaterja prenosnega sistema.

Osebe, pristojne za upravljanje, in/ali člani uprave operaterja prenosnega sistema, za katere ne velja odstavek 3, ne opravljajo nobene vodstvene ali druge pomembne dejavnosti v vertikalno integriranem podjetju vsaj šest mesecev pred njihovim imenovanjem.

Prvi pododstavek tega odstavka ter odstavki 4 do 7 se uporabljajo za vse osebe, ki skrbijo za izvršno upravljanje, in za tiste, ki tem osebam neposredno poročajo o zadevah, povezanih z obratovanjem, vzdrževanjem in razvojem omrežja.

Člene 20

Nadzorni organ

1. Operater prenosnega sistema ima nadzorni organ, ki je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki lahko bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev v okviru operaterja prenosnega sistema, zlasti odločitev v zvezi z odobritvijo letnih in dolgoročnejših finančnih načrtov, stopnjo zadolževanja operaterja prenosnega sistema in zneskom dividend, ki se razdelijo delničarjem. Odločitve, ki so v pristojnosti nadzornega organa, ne vključujejo odločitev, povezanih z vsakodnevnimi dejavnostmi operaterja prenosnega sistema in upravljanjem omrežja in z dejavnostmi, ki so potrebne za pripravo 10-letnega razvojnega načrta omrežja v skladu s členom 22.

2. Nadzorni organ sestavljajo člani, ki predstavljajo vertikalno integrirano podjetje, delničarje tretjih strani in, če tako določa ustrezna zakonodaja države članice, druge zainteresirane strani, kot so uslužbenci operaterja prenosnega sistema.

3. Prvi pododstavek člena 19(2) in člen 19(3) do (7) se uporabljajo vsaj za enega člana manj kot polovico članov nadzornega organa.

Točka (b) drugega pododstavka člena 19(2) se uporablja za vse člane nadzornega organa.

Člen 21

Program za zagotavljanje skladnosti in nadzornik za skladnost

1. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih sistemov pripravijo in izvajajo program za zagotavljanje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja, in zagotovijo ustrezno spremljanje izpolnjevanja tega programa. Program za zagotavljanje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev teh ciljev. Odobriti ga mora regulativni organ. Brez poseganja v pristojnosti nacionalnega regulatorja izvajanje programa neodvisno spremlja nadzornik za skladnost.

2. Nadzorni organ imenuje nadzornika za skladnost po odobritvi regulativnega organa. Regulativni organ lahko potrditev nadzornika za skladnost zavrne le zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti. Nadzornik za skladnost je lahko fizična ali pravna oseba. Za nadzornika za skladnost se uporablja člen 19(2) do (8).

3. Nadzornik za skladnost je zadolžen za:

- (a) spremljanje izvajanja programa za zagotavljanje skladnosti;
- (b) pripravo letnega poročila, v katerem so določeni ukrep za izvajanje programa za zagotavljanje skladnosti, ki ga predloži regulativnemu organu;
- (c) poročanje nadzornemu organu in izdajo priporočil o programu za zagotavljanje skladnosti in njegovem izvajanju;
- (d) uradno obveščanje regulativnega organa o večjih kršitvah, storjenih pri izvajanju programa za doseganje skladnosti, in
- (e) poročanje regulativnemu organu o komercialnih in finančnih odnosih med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema.

4. Nadzornik za skladnost predlagane odločitve glede naložbenega načrta ali posameznih naložb v omrežje predloži regulativnemu organu. To naredi najpozneje takrat, ko jih upravljalni organ in/ali pristojni poslovodni organ operaterja prenosnega sistema predloži nadzornemu organu.

5. Če vertikalno integrirano podjetje na generalni skupščini ali z glasovanjem članov nadzornega organa, ki ga je imenovala, prepreči sprejetje odločitve, zaradi česar se preprečijo ali zadržujejo naložbe, ki bi jih bilo v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja treba izvesti v naslednjih treh letih, nadzornik za skladnost o tem poroča regulativnemu organu, ki postopa v skladu s členom 22.

6. Pogoje, ki veljajo za mandat, oziroma zaposlitvene pogoje za nadzornika za skladnost, tudi trajanje njegovega mandata, odobri regulativni organ. S temi pogoji se zagotovi njegova neodvisnost, tudi tako, da se mu zagotovijo vsa potrebna sredstva za izpolnjevanje njegovih nalog. Nadzornik za skladnost med svojim mandatom nima nobene druge poklicne funkcije, odgovornosti ali neposrednega ali posrednega interesa v nobenem delu ali z nobenim delom vertikalno integriranega podjetja ali njegovimi delničarji s kontrolnim deležem.

7. Nadzornik za skladnost redno ustno ali pisno poroča regulativnemu organu in ima pravico do rednega ustnega ali pisnega poročanja nadzornemu organu operaterja prenosnega sistema.

8. Nadzornik za skladnost se lahko udeležuje vseh sestankov upravljalnih ali poslovodnih organov operaterja prenosnega omrežja, sestankov nadzornega organa in generalne skupščine. Nadzornik za skladnost se udeležuje vseh sestankov, na katerih se obravnavajo naslednje zadeve:

- (a) pogoji za dostop do omrežja iz Uredbe (ES) št. 715/2009, zlasti v zvezi s tarifami, storitvami, povezanimi z dostopom tretjih strani, dodeljevanjem zmogljivosti in upravljanjem prezasedenosti, preglednostjo, usklajevanjem in sekundarnimi trgi;
- (b) projekti za obratovanje, vzdrževanje in razvoj prenosnih omrežij, tudi naložbe v nove prometne povezave, povečanje zmogljivosti in izboljšanje uporabe obstoječih zmogljivosti;
- (c) nakupi ali prodaja energije, ki so potrebni za delovanje prenosnega sistema.

9. Nadzornik za skladnost spremlja, ali operater prenosnega sistema izpolnjuje zahteve iz člena 16.

10. Nadzornik za skladnost ima dostop do vseh ustreznih podatkov in prostorov operaterja prenosnega sistema ter do vseh informacij, ki so potrebne za opravljanje njegove naloge.

11. Nadzorni organ lahko po predhodni odobritvi regulativnega organa razreši nadzornika za skladnost. Nadzornika za skladnost lahko razreši zaradi pomanjkanja neodvisnosti ali strokovne usposobljenosti, na predlog regulativnega organa.

12. Nadzornik za skladnost ima dostop do pisarn operaterja prenosnega sistema brez vnaprejšnjega obvestila.

Člen 22

Razvoj omrežja in pristojnosti glede naložbenih odločitev

1. Operaterji prenosnih sistemov vsako leto po posvetovanju z vsemi ustreznimi zainteresiranimi stranmi regulativnemu organu predložijo 10-letni razvojni načrt omrežja, ki temelji na obstoječi in predvideni ponudbi in povpraševanju. Ta razvojni načrt vsebuje učinkovite ukrepe za zagotovitev ustreznosti sistema in zanesljivosti oskrbe.

2. 10-letni razvojni načrt omrežja zlasti:

(a) za udeležence na trgu opredeli pglavitne infrastrukture za prenos, ki jih je treba v naslednjih desetih letih zgraditi ali posodobiti;

(b) vsebuje vse že sprejete naložbe in opredeli nove, ki jih je treba izvesti v naslednjih treh letih ter

(c) zagotovi časovni okvir za vse naložbene projekte.

3. Operater prenosnega sistema pri pripravi 10-letnega razvojnega načrta omrežja oblikuje tudi razumne predpostavke o razvoju proizvodnje, oskrbe, porabe in izmenjav z drugimi državami, pri tem pa upošteva naložbene načrte za regionalna omrežja in omrežja, ki pokrivajo celotno Skupnost, ter naložbene načrte za skladišča in obrate za ponovno uplinjanje UZP.

4. Regulativni organ se o 10-letnem razvojnem načrtu omrežja posvetuje z vsemi dejanskimi in možnimi uporabniki sistema, in sicer na odprt in pregleden način. Od oseb ali podjetij, ki izjavijo, da so možni uporabniki sistema, se lahko zahteva, da svoje trditve utemeljijo. Regulativni organ objavi rezultate posvetovalnega postopka in zlasti možne potrebe po naložbah.

5. Regulativni organ preuči, ali 10-letni razvojni načrt omrežja pokriva vse potrebe po naložbah, ki so bile opredeljene v posvetovalnem postopku, in ali je ta v skladu z nezavezujočim 10-letnim razvojnim načrtom omrežja za celotno Skupnost (razvojni načrt omrežja za Skupnost) iz člena 8(3)(b) Uredbe

(ES) št. 715/2009. Če obstajajo kakršni koli dvomi glede skladnosti z razvojnim načrtom omrežja za Skupnost, se regulativni organ o tem posvetuje z Agencijo. Regulativni organ lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da spremeni svoj 10-letni razvojni načrt.

6. Regulativni organ spremlja in ocenjuje izvajanje 10-letnega razvojnega načrta omrežja.

7. V primeru, ko operater prenosnega sistema zaradi razlogov, ki niso višji razlogi in nad katerimi nima nadzora, ne izvede naložbe, ki bi jo bilo treba v skladu z 10-letnim razvojnim načrtom omrežja izvesti v naslednjih treh letih, države članice zagotovijo, da regulativni organ sprejme vsaj enega od naslednjih ukrepov in tako zagotovi, da se zadevna naložba izvede, če je še vedno pomembna na podlagi najnovejšega 10-letnega razvojnega načrta omrežja:

- (a) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da izvede zadevno naložbo, ali
- (b) organizira razpisni postopek, ki je odprt za vse vlagatelje za navedene naložbe, ali
- (c) od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme povečanje kapitala za financiranje potrebnih naložb ter neodvisnim vlagateljem omogoči, da sodelujejo pri kapitalu.

Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz točke (b) prvega pododstavka, lahko od operaterja prenosnega sistema zahteva, da sprejme eno ali več od naslednjega:

- (a) financiranje s strani katere koli tretje strani;
- (b) izgradnjo s strani katere koli tretje strani;
- (c) sam zgradi zadevne nove naprave;
- (d) sam upravlja zadevne nove naprave.

Operater prenosnega sistema vlagateljem zagotovi vse informacije, ki so potrebne za izvedbo naložbe, nove naprave poveže s prenosnim omrežjem in si na splošno v največji možni meri prizadeva, da olajša izvajanje naložbenega projekta.

Zadevne finančne dogovore odobri regulativni organ.

8. Kadar regulativni organ uporabi svoja pooblastila iz prvega pododstavka odstavka 7, stroške navedenih naložb krijejo zadevni predpisi o tarifi.

Člen 23

Pristojnosti odločanja glede priključevanja skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem

1. Operaterji prenosnih sistemov morajo vzpostaviti in objaviti pregledne in učinkovite postopke in tarife za nediskriminatorno priključevanje skladišč, obratov za ponovno uplinjanje UZP in industrijskih odjemalcev na prenosni sistem. Postopke odobri regulativni organ.

2. Operater prenosnega sistema ne sme zavrniti priključitve novega skladišča, obrata za ponovno uplinjanje UZP ali industrijskega odjemalca na podlagi morebitnih prihodnjih omejitev glede razpoložljivih zmogljivosti omrežja ali dodatnih stroškov, povezanih s potrebnim povečanjem zmogljivosti. Operater prenosnega sistema mora za novo priključitev zagotoviti zadostno vhodno in izhodno zmogljivost.

POGLAVJE V

DISTRIBUCIJA IN DOBAVA

Člen 24

Imenovanje operaterjev distribucijskih sistemov

Države članice imenujejo ali zahtevajo od podjetij, ki imajo v lasti distribucijske sisteme ali so zanje odgovorna, da imenujejo enega ali več operaterjev distribucijskih sistemov za čas, ki ga morajo določiti države članice glede na oceno učinkovitosti in gospodarsko ravnotežje, in zagotovijo, da operaterji distribucijskih sistemov delujejo v skladu s členi 25, 26 in 27.

Člen 25

Naloge operaterjev distribucijskih sistemov

1. Vsak operater distribucijskega sistema je pristojen za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema, zato da izpolnjuje razumne zahteve po distribuciji plina, ter za obratovanje, vzdrževanje in razvoj varnega, zanesljivega in učinkovitega sistema na svojem območju v ekonomsko sprejemljivih pogojih, z obveznim upoštevanjem varovanja okolja ter energetske učinkovitosti.

2. V nobenem primeru ne diskriminira med posameznimi uporabniki omrežja ali vrstami uporabnikov omrežja, posebno ne v korist svojih povezanih podjetij.

3. Vsak operater distribucijskega sistema posreduje drugim operaterjem distribucijskih sistemov, operaterju prenosnega sistema, operaterju sistema za UZP in/ali operaterju skladiščne sistema dovolj informacij, s katerimi zagotovi prenos in skladiščenje zemeljskega plina, ki sta združljiva z zanesljivim in učinkovitim obratovanjem povezanega sistema.

4. Vsak operater distribucijskega sistema posreduje uporabnikom sistema informacije, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema, pa tudi za njegovo uporabo.

5. Če je operater distribucijskega sistema odgovoren za izravnavo odstopanj distribucijskega sistema za plin, morajo biti pravila, ki jih sprejme v ta namen, vključno s pravili za zaračunavanje uporabnikom sistema za povzročanje energetskega neravnotežja, objektivna, pregledna in nediskriminatorna. Pogoji, vključno s pravili in tarifami operaterjev distribucijskih sistemov za opravljanje takšnih storitev, se določijo nediskriminatorno z upoštevanjem stroškov in v skladu z načini, združivimi s členom 41(6), ter se objavijo.

Člen 26

Ločevanje operaterjev distribucijskih sistemov

1. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, vsaj glede svoje pravne oblike, organizacije in sprejemanja odločitev. Ta pravila ne predstavljajo obveznosti po lastniškem ločevanju nad sredstvi distribucijskega sistema od vertikalno integriranega podjetja.

2. Če je operater distribucijskega sistema sestavni del vertikalno integriranega podjetja, mora biti poleg zahtev iz odstavka 1 neodvisen od drugih dejavnosti, ki niso povezane z distribucijo, glede svoje organizacije in sprejemanja odločitev. Da bi to zagotovili, se uporabljajo naslednja minimalna merila:

(a) osebe, ki so odgovorne za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, ne smejo sodelovati v organih integriranega podjetja plinskega gospodarstva, ki so posredno ali neposredno odgovorni za tekoče operacije pridobivanja, prenosa in dobave zemeljskega plina;

(b) sprejmejo se ustrezni ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se poklicni interesi oseb, pristojnih za upravljanje operaterja distribucijskega sistema, upoštevajo na način, ki zagotavlja njihovo sposobnost za neodvisno delovanje;

(c) operater distribucijskega sistema mora imeti, neodvisno od integriranega podjetja plinskega gospodarstva, dejanske pravice sprejemanja odločitev glede sredstev, ki so potrebna za obratovanje, vzdrževanje in razvoj omrežja. Operater distribucijskega sistema mora imeti za izpolnjevanje teh nalog na voljo potrebne vire, tudi človeške, tehnične, finančne in fizične vire. To ne bi smelo onemogočati obstoja ustreznih usklajevalnih mehanizmov, s katerimi se matičnemu podjetju zagotovi zaščita pravic do ekonomskega nadzora in nadzora upravljanja v zvezi donosom sredstev v hčerinskem podjetju, ki ga posredno ureja člen 41(6). To naj bi matičnemu podjetju zlasti omogočalo potrditev letnega finančnega načrta ali katerega koli drugega enakovrednega instrumenta operaterja distribucijskega sistema in določitev splošnih omejitev

stopnje zadolževanja njegovega hčerinskega podjetja. Matičnemu podjetju ne daje pravice izdajanja navodil v zvezi s tekočimi operacijami ali s posameznimi odločitvami o gradnji ali nadgradnji distribucijskih daljnovodov, ki ne presegajo omejitev v potrjenem finančnem načrtu ali v katerem koli drugem enakovrednem instrumentu, in

(d) operater distribucijskega sistema mora oblikovati program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja in zagotavlja ustrezen nadzor nad izvajanjem programa. Program za doseganje skladnosti določa posebne obveznosti, ki jih morajo zaposleni izpolniti za uresničitev tega cilja. Oseba ali organ, ki je odgovoren za nadzor nad programom za doseganje skladnosti, nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema, pošlje regulativnemu organu iz člena 39(1) letno poročilo o sprejetih ukrepih, ki se objavi. Nadzornik za skladnost operaterja distribucijskega sistema je popolnoma neodvisen in ima dostop do vseh informacij operaterja distribucijskega sistema in morebitnih povezanih podjetij, ki jih potrebuje za izpolnjevanje svojih nalog.

3. Če je operater distribucijskega sistema del vertikalno integriranega podjetja država članica zagotovi, da regulativni organi ali druga pristojna telesa spremljajo dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, tako da svoje vertikalne integracije ne more izrabljati za izkrivljanje konkurence. Zlasti se vertikalno integrirani operaterji distribucijskega sistema izogibajo temu, da bi s svojimi dejavnostmi na področju komuniciranja in trženja blagovne znamke ustvarjali zmedo v zvezi z ločeno identiteto dela vertikalno integriranega podjetja, ki se ukvarja z dobavo.

4. Države članice se lahko odločijo, da ne bodo uporabile odstavkov 1, 2 in 3 v integriranih podjetjih plinskega gospodarstva, ki oskrbujejo manj kot 100 000 odjemalcev.

Člen 27

Zahteve glede zaupnosti za operaterje distribucijskih sistemov

1. Brez poseganja v člen 30 ali druge pravne obveznosti razkritja podatkov vsak operater distribucijskega sistema varuje zaupnost poslovno občutljivih podatkov, ki jih pridobi med izvajanjem svoje poslovne dejavnosti, in prepreči, da bi se podatki o njegovih dejavnostih, ki bi lahko bili poslovno koristni, na diskriminatoren način razkrili.

2. Operaterji distribucijskih sistemov v zvezi s prodajo ali nabavo zemeljskega plina prek povezanih podjetij ne smejo zlorabljati poslovno občutljivih podatkov, pridobljenih od tretjih strani, pri zagotavljanju dostopa do sistema ali pogajanjih o njem.

Člen 28

Zaprti distribucijski sistemi

1. Države članice lahko določijo, da nacionalni regulativni organi ali drugi pristojni organi kot zaprt distribucijski sistem opredelijo sistem, ki distribuira plin na geografsko omejenem industrijskem in poslovnem območju ali območju za skupne storitve ter – brez poseganja v odstavek 4 – ne oskrbuje gospodinjskih odjemalcev, če:

- (a) so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni proces odjemalcev tega sistema integrirani, ali
- (b) če sistem distribuira plin predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njihovim povezanim podjetjem.

2. Države članice lahko določijo, da nacionalni regulativni organi operaterja distribucijskega sistema izvzamejo iz zahteve iz člena 32(1), da se te tarife ali metodologije za njihov izračun potrdijo pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 41.

3. Če se izvzetje odobri na podlagi odstavka 2, se veljavne tarife ali metodologije za njihov izračun pregledajo in potrdijo v skladu s členom 41 na zahtevo uporabnika zaprtega distribucijskega sistema.

4. Če distribucijski sistem postransko uporablja majhno število gospodinjstev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom distribucijskega sistema, nahajajo pa se na območju, ki ga oskrbuje zaprt distribucijski sistem, to ne sme preprečiti dodelitve izvzetja na podlagi odstavka 2.

Člen 29

Operater kombiniranega sistema

Člen 26(1) ne preprečuje delovanja operaterja kombiniranega sistema prenosa, UPZ, skladiščenja in distribucije, če ta operater deluje v skladu s členom 9(1) ali členoma 14 in 15 ali poglavjem IV ali zanj velja člen 49(6).

POGLAVJE VI

LOČEVANJE IN PREGLEDNOST RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Člen 30

Pravica do vpogleda v računovodske izkaze

1. Države članice ali pristojni organ, ki ga za to imenujejo, vključno z regulativnimi organi iz člena 39(1) in organi za reševanje sporov iz člena 34(3), imajo pravico do vpogleda v računovodske izkaze podjetij plinskega gospodarstva, kakor je določeno v členu 31, če jih potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

2. Države članice in imenovani pristojni organi, vključno z regulativnimi organi iz člena 39(1) in organi za reševanje sporov, varujejo zaupnost poslovno občutljivih podatkov. Države članice lahko predvidijo razkritje takšnih podatkov, če jih pristojni organi potrebujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.

Člen 31

Ločevanje računovodskih izkazov

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da bodo računovodski izkazi podjetij plinskega gospodarstva skladni z odstavki 2 do 5 tega člena. Kadar podjetja plinskega gospodarstva izkoristijo možnost odstopanja od te določbe na podlagi člena 49(2) in (4), v skladu s tem členom vodijo vsaj svoje notranje izkaze.

2. Podjetja plinskega gospodarstva ne glede na sistem lastništva ali pravno obliko pripravijo, predložijo v revizijo in objavijo svoje letne računovodske izkaze v skladu z določbami nacionalne zakonodaje o letnih računovodskih izkazih družb z omejeno odgovornostjo, sprejetimi na podlagi Četrte direktive Sveta 78/660/EGS z dne 25. julija 1978 o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb, ki temelji na členu 44(2)(g) (*) Pogodbe (1).

Podjetja, ki zakonsko niso zavezana objavljati svojih letnih računovodskih izkazov, morajo njihovo kopijo hraniti na svojem sedežu, tako da je na voljo javnosti.

3. Podjetja plinskega gospodarstva v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za svoje prenosne, distribucijske, UZP in skladiščne dejavnosti, kot bi se to od njih zahtevalo, če bi te dejavnosti opravljala ločena podjetja, da se prepreči diskriminacija, navzkrižno subvencioniranje in izkrivljanje konkurence. Vodijo tudi računovodske izkaze, ki so lahko konsolidirani, za druge plinske dejavnosti, ki niso povezane s prenosom, distribucijo, UZP ali skladiščenjem. Do 1. julija 2007 vodijo ločene računovodske izkaze za dejavnosti dobave upravičenim odjemalcem in dejavnosti dobave neupravičenim odjemalcem. V računovodskih izkazih navedejo prihodek iz lastništva prenosnega ali distribucijskega omrežja. Po potrebi vodijo konsolidirane računovodske izkaze za neplinske dejavnosti. Notranji računovodski izkazi morajo za vsako dejavnost vključiti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

4. Pri reviziji iz odstavka 2 se zlasti preveri upoštevanje zahteve glede izogibanja diskriminaciji in navzkrižnemu subvencioniranju iz odstavka 3.

(*) Naslov Direktive 78/660/EGS je bil prilagojen zaradi upoštevanja preštevila členov Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti v skladu s členom 12 Amsterdamske pogodbe; prvotno napotilo se je nanašalo na člen 54(3)(g).

(1) UL L 222, 14.8.1978, str. 11.

5. Brez poseganja v veljavna nacionalna računovodska pravila podjetja v svojih internih računovodstvih opredelijo pravila za razporejanje sredstev in obveznosti, porabe in dobička, ter za amortiziranje, ki jih upoštevajo pri pripravi ločenih računovodskih izkazov iz odstavka 3. Ta interna pravila se lahko spremenijo samo v izjemnih primerih. Take spremembe se navedejo in ustrezno utemeljijo.

6. Letni računovodski izkazi morajo v pojasnilih prikazati vse posle določenega obsega, opravljene s povezanimi podjetji.

POGLAVJE VII

ORGANIZIRANJE DOSTOPA DO SISTEMA

Člen 32

Dostop tretjih strani do sistema

1. Države članice poskrbijo, da se za vse upravičene odjemalce, skupaj z dobavnimi podjetji, uvede sistem dostopa tretjih strank do prenosnega in distribucijskega sistema ter sistema za UZP na podlagi objavljenih tarif, ki se izvaja objektivno in nediskriminatorno med uporabniki sistema. Države članice zagotovijo, da te tarife ali metodologije za njihov izračun pred začetkom njihove veljavnosti v skladu s členom 41 potrdi regulativni organ iz člena 39(1) in da se te tarife – in metodologije za njihov izračun, če se potrditev nanaša samo nanje – objavijo pred začetkom njihove veljavnosti.

2. Operaterji prenosnih sistemov imajo dostop do omrežja drugih operaterjev prenosnih sistemov, če je to potrebno zaradi opravljanja njihovih dejavnosti, med drugim v zvezi s prenosom prek meja.

3. Določbe te direktive ne preprečujejo sklepanja dolgoročnih pogodb, če le-te izpolnjujejo predpise Skupnosti o konkurenci.

Člen 33

Dostop do skladišč

1. Za organiziranje dostopa do skladiščnih objektov in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar je zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema nujna zaradi oskrbe odjemalcev iz tehničnih in/ali ekonomskih razlogov, in za organiziranje dostopa do sistemskih storitev, lahko države članice izberejo enega ali oba postopka iz odstavkov 3 in 4. Ta postopka delujeta skladno z objektivnimi, preglednimi in nediskriminatornimi merili.

Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice opredelijo in objavijo merila, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, kakšen režim dostopa se uporablja za skladišča in skladiščne zmogljivosti plinovodov. Objavijo ali zahtevajo od

operaterjev skladiščnih sistemov in operaterjev prenosnih sistemov, da objavijo, kateri objekti za skladiščenje ali njihovi deli ter katere skladiščne zmogljivosti plinovodov so na voljo po različnih postopkih iz odstavkov 3 in 4.

Obveznost iz drugega stavka drugega pododstavka ne posega v pravico do izbire, ki je državam članicam zagotovljena v prvem pododstavku.

2. Določbe iz odstavka 1 ne veljajo za systemske storitve in za prehodna skladišča, ki so povezana z obrati za UZP in se uporabljajo pri postopku ponovnega uplinjanja in pri kasnejšem dovajanju plina v prenosni sistem.

3. Pri pogodbenem dostopu države članice ali, kadar država članica tako določi, regulativni organi storijo vse potrebno, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičnim odjemalcem znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezani sistem, omogoči pogajanja za dostop do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, če to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Pogodbenice se morajo v dobri veri pogajati o dostopu do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev.

O pogodbah za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev morajo pogajanja potekati z ustreznimi operaterji skladiščnih sistemov ali podjetji plinskega gospodarstva. Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice zahtevajo, da operaterji skladiščnih sistemov in podjetja plinskega gospodarstva objavijo glavne trgovske pogoje za uporabo skladišč, skladiščnih zmogljivosti plinovodov in drugih sistemskih storitev do 1. januarja 2005 in nato vsako leto.

Pri opredeljevanju pogojev iz drugega pododstavka se operaterji skladišča in podjetja plinskega gospodarstva posvetujejo z uporabniki sistema.

4. V primeru reguliranega dostopa regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice storijo vse potrebno, da imajo podjetja plinskega gospodarstva in upravičeni odjemalci znotraj ali zunaj ozemlja, ki ga pokriva povezan sistem, pravico dostopa do skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov ter drugih sistemskih storitev na podlagi objavljenih tarif in/ali drugih pogojev in obveznosti za uporabo takšnih skladišč in skladiščne zmogljivosti plinovodov, kadar to narekujejo tehnični in/ali ekonomski razlogi za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema in organiziranje dostopa do drugih sistemskih storitev. Regulativni organi, kadar države članice tako določijo, ali države članice, se pri določanju teh tarif ali metodologij za njihov izračun posvetujejo z uporabniki sistema. Pravica dostopa za upravičene odjemalce lahko pomeni možnost sklenitve pogodb o dobavi s konkurenčnimi podjetji plinskega gospodarstva, ki niso lastnik in/ali operater sistema ali z njim povezanega podjetja.

Člen 34

Dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij

1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, da podjetjem plinskega gospodarstva in upravičenim odjemalcem ne glede na lokacijo zagotovijo dostop do pridobivalnih cevovodnih omrežij, skupaj z napravami za tehnične storitve v zvezi s takšnim dostopom, skladno s tem členom. Izjema so deli takšnega omrežja in naprav, ki se uporabljajo za lokalno obratovanje na mestu, kjer se pridobiva plin. O teh ukrepih obvestijo Komisijo skladno z določbami člena 54.

2. Dostop do omrežja iz odstavka 1 se zagotovi na način, ki ga določi država članica skladno z ustreznimi pravnimi instrumenti. Države članice si zastavijo naslednje cilje: pošten in odprt dostop do omrežja, doseganje konkurenčnega trga z zemeljskim plinom in preprečevanje zlorab prevladujočega položaja, ob upoštevanju zanesljivosti in rednosti oskrbe, zmogljivosti, ki so na razpolago oz. ki jih je mogoče razumno doseči, ter zaščite okolja. Upošteva se lahko naslednje:

- (a) potreba po zavrnitvi dostopa do omrežja, če gre za nezdržljivost tehničnih specifikacij, ki je ni mogoče razumno preseči;
- (b) potreba po izogibanju težavam, ki jih ni mogoče razumno preseči in lahko škodijo učinkovitemu sedanjemu in načrtovanemu prihodnjemu pridobivanju ogljikovodikov, skupaj s pridobivanjem iz nahajališč z mejno ekonomsko upravičenostjo;
- (c) potrebo po upoštevanju razumne in ustrezno utemeljene potrebe lastnika ali operaterja pridobivalnega cevovodnega omrežja za prenos in pripravo plina ter interesov vseh drugih uporabnikov pridobivalnega cevovodnega omrežja ali ustreznih naprav za pripravo ter naprav za pretovarjanje, ki bi bili lahko prizadeti, ter
- (d) potrebo po izvajanju zakonov in upravnih postopkov za izdajo dovoljenja za pridobivanje ali razvoj te dejavnosti v skladu z zakonodajo Skupnosti.

3. Države članice vzpostavijo mehanizme za reševanje sporov, vključno z organom, neodvisnim od pogodbenic, ki ima dostop do vseh ustreznih informacij, kar naj zagotavlja hitro reševanje sporov v zvezi z dostopom do pridobivalnega cevovodnega omrežja, ob upoštevanju meril iz odstavka 2 in števila pogodbenic, ki se pogajajo o dostopu do takšnih omrežij.

4. V čezmejnih sporih se uporabijo mehanizmi za reševanje sporov države članice, ki je pristojna za pridobivalno cevovodno omrežje, ki odkloni dostop. Če je v čezmejnih sporih več držav članic pristojnih za zadevno omrežje, se zadevne države članice posvetujejo za zagotovitev usklajene uporabe določb te direktive.

Člen 35

Zavrnitev dostopa

1. Podjetja plinskega gospodarstva lahko zavrnejo dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali če bi jim dostop do sistema onemogočil izvajanje naloženih obveznosti javnih storitev iz člena 3(2) ali zaradi resnih ekonomskih ali finančnih težav s pogodbami „vzemi ali plačaj“, in ob tem upoštevajo merila in postopke iz člena 48 ter nadomestno možnost, ki jo izbere država članica v skladu z odstavkom 1 tega člena. Razlogi za vsako tako zavrnitev morajo biti ustrezno utemeljeni.

2. Države članice lahko sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev, da podjetje plinskega gospodarstva, ki zavrne dostop do sistema zaradi pomanjkanja zmogljivosti ali pomanjkanja povezav, izvede potrebne razširitve, če je to gospodarno ali če je te razširitve potencialni odjemalec pripravljen plačati. Države članice takšne ukrepe sprejmejo takrat, kadar uporabljajo člen 4(4).

Člen 36

Nova infrastruktura

1. Nova plinska infrastruktura večjega obsega, tj. povezovalni plinovodi, obrati za UZP in skladišča, se lahko za določeno obdobje na zahtevo izvzamejo iz določb členov 9, 32, 33 in 34 ter člena 41(6), (8) in (10) pod naslednjimi pogoji:

- (a) z investicijo se mora povečati konkurenca pri oskrbi s plinom in zanesljivost oskrbe;
- (b) raven tveganja, povezana z investicijo, mora dopuščati izvedbo investicije samo v primeru odobritve odstopanja;
- (c) lastnik infrastrukture mora biti pravna ali fizična oseba, ki je vsaj glede svoje pravne oblike ločena od operaterjev sistemov, v okviru katerih bo infrastruktura zgrajena;
- (d) stroški se morajo zaračunati uporabnikom zadevne infrastrukture, in
- (e) izvzetje ne sme ovirati konkurence, učinkovitega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom ali učinkovitega obratovanju reguliranega sistema, na katerega je infrastruktura priključena.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in za spremembe te infrastrukture, ki omogoča razvoj novih virov oskrbe s plinom.

3. Regulativni organ iz poglavja VIII lahko za vsak primer posebej odloča o izvzetju iz odstavkov 1 in 2.

4. Kadar je zadevna infrastruktura na ozemlju več držav članic, Agencija lahko poda mnenje regulativnim organom zadevnih držav članic, ki je lahko podlaga za njihovo odločitev, v dveh mesecih od dne, ko je zahtevo za izvzetje prejel še zadnji od teh regulativnih organov.

Kadar se vsi zadevni regulativni organi dogovorijo glede odločitve o izvzetju v šestih mesecih, o tem obvestijo Agencijo.

Agencija izvaja naloge, ki jih regulativnim organom zadevnih držav članic nalaga ta člen:

(a) kadar se vsi zadevni regulativni organi niso dogovorili v šestih mesecih od datuma, ko je zahtevo za izvzetje prejel še zadnji od teh regulativnih organov, ali

(b) kadar je podana skupna zahteva zadevnih regulativnih organov.

Vsi zadevni regulativni organi lahko skupaj zahtevajo, da se rok iz točke (a) tretjega pododstavka podaljša za največ tri mesece.

5. Preden sprejme odločitev, se Agencija posvetuje z ustreznimi regulativnimi organi in vlagatelji.

6. Izvzetje lahko zajema celotno zmogljivost ali del zmogljivosti nove infrastrukture ali obstoječe infrastrukture z znatno povečano zmogljivostjo.

Pri odločanju o odobritvi izvzetja se za vsak posamezen primer upošteva potreba po uvedbi pogojev glede trajanja izvzetja in nediskriminatornega dostopa do infrastrukture. Pri določanju teh pogojev je treba predvsem upoštevati dodatne zmogljivosti, ki bodo zgrajene, ali spremembo obstoječih zmogljivosti, časovni rok projekta in stanje v državi.

Pred odobritvijo izvzetja regulativni organ določi pravila in mehanizme za upravljanje in dodeljevanje zmogljivosti. Pravila zahtevajo, da se vse potencialne uporabnike infrastrukture povabi, da navedejo svoje interese pri pridobivanju zmogljivosti, preden se zmogljivosti dodelijo, tudi če gre za lastno rabo. Regulativni organ zahteva, da pravila upravljanja prezasedenosti vključujejo obveznost, v skladu s katero se neuporabljene zmogljivosti ponudijo na trgu, in da so uporabniki infrastrukture upravičeni do trgovanja s pridobljenimi zmogljivostmi na sekundarnem trgu. Regulativni organ pri ocenjevanju meril iz točk (a), (b) in (e) odstavka 1 upošteva rezultate tega postopka dodeljevanja zmogljivosti.

Odločitev o izvzetju, vključno z vsemi pogoji iz drugega pododstavka tega odstavka, se ustrezno utemelji in objavi.

7. Ne glede na odstavek 3 države članice lahko določijo, da mora regulativni organ ali Agencija, odvisno od primera, pristojnemu organu države članice za uradno odločitev predložiti svoje mnenje o zahtevi za izvzetje. To mnenje se objavi skupaj z odločitvijo.

8. Regulativni organ Komisiji takoj po prejemu vseh zahtev za izvzetje posreduje kopije teh zahtev. Pristojni organ Komisijo nemudoma seznaniti z odločitvijo in z vsemi ustreznimi informacijami, ki se nanašajo nanjo. Te informacije se Komisiji lahko predložijo v zbirni obliki, kar ji omogoča utemeljitev sprejete odločitve. Podatki zlasti vsebujejo:

(a) podroben opis razlogov, na podlagi katerih je regulativni organ ali država članica odobrila ali zavrnila izvzetje, skupaj s sklicevanjem na odstavek 1, vključno z opredelitvijo ustrezne točke ali točk tega odstavka, na katerih temelji ta odločitev, vključno s finančnimi informacijami, ki utemeljujejo potrebo po izvzetju;

(b) opravljene analize o vplivu odobritve izvzetja na konkurenco in na učinkovito delovanje notranjega trga z zemeljskim plinom;

(c) razloge za časovno obdobje in delež celotne zmogljivosti zadevne plinske infrastrukture, za katero se izvzetje odobri;

(d) v primeru izvzetja za povezovalne plinovode, rezultat posvetovanja z zadevnimi regulativnimi organi, in

(e) prispevek infrastrukture k raznolikosti oskrbe s plinom.

9. V dveh mesecih od prejema obvestila se lahko Komisija odloči, da od zadevnega regulativnega organa zahteva, da spremeni ali prekliče odločitve o odobritvi izvzetja. Ta dvomesečni rok se lahko podaljša za dva nadaljnja meseca, če Komisija potrebuje dodatne informacije. Ta dodatni rok začne teči dan po prejemu vseh podatkov. Začetni dvomesečni rok se lahko podaljša tudi s soglasjem Komisije in regulativnega organa.

Če zahtevani podatki niso predloženi v roku, predpisanem v zahtevku, se šteje, da je obvestilo preklicano, razen če se pred iztekom tega obdobja rok podaljša po privolitvi Komisije in regulativnega organa ali če regulativni organ Komisijo z ustrežno utemeljeno izjavo obvesti, da je po njegovem mnenju obvestilo popolno.

Regulativni organ ravna v skladu z odločitvijo Komisije o spremembi ali preklicu odločitve o izvzetju v roku enega meseca in o tem obvesti Komisijo.

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

Odobritev odločitve o izvzetju s strani Komisije preneha učinkovati dve leti po njenem sprejetju, če se do takrat izgradnja infrastrukture še ni začela, in pet let po njenem sprejetju, če infrastruktura do takrat še ni začela obratovati, razen če Komisija odloči, da je do zaostanka prišlo zaradi ovir, na katere oseba, ki ji je bilo izvzetje odobreno, ni mogla vplivati.

10. Komisija lahko sprejme smernice za uporabo pogojev, določenih v odstavku 1 tega člena in določi postopek za uporabo odstavkov 3, 6, 8 in 9 tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spremenjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

Člen 37

Odprtje trga in vzajemnost

1. Države članice zagotovijo, da se za upravičene odjemalce štejejo:

- (a) do 1. julija 2004, upravičeni odjemalci iz člena 18 Direktive 98/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom⁽¹⁾. Države članice vsako leto do 31. januarja objavijo merila za določanje teh upravičenih odjemalcev;

(b) od 1. julija 2004, vsi negospodinjiski odjemalci;

(c) po 1. juliju 2007, vsi odjemalci.

2. Da bi se izognili neuravnoteženosti pri odpiranju trgov s plinom:

(a) se pogodbe za dobavo, sklenjene z upravičenim odjemalcem v sistemu druge države članice, ne smejo prepovedati, če je odjemalec upravičen v obeh zadevnih sistemih, in

(b) če so posli, navedeni v točki (a), zavrtni, ker je odjemalec upravičen samo v enem od obeh sistemov, lahko Komisija na zahtevo ene države članice iz obeh sistemov ob upoštevanju razmer na trgu in skupnega interesa naloži pogodbenici, ki odklanja dostop do sistema, da opravi zahtevano dobavo zemeljskega plina.

Člen 38

Neposredni plinovodi

1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da zagotovijo:

(a) podjetjem plinskega gospodarstva s sedežem na njihovem ozemlju, da upravičene odjemalce oskrbijo po neposrednih plinovodih, in

(b) da upravičene odjemalce na njihovem ozemlju oskrbijo podjetja plinskega gospodarstva po neposrednih plinovodih.

2. V okoliščinah, kadar se za gradnjo ali obratovanje neposrednih plinovodov zahteva dovoljenje (npr. licenca, energetska dovoljenje, koncesija, soglasje ali odobritev), države članice ali pristojni organ, ki ga te imenujejo, določijo merila za odobritev energetskih dovoljenj za gradnjo ali obratovanje takšnih plinovodov na svojem ozemlju. Ta merila so objektivna, pregledna in nediskriminatorna.

3. Države članice lahko izdajo dovoljenje za gradnjo neposrednega plinovoda pogojujejo z zavrnitvijo dostopa do sistema na podlagi člena 35 ali z uvedbo postopka za reševanje sporov v skladu s členom 41.

POGLAVJE VIII

NACIONALNI REGULATIVNI ORGANI

Člen 39

Imenovanje in neodvisnost regulativnih organov

1. Vsaka država članica na nacionalni ravni imenuje samo en nacionalni regulativni organ.

⁽¹⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 1.

2. Odstavek 1 tega člena ne posega v imenovanje drugih regulativnih organov na regionalni ravni držav članic, če obstaja en visoki predstavnik, ki bo v skladu s členom 14(1) Uredbe (ES) št. 713/2009 v okviru odbora regulatorjev Agencije deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

3. Z odstopanjem od odstavka 1 tega člena lahko država članica imenuje regulativne organe za manjše sisteme na geografsko ločenih območjih, katerih poraba v letu 2008 je predstavljala manj kot 3 % skupne porabe države članice, v kateri se nahaja. To odstopanje ne posega v imenovanje enega samega visokega predstavnika, ki jo bo v okviru odbora regulatorjev Agencije v skladu s členom 14(1) Uredbe (ES) št. 713/2009 deloval kot zastopnik in kot oseba za stike na ravni Skupnosti.

4. Države članice zagotovijo neodvisnost regulativnega organa in poskrbijo, da svoja pooblastila izvaja nepristransko in pregledno. V ta namen države članice zagotovijo, da je regulativni organ pri opravljanju svojih regulativnih nalog, ki mu jih nalaga ta direktiva in z njo povezana zakonodaja:

- (a) pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov;
- (b) da njegovo osebje in osebe, odgovorne za njihovo upravljanje,
 - (i) delujejo neodvisno od kakršnih koli tržnih interesov in
 - (ii) pri opravljanju svojih regulativnih nalog ne zahtevajo ali sprejemajo neposrednih navodil od katere koli vlade ali drugega javnega ali zasebnega subjekta. Ta zahteva ne posega v tesno sodelovanje, če je to ustrezno, z drugimi pristojnimi nacionalnimi organi ali v splošne smernice politike, ki jih določi vlada, ki niso povezane z regulativnimi pooblastili in nalogami iz člena 41.

5. Da zavarujejo neodvisnost regulativnega organa, države članice zlasti zagotovijo:

- (a) da lahko regulativni organ samostojno odloča, neodvisno od katerega koli političnega organa, in da se mu letno ločeno dodelijo proračunska sredstva, da bi bil samostojen pri izvrševanju dodeljenih proračunskih sredstev in da bi pri opravljanju svojih dolžnosti razpolagal z zadostnimi človeškimi in finančnimi viri; in
- (b) da so člani odbora regulativnega organa ali, če odbor ne obstaja, najvišje vodstvo regulativnega organa imenovani za obdobje od pet do sedem let, ki se lahko enkrat obnovi.

Ob upoštevanju točke (b) prvega pododstavka države članice zagotovijo ustrezen sistem rotacije za odbor ali najvišje vodstvo. Člane odbora, ali – če odbor ne obstaja – najvišjega vodstva se lahko še pred koncem njihovega mandata funkcije razreši le, če ne izpolnjujejo več pogojev iz tega člena ali če so storili kršitev po nacionalni zakonodaji.

Člen 40

Splošni cilji regulativnega organa

Pri opravljanju regulativnih nalog, določenih v tej direktivi, regulativni organ v okviru svojih nalog in pooblastil, opredeljenih v členu 41, ter po potrebi v tesnem posvetovanju z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, tudi z organi, pristojnimi za konkurenco, in brez poseganja v njihove pristojnosti sprejme vse razumne ukrepe za doseganje naslednjih ciljev:

- (a) spodbujanje konkurenčnega, varnega in okoljsko trajnostnega notranjega trga z zemeljskim plinom v Skupnosti ter učinkovito odpiranje trga za vse odjemalce in dobavitelje v Skupnosti, in sicer v tesnem sodelovanju z Agencijo, regulativnimi organi drugih držav članic in Komisijo, in zagotavljanje ustreznih pogojev za učinkovito in zanesljivo delovanje plinskih omrežij ob upoštevanju dolgoročnih ciljev;
- (b) razvoj konkurenčnih in pravilno delujočih regionalnih trgov v Skupnosti, da bi dosegli cilje iz točke (a);
- (c) odprava omejitev pri trgovanju z zemeljskim plinom med državami članicami, vključno z razvojem ustreznih zmogljivosti za čezmejni prenos, da bi zadostili povpraševanju in spodbudili integracijo nacionalnih trgov, kar lahko olajša pretok zemeljskega plina v Skupnosti;
- (d) na stroškovno najučinkovitejši način pomagati doseči razvoj varnih, zanesljivih in učinkovitih nediskriminatornih sistemov, usmerjenih k potrošniku, in spodbujati zadostnost sistema ter, v skladu s splošnimi cilji energetske politike, spodbujati energetska učinkovitost in vključevanje proizvodnje plina v manjšem in večjem merilu iz obnovljivih virov energije ter porazdeljene proizvodnje v prenosna in distribucijska omrežja;
- (e) omogočanje lažjega vključevanja v omrežje novih proizvodnih zmogljivosti, zlasti z odpravljanjem ovir, ki bi lahko novim udeležencem preprečile vstop na trg, in plina iz obnovljivih virov energije;

- (f) zagotavljanje ustreznih spodbud za operaterje sistemov in uporabnike sistemov, kratkoročno in dolgoročno, da bi povečali učinkovitost sistemov in spodbudili povezovanje trgov;
- (g) zagotavljanje koristi odjemalcev prek učinkovitega delovanja nacionalnega trga, spodbujanje učinkovite konkurence in pomoč pri zagotavljanju varstva potrošnikov;
- (h) pomoč pri doseganju visokih standardov univerzalnih in javnih storitev za zemeljski plin ter prispevanje k zaščiti ranljivih odjemalcev in skladnosti potrebnih postopkov izmenjave podatkov za odjemalce.

Člen 41

Naloge in pooblastila regulativnega organa

1. Regulativni organ ima naslednje naloge:

- (a) v skladu s preglednimi merili določati ali potrjevati tarife za prenos ali distribucijo ali njihove metodologije;
- (b) zagotavljati, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov – po potrebi tudi lastniki sistema – ter podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti, ki jim jih nalagata ta direktiva in druga zadevna zakonodaja Skupnosti, vključno s čezmejnimi zadevami;
- (c) sodelovati z regulativnim organom ali organi držav članic in Agencijo pri čezmejnih zadevah;
- (d) izpolnjevati in izvajati vse zadevne pravno zavezujoče odločitve Agencije in Komisije;
- (e) enkrat na leto zadevnim organom držav članic, Agenciji in Komisiji poročati o svojih dejavnostih in izpolnjevanju svojih nalog. Takšna poročila se nanašajo na sprejete ukrepe in dosežene rezultate v zvezi z nalogami iz tega člena;
- (f) preprečevati navzkrižno subvencioniranje med dejavnostmi prenosa, distribucije, skladiščenja, UZP in dobave;
- (g) spremljati naložbene načrte operaterjev prenosnega sistema in v letnem poročilu zagotoviti oceno naložbenih načrtov operaterjev prenosnih sistemov glede njegove skladnosti z razvojnim načrtom omrežja za celotno Skupnost iz člena 8(3)(b) Uredbe (ES) št. 715/2009; takšna ocena lahko vključuje priporočila za spremembo teh naložbenih načrtov;
- (h) spremljati upoštevanje predpisov o varnosti in zanesljivosti omrežja in pregledovati njegovo učinkovitost v preteklosti ter določati ali potrjevati nadzorne standarde in zahteve glede kakovosti storitev in dobave ali k temu prispevati skupaj z drugimi pristojnimi organi;
- (i) spremljati raven preglednosti, tudi veleprodajnih cen, in zagotavljati, da podjetja plinskega gospodarstva izpolnjujejo obveznosti glede preglednosti;
- (j) spremljati raven in učinkovitost odprtosti trga in konkurence pri veleprodaji in maloprodaji, vključno z borzami zemeljskega plina, cenami za gospodinjске odjemalce, ki zajemajo tudi predplačilne sisteme, deležem odjemalcev, ki zamenjajo dobavitelja, deležem odklopov, stroški in izvedbo vzdrževalnih storitev in pritožbami gospodinjских odjemalcev, ter morebitno izkrivljanje ali omejevanje konkurence, pri čemer organom, pristojnim za konkurenco, zagotavljajo potrebne informacije in jih obveščajo o zadevnih primerih;
- (k) spremljati pojav restriktivnih pogodbenih praks, vključno z določbami o ekskluzivnosti, ki lahko velikim negospodinjским odjemalcem preprečijo sklenitev pogodb z več kot enim dobaviteljem hkrati ali jih pri tem omejujejo. Kadar je primerno nacionalne organe, pristojne za konkurenco, obvestijo o takšnih praksah;
- (l) spoštovati pogodbeno svobodo v zvezi s pogodbami o prekinljivi oskrbi in dolgoročnimi pogodbami, če so skladni z zakonodajo Skupnosti in politikami Skupnosti;
- (m) spremljati čas, ki ga operaterji za prenosnih sistemov in distribucijskih sistemov potrebujejo za priključitve in popravila;
- (n) spremljati in pregledovati pogoje za dostop do skladišč, skladiščne zmogljivosti plinovoda in drugih sistemskih storitev, kot je določeno v členu 33. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 33(3), ta naloga izključuje pregled tarif;
- (o) skupaj z drugimi pristojnimi organi pomagati zagotavljati, da so ukrepi za varstvo potrošnikov, vključno s tistimi, ki so opredeljeni v Prilogi I, učinkoviti in da se jih izvaja;
- (p) vsaj enkrat na leto objaviti priporočila glede skladnosti cen za dobavo z določbami člena 3 in jih, kadar je potrebno, posredovati organom, pristojnim za konkurenco;
- (q) zagotoviti dostop do podatkov o porabi posameznih odjemalcev, razpoložljivost – pri neobvezni uporabi – lahko razumljive usklajene oblike podatkov o porabi na nacionalni ravni in hiter dostop do tovrstnih podatkov za vse odjemalce v skladu s točko (h) Priloge I;

- (r) spremljati izvajanje pravil v zvezi z vlogo in odgovornostjo operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev in odjemalcev ter drugih udeležencev na trgu v skladu z Uredbo (ES) št. 715/2009;
- (s) spremljati pravilno uporabo meril za določitev, ali objekti za skladiščenje spadajo na področje uporabe člena 33(3) ali (4), in
- (t) spremljati izvajanje zaščitnih ukrepov iz člena 46;
- (u) prispevati k usklajevanju postopkov izmenjave podatkov za najpomembnejše tržne procese na regionalni ravni.
2. Če država članica tako določi, lahko naloge v zvezi s spremljanjem iz odstavka 1 opravljajo drugi organi in ne regulativni organ. V tem primeru je treba z rezultati takšnega spremljanja čim prej seznaniti regulativni organ.
- Regulativni organ se pri opravljanju nalog iz odstavka 1 v skladu z načeli boljše ureditve po potrebi posvetuje z operaterji prenosnih sistemov in po potrebi tesno sodeluje z drugimi ustreznimi nacionalnimi organi, pri čemer ne posega v njihove posebne pristojnosti, sam pa ohrani neodvisnost.
- Odobritve regulativnega organa ali Agencije v skladu s to direktivo ne posegajo v ustrezno utemeljeno prihodnje izvajanje pooblastil regulativnega organa v skladu s tem členom niti ne vplivajo na kazni, ki jih naložijo drugi pristojni organi ali Komisija.
3. Kadar je imenovan samostojni operater sistema v skladu s členom 14, regulativni organ poleg nalog, ki jih ima v skladu z odstavkom 1 tega člena, opravlja tudi naslednje naloge:
- (a) preverja, ali lastnik prenosnega sistema in samostojni operater sistema izpolnjujeta svoje obveznosti iz tega člena, in v skladu s točko (d) odstavka 4 nalaga kazni, če zahteve niso bile izpolnjene;
- (b) spremlja odnose in komunikacijo med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema, da zagotovi, da samostojni operater sistemov izpolnjuje svoje obveznosti, ter zlasti odobri pogodbe in deluje kot organ za reševanje sporov med samostojnim operaterjem sistema in lastnikom prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki jo katera koli stranka vložijo v skladu z odstavkom 11;
- (c) v okviru prvega 10-letnega razvojnega načrta omrežja, brez poseganja v postopek iz člena 14(2)(c), potrjuje načrtovanje naložb in večletni razvojni načrt omrežja, kot ju letno predstavi samostojni operater sistema;
- (d) zagotavlja, da tarife za dostop do omrežja, ki jih obračunavajo samostojni operaterji sistemov, vključujejo nadomestilo za lastnika omrežja, ki zagotavlja ustrezno nadomestilo za uporabo sredstev omrežja in morebitne naložbe vanje, pod pogojem, da se izvajajo gospodarno in učinkovito, ter
- (e) ima pooblastila za izvajanje inšpekcij, vključno z napovedanimi inšpekcijami, v objektih lastnika prenosnega sistema in samostojnega operaterja sistema.
4. Države članice zagotovijo, da se regulativni organi pooblastijo za učinkovito in hitro izvajanje nalog iz odstavkov 1, 3 in 6. V ta namen ima regulativni organi vsaj naslednja pooblastila:
- (a) izdaja zavezujoče odločbe podjetjem plinskega gospodarstva;
- (b) preverja delovanje trgov s plinom, določa in sprejema kakršne koli ukrepe, ki so potrebni in sorazmerni za spodbujanje učinkovite konkurence in zagotavljanje pravilnega delovanja trga. Po potrebi je regulativni organ prav tako pooblaščen, da pri vodenju preiskav v zvezi s pravom o konkurenci sodeluje z nacionalnim organom, pristojnim za konkurenco, in regulatorji finančnih trgov ali s Komisijo;
- (c) od podjetij plinskega gospodarstva zahteva kakršne koli informacije, ki jih potrebuje za izvajanje svojih nalog, vključno z utemeljitvami za zavrnitev dostopa tretjih strani in drugimi informacijami o ukrepih, ki so potrebni za krepitev omrežja;
- (d) podjetjem plinskega gospodarstva, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti iz te direktive ali katere koli zadevne pravno zavezujoče odločitve regulativnega organa ali Agencije, naloži učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni, ali pristojnemu sodišču predlaga, da naloži take kazni. To vključuje pristojnost, da naloži ali predlaga kazni, ki znašajo do 10 % letnega prometa operaterja prenosnega sistema ali do 10 % letnega prometa vertikalno integriranega operaterja prenosnega sistema, in sicer za operaterja prenosnega sistema oziroma vertikalno integrirano podjetje, ki morda ne izpolnjujeta svojih obveznosti iz te direktive, in
- (e) ustrezne pravice do preiskovanja in ustrezna pooblastila za dajanje navodil pri reševanju sporov v okviru odstavkov 11 in 12.
5. Kadar je bil operater prenosnega sistema imenovan v skladu s Poglavjem IV, ima regulativni organ poleg nalog in pooblastil iz odstavkov 1 in 4 tega člena vsaj tudi naslednje naloge in pooblastila:

- (a) nalaga kazni v skladu s točko (d) odstavka 4 za diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (b) spremlja komunikacijo med operaterjem prenosnega sistema in vertikalno integriranim podjetjem, da bi tako zagotovili, da operater prenosnega sistema deluje v skladu s svojimi obveznostmi;
- (c) deluje kot organ za poravnavo sporov med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema v zvezi z morebitno pritožbo, ki je vložena v skladu z odstavkom 11;
- (d) spremlja komercialne in finančne odnose med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, vključno s posojili;
- (e) potrjuje vse komercialne in finančne sporazume med vertikalno integriranim podjetjem in operaterjem prenosnega sistema, če so ti v skladu s tržnimi pogoji;
- (f) zahteva utemeljitev s strani vertikalno integriranega podjetja, ko ga v skladu s členom 21(4) obvesti nadzornik za skladnost. Taka utemeljitev vsebuje zlasti dokaze, da ni prišlo do diskriminatornega ravnanja v prid vertikalno integriranemu podjetju;
- (g) izvaja inšpekcije, vključno z nenapovedanimi inšpekcijami, v objektih vertikalno integriranega podjetja in operaterja prenosnega sistema, in
- (h) vse ali specifične naloge operaterja prenosnega sistema dodeli neodvisnemu operaterju sistema, ki je bil imenovan v skladu s členom 14, če operater prenosnega sistema vztrajno krši svoje obveznosti iz te direktive, zlasti če gre za ponavljajoče se diskriminatorno ravnanje v prid vertikalno integriranemu podjetju.
6. Regulativni organi so pristojni za to, da določijo ali potrdijo vsaj metodologije za izračun ali določitev naslednjih pogojev dovolj zgodaj pred začetkom njihove veljavnosti:
- (a) priključitev in dostop do nacionalnih omrežij, vključno s tarifami za prenos in distribucijo, ter pogoji in tarifami za dostop do naprav za UZP. Te tarife ali metodologije morajo omogočati potrebne naložbe v omrežja in naprave za UZP, tako da se zagotovi pozitivno poslovanje omrežja in naprav za UZP;
- (b) zagotavljanje storitev za izravnavo, ki se izvajajo na najbolj ekonomičen način in uporabnikom omrežja zagotavljati ustrezne spodbude za izravnavo dobave in odjema. Storitve za izravnavo so pravične in nediskriminatorne ter temeljijo na objektivnih merilih, in
- (c) dostop do čezmejne infrastrukture, vključno s postopki dodeljevanja zmogljivosti in upravljanja prezasedenosti.
7. Metodologije ali pogoji iz odstavka 6 se objavijo.
8. Pri določanju ali potrjevanju tarif ali metodologij in storitev za izravnavo regulativni organi zagotovijo, da se operaterjem prenosnih in distribucijskih sistemov namenijo ustrezne spodbude, tako kratkoročne kot dolgoročne, za povečevanje učinkovitosti, spodbujanje povezovanja trgov in zanesljivosti dobave ter za podpiranje zadevnih raziskovalnih dejavnosti.
9. Regulativni organi spremljajo upravljanje prezasedenosti v nacionalnih prenosnih omrežjih plina, vključno s povezovalnimi daljnovodi, in izvajanje pravil upravljanja prezasedenosti. V ta namen operaterji prenosnih sistemov ali operaterji na trgu svoje postopke upravljanja prezasedenosti, vključno z dodeljevanjem zmogljivosti, predložijo v odobritev nacionalnim regulativnim organom. Nacionalni regulativni organi lahko zahtevajo spremembe omenjenih pravil.
10. Regulativni organi so pristojni za to, da od operaterjev prenosnih, skladiščnih sistemov, sistemov za UPZ in distribucijskih sistemov po potrebi zahtevajo, da spremenijo pogoje, vključno s tarifami ali metodologijami iz tega člena, da zagotovijo njihovo sorazmernost in nediskriminatorno uporabo. Če je dostop do skladišč opredeljen v skladu s členom 33(3), ta naloga izključuje pregled tarif. V primeru zamud pri določanju tarif za prenos in distribucijo so regulativni organi pristojni za predhodno določitev in odobritev teh tarif ali metodologij ter odločitev o ustreznih izravnalnih ukrepih, če končne tarife ali metodologije odstopajo od teh začasnih tarif ali metodologij.
11. Stranka, ki se želi pritožiti zoper operaterja prenosnega, skladiščnega sistema, sistema za UZP ali distribucijskega sistema v zvezi z njegovimi obveznostmi po tej direktivi, lahko pošlje pritožbo regulativnemu organu, ki v vlogi organa za poravnavo sporov v dveh mesecih po prejemu pritožbe sprejme svojo odločitev. Ta rok se lahko podaljša za dva meseca, če regulativni organi zahtevajo dodatne informacije. Ta podaljšani rok se lahko dodatno podaljša s soglasjem pritožnika. Odločitev regulativnega organa je zavezujoča, dokler se ne ovrže s pritožbo.
12. Vsaka stranka, ki utrpí škodo in ima pravico do pritožbe na odločitev o metodologijah za izračun, sprejeto v skladu s tem členom, ali če za regulativni organ velja obveznost posvetovanj, glede predlaganih tarif ali metodologij za izračun, lahko najkasneje v dveh mesecih po objavi odločitve ali njenega predloga ali v krajšem roku, če to predvidijo države članice, vložijo pritožbo za pregled. Ta pritožba nima odložilnega učinka.

13. Države članice oblikujejo ustrezne in učinkovite mehanizme za ureditev, nadzor in preglednost v izogib zlorabam prevladujočega položaja, zlasti v škodo odjemalcev, in spodrivajočemu ravnanju. Ti mehanizmi morajo upoštevati določbe Pogodbe, zlasti člena 82 Pogodbe.

14. Države članice zagotovijo sprejetje ustreznih ukrepov, vključno z upravnimi ukrepi ali kazenskimi postopki v skladu s svojim nacionalnim pravom, zoper fizične ali pravne osebe, ki so odgovorne v primeru nespoštovanja pravil o zaupnosti, ki jih nalaga ta direktiva.

15. Pritožbe iz odstavkov 11 in 12 ne vplivajo na uveljavljanje pravic do pritožbe po zakonodaji Skupnosti in/ali nacionalni zakonodaji.

16. Odločitve regulativnih organov so v celoti utemeljene in upravičene ter dopuščajo sodni nadzor. Odločitve so na voljo javnosti, hkrati pa zagotavljajo zaupnost poslovno občutljivih podatkov.

17. Države članice zagotovijo ustrezne mehanizme na nacionalni ravni, v okviru katerih se lahko stranka, ki jo zadeva odločitev regulativnega organa, pritoži organu, ki je neodvisen od vpletenih strank in katere koli vlade.

Člen 42

Ureditveni režim za čezmejna vprašanja

1. Regulativni organi se tesno posvetujejo in sodelujejo med seboj ter drug drugemu in Agenciji zagotavljajo podatke, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih nalog iz te direktive. Pri izmenjavi informacij je organ, ki informacije prejme, zavezan enaki stopnji zaupnosti kot organ, ki informacije zagotovi.

2. Regulativni organi sodelujejo vsaj na regionalni ravni za:

(a) spodbujanje uvajanja obratovalnih dogovorov, da bi omogočili optimalno upravljanje omrežja, spodbudili skupne borze zemeljskega plina in dodeljevanje čezmejnih zmogljivosti ter – vključno z novimi povezavami omogočili ustrezno raven zmogljivosti za medsebojno povezovanje v regiji in med regijami, da se omogoči razvoj učinkovite konkurence in izboljša zanesljivost dobave brez razlikovanja med dobavitelji v različnih državah članicah;

(b) uskladitev oblikovanja vseh kodeksov omrežij za zadevne operaterje prenosnih sistemov in druge udeležence na trgu, in

(c) uskladitev oblikovanja pravil za upravljanje prezasedenosti.

3. Nacionalni regulativni organi imajo pravico sklepati sporazume med seboj, da bi spodbudili regulativno sodelovanje.

4. Ukrepi iz odstavka 2 se po potrebi izvajajo v tesnem posvetovanju z drugimi zadevnimi nacionalnimi organi in brez poseganja v njihove posebne pristojnosti.

5. Komisija lahko sprejme smernice glede obsega obveznosti regulativnih organov, da sodelujejo med seboj in z Agencijo. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebistvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

Člen 43

Skladnost s smernicami

1. Vsak regulativni organ in Komisija lahko zahtevata mnenje Agencije o tem, ali je odločitev regulativnega organa v skladu s smernicami iz te direktive ali Uredbe (ES) št. 715/2009.

2. Agencija v treh mesecih po prejemu zahtevka pošlje svoje mnenje regulativnemu organu, ki ga je zahteval, oziroma Komisiji ter regulativnemu organu, ki je zadevno odločitev sprejel.

3. Če regulativni organ, ki je sprejel odločitev, ne upošteva mnenja Agencije v štirih mesecih od datuma prejema mnenja, Agencija o tem obvesti Komisijo.

4. Vsak regulativni organ lahko obvesti Komisijo, če meni, da odločitev drugega regulativnega organa, pomembna za čezmejno trgovino, ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. 715/2009, in sicer v dveh mesecih od datuma, ko je bila ta odločitev sprejeta.

5. Komisija lahko odloči, da bo primer nadalje raziskala, če v dveh mesecih po tem, ko jo je obvestila Agencija v skladu z odstavkom 3 ali jo je obvestil regulativni organ v skladu z odstavkom 4, ali v treh mesecih od datuma sprejetja odločitve, če ravna na lastno pobudo, ugotovi, da obstaja resen sum, da odločitev regulativnega organa ni v skladu s smernicami iz te direktive ali iz Uredbe (ES) št. 715/2009. V takem primeru povabi regulativni organ in stranke v postopku pred regulativnim organom, da predložijo pripombe.

6. Če se Komisija odloči, da bo primer nadalje raziskala, najpozneje v štirih mesecih od datuma te odločitve sprejme končno odločitev, s katero:

- (a) ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa ali
- (b) od zadevnega regulativnega organa zahteva, naj prekliče svojo odločitev, če meni, da ni v skladu s smernicami.

7. Če se Komisija v roku iz odstavkov 5 in 6 ne odloči primera nadalje raziskati ali sprejeti končne odločitve, se šteje, da ne nasprotuje odločitvi regulativnega organa.

8. Regulativni organ izpolni zahtevo Komisije po preklicu odločitve v roku dveh mesecev in o tem obvesti Komisijo.

9. Komisija lahko sprejme smernice, v katerih je podrobno določen postopek, ki ga uporabljajo regulativni organi, Agencija in Komisija zaradi skladnosti odločitev regulativnih organov s smernicami iz tega člena. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

Člen 44

Hranjenje evidenc

1. Države članice od dobaviteljev zahtevajo, da za opravljanje svojih nalog najmanj pet let hranijo na voljo nacionalnim organom, vključno z regulativnim organom, nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, in Komisiji zadevne podatke v zvezi z vsemi transakcijami pogodb o oskrbi s plinom in z izvedenimi finančnimi instrumenti za trgovanje s plinom, ki so jih imeli s trgovci na debelo in operaterji prenosnih sistemom ter operaterji skladiščnih sistemov in sistemov za UZP.

2. Podatki vključujejo podrobnosti o značilnostih zadevnih transakcij, kot so trajanje, pravila za dobavo in poravnavo, količina, datum in ura izvedbe, cene transakcij in način identifikacije zadevnega trgovca na debelo, pa tudi določene podrobnosti o vseh neporavnanih pogodbah o dobavi plina in izvedenih finančnih instrumentih za trgovanje s plinom.

3. Regulativni organ se lahko odloči, da nekatere od teh informacij da na razpolago udeležencem na trgu, pod pogojem, da se ne razkrijejo poslovno občutljivi podatki o posameznih akterjih na trgu ali posameznih transakcijah. Ta odstavek se ne uporablja za podatke o finančnih instrumentih, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES.

4. Da se zagotovi enotna uporaba tega člena, lahko Komisija sprejme smernice, v katerih določi metode in podrobnosti hranjenja evidenc ter obliko in vsebino podatkov, ki jih je treba hraniti. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive z njenim dopolnjevanjem, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 51(3).

5. Kar zadeva transakcije izvedenih finančnih instrumentov za trgovanje s plinom, ki jih imajo dobavitelji s trgovci na debelo, operaterji prenosnih sistemov, skladiščnih sistemov in sistemov za UZP, se ta člen uporablja šele potem, ko Komisija sprejme smernice iz odstavka 4.

6. Določbe tega člena ne pomenijo dodatnih obveznosti za subjekte, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, do organov iz odstavka 1.

7. Če organi iz odstavka 1 potrebujejo dostop do podatkov, ki jih hranijo subjekti, ki sodijo na področje uporabe Direktive 2004/39/ES, organi, ki so pristojni v skladu z navedeno direktivo, organom iz odstavka 1 pošljejo zahtevane podatke.

POGLAVJE IX

MALOPRODAJNI TRGI

Člen 45

Maloprodajni trgi

Da bi spodbujali nastajanje dobro delujočih in preglednih maloprodajnih trgov v Skupnosti države članice zagotovijo, da so vloge in odgovornosti operaterjev prenosnih sistemov, operaterjev distribucijskih sistemov, dobaviteljev, odjemalcev in po potrebi drugih udeležencev na trgu opredeljene glede na pogodbene dogovore, obveznosti do odjemalcev, izmenjavo podatkov ter pravil glede poravnave, lastništvo podatkov in odgovornost za merjenje porabe.

Ta pravila se objavijo; njihov cilj je odjemalcem in dobaviteljem olajšati dostop do omrežij, pregledujejo pa jih regulativni organi ali drugi pristojni nacionalni organi.

POGLAVJE X

KONČNE DOLOČBE

Člen 46

Zaščitni ukrepi

1. Če na energetskem trgu nastopi nenadna kriza in je ogrožena fizična zaščita ali varnost oseb, opreme ali naprav ali je ogrožena celovitost sistema, lahko država članica začasno sprejme potrebne zaščitne ukrepe.

2. Ti ukrepi povzročijo čim manjše motnje v delovanju notranjega trga, po obsegu pa ne presežejo okvira, ki je nujno potreben za odpravo nenadno nastalih težav.

3. Prizadeta država članica o sprejetih ukrepih nemudoma obvesti druge države članice in Komisijo, ki lahko odloči, da mora zadevna država članica spremeniti ali ukiniti take ukrepe, če izkrivljajo konkurenco in neugodno vplivajo na trgovino na način, ki je nezdružljiv s skupnim interesom.

Člen 47

Enaki pogoji

1. Ukrepi, ki jih lahko sprejmejo države članice na podlagi te direktive za zagotovitev enakih pogojev, morajo biti združljivi s Pogodbo, zlasti členom 30 Pogodbe, in z zakonodajo Skupnosti.

2. Ukrepi iz odstavka 1 morajo biti sorazmerni, nediskriminatorni in pregledni. Ti ukrepi se lahko začnejo izvajati šele, ko je bila Komisija o njih uradno obveščena in jih je odobrila.

3. Komisija v zvezi z uradnim obvestilom iz odstavka 2 ukrepa v dveh mesecih od datuma njegovega prejema. Ta rok začne teči na dan po prejemu vseh podatkov. Če Komisija ni ukrepala v roku dveh mesecev, se šteje, da ne nasprotuje ukrepom iz obvestila.

Člen 48

Odstopanja v zvezi z obveznostmi „vzemi ali plačaj“

1. Če se podjetje plinskega gospodarstva sooča ali meni, da se bo soočalo z resnimi gospodarskimi in finančnimi težavami zaradi svojih obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih z eno ali več pogodbami o nakupu plina, lahko pošlje zahtevo za začasno odstopanje od člena 32 zadevni državi članici ali imenovanemu pristojnemu organu. Zahteve se po izbiri držav članic vložijo posamično pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Države članice lahko omogočijo podjetju plinskega gospodarstva možnost izbire vložiti zahtevo pred ali po zavrnitvi dostopa do sistema. Če podjetje plinskega gospodarstva zavrne dostop do sistema, je treba zahtevo vložiti brez odlašanja. Zahtevam se priložijo vse ustrezne informacije o naravi in obsegu problema in o prizadevanjih podjetja plinskega gospodarstva za rešitev problema.

Če ni razumnih alternativnih rešitev in ob upoštevanju odstavka 3, država članica ali imenovani pristojni organ lahko odloči, da se odstopanje dovoli.

2. Država članica ali imenovani pristojni organ nemudoma obvesti Komisijo o svoji odločitvi o odobritvi odstopanja, skupaj z vsemi ustreznimi informacijami glede odstopanja. Te informacije lahko Komisiji predloži v zbirni obliki, kar Komisiji omogoča sprejetje ustrezno utemeljene odločitve. V osmih tednih po prejemu takega obvestila lahko Komisija od zadevne države članice ali imenovanega pristojnega organa zahteva spremembo ali preklic odločitve o odstopanju.

Če država članica ali imenovani pristojni organ ne izpolni te zahteve v štirih tednih, se dokončna odločitev sprejme hitro v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 51(2).

Komisija poskrbi za zaupnost komercialno občutljivih podatkov.

3. Pri odločanju o odstopanjih iz odstavka 1 država članica in imenovani pristojni organ in Komisija upoštevata zlasti naslednja merila:

- (a) cilj zagotoviti konkurenčni trg s plinom;
- (b) potrebo izpolniti obveznosti javnih storitev in zagotoviti zanesljivost oskrbe;
- (c) položaj podjetja plinskega gospodarstva na trgu s plinom in dejansko stanje konkurence na tem trgu;
- (d) resnost gospodarskih in finančnih težav, s katerimi se soočajo podjetja plinskega gospodarstva in podjetja za prenos ali upravičeni odjemalci;
- (e) datume podpisov in pogoje takšne pogodbe ali pogodb, vključno z obsegom, v katerem ti pogoji omogočajo upoštevanje sprememb na trgu;
- (f) opravljena prizadevanja pri iskanju rešitev problema;
- (g) obseg resnih verjetnih težav, ki bi jih podjetje ob prevzemu obveznosti „vzemi ali plačaj“, ob upoštevanju določb te direktive, lahko razumno predvidelo;
- (h) raven povezanosti sistema z drugimi sistemi in stopnjo usklajenosti obratovanja teh sistemov, ter
- (i) učinke odobritve odstopanja na pravilno uporabo te direktive glede nemotenega delovanja notranjega trga z zemeljskim plinom.

Odločitev o zahtevi za odstopanje glede pogodb „vzemi ali plačaj“, sklenjenih pred 4. avgustom 2003, ne bi smela povzročiti položaja, ko ne bi bilo mogoče najti ekonomsko upravičenih alternativnih možnosti. Šteje se, da resne težave ne obstajajo, če se prodaja zemeljskega plina ne zniža pod raven minimalnih garancij odjema, ki jih vsebujejo pogodbe za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ ali če je ustrezno pogodbo za nakup plina po pravilu „vzemi ali plačaj“ mogoče prilagoditi ali če podjetje plinskega gospodarstva lahko najde alternativne možnosti.

4. Podjetja plinskega gospodarstva, ki niso dobila dovoljenja za odstopanje iz odstavka 1 tega člena, ne smejo zavrniti ali ne smejo več zavračati dostopa do sistema zaradi obveznosti „vzemi ali plačaj“, sprejetih s pogodbo za nakup plina. Države članice zagotovijo upoštevanje ustreznih določb členov 32 do 44.

5. Vsako odstopanje po zgornjih določbah mora biti ustrezno utemeljeno. Komisija objavi odločbo v Uradnem listu Evropske unije.

6. Komisija do 4. avgusta 2008 predloži poročilo o izkušnjah, pridobljenih z uporabo tega člena, da omogoči Evropskemu parlamentu in Svetu, da v primernem času preučita potrebo za njeno prilagoditev.

Člen 49

Nastajajoči in izdvojeni trgi

1. Države članice, ki niso neposredno priključene na medsebojno povezan sistem druge države članice in imajo samo enega zunanjega glavnega dobavitelja, lahko odstopajo od členov 4, 9, 37 in/ali 38. Podjetje za oskrbo s tržnim deležem, večjim od 75 %, se šteje za glavnega dobavitelja. Vsako tako odstopanje avtomatično preneha veljati, ko ni več izpolnjen vsaj eden izmed pogojev iz tega pododstavka. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4, 9, 37 in/ali 38. Tako odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več veljal za izolirani trg.

Členi 4, 9, 37 in/ali 38 se ne uporabljajo za Estonijo, Latvijo in Finsko, dokler katera koli od teh držav članic ni neposredno povezana z med seboj povezanim sistemom držav članic, razen s sistemi Estonije, Latvije, Litve in Finske. Ta pododstavek ne posega v odstopanja iz prvega pododstavka tega odstavka.

2. Država članica, ki izpolnjuje pogoje za nastajajoči trg, ki bi imela zaradi izvajanja te direktive resne težave, lahko odstopa od členov 4, 9, člena 13(1) in (3), členov 14, 24, člena 25(5), členov 26, 31, 32, člena 37(1) in/ali člena 38. Tako odstopanje preneha veljati avtomatično, ko država članica ne izpolnjuje več pogojev za nastajajoči trg. O takšnem odstopanju se uradno obvesti Komisijo.

Ciper lahko odstopa od členov 4 in 9, člena 13(1) in (3), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 31 in 32, člena 37(1) in/ali člena 38. Tako odstopanje preneha veljati, ko Ciper ne bo več izpolnjeval pogojev za nastajajoči trg.

3. Z dnem, ko odstopanje iz prvega pododstavka odstavka 2 preneha veljati, je posledica opredelitve upravičenih odjemalcev odprtje trga, ki je enako najmanj 33 % celotne letne porabe plina na nacionalnem trgu s plinom. Dve leti po tem se uporablja člen 37(1)(b), tri leta po tem pa člen 37(1)(c). Dokler se uporablja člen 37(1)(b), se država članica iz odstavka 2 tega člena lahko odloči, da ne bo uporabila člena 32 v zvezi s sistemskimi storitvami in začasnimi skladišči za postopke ponovnega uplinjanja in poznejše dovajanje plina v prenosni sistem.

4. Če bi izvajanje te direktive povzročilo resne težave na geografsko omejenem območju države članice, zlasti pri razvoju infrastrukture za prenos in pomembne distribucijske infrastrukture, lahko država članica zaradi pospeševanja investicij zaprosi Komisijo za začasno odstopanje od členov 4 in 9, člena 13(1) in (3), členov 14 in 24, člena 25(5), členov 26, 31 in 32, člena 37(1) in/ali člena 38, da bi tako izboljšala razmere znotraj tega območja.

5. Komisija lahko dovoli odstopanje iz odstavka 4, upoštevajoč zlasti naslednja merila:

- potrebo po investicijah v infrastrukturo, katere uporaba v okolju konkurenčnega trga ne bi bila ekonomsko upravičena,
- raven in možnosti odplačil zahtevanih investicij,
- velikost in zrelost plinskega sistema na zadevnem območju,
- obeti za zadevni trg s plinom,
- geografska velikost in značilnosti območja ali zadevne regije ter socialno-ekonomski in demografski dejavniki.

V zvezi s plinsko infrastrukturo razen distribucijske se odstopanje lahko dovoli le, če na tem območju ni nobene plinske infrastrukture ali če plinska infrastruktura obstaja manj kot deset let. Začasno odstopanje ne sme veljati več kot deset let od prve dobave plina na tem območju.

Za distribucijsko infrastrukturo se odstopanje lahko dovoli le za obdobje, krajše od 20 let, od prve dobave plina prek navedenega sistema na tem območju.

6. Člen 9 se ne uporablja za Ciper, Luksemburg in/ali Malto.

7. Komisija ob spoštovanju zaupnosti obvesti države članice o vloženih zahtevah po odstavku 4, preden sprejme odločitev v skladu z odstavkom 5. To odločitev in odstopanja iz odstavkov 1 in 2 objavi v Uradnem listu Evropske unije.

8. Grčija lahko odstopa od členov 4, 24, 25, 26, 32, 37 in/ali 38 te direktive na geografskih območjih in v časovnih obdobjih, določenih v licencah, ki jih je izdala pred 15. marcem 2002, in v skladu z Direktivo 98/30/ES v zvezi z razvojem in ekskluzivnim izkoriščanjem distribucijskega omrežja na določenih geografskih območjih.

Člen 50

Revizijski postopek

Če v poročilu iz člena 52(6) Komisija odloči, da so glede na učinkovit način dostopa do omrežja v državi članici – način, ki omogoča učinkovit, nediskriminatoren in nemoten dostop do omrežja – nekatere obveznosti, ki jih ta direktiva nalaga podjetjem (skupaj z obveznostjo v zvezi s pravnim ločevanjem operaterjev distribucijskih sistemov) nesorazmerne z želenim ciljem, lahko zadevna država članica pošlje Komisiji zahtevo za izključitev iz zadevne obveznosti.

Država članica Komisijo nemudoma uradno obvesti o svoji zahtevi in o vseh ustreznih informacijah, na podlagi katerih dokaže, da bo ugotovitev v poročilu v zvezi z učinkovitim dostopom do omrežja veljala tudi v prihodnje.

V treh mesecih po prejemu obvestila Komisija sprejme svoje stališče v zvezi z zahtevo zadevne države članice ter po potrebi Evropskemu parlamentu in Svetu pošlje predloge za spremembo ustreznih določb te direktive. Komisija lahko v svojih predlogih za spremembo direktive predlaga izključitev zadevne države članice iz določenih zahtev, če navedena država članica uvede enako učinkovite ukrepe, kot je primerno.

Člen 51

Odbor

1. Komisiji pomaga odbor.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Člen 52

Poročanje

1. Komisija spremlja in pregleda uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu in Svetu prvič do 31. decembra 2004 in nato vsako leto predloži splošno poročilo o napredku. Poročilo o napredku zajema najmanj:

- (a) izkušnje, pridobljene z oblikovanjem v celoti delujočega notranjega trga z zemeljskim plinom, in še vedno prisotne ovire na tem področju, vključno z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega obnašanja;
- (b) odstopanja, odobrena s to direktivo, vključno z uvedbo odstopanja, predvidenega v členu 26(4), v luči možne spremembe praga;
- (c) obseg, v katerem so bile zahteve glede ločevanja in določanja tarif iz te direktive uspešne pri zagotavljanju poštenega in nediskriminatornega dostopa do plinskega sistema Skupnosti ter enakovredne stopnje konkurence, kot tudi gospodarske, okoljske in socialne posledice odpiranja trga s plinom za odjemalce;
- (d) pregled vprašanj v zvezi s stopnjami zmogljivosti sistema in z zanesljivostjo oskrbe z zemeljskim plinom v Skupnosti in zlasti z obstoječo in načrtovano uravnoveženostjo med ponudbo in povpraševanjem, ob upoštevanju fizične zmogljivosti za izmenjavo med posameznimi območji ter razvoja skladišč (skupaj z vprašanjem sorazmernosti ureditve trga na tem področju);
- (e) posebna pozornost bo namenjena ukrepom, ki jih države članice sprejmejo za primer konične obremenitve in izpada energa ali več dobaviteljev;
- (f) splošno oceno doseženega napredka pri dvostranskih odnosih s tretjimi državami, ki pridobivajo in izvažajo ali prenašajo zemeljski plin, skupaj z napredkom pri povezovanju trga, trgovine in dostopa do omrežij takšnih tretjih držav;
- (g) potrebo po zahtevah za uskladitev, ki niso povezane z določbami te direktive;

Kadar je primerno, lahko poročilo o napredku zajema priporočila in ukrepe proti negativnim učinkom prevladujočega položaja ali koncentracije na trgu.

V poročilu lahko Komisija v sodelovanju z ENTSO za plin tudi preuči možnost, da bi operaterji prenosnih sistemov ustanovili enotno združenje evropskih operaterjev prenosnih sistemov.

2. Vsaki dve leti mora poročilo o napredku iz odstavka 1 vsebovati tudi analizo različnih ukrepov, ki jih države članice sprejmejo za izpolnitev obveznosti javnih storitev in pregled učinkovitosti teh ukrepov, zlasti njihov vpliv na konkurenčnost na trgu s plinom. To poročilo lahko po potrebi vključuje priporočila glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni za izpolnitev visokih standardov javnih storitev, ali ukrepov, namenjenih preprečevanju zapiranja trga.

3. Komisija do 3. marca 2013 Evropskemu parlamentu in Svetu kot del splošnega pregleda predloži podrobno posebno poročilo, v katerem je opredeljeno, do katere mere so bile zahteve glede ločevanja iz poglavja IV uspešne pri zagotavljanju polne in dejanske neodvisnosti operaterjev prenosnih sistemov, pri tem pa kot merilo uporabi dejansko in učinkovito ločevanje.

4. Komisija za namene ocenjevanja iz odstavka 3 upošteva zlasti naslednja merila: pravičen in nediskriminatoren dostop do omrežja, učinkovito ureditev, razvoj omrežja glede na potrebe trga, neizkrivljene pobude za naložbe, razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, dejansko konkurenčnost na energetskih trgih Skupnosti in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti.

5. Komisija po potrebi in zlasti v primeru, ko podrobno posebno poročilo iz odstavka 3 navaja, da pogoji iz odstavka 4 niso bili zagotovljeni v praksi, predloži predloge Evropskemu parlamentu in Svetu, da bi s tem zagotovila popolno dejansko neodvisnost operaterjev prenosnih sistemov pred 3. marcem 2014.

6. Komisija pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu najpozneje do 1. januarja 2006 podrobno poročilo o napredku pri oblikovanju notranjega trga z zemeljskim plinom. To poročilo zlasti obravnava:

- obstoj nediskriminatornega dostopa do omrežja,
- učinkovitost ureditve,
- razvoj infrastrukture za medsebojno povezanost, tranzitne pogoje in stanje zanesljivosti oskrbe v Skupnosti,
- obseg, v katerem lahko majhnim podjetjem in gospodinjskim odjemalcem pripadajo vse ugodnosti odprtja trga, zlasti v zvezi s standardi javnih storitev,
- obseg, v katerem so trgi v praksi odprti za dejansko konkurenco, tudi z vidika prevladujočega položaja na trgu, koncentracije na trgu, spodrivajočega in protikonkurenčnega obnašanja,
- obseg, v katerem odjemalci dejansko zamenjajo dobavitelje in se ponovno pogajajo o tarifah,
- razvoj cen, vključno s cenami dobave, glede na stopnjo odprtosti trgov,
- dejanski in nediskriminatoren dostop tretjih strani do skladišč plina, kadar je za zagotovitev učinkovitega dostopa do sistema nujen iz tehničnih in/ali gospodarskih razlogov,
- izkušnje, pridobljene z izvajanjem te direktive, kar zadeva dejansko neodvisnost operaterjev sistemov v vertikalno integriranih podjetjih, in ali so poleg funkcionalne neodvisnosti in ločevanja računovodskih izkazov oblikovani tudi drugi ukrepi, ki imajo enakovreden učinek kot pravno ločevanje.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge zlasti s ciljem zagotavljanja visokih standardov javnih storitev.

Komisija po potrebi pošlje Evropskemu parlamentu in Svetu predloge, zlasti da zagotovi popolno in dejansko neodvisnost operaterjev distribucijskih sistemov do 1. julija 2007. Če je potrebno, ti predlogi v skladu s konkurenčnim pravom zadevajo tudi ukrepe, ki se nanašajo na vprašanja prevladujočega položaja na trgu, koncentracije trga, spodrivajočega in protikonkurenčnega ravnanja.

Člen 53

Razveljavitev

Direktiva 2003/55/ES se razveljavi z učinkom od 3. marca 2011 brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos in uporabo navedene direktive. Sklicevanja na razveljavljeno direktivo se štejejo kot sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.

Člen 54

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 3. marca 2011. O tem nemudoma obvestijo Komisijo.

Te določbe uporabljajo od 3. marca 2011, razen člena 11, ki ga uporabljajo od 3. marca 2013.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedila temeljnih predpisov nacionalnega prava, ki jih sprejmejo na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 55

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 56

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 13. julija 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

Za Svet
Predsednik
E. ERLANDSSON

PRILOGA I

UKREPI ZA VARSTVO POTROŠNIKOV

1. Brez poseganja v pravila Skupnosti o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah ⁽²⁾, je namen ukrepov iz člena 3 zagotoviti odjemalcem:

- (a) pravico do pogodbe z njihovim dobaviteljem plina, ki določa:
- ime in naslov dobavitelja,
 - opravljene storitve, ponujeno raven kakovosti storitev in rok za prvo priključitev,
 - vrste ponujenih vzdrževalnih storitev,
 - sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše podatke o vseh veljavnih tarifah in stroških vzdrževanja,
 - trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in prenehanje storitev in pogodbe ter ali je dovoljen brezplačen odstop od pogodbe,
 - dogovore o nadomestilu in povračilu, ki velja, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim ali zapoznelim obračunavanjem,
 - način za sprožitev postopkov za reševanje sporov v skladu s točko (f) ter
 - informacije o pravicah potrošnikov, vključno z obravnavanjem pritožb in podatki, navedenimi v tej točki, ki se pregledno sporočajo v obliki obračunov in prek spletnih strani podjetij plinskega gospodarstva.

Pogoji morajo biti pravični in znani vnaprej. V vsakem primeru bi bilo treba te podatke zagotoviti pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi če se pogodbe sklepajo prek posrednikov, se podatke v zvezi z zadevami iz te točke zagotovi pred sklenitvijo pogodbe;

- (b) pravočasen prejem obvestila o kakršni koli nameravani spremembi pogodbenih pogojev in hkrati s prejemom takšnega obvestila tudi obvestila o pravici do odpovedi. Izvajalci storitev svoje naročnike neposredno in pravočasno ter na pregleden in razumljiv način obvestijo o vsakršnem povišanju tarif, v vsakem primeru pa pred iztekom običajnega obračunskega obdobja, ki sledi povišanju tarif. Države članice odjemalcem zagotovijo možnost odstopa od pogodb, če ti ne sprejmejo novih pogojev, o katerih jih obvesti njihov dobavitelj plina;
- (c) pregledne informacije o veljavnih cenah in tarifah ter splošno veljavnih pogojih v zvezi z dostopom do teh storitev in njihovo uporabo;
- (d) možnost široke izbire načinov plačevanja, ki ne ustvarja neupravičenega diskriminiranja med odjemalci. Predplačilni sistemi so pravični in ustrezno odražajo verjetno porabo. Vse razlike v splošnih pogojih odražajo stroške dobavitelja zaradi različnih plačilnih sistemov. Splošni pogoji morajo biti pošteni in pregledni. Objavljeni morajo biti v jasnem in razumljivem jeziku ter ne smejo vsebovati nepogodbenih ovir za uveljavljanje pravic odjemalcev, na primer preobsežno pogodbeno dokumentacijo. Potrošnike je treba zavarovati pred nepoštenimi in zavajajočimi načini prodaje;
- (e) da se jim zamenjava dobavitelja ne zaračuna;
- (f) pravico do preglednih, enostavnih in poceni postopkov pri obravnavi svojih pritožb. Še posebej imajo vsi odjemalci pravico, da njihov dobavitelj plina zanje opravlja kakovostne storitve in obravnava pritožbe. Takšni postopki izvensodnega reševanja sporov morajo omogočati pošteno in hitro reševanje sporov, če je mogoče v treh mesecih, ter določati sistem povračil in/ali odškodnin, če je to upravičeno. Ti postopki so, kadar je to mogoče, so v skladu z načeli iz Priporočila Komisije 98/257/ES z dne 30. marca 1998 o načelih, ki se uporabljajo za telesa, odgovorna za izvensodno reševanje potrošniških sporov ⁽³⁾;

⁽¹⁾ UL L 144, 4.6.1997, str. 19.

⁽²⁾ UL L 95, 21.4.1993, str. 29.

⁽³⁾ UL L 115, 17.4.1998, str. 31.

- (g) so ob priključitvi na plinski sistem obveščeni o svojih pravicah do oskrbe z zemeljskim plinom določene kakovosti po razumni ceni v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo.
 - (h) da so jim na voljo podatki o njihovi porabi in da lahko z izrecnim soglasjem in brezplačno kateremu koli registriranemu podjetju dovolijo dostop do svojih podatkov o porabi. Organ, ki je odgovoren za obdelavo podatkov, mora te podatke posredovati podjetju. Države članice določijo obliko za predstavitev podatkov in postopek, s katerim se dobaviteljem in odjemalcem zagotovi dostop do podatkov. Te storitve se odjemalcem ne zaračuna dodatno;
 - (i) da so ustrezno obveščeni o dejanski porabi plina in stroških, in sicer dovolj pogosto, da lahko sami uravnavajo svojo porabo plina. Informacija se zagotovi v primernem roku, pri čemer se upošteva zmogljivost opreme odjemalca za merjenje porabe. Upoštevati je treba stroškovno učinkovitost takšnih ukrepov. Te storitve se odjemalcem ne zaračuna dodatno;
 - (j) da prejmejo zaključni račun po vsaki zamenjavi dobavitelja zemeljskega plina najkasneje šest tednov po njegovi zamenjavi.
2. Države članice zagotovijo izvajanje inteligentnih merilnih sistemov, ki spodbujajo dejavno sodelovanje odjemalcev na trgu dobave plina. Izvajanje teh merilnih sistemov je lahko predmet ekonomske ocene dolgoročnih stroškov in koristi za trg in posamičnega odjemalca ali tega, katera oblika inteligentnega merjenja je ekonomsko razumna in stroškovno učinkovita ter kakšen časovni okvir je izvedljiv za njihovo distribucijo.

Takšna ocena se izvede do 3. septembra 2012.

Glede na to oceno države članice ali kateri koli pristojni organ, ki ga imenujejo, pripravijo časovni raspored za izvajanje inteligentnih merilnih sistemov.

Države članice ali kateri koli pristojni organ, ki ga imenujejo, zagotovijo, da se interoperabilnost teh merilnih sistemov izvaja na njihovem ozemlju in upoštevajo uporabo ustreznih standardov in najboljše prakse, pa tudi pomembnost razvoja notranjega trga z zemeljskim plinom.

PRILOGA II

KORELACIJSKA TABELA

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2	Člen 2
Člen 3	Člen 3
Člen 4	Člen 4
Člen 5	Člen 5
—	Člen 6
—	Člen 7
Člen 6	Člen 8
Člen 9	Člen 9
Člen 7	Člen 10
—	Člen 11
Člen 7	Člen 12
Člen 8	Člen 13
—	Člen 14
—	Člen 15
Člen 10	Člen 16
—	Člen 17
—	Člen 18
—	Člen 19
—	Člen 20
—	Člen 21
—	Člen 22
—	Člen 23
Člen 11	Člen 24
Člen 12	Člen 25
Člen 13	Člen 26
Člen 14	Člen 27
Člen 15	Člen 29
Člen 16	Člen 30
Člen 17	Člen 31
Člen 18	Člen 32
Člen 19	Člen 33
Člen 20	Člen 34
Člen 21	Člen 35
Člen 22	Člen 36
Člen 23	Člen 37
Člen 24	Člen 38
Člen 25(1) (prvi in drugi stavek)	Člen 39
—	Člen 40

Direktiva 2003/55/ES	Ta direktiva
Člen 25 (preostalo besedilo)	Člen 41
—	Člen 42
—	Člen 43
—	Člen 44
—	Člen 45
Člen 26	Člen 46
—	Člen 47
Člen 27	Člen 48
Člen 28	Člen 49
Člen 29	Člen 50
Člen 30	Člen 51
Člen 31	Člen 52
Člen 32	Člen 53
Člen 33	Člen 54
Člen 34	Člen 55
Člen 35	Člen 56
Priloga A	Priloga I

Cena naročila (brez DDV) skupaj z stroški poštnega in pakiranja (na leto)

Uradni list EU, serija L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 500 EUR na leto (*)
Uradni list EU, serija L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	150 EUR na mesec (*)
Uradni list EU, serija L + C, papirna različica + etni CD-ROM	22 uradnih jezikov EU	1 200 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	700 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	70 EUR na mesec
Uradni list EU, serija C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	400 EUR na leto
Uradni list EU, serija C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	40 EUR na mesec
Uradni list EU, serija L + C, mesecni zbirni CD-ROM	22 uradnih jezikov EU	500 EUR na leto
Dodatek k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), CD-ROM, 2 izdaji na teden	Vedno: 23 uradnih jezikov EU	100 EUR na leto (= 50 EUR na mesec)
Uradni list EU, serija C – tiskala	Jezik(-) v skladu z zahtevami	50 EUR na leto

(*) Cena je po številki: — do 82 strani: 4 EUR
— od 83 do 164 strani: 12 EUR
— več kot 164 strani: cena se določi glede na posamezen primer

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objava).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini zato se Uradni list v irskem jeziku objavlja posebej.

Naročilo na Dodatek k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem CD-ROM-u.

Na zahtevo nudijo naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejetanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščani v „Obvestilu bralca“, vsaj enkrat v *Uradni list Evropske unije*.

Prodajalci naročila

Plačevne publikacije, ki jih izdaja Urad za publikacije, so na voljo pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem mestu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. Ta spletna stran omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljaine akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletno stran <http://europa.eu>

